

**Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

***«ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ:
ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΣΤΟ
ΝΟΜΟ ΗΜΑΘΙΑΣ»***

**ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΛΑΜΠΡΙΑΝΙΔΟΥ ΟΛΓΑ
Α.Μ: 2000247**

Εποπτεύων Καθηγητής : Κόνδης Γεώργιος

Καλαμάτα 2006

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	σελ.3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	
1.1 Ιστορία του Τουρισμού.....	σελ.5
1.2 Ορισμός του Τουρισμού.....	σελ.5
1.3 Κατηγορίες Τουρισμού.....	σελ.6
1.4 Τύποι του Τουρισμού.....	σελ.6
1.5 Επιλογή του Μοντέλου Ανάπτυξης Τουρισμού.....	σελ.7
1.6 Ειδικές Μορφές Τουρισμού.....	σελ.8
1.7 Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού.....	σελ.9
1.8 Αγροτουρισμός: Η Εναλλακτική Μορφή Τουρισμού που «ικανοποιεί» το Νέο Πρότυπο Διακοπών.....	σελ.9
1.9 Αειφόρος Ανάπτυξη.....	σελ.11
1.10 Βασικές Αρχές Αειφόρου Ανάπτυξης.....	σελ.12
1.11 Λόγοι για να Στραφούν οι Ιδιωτικές Επιχειρήσεις προς τη Βιωσιμότητα.....	σελ.12
1.12 Επιπτώσεις του Τουρισμού.....	σελ.13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ	
2.1 Τοπογραφία του Νομού Ημαθίας.....	σελ.19
2.2 Φυσική Γεωγραφία.....	σελ.19
2.3 Οικονομία του Νομού.....	σελ.20
2.4 Στατιστικά Στοιχεία – Οικονομικά Χαρακτηριστικά.....	σελ.23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ	
3.1 Αρχαιολογικός Τουρισμός.....	σελ.26
3.2 Χειμερινός Τουρισμός.....	σελ.30
3.3 Θρησκευτικός Τουρισμός.....	σελ.37
3.4 Οινολογικός Τουρισμός.....	σελ.43
3.5 Συνεδριακός Τουρισμός.....	σελ.48
3.6 Πολιτιστικός Τουρισμός.....	σελ.49
3.7 Αγροτουρισμός.....	σελ.61
3.8 Φυσιολατρικός Τουρισμός.....	σελ.70
3.9 Οικογενειακός Τουρισμός.....	σελ.74
3.10 Αθλητικός Τουρισμός.....	σελ.80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΜΑΘΙΑΣ	
4.1 Φορείς Υλοποίησης Πρωτοβουλιών για την Τουριστική Ανάπτυξη του νομού Ημαθίας.....	σελ.83
4.2 Παρελθοντικές και Τρέχουσες Ενέργειες Ανάπτυξης των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στο νομό Ημαθίας.....	σελ.87
4.3 Προοπτικές Βελτίωσης και Ανάπτυξης των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στο νομό Ημαθίας.....	σελ.103
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΗΜΑΘΙΑΣ	
5.1 Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις.....	σελ.111
5.2 Οικονομικές Επιπτώσεις.....	σελ.111
5.3 Κοινωνικές Επιπτώσεις.....	σελ.112
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	σελ.114
ΠΗΓΕΣ.....	σελ.116
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ.....	σελ.118

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους οικονομικούς τομείς σε παγκόσμια κλίμακα, η συμβολή του οποίου στα πλαίσια μιας εθνικής οικονομίας μετριέται από τον όγκο των συναλλαγματικών εισροών, από τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη, κ.τ.λ.

Είναι δεδομένο, με βάση τις εκτιμήσεις του Ε.Ο.Τ. και άλλων φορέων τουρισμού, ότι η εποχή του γνωστού τρίπτυχου «ήλιος – θάλασσα - αμμουδιές» για την κατεύθυνση της τουριστικής αγοράς έχει αρχίσει να παρέρχεται σαν μοναδικός και αποκλειστικός προορισμός και ο τουρίστας να αναζητά ταυτόχρονα και άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού.

Κανείς δεν αμφισβητεί, ότι το παραπάνω τρίπτυχο θα αποτελεί για τη χώρα μας την κύρια αιχμή του τουριστικού της προϊόντος και το συγκριτικό της πλεονέκτημα έναντι άλλων ανταγωνιστικών χωρών – προορισμών.

Η διαφορά όμως σε σχέση με το παρελθόν είναι ότι αυτό δεν μπορεί να λειτουργήσει από μόνο του ή ότι δεν αποτελεί πλέον αποκλειστικότητα. Φαίνεται καθαρά ότι σαν χώρα έχουμε αντιληφθεί τη σημασία της τουριστικής ανάπτυξης και έτσι κατευθυνόμαστε πλέον και στην ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού.

Ο προσδιορισμός και η προώθηση των μορφών τουρισμού σε μία συγκεκριμένη περιοχή έχει να κάνει με την πλήρη γνώση των τουριστικών της πόρων (λίμνες, ποτάμια, βιότοποι, αισθητικά δάση, παραδοσιακή κληρονομιά, αρχαιότητες, παραδοσιακούς οικισμούς, εκκλησίες και μοναστήρια, ήθη και έθιμα κ.ά.)

Όλα τα παραπάνω καλείται η αυτοδιοίκηση να ιεραρχήσει και να αξιοποιήσει ορθολογικά για να προωθήσει στη συνέχεια την πιο κατάλληλη μορφή τουρισμού.

Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθώ με τις «Εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τις επιπτώσεις και τις δυνατότητες εξέλιξης στην περιοχή του Νομού Ημαθίας».

Το πρώτο κεφάλαιο είναι μία εισαγωγή στον τουρισμό, αναφέρομαι στις κατηγορίες τουρισμού, τους στόχους του τουρισμού, στην επιλογή του κατάλληλου μοντέλου ανάπτυξης, στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, τις βασικές αρχές αειφόρου ανάπτυξης, κ.α. και γενικά κάνω μια ανακεφαλαίωση των θεωριών για τον τουρισμό από διάφορους συγγραφείς.

Στο δεύτερο κεφάλαιο ακολουθεί μία σύντομη παρουσίαση του Νομού Ημαθίας που αφορά την τοπογραφία του, τη φυσική γεωγραφία, την οικονομία και παρουσιάζω στατιστικά στοιχεία του νομού σε σύγκριση με άλλους νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά όλες οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού που αναπτύσσονται στο Νομό Ημαθίας και οι τουριστικές υποδομές του.

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα δούμε τις δυνατότητες εξέλιξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στην περιοχή έρευνας, τους φορείς υλοποίησης πρωτοβουλιών για την τουριστική ανάπτυξη του Νομού Ημαθίας, την τουριστική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών του Νομού μέσα από τα ευρωπαϊκά προγράμματα που υπάρχουν σε εφαρμογή καθώς και οι προκηρύξεις και τα αποτελέσματα των προκηρύξεων των προγραμμάτων αυτών.

Τέλος το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στις επιπτώσεις των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο Νομό Ημαθίας.

Στην εργασία μου επιδιώκω να δημιουργήσω έναν τουριστικό οδηγό, καταγράφοντας με λεπτομέρεια ότι έχει να παρουσιάσει ο Νομός μου. Έχουν γίνει προσπάθειες έκδοσης τουριστικών οδηγών από τη Νομαρχιακή Επιτροπή Προβολής Τουρισμού Ημαθίας και από τη Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Βέροιας και μάλιστα με μεγάλη επιτυχία, παρουσιάζοντας τις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, τα αρχαιολογικά μνημεία, τα χιονοδρομικά κέντρα, τις βυζαντινές εκκλησίες, τους δρόμους του κρασιού της Μακεδονίας στην Ημαθία.

Προσπάθησα να συγκεντρώσω όσο περισσότερα στοιχεία μπορούσα με επισκέψεις σε αρμόδιους φορείς, σε ιστοσελίδες, με συζητήσεις ανθρώπων που ασχολούνται με τον τουρισμό στο Νομό, έτσι ώστε να τις καταγράψω με λεπτομέρεια και να παρουσιάσω τις υφιστάμενες δομές, να αναδείξω μέρη που μπορούν να αξιοποιηθούν, και μέρη που ήδη αξιοποιούνται. Δίνω πληροφορίες στον επισκέπτη ή τον υποψήφιο τουρίστα να γνωρίσει καλύτερα το Νομό, να δει τα πλεονεκτήματά του και τις προσπάθειες που γίνονται για να γίνει ο Νομός ένας αξιόλογος τουριστικός προορισμός. Παραθέτω επίσης ιστορικά στοιχεία και φωτογραφίες ώστε ο κάθε επισκέπτης να έχει πλήρη γνώση και άποψη για το Νομό Ημαθίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΜΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

1.1 Ιστορία του Τουρισμού

Τα ευρείας κλίμακας ταξίδια μικρής χρονικής διάρκειας αποτελούν ένα σχετικά νέο φαινόμενο. Κατά το παρελθόν, ελάχιστοι ήταν εκείνοι που είχαν ελεύθερο χρόνο. Για τους κοινούς ανθρώπους, ο ελάχιστος ελεύθερος χρόνος που είχαν αφιερωνόταν στην εκπλήρωση θρησκευτικών καθηκόντων. Ήταν ιερές ημέρες (holy days) - απ' όπου προέκυψε το αγγλικό holidays (διακοπές). Γι' αυτό τα ταξίδια αρχικά περιορίζονταν συνήθως σε προσκυνήματα. Αργότερα, καθώς άρχισαν να αξιοποιούνται οι ιαματικές πηγές, οι άνθρωποι ταξίδευαν και για λόγους υγείας. Από τα μέσα 19^{ου} αιώνα όμως, οι άνθρωποι άρχισαν να ταξιδεύουν για πολιτισμικούς λόγους.

Όσο επιταχυνόταν η κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των χωρών (κυρίως στην Ευρώπη και τη Βόρειο Αμερική) τόσο βελτιώνονταν οι μισθοί και οι συνθήκες εργασίας. Σταδιακά οι άνθρωποι άρχισαν να έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο. Ταυτόχρονα βελτιώθηκαν τα μέσα μεταφοράς, με αποτέλεσμα να μπορεί κανείς πλέον να επισκεφθεί άλλα μέρη γρήγορα και με μικρό κόστος.

Στα πρώτα πενήντα χρόνια του αιώνα μας, οι τάξεις που είχαν οικονομική άνεση άρχισαν να ταξιδεύουν περισσότερο. Οι αεροπορικές μεταφορές άνοιξαν νέους ορίζοντες και έδωσαν ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη. Όμως, οι απλοί άνθρωποι εξακολουθούσαν να έχουν πολύ λίγες ευκαιρίες για διακοπές και ταξίδια.

Μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο παρατηρούμε έκρηξη του τουρισμού στις ανεπτυγμένες χώρες. Η ευημερία, η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος, οι φθηνότερες και καλύτερες μεταφορές, και η ύπαρξη περισσότερου ελεύθερου χρόνου δημιουργήσαν νέες ευκαιρίες μάρκετινγκ.

Ο τουρισμός πλέον έχει μετατραπεί στη μεγαλύτερη βιομηχανία παγκοσμίως, γεγονός που οδηγεί στην ανάδυση νέων προορισμών.¹

1.2 Ορισμός του Τουρισμού

Ο τουρισμός περιλαμβάνει «τις δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και μένουν σε μέρη διαφορετικά από το σύνηθες περιβάλλον τους για όχι περισσότερο από ένα έτος, για αναψυχή, εργασία ή άλλους λόγους».

Ο ορισμός αυτός είναι περισσότερο προσανατολισμένος προς τη ζήτηση για ταξίδια. Γενικώς, οι ορισμοί για τον τουρισμό τείνουν να ενοούν είτε την πλευρά της προσφοράς είτε την πλευρά της ζήτησης. Οι ορισμοί που επικεντρώνονται περισσότερο στην πλευρά της προσφοράς περιγράφουν το προϊόν που προσφέρεται στους τουρίστες - αυτό δηλαδή που απολαμβάνουν οι τουρίστες. Οι ορισμοί που επικεντρώνονται στην πλευρά της ζήτησης περιγράφουν τη συμπεριφορά των τουριστών, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις τους.

Ο τουρισμός δεν είναι από μόνος του ένας τομέας - πρόκειται μάλλον για μία πολυτομεακή οικονομική δραστηριότητα. Γι' αυτό το λόγο άλλωστε, οι οικονομολόγοι δεν μπορούν εύκολα να τον κατηγοριοποιήσουν, ενώ ο συντονισμός του αποτελεί περίπλοκο έργο για τις κυβερνήσεις.¹

¹ Doswell Roger (2002), *Τουρισμός ο ρόλος του αποτελεσματικού μάρκετινγκ*, Αθήνα, Κριτική, σελ.15,18

1.3 Κατηγορίες Τουρισμού

Η τουριστική δραστηριότητα κάθε χώρας μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές:

1. Εγχώριος τουρισμός, όταν οι κάτοικοι της χώρας ταξιδεύουν στο εσωτερικό της.
2. Προς τα έσω τουρισμός, όταν οι κάτοικοι άλλης χώρας επισκέπτονται τη χώρα αυτή.
3. Προς τα έξω τουρισμός, όταν οι κάτοικοι της συγκεκριμένης χώρας επισκέπτονται άλλη χώρα.

Αυτά τα είδη τουρισμού μπορούν να περιγραφούν αντικαθιστώντας τη λέξη «χώρα» με τη λέξη «περιοχή». Σε αυτή την περίπτωση, αυτές οι μορφές τουρισμού δεν θα αναφέρονται σε μία χώρα ή σε μια ομάδα χωρών.

Οι τρεις βασικές μορφές τουριστικής δραστηριότητας μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους, προκειμένου να σχηματίσουν τις ακόλουθες κατηγορίες τουρισμού:

1. Τον εσωτερικό τουρισμό, που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον προς τα έσω τουρισμό.
2. Τον εθνικό τουρισμό, που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον προς τα έξω τουρισμό.
3. Τον εξωτερικό ή διεθνή τουρισμό, που περιλαμβάνει τον προς τα έσω και προς τα έξω τουρισμό.²

1.4 Τύποι του Τουρισμού

Η ανάλυση των επιμέρους κινήτρων που ενεργοποιούν τα άτομα να συμμετέχουν στις τουριστικές μετακινήσεις και να καταναλώνουν τα ετερογενή τουριστικά προϊόντα που τους προσφέρονται στο εξωτερικό μιας χώρας ή στο εσωτερικό, μας δίνει τη δυνατότητα να ταξινομήσουμε τον τουρισμό σε μεγάλες κατηγορίες. Έτσι σύμφωνα με τα κίνητρα διακρίνουμε τρεις μεγάλες ομάδες:

A. Ο τουρισμός της αναψυχής: Σύμφωνα με μια σειρά αναλύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί σε έναν αριθμό προηγμένων τουριστικών χωρών (Γαλλία, Καναδάς, Ελβετία, κ.α.), αυτός ο τύπος τουρισμού χαρακτηρίζεται αρκετά ετερογενής, γιατί η επιλογή της τουριστικής δραστηριότητας εξαρτάται από υποκειμενικά και μόνο κίνητρα. Συνήθως διακρίνουμε ένα μεγάλο αριθμό επιμέρους κατηγοριών του τουρισμού αναψυχής, όπως:

- Τουρισμός αναζωογόνησης και ανάπαυσης
- Πολιτιστικός τουρισμός.
- Αθλητικός τουρισμός.
- Γαστρονομικός τουρισμός.
- Οικογενειακές επισκέψεις.
- Θρησκευτικός τουρισμός, κ.τ.λ.

B. Ο επαγγελματικός τουρισμός: Αυτός ο τύπος τουρισμού περιλαμβάνει όλες εκείνες τις κατηγορίες ατόμων που μετακινούνται κυρίως για επαγγελματικούς λόγους. Διακρίνουμε τις παρακάτω επιμέρους κατηγορίες:

- Επιστημονικός τουρισμός.
- Συνεδριακός τουρισμός.
- Τεχνικός τουρισμός.
- Τουρισμός εκθέσεων.
- Τουρισμός σεμιναρίων, κ.τ.λ.

Γ. Ο τουρισμός υγείας: Αυτός ο τύπος τουρισμού αφορά όλα τα άτομα που μετακινούνται για λόγους θεραπείας, αναζωογόνησης, υγιεινής διαβίωσης, κ.α. σε χωρικά οριοθετημένες και άρτια οργανωμένες εγκαταστάσεις. Παραθέτουμε της παρακάτω κατηγορίες τουρισμού υγείας:

- Τουρισμός ανάπαυσης.
- Ιαματικός – θεραπευτικός τουρισμός.
- Τουρισμός θαλασσοθεραπείας.
- Τουρισμός για άτομα με ειδικές ανάγκες, κ.τ.λ.

Ωστόσο, τα κίνητρα του ταξιδιού δεν αποτελούν τα μοναδικά κριτήρια για να ταξινομήσουμε τους διάφορους τύπους τουρισμού. Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο μπορούμε να

² Leonard J. Lickorish – Carson L. Jenkins (2004), *Μια εισαγωγή στον τουρισμό*, Αθήνα, Κριτική, σελ61

επιχειρήσουμε διαφορετικές ταξινομήσεις του τουρισμού, βασιζόμενοι στην υιοθέτηση των ακόλουθων κριτηρίων:

Α. Σύμφωνα με το αεροπορικό μέσο:

- Αεροπορικός τουρισμός.
- Σιδηροδρομικός τουρισμός.
- Ιπποτουρισμός.
- Περιπατητικός τουρισμός.
- Ποδηλατικός τουρισμός, κ.τ.λ.

Β. Σύμφωνα με τον προορισμό: Αυτή η κατηγορία οριοθετείται χωρο-χρονικά στον τόπο όπου παράγεται η συγκεκριμένη τουριστική δραστηριότητα. Διακρίνουμε τις παρακάτω κατηγορίες:

- Παραθαλάσσιος τουρισμός.
- Ορεινός τουρισμός.
- Τουρισμός υπαίθρου.
- Τουρισμός πόλεων.
- Εσωτερικός ή ημεδαπός τουρισμός.
- Διεθνής ή αλλοδαπός τουρισμός.

Γ. Σύμφωνα με το μέγεθος της ομάδας:

- Χαρακτηρίζεται από την ομαδική συμμετοχή των τουριστών στις διάφορες φάσεις της τουριστικής δραστηριότητας. Ο χαρακτήρας του μαζικού τουρισμού οφείλεται στον τρόπο οργάνωσης του ταξιδιού, καθώς και στον επιλεγμένο τόπο διακοπών. Μαζικός τουρισμός και χωροχρονικές συγκεντρώσεις ερμηνεύουν βασικά το σύγχρονο τουριστικό φαινόμενο.
- Ατομικός τουρισμός: Χαρακτηρίζεται από την ανεξάρτητη και ατομική οργάνωση του ταξιδιού. Αντιτίθεται στο μαζικό τουρισμό και ερμηνεύεται από τον τύπο τουρισμού και το προφίλ του τόπου υποδοχής.

Δ. Σύμφωνα με τη διάρκεια:

- Τουρισμός παραμονής.
- Περαιστικός τουρισμός.
- Τουρισμός weekend.

Ε. Σύμφωνα με το τουριστικό κατάλυμα:

- Τουρισμός ξενοδοχείου.
- Τουρισμός κάμπινγκ.
- Τουρισμός σε οργανωμένα τουριστικά χωριά.
- Τουρισμός ενοικιαζόμενων δωματίων.
- Τουρισμός σε γιοτ ή σε κρουαζιερόπλοιο, κ.τ.λ.

ΣΤ. Σύμφωνα με την ηλικία:

- Τουρισμός νέων.
- Τουρισμός τρίτης ηλικίας.

Ζ. Σύμφωνα με τον προϋπολογισμό των διακοπών:

- Τουρισμός πολυτελείας.
- Κοινωνικός τουρισμός, κ.τ.λ.³

1.5 Επιλογή του Μοντέλου Ανάπτυξης Τουρισμού

Ο τουρισμός δεν έχει επιπτώσεις μόνο στην οικονομία αλλά και στην κοινωνία της κάθε χώρας. Δεν επιφέρει μόνο οικονομικά οφέλη, έχει και περιβαλλοντικό, πολιτισμικό και κοινωνικό αντίκτυπο. Ανάλογα με το επίπεδο στο οποίο σχεδιάζεται η τουριστική ανάπτυξη, η διατύπωση των στόχων της πραγματοποιείται από την κυβέρνηση, τις περιφερειακές διοικήσεις ή άλλους φορείς εκπροσώπησης. Πλέον είναι συνηθισμένη η συνεργασία της κυβέρνησης με τον ιδιωτικό τομέα για την διατύπωση των στόχων της τουριστικής ανάπτυξης.

³ Βαρβαρέσος Στέλιος (2000) , *Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές: η ελληνική πραγματικότητα*, Αθήνα, Προπομπός, σελ.72

Η επιλογή του μοντέλου ανάπτυξης είναι πολιτική επιλογή και αφορά τους εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι μεταβλητές που προτείνονται στα πλαίσια του τουριστικού σχεδιασμού του τόπου υποδοχής χρειάζεται να εξεταστούν λεπτομερώς τόσο από άποψη πλεονεκτημάτων όσο και μειονεκτημάτων.

Οι επιλεγμένες μεταβλητές στα πλαίσια μιας «αποκεντρωμένης» συγκέντρωσης αφορούν: τις ζώνες κατοικίας, την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την προστασία του τοπίου, την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, την ανάπτυξη ποιοτικών και μικρού μεγέθους τουριστικών καταλυμάτων, την αύξηση των μεσαίων και υψηλών εισοδηματικών κατηγοριών πελατών κ.τ.λ.

Η δημιουργία μιας κερδοσκοπικής επενδυτικής εταιρίας, πλαισιωμένης με όλους τους εμπλεκόμενους στην τουριστική ανάπτυξη (δήμοι, αναπτυξιακές εταιρείες, ιδιωτικοί φορείς), θα συνέβαλε ουσιαστικά στη υλοποίηση του τουριστικού σχεδιασμού.

Οι προσεγγίσεις για τον τουριστικό σχεδιασμό διακρίνουν τις ακόλουθες τέσσερις φάσεις:

α' φάση: Έρευνα και ανάλυση.

Οι δομές, οι πολιτικές και οι προτεραιότητες της χώρας αναλύονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να προσδιοριστούν οι πρωταρχικοί στόχοι της τουριστικής ανάπτυξης.

β' φάση: Τουριστική πολιτική και κύριες τουριστικές ροές.

Ο σχεδιασμός τουριστικών προϊόντων για δυνητικά τμήματα της τουριστικής πελατείας σε συνεργασία με όλες τις ενδιαφερόμενες πλευρές.

γ' φάση: Σχέδιο οδηγός και ενεργοποίηση του βάσει προγενέστερων μελετών που αφορούν τα αναγκαία συμπληρωματικά καταλύματα, τις καλύτερες παρεμβάσεις στους καταγεγραμμένους τόπους υποδοχής και τους κύριους προορισμούς των τουριστών.

δ' φάση: Κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις.

Το κύριο βάρος επικεντρώνεται στα προβλήματα των φυσικών πόρων και στον έλεγχο της γεωργικής γης.⁴

1.6 Ειδικές Μορφές Τουρισμού

Η αμφισβήτηση του μοντέλου του μαζικού οργανωμένου τουρισμού επήλθε με την ανάπτυξη των ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Εννοιολογικά, οι ειδικές μορφές τουρισμού προσδιορίζονται από τα επιμέρους ειδικά κίνητρα που ωθούν τα άτομα στην τουριστική μετακίνηση, ενώ οι εναλλακτικές μορφές, οι οποίες αποτελούν τμήμα των ειδικών μορφών, ερμηνεύονται από τα κίνητρα των ατόμων που σχετίζονται με τον τρόπο οργάνωσης του ταξιδιού και τον προσανατολισμό της τουριστικής κατανάλωσης σε περιβαλλοντικά προϊόντα

Ουσιαστικά, η ομάδα κινήτρων που προσδιορίζει τον τύπο του ταξιδιού και την καταναλωτική συμπεριφορά του τουρίστα καθορίζει και την επιλογή μιας ή περισσότερων ειδικών ή εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Ο συσχετισμός μεταξύ των τουριστικών προϊόντων του τόπου υποδοχής, καθώς και της τουριστικής οργάνωσης των ζωνών προέλευσης, της τμηματοποίησης, της πελατείας και του προφίλ των τουριστών, αποδεικνύεται απαραίτητη όσον αφορά την ανάπτυξη αυτών των μορφών.⁵

Ειδικές μορφές τουρισμού:

1. Κοινωνικός τουρισμός.
2. Κοινωνικός τουρισμός επαγγελματικών ενώσεων.
3. Αγροτουρισμός.
4. Συμπλέγματα αγροτουρισμού σε σύγχρονους οικισμούς.
5. Τουρισμός στην ύπαιθρο.
6. Τουρισμός τρίτης ηλικίας.

⁴ Βαρβαρέσος Στέλιος (1999), *Τουριστική ανάπτυξη και διοικητική αποκέντρωση*, Αθήνα, Προπομπός, σελ. 97

⁵ Βαρβαρέσος Στέλιος (2000), *Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές: η ελληνική πραγματικότητα*, Αθήνα, Προπομπός, σελ. 75

7. Αθλητικός τουρισμός.
8. Περιηγητικός τουρισμός.
9. Θαλάσσιος τουρισμός.
10. Οικολογικός τουρισμός.
11. Τουρισμός υγείας.
12. Ιαματικός τουρισμός.
13. Πολιτιστικός τουρισμός.
14. Εκπαιδευτικός τουρισμός.
15. Θρησκευτικός τουρισμός.
16. Συνεδριακός τουρισμός.
17. Εκθεσιακός τουρισμός.
18. Τουρισμός κινήτρων.
19. Επαγγελματικός τουρισμός.
20. Ορεινός τουρισμός.
21. Χειμερινός τουρισμός.
22. Γυμνιστικός τουρισμός.
23. Χρονομεριστική μίσθωση.
24. Τουρισμός περιπέτειας.
25. Τουρισμός σε οργανωμένα τουριστικά χωριά.
26. Τουρισμός σε θεματικά πάρκα.

1.7 Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού

Βάσει ενός γενικού τουρισμού, ο εναλλακτικός τουρισμός συμπεριλαμβάνει «μορφές τουρισμού οι οποίες όχι μόνο δεν αντιβαίνουν σε ευρύτερες κοινωνικές και κοινοτικές αξίες, καθώς και αξίες για τη φύση, αλλά παρέχουν στους υποδοχείς και στους τουρίστες την ευκαιρία μιας θετικής και άξιας λόγω ανάδρασης καθώς και κοινών εμπειριών». Η νέα αυτή κατεύθυνση του τουρισμού έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον των μελετητών εκείνων που τα τελευταία χρόνια επιχειρούν να συνδυάσουν την προστασία του περιβάλλοντος με την ανάπτυξη.

Οι αναλυτές της τουριστικής αγοράς τείνουν να μιλούν για το νέο ταξιδιώτη. Είναι αυτός που έχει καλύτερη μόρφωση, είναι πιο συνειδητοποιημένος πολιτιστικά, πιο ευαίσθητος σε θέματα περιβάλλοντος και πολιτισμού, πιο περίεργος και πιο αναλυτικός.

Αυτοί οι άνθρωποι αναζητούν μια εναλλακτική στις βασικές τάσεις των μεγάλων αγορών μαζικού τουρισμού. Δεν θέλουν μεγάλα και σύγχρονα ξενοδοχεία που έχουν κατασκευαστεί και είναι εξοπλισμένα σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Ο εναλλακτικός τουρισμός βασίζεται συνήθως σε μικρές μονάδες διαμονής που αποτελούν τμήμα της τοπικής κοινότητας και αντικατοπτρίζουν τις αξίες και τον τρόπο ζωής του τόπου.

Ο εναλλακτικός τουρισμός αναζητά και προστατεύει την τοπική κουλτούρα και φέρνει κοντά του την τοπική κοινότητα με τρόπο τέτοιο που όλοι βγαίνουν ωφέλιμοι.

Ο εναλλακτικός τουρισμός προωθεί την τοπική μαγειρική, τη χρήση τοπικών υλικών και χειροτεχνίας και την ανάπτυξη ενός μεγάλου εύρους άλλων τουριστικών υπηρεσιών. Επίσης ενισχύει τη δημιουργία και την ανάπτυξη τουριστικών επιχειρήσεων οι οποίες ανήκουν στον τοπικό πληθυσμό.⁶

1.8 Αγροτουρισμός: Η Εναλλακτική Μορφή Τουρισμού που «ικανοποιεί» το Νέο Πρότυπο Διακοπών

Ο τουρίστας σήμερα αναζητά μάλλον την ψυχική και πνευματική ξεκούραση και λιγότερο το κοσμοπολίτικο περιβάλλον. Πιεσμένος μέσα από την αστική του καθημερινότητα, αναζητά τη

⁶ Doswell Roger (2002), *Τουρισμός ο ρόλος του αποτελεσματικού μάρνατζμεντ*, Αθήνα, Κριτική, σελ.44

διαφυγή σ' ένα νέο τρόπο ζωής. Ο σημερινός επισκέπτης ανεξάρτητα από ηλικία, δείχνει την προτίμησή του σε αυτό το είδος τουρισμού που είναι γνωστό ως «σπιτική φιλοξενία».

Ο αγροτουρισμός δεν είναι παρά μια μορφή τουρισμού και ανάπτυξης της υπαίθρου. Είναι ουσιαστικά μια αναπτυξιακή διαδικασία, μία μορφή τουρισμού που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον. Ο αγροτουρισμός φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του δίνει τη δυνατότητα να ενσωματωθεί με τις τοπικές συνθήκες. Δε δημιουργεί υποδομές και υπηρεσίες ειδικά γι' αυτόν, με την μορφή του μαζικού τουρισμού. Δεν χρησιμοποιεί μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, εμπορικά κέντρα, κέντρα διασκέδασης και όλα όσα είναι συνυφασμένα με τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα που κάθε χρόνο κατακλύζουν τα μεγάλα θέρετρα του κόσμου και τα οποία δεν επικεντρώνονται στην επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό, με την κουλτούρα, τον πολιτισμό, τα ήθη και την νοοτροπία των κατοίκων.

Ο αγροτουρισμός είναι μια αναπτυξιακή πρόταση η οποία μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, προσφέροντας οικονομική άνθηση. Επιτρέπει την συνέχιση της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά δεν θα υπήρχαν, συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων.

Στον αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά του τόπου, στην αυθεντικότητα και την ομορφιά του, στην ήσυχη ζωή και την φυσική κληρονομιά και όλα όσα ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε τόπος. Γι' αυτό στον αγροτουρισμό φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με την φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου. Του προτείνουμε δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησιές και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα.⁷

Πιο συγκεκριμένα, αγροτουρισμός είναι εκείνη η μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται σε αγροτικές περιοχές που δεν έχουν κορεστεί τουριστικά και συνδέεται με κοινωνικές, περιβαλλοντικές, πολιτισμικές και κοινοτικές αξίες, οι οποίες επιτρέπουν τόσο στους οικοδεσπότες όσο και στους φιλοξενούμενους-επισκέπτες να υφίστανται αλληλεπιδράσεις και να μοιράζονται εμπειρίες.

Αναφέρεται στις τουριστικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται από άτομα που ασχολούνται κυρίως στον πρωτογενή τομέα, αλλά και από κατοίκους των αγροτικών περιοχών, και ειδικότερα από οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής μικρές αγροτουριστικές μονάδες παροχής υπηρεσιών και αγαθών, με σκοπό την ενίσχυση του γεωργικού εισοδήματος, τη διαφύλαξη και προώθηση της πολιτιστικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, του φυσικού περιβάλλοντος και της τοπικής οικονομίας και κοινωνίας.

Έτσι, ο αγροτουρισμός δεν είναι απλά μια δραστηριότητα που πραγματοποιείται και εξελίσσεται στον αγροτικό χώρο, αλλά είναι τουρισμός ο οποίος εξελίσσεται σε ένα χώρο οικειότητας, επικοινωνίας και εργασίας, ο οποίος έχει τη δική του ζωή, τη δική του παράδοση και ιστορία, τη δική του ταυτότητα. Είναι ένας τουρισμός που έχει ως κεντρικό και ουσιώδες στοιχείο τον άνθρωπο. Είναι μια δραστηριότητα που δένεται αρμονικά με την κύρια απασχόληση των κατοίκων των περιοχών αυτών, που είναι στον πρωτογενή τομέα, δρα συμπληρωματικά με αυτή και δεν δημιουργεί ανταγωνισμούς σε ό,τι αφορά τους φυσικούς πόρους και το ανθρώπινο δυναμικό. Είναι μια μορφή τουρισμού η οποία ενσωματώνεται στον οικολογικό και κοινωνικό ιστό των αγροτικών κοινοτήτων, προσαρμόζεται στις ανάγκες και δυνατότητες της αγροτικής οικογένειας, ευνοεί την επαφή με τη φύση και τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ της πόλης και της υπαίθρου και μπορεί να συμβάλει, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών και κυρίως των ορεινών και μειονεκτικών.⁸

⁷ Παλακωνσταντινίδης Α. Λεωνίδας (1993), *Αγροτουρισμός-Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*, Αθήνα, Δωρικός, σελ.56

⁸ Σοφία Αυγερινού – Κολώνια, Γεράσιμος Ζαχαράτος, Όλγα Ιακωβίδου, Χάρης Κοκκώσης, Μαρία Κούση, Ελένη Μπριασούλη, Γιάννης Σπυλιάνης, Πάρις Τσάρτας (2000), *Τουριστική Ανάπτυξη – Πολυεπιστημονικές Προσεγγίσεις* Αθήνα, Εξάντας, σελ.69

1.9 Αειφόρος ανάπτυξη

Η ανησυχία για την προστασία του περιβάλλοντος φαίνεται στις αρχές της δεκαετίας του '80, όπου άρχισαν να διατυπώνονται δυναμικές περιβαλλοντολογικές ανησυχίες σε διεθνές επίπεδο και το 1980 για πρώτη φορά διατυπώθηκε ο όρος «sustainable development - αειφόρος ανάπτυξη» με τη δημοσίευση της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης και των Φυσικών Πόρων (JUCN 1980).

Από μια πρώτη ματιά, οι δύο όροι, ανάπτυξη και αειφορία, φαίνονται να είναι συγκρουόμενοι αφού στο παρελθόν οι περισσότερες μορφές ανάπτυξης είχαν θεωρηθεί ως καταστροφικές προς το περιβάλλον, ενώ η αειφορία εξ αρχής έχει δείξει ιδιαίτερη ευαισθησία στους περιβαλλοντολογικούς πόρους και στη βιωσιμότητά τους. Φαινόταν λοιπόν δικαιολογημένη η αντίληψη ότι η ανάπτυξη και η αειφορία δεν είναι δυνατόν να συμβαδίσουν, αλλά είναι αντιμέτωπες έννοιες.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη αειφόρος ανάπτυξη είναι:

Η ανάπτυξη που καλύπτει τις παρούσες ανάγκες χωρίς να γίνονται συμβιβασμοί αναφορικά με την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις ανάγκες τους. Είναι μια διαδικασία αλλαγής κατά την οποία η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πόρων, η κατεύθυνση των επενδύσεων, ο προσανατολισμός της τεχνολογικής ανάπτυξης και οι θεσμικές αλλαγές βρίσκονται σε αρμονία και ανυψώνουν τις τρέχουσες και μελλοντικές δυνατότητες να ικανοποιηθούν οι ανθρώπινες ανάγκες και φιλοδοξίες.

Αειφόρος Τουρισμός

Το 1996, τρεις διεθνείς οργανισμοί, το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού (WTTC), ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) και το Συμβούλιο της Γης (Earth Council), ένωσαν τις προσπάθειές τους στη Διάσκεψη του Ρίο για το περιβάλλον και την ανάπτυξη και προώθησαν ένα κοινό σχέδιο δράσης με τίτλο «Ατζέντα 21 για την Ταξιδιωτική & Τουριστική Βιομηχανία προς την Κατεύθυνση Περιβαλλοντικής Αειφόρου Ανάπτυξης»

Ατζέντα 21 για την Ταξιδιωτική και Τουριστική Βιομηχανία

Σύμφωνα με την Ατζέντα 21 πρέπει να ισχύουν οι παρακάτω δώδεκα αρχές για την επίτευξη της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης (WTTC 1998):

1. Τα ταξίδια και ο τουρισμός πρέπει να οδηγούν τους ανθρώπους σε υγιείς και παραγωγικές ζωές που να βρίσκονται σε αρμονία με τη φύση.
2. Τα ταξίδια και ο τουρισμός πρέπει να συμβάλουν στη διατήρηση, στην προστασία και στην αποκατάσταση του οικοσυστήματος.
3. Τα ταξίδια και ο τουρισμός πρέπει να βασίζονται σε αειφόρα παραγωγικά και καταναλωτικά πρότυπα.
4. Τα διάφορα έθνη πρέπει να συνεργάζονται για να προωθήσουν ένα ελεύθερο οικονομικό σύστημα, στο οποίο το διεθνές ταξιδιωτικό και τουριστικό εμπόριο να είναι σε θέση να μετεξελιχθεί με μια αειφόρο βάση.
5. Ο «προστατευτισμός» στο εμπόριο και στις τουριστικές υπηρεσίες πρέπει να σταματήσει ή να αντιστραφεί.
6. Ο τουρισμός, η ειρήνη, η ανάπτυξη και η περιβαλλοντική προστασία είναι αλληλεξαρτώμενα.
7. Προκειμένου να επιτευχθεί αειφόρος ανάπτυξη, η περιβαλλοντική προστασία πρέπει να αποτελεί ένα ολοκληρωμένο τμήμα της τουριστικής αναπτυξιακής διαδικασίας.

8. Τα θέματα της τουριστικής ανάπτυξης πρέπει να αντιμετωπίζονται με τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων πολιτών και με αποφάσεις σχεδιασμού που να μπορούν να υιοθετηθούν και να εφαρμοστούν σε τοπικό επίπεδο.
9. Τα έθνη πρέπει να προειδοποιούν το ένα το άλλο για τις φυσικές καταστροφές που μπορούν να επηρεάσουν τους τουρίστες και τους προορισμούς υποδοχής τουριστών.
10. Δεδομένου ότι η πλήρης συμμετοχή των γυναικών είναι αναγκαία για την επίτευξη της αειφόρου ανάπτυξης, πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη δημιουργία θέσεων εργασίας για τις γυναίκες στην ταξιδιωτική και στην τουριστική βιομηχανία.
11. Η τουριστική ανάπτυξη πρέπει να αναγνωρίζει και να υποστηρίζει την ταυτότητα, τον πολιτισμό και τα ενδιαφέροντα του γηγενούς πληθυσμού.
12. Οι διεθνείς νόμοι που προστατεύουν το περιβάλλον πρέπει να γίνονται σεβαστοί από την παγκόσμια ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία.⁹

1.10 Βασικές Αρχές Αειφόρου Ανάπτυξης

Οι αναπτυξιακές αρχές εστιάζονται στη βιωσιμότητα της ανάπτυξης, στην ορθολογική χρήση των περιβαλλοντικών πόρων και διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Η αρχή της πλήρους αποτίμησης / αξιολόγησης των πόρων, που αναφέρεται στην ανάγκη διαμόρφωσης ενός πλήρους εθνικού συστήματος αποτίμησης του κόστους περιβαλλοντικής προστασίας και αποκατάστασης των πόρων, προσδιορίζοντας μαζί με τις οικονομικές αξίες το περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος / όφελος στην εξέταση διαφόρων έργων ή προτάσεων αλλαγής χρήσεων γης.
- Η προληπτική / προνοητική αρχή, που αναφέρεται στις περιπτώσεις εκείνες που για λόγους πρόληψης αρνητικών επιπτώσεων επιβάλλεται να παραμείνουν άθικτα ζωτικά ή κρίσιμα περιβαλλοντικά αγαθά και πόροι – κυρίως όταν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το εύρος της επίδρασης και των επιπτώσεων ανθρώπινων δραστηριοτήτων.
- Η αρχή του περιβαλλοντικού ισολογισμού, που καλύπτει περιπτώσεις ανανεώσιμων περιβαλλοντικών πόρων όπου επιβάλλεται η χρήση τους σε επίπεδα «αειφόρου απόδοσής τους».
- Η αρχή της σχετικής σπανιότητας / έλλειψης, που αναφέρεται σε περιπτώσεις περιορισμένων ή και εξαντλήσιμων πόρων όπου επιβάλλεται η διαμόρφωση ενός διαφορετικού ή ειδικού πλαισίου γνώσεων και συστήματος αξιών, που καλύπτει σχέδια διαχείρισης, διερεύνηση εναλλακτικών ή υποκατάστατων πόρων και εναλλακτικών πηγών εισοδήματος για του παραγωγούς.
- Η αρχή της σχέσης κοινότητα – τοπική κοινωνία – περιβάλλον, που θεωρεί ότι η σωστή σχέση μεταξύ μιας κοινότητας και του περιβάλλοντός της αποτελεί πλήρες και αναπόσπαστο τμήμα της αειφόρου ανάπτυξης.
- Η αρχή της ισότητας, που αναφέρεται στην ανάγκη επίτευξης του μέγιστου βαθμού ισότητας μέσα σε κάθε χώρα / περιφέρεια και την κοινωνία της, αλλά και μεταξύ χωρών/περιφερειών. Μια τέτοια αναγκαιότητα προκύπτει από τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, που οφείλονται ή προκαλούνται από τις δυνάμεις της αγοράς αλλά και τις ανισότητες ή τα επίπεδα φτώχειας.¹⁰

1.11 Λόγοι για να στραφούν οι ιδιωτικές τουριστικές επιχειρήσεις προς τη βιωσιμότητα

- Συμμόρφωση προς το νόμο.

Στις περισσότερες χώρες ισχύουν πλέον, για τις επιχειρήσεις κάθε είδους - συμπεριλαμβανομένων των τουριστικών-, πολλοί νόμοι για την υγιεινή και την ασφάλεια, καθώς και τα μέτρα προστασίας του

⁹ Κωνσταντίνος Ανδριώτης (2005), *Τουριστική Ανάπτυξη και Σχεδιασμός*, Αθήνα, Σταμούλης, σελ.57

¹⁰ Κομίλης Παναγιώτης (2001), *Οικοτουρισμός-Η εναλλακτική προοπτική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης*, Αθήνα, Προπομπός, σελ.68

περιβάλλοντος που ορίζονται στην AGENDA 21. Όταν μια επιχείρηση ικανοποιεί τα κριτήρια πριν αυτά επιβληθούν διά νόμου, τότε μπορεί να έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.

➤ *Διατήρηση καλών σχέσεων με τον τοπικό πληθυσμό.*

Πρόκειται για ένα πολύτιμο στοιχείο όσον αφορά τις δημόσιες σχέσεις. Μπορεί να συμβάλει στην εξασφάλιση αδειών επέκτασης και οικοδόμησης νέων μονάδων. Συμπεριλαμβάνεται η συμμετοχή σε τοπικές συνεργασίες.

➤ *Ικανοποίηση των προσδοκιών και των απαιτήσεων των πελατών.*

Όλες οι επιχειρήσεις βλέπουν ότι οι πελάτες τους ζητούν καλύτερη ποιότητα και καλές τιμές. Για τον τουρισμό αναψυχής, η ποιότητα του περιβάλλοντος αποτελεί ήδη ένα άμεσο και σημαντικό συστατικό της ποιότητας του προϊόντος, και έχει ζωτική σημασία για την εξασφάλιση μόνιμων πελατών.

➤ *Επίτευξη συγκριτικού πλεονεκτήματος.*

Με την παροχή συγκεκριμένων περιβαλλοντικών πλεονεκτημάτων που συνδέονται με το χώρο και τις επιχειρηματικές λειτουργίες - όχι απλώς μέσω της παροχής διάφορων ειδών οικολογικού τουρισμού. Το μάρκετινγκ συνδέεται επίσης με προγράμματα επιβράβευσης των ορθών περιβαλλοντικών πρακτικών.

➤ *Συμμόρφωση με τα κριτήρια που θέτουν οι επενδυτές και μείωση του επενδυτικού κινδύνου.*

Χρηματοδοτικοί φορείς και επενδυτές, προκειμένου να δώσουν χρηματοδότηση και να μειώσουν τον επενδυτικό τους κίνδυνο, θέτουν ολοένα και συχνότερα κριτήρια που αφορούν την ορθή περιβαλλοντική πρακτική και τα πρότυπα σχεδιασμού.

➤ *Διατήρηση των περιουσιακών στοιχείων και των πόρων της επιχείρησης.*

Επενδύσεις στην ποιότητα του περιβάλλοντος του προορισμού για τους ίδιους ακριβώς λόγους για τους οποίους μια επιχείρηση ανανεώνει, βελτιώνει και συντηρεί τα κτίρια, τα οχήματα και τον λοιπό εξοπλισμό από τον οποίο εξαρτάται η κερδοφορία της.¹¹

1.12 Επιπτώσεις του Τουρισμού

Οι επιπτώσεις του τουρισμού μέσα στην πόλη

Ο αστικός τουρισμός αποτελεί ελκυστική εναλλακτική προοπτική για την ανάπτυξη των πόλεων. Αρκετές από αυτές, με την προϋπόθεση της αειφόρου διαχείρισης, παρουσιάζουν θετικές προοπτικές εξέλιξης. Ωστόσο η αντιμετώπιση κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία εμφανίζονται κατά την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στις πόλεις, ιδιαίτερα στις ιστορικές, δεν είναι πρόβλημα με απλή λύση.

Ένα κεντρικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο σχεδιασμός της τουριστικής ανάπτυξης μιας ιστορικής πόλης είναι η κατανομή των χρήσεων μεταξύ όσων αφορούν στους μόνιμους κατοίκους και όσων αφορούν στους επισκέπτες. Το πρόβλημα αυτό προστίθεται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο αστικός σχεδιασμός και στις περιπτώσεις των ιστορικών πόλεων, και οι οποίες οφείλονται συνήθως στην πυκνότητα κατασκευών, λειτουργιών και κατοίκησης, προκαλώντας ποικίλες κοινωνικές, οικονομικές και χωρικές συγκρούσεις. Η οξύτητα των προβλημάτων φαίνεται ότι εντείνεται στο μέτρο που αυξάνει η ακτινοβολία του αστικού τουριστικού προορισμού.

Σε πολλές περιπτώσεις τα προβλήματα και οι δυσκολίες διαχείρισης του αστικού χώρου περιορίζονται χρονικά σε μια σύντομη περίοδο μαζικής υποδοχής τουριστών με την ευκαιρία σημαντικών γεγονότων μεγάλης ποικιλίας όπως: προσκυνήματα, φεστιβάλ και καρναβάλια, αθλητικές συναντήσεις, μεγάλες εκθέσεις, εμπορικές εκθέσεις, εξαιρετικά συνέδρια κ.ά.

Οι αρνητικές επιπτώσεις από την έλλειψη σχεδιασμού για την ανάπτυξη του τουρισμού πόλης συνοψίζονται ως εξής:

1. Η λογική της μουσειοποίησης, που αποτελεί μία από τις πιο επικίνδυνες επιπτώσεις, ιδιαίτερα στην περίπτωση των ιστορικών πόλεων. Στηρίζεται από την τάση εμπορευματοποίησης της ιστορίας, αλλά και από την κακώς εννοούμενη προστασία. Η πόλη μετατρέπεται σε σκηνικό. Η πραγματική πόλη «χάνεται», ενώ απορροφάται από τη δημιουργούμενη σήμερα εικόνα της.

¹¹ Victor Middleton – Rebecca Hawkins (2004), *Τουριστικό Μάρκετινγκ για Βιώσιμη Ανάπτυξη*. Αθήνα, Κριτική, σελ.214

2. Η απομίμηση και η επανάληψη ορισμένων στερεοτύπων αστικής ανάπλασης και αναζωογόνησης, που οδηγούν σε μια τυποποίηση η οποία υπονομεύει την αυθεντικότητα των πόλεων. Έτσι, η επανάληψη όμοιων κτηρίων γραφείων, εμπορικών κέντρων, σταδίων, διαμορφώσεων οδοποιίας κ.ο.κ. δημιουργεί την ανησυχητική προοπτική παραγωγής εν σειρά «κλωνοποιημένων πόλεων».

3. Οι παραδοσιακές συνοικίες στις μεγάλες πόλεις ή οι μικρές ιστορικές πόλεις γνωρίζουν μια πρωτοφανή και ανεξέλεγκτη αλλαγή χρήσεων προς όφελος των αναγκών για την τουριστική ανάπτυξη, όπως εμπόριο, σουβενίρ, ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφέ και, σπανιότερα, μουσεία, αίθουσες, τέχνης, μνημεία και κτήρια που έχουν αποκατασταθεί.

Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις

Ο τουρισμός μπορεί να επιφέρει τόσο θετικές όσο και αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Αυτό εξαρτάται από το πόσο καλά σχεδιάζεται και ελέγχεται η τουριστική ανάπτυξη. Οι βασικές επιπτώσεις του, που αναλύονται ακολούθως, δεν εμφανίζονται ταυτόχρονα σε κάθε τουριστική περιοχή. Η εμφάνισή τους εξαρτάται από το είδος και την κλίμακα της τουριστικής ανάπτυξης, καθώς και από τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

α) Αρνητικές επιπτώσεις

➤ Μόλυνση των υδάτων.

Εάν δεν υπάρχει καλό σύστημα αποχέτευσης στα ξενοδοχεία, τα θέρετρα ή στις υπόλοιπες τουριστικές εγκαταστάσεις, μπορεί να προκληθεί μόλυνση των υπογείων υδάτων από τα βοθρολύματα. Επίσης, αν η έξοδος του συστήματος αποχέτευσης βρίσκεται κοντά σε κάποιο ποτάμι ή ακτή και τα λύματα δεν έχουν υποστεί την απαιτούμενη επεξεργασία, οι εκροές θα μολύνουν την υδάτινη περιοχή. Το φαινόμενο αυτό συναντάται συχνά σε παράκτια θέρετρα, όπου τα ξενοδοχεία κατασκευάζουν τις εξόδους των αποχετεύσεών τους σε κοντινές περιοχές, στις οποίες μπορεί να κολυμπούν τουρίστες, όπως στο παράκτιο θέρετρο Πατάγια της Ταϊλάνδης. Η χρήση της Γαλάζιας Σημαίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση για να σηματοδοτήσει τις καθαρές παραλίες και υδάτινες περιοχές αποτελεί προσπάθεια πληροφόρησης των πιθανών χρηστών του θαλάσσιου περιβάλλοντος για το επίπεδο καθαριότητας της περιοχής.

➤ Ατμοσφαιρική ρύπανση.

Γενικά ο τουρισμός θεωρείται «καθαρή βιομηχανία». Ωστόσο, η τουριστική ανάπτυξη μπορεί να προκαλέσει μόλυνση του αέρα λόγω της υπερβολικής χρήσης αυτοκινήτων από τους τουρίστες σε ορισμένες περιοχές, ιδιαίτερα όταν εκεί συγκεντρώνονται σημαντικά τουριστικά αξιοθέατα. Η κατάσταση δυσχεραίνεται όταν οι εξατμίσεις των αυτοκινήτων δεν λειτουργούν σωστά. Επιπλέον, εάν η τουριστική ανάπτυξη δεν σχεδιαστεί και προγραμματιστεί κατάλληλα, ειδικότερα σε ανοιχτές περιοχές χωρίς βλάστηση, μπορεί να προκληθεί μόλυνση με τη μορφή σκόνης και αιωρούμενων σωματιδίων στον αέρα.

➤ Ηχορύπανση.

Ο θόρυβος που δημιουργείται από τη συγκέντρωση τουριστών, τουριστικών σχημάτων ή και τουριστικών αξιοθέατων, όπως τα πάρκα διασκέδασης και οι πίστες αγώνων με αυτοκίνητα και μοτοσικλέτες, μπορεί να φτάσει σε ενοχλητικά ή δυσάρεστα επίπεδα.

➤ Οπτική ρύπανση.

Τα ξενοδοχεία και οι υπόλοιπες τουριστικές εγκαταστάσεις με άσχημο ή ακατάλληλο σχεδιασμό μπορεί να μην ταιριάζουν με το τοπικό στυλ αρχιτεκτονικής ή την τοπική κλίμακα κατασκευής. Η ακαλαίσθητη διάταξη των τουριστικών εγκαταστάσεων, η ανεπαρκής ή ακατάλληλη χωροταξία, η υπερβολική χρήση μεγάλων και αντιαισθητικών διαφημιστικών πινακίδων, καθώς και η κακή συντήρηση των κτιρίων ή του εξωτερικού χώρου μπορεί να καταστήσει απωθητικό το περιβάλλον τόσο για τους τουρίστες όσο και για τους κατοίκους.

➤ Συνωστισμός και συμφόρηση.

Ο συνωστισμός των τουριστών, ιδιαίτερα στα δημοφιλή τουριστικά αξιοθέατα, και η κυκλοφοριακή συμφόρηση συντελούν στις αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του τουρισμού και μπορεί να προκαλέσουν δυσάρεσκα στους κατοίκους των τουριστικών περιοχών.

➤ *Προβλήματα χρήσης γης.*

Σύμφωνα με τις αρχές σωστού τουριστικού σχεδιασμού, δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τουριστική ανάπτυξη τμήματα γης που είναι κατάλληλα για άλλες χρήσεις, όπως η γεωργία, η κατασκευή κατοικιών ή χώρων αναψυχής, καθώς και περιοχές που θα έπρεπε να κηρυχθούν διατηρητέες.

➤ *Διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας.*

Διάφορα είδη οικολογικών προβλημάτων μπορεί να προκύψουν από την ανεξέλεγκτη τουριστική ανάπτυξη - όπως η υπερβολική χρήση του ευαίσθητου φυσικού περιβάλλοντος από τους τουρίστες, η οποία ίσως καταλήξει σε οικολογική καταστροφή. Ορισμένα παραδείγματα είναι η καταστροφή ή η παρεμπόδιση της ανάπτυξης φυτών σε μια προστατευόμενη περιοχή ή ένα πάρκο, επειδή την επισκέπτονται πολλοί τουρίστες, καθώς και η συλλογή από τουρίστες (ή από ντόπιους προκειμένου να τα πουλήσουν σε επισκέπτες) σπανίων ειδών από κοχύλια, κοράλλια, κελύφη από χελώνες κ.λ.π., η οποία μπορεί να απειλήσει τη διατήρηση των αντίστοιχων ειδών. Επίσης, η καταστροφή και η θανάτωση κοραλλιών από σκάφη ή από άγκυρες σκαφών και δύτες (τα κοράλλια χρειάζονται δεκαετίες για να αναδημιουργηθούν), καθώς και η αδικαιολόγητη αποξήρανση ελών, τα οποία μπορεί να έχουν είδη φυτών που είναι σημαντικά για την επιβίωση θαλάσσιων οργανισμών και την κυκλοφορία των υδάτων.

➤ *Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.*

Η κακή επιλογή της τοποθεσίας και η απρόσεκτη τεχνική κατασκευή τουριστικών μπορεί να προκαλέσει καθίζηση του εδάφους, πλημμύρες ή ιζηματοποίηση του βυθού των ποταμών και των παράκτιων περιοχών, εξαιτίας της μείωσης της βλάστησης, της παρεμπόδισης της ροής φυσικών καναλιών αποστράγγισης των υδάτων κ.λ.π.

➤ *Καταστροφές σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους.*

Η υπερβολική ή κακή χρήση περιβαλλοντικά ευάλωτων αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων μπορεί να προκαλέσει την καταστροφή τους, εξαιτίας υπερβολικής φθοράς, δονήσεων ή βανδαλισμών.

➤ *Ακατάλληλη διάθεση αποβλήτων.*

Η ρύπανση του εξωτερικού περιβάλλοντος με σκουπίδια ή μπάζα αποτελεί συνηθισμένο πρόβλημα στις τουριστικές περιοχές, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού επισκεπτών τους και εξαιτίας των δραστηριοτήτων στις οποίες εκείνοι εμπλέκονται. Η ακατάλληλη απόρριψη συμπαγών αποβλήτων από θέρετρα και ξενοδοχεία μπορεί να δημιουργήσει αφενός σκουπίδια κι αφετέρου προβλήματα υγείας, εξαιτίας μικροοργανισμών, ασθενειών ή μόλυνσης, καθώς και να καταστήσει απωθητικό το περιβάλλον.

β) Θετικές επιπτώσεις

Αν σχεδιαστεί σωστά και τεθεί υπό έλεγχο, ο τουρισμός μπορεί να βοηθήσει ποικιλοτρόπως στη διατήρηση και τη βελτίωση του περιβάλλοντος, όπως αποδεικνύεται στη συνέχεια.

➤ *Διατήρηση σημαντικών φυσικών χώρων.*

Ο τουρισμός μπορεί να δικαιολογεί την παροχή και να αποτελέσει πηγή κονδυλίων για τη συντήρηση πάρκων, εξωτερικών χώρων αναψυχής και προστατευόμενων περιοχών, τα οποία διαφορετικά ίσως εγκαταλείπονταν σε φθορά, χάρη στη λειτουργία του ως τουριστικά αξιοθέατα.

➤ *Προστασία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων.*

Ο τουρισμός παρέχει το κίνητρο και βοηθά στην εξεύρεση πόρων για την προστασία ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων (καθώς αποτελούν τουριστικά αξιοθέατα), οι οποίοι διαφορετικά μπορεί να υποβαθμιζόνταν και να καταστρέφονταν.

➤ *Βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος.*

Ο τουρισμός μπορεί να προσφέρει το κίνητρο για τον «καθαρισμό» του ευρύτερου περιβάλλοντος, μέσω του ελέγχου της ποιότητας του αέρα και των υδάτων, της ηχορύπανσης, της απόρριψης σκουπιδιών κ.ά. επίσης, συντελεί στη βελτίωση της περιβαλλοντικής αισθητικής, μέσω προγραμμάτων διατήρησης του τοπίου, ελέγχων στα σχέδια των νέων κτιρίων, καλύτερης συντήρησής τους κ.λ.π.

➤ *Αναβάθμιση του περιβάλλοντος.*

Αν και πρόκειται για περισσότερο «υποκειμενική» ωφέλεια, ο σωστός σχεδιασμός τουριστικών εγκαταστάσεων μπορεί να εμπλουτίσει ένα φυσικό ή αστικό περιβάλλον, το οποίο διαφορετικά θα ήταν βαρετό και δεν θα παρουσίαζε κανένα ενδιαφέρον.

➤ *Βελτίωση της υποδομής.*

Η τοπική υποδομή αεροδρομίων, οδικών δικτύων, συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης, τηλεπικοινωνιών κ.λ.π. συχνά βελτιώνεται μέσω της ανάπτυξης του τουρισμού, ο οποίος προσφέρει οικονομικά καθώς και περιβαλλοντικά οφέλη.

Διαδικασία Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού

Ο καλύτερος τρόπος για να αποφευχθούν οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις της τουριστικής δραστηριότητας και να ενισχυθούν οι θετικές είναι ο κατάλληλος προγραμματισμός της, μέσω της διαδικασίας περιβαλλοντικού σχεδιασμού πριν από την έναρξη της τουριστικής ανάπτυξης. Ο σχεδιασμός πρέπει να προωθείται σε όλα τα επίπεδα, εθνικό. Περιφερειακό αλλά και τοπικό, για τα ξενοδοχεία, τα θέρετρα και τα τουριστικά αξιοθέατα. Πρέπει να είναι εκτενής και να ενσωματώνεται στον συνολικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιοχής. Στο τελικό του στάδιο, πρέπει να γίνεται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μελλοντικών τουριστικών δραστηριοτήτων. Η όλη διαδικασία, οι βασικές μέθοδοι και οι αρχές περιβαλλοντικού σχεδιασμού χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής.

Ο περιβαλλοντικός σχεδιασμός ακολουθεί την ίδια διαδικασία με τον αναπτυξιακό σχεδιασμό, όμως δίνει μεγαλύτερη έμφαση στη μελέτη του υλικού περιβάλλοντος και των κοινωνικο-πολιτιστικών αναγκών. Η διαδικασία περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

- Οριοθέτηση αναπτυξιακών στόχων.
- Μελέτη της υπάρχουσας κατάστασης.
- Ανάλυση ή σύνθεση.
- Διατύπωση τους σχεδίου.
- Προτάσεις.
- Εφαρμογή.

Κοινωνικοπολιτισμικές Επιπτώσεις

Οι κοινωνικοπολιτισμικές επιπτώσεις το τουρισμού αφορούν:

- Τον προορισμό - κατά πόσο ο προορισμός μπορεί να αφομοιώσει συγκεκριμένους αριθμούς επισκεπτών.
- Τον τρόπο ζωής - τον αντίκτυπο των επισκεπτών στις τοπικές αρχές και τον τοπικό τρόπο ζωής.
- Τις τέχνες - την επίδραση των επισκεπτών στις τέχνες: τη μουσική, το χορό, τη ζωγραφική, τη γλυπτική, το θέατρο, την αρχιτεκτονική, τη χειροτεχνία κ.λ.π.

α) Τα τρία αυτά είδη συνεπειών έχουν τα ακόλουθα θετικά αποτελέσματα:

- Η έλευση επισκεπτών δίνει ώθηση στην τοπική οικονομία. Δημιουργείται πλούτος, εργασία, βελτιώνονται οι τοπικές υποδομές, δημιουργούνται νέες εγκαταστάσεις και νέες υπηρεσίες και προσελκύονται άλλου είδους επενδύσεις.
- Δεύτερον, ο τουρισμός επιτρέπει περισσότερες επαφές με τον έξω κόσμο, προωθεί μια διαδικασία διεθνοποίησης, φτιάχνει διαύλους επικοινωνίας που λειτουργούν προς δύο κατευθύνσεις, προωθεί τις πολιτισμικές ανταλλαγές, οδηγεί στην εισαγωγή περισσότερων αγαθών και υπηρεσιών, και γενικώς ενεργεί έτσι ώστε να αναπτυχθεί ολόκληρος ο τομέας του εμπορίου και των επικοινωνιών.
- Τέλος, δημιουργεί ένα κοινό και υποστηρικτή των τοπικών τεχνών, ιδίως της μουσικής, του χορού, του θεάτρου και της χειροτεχνίας. Έχει σημαντικό έμμεσο αντίκτυπο σε άλλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης - συμπεριλαμβανομένης της λογοτεχνίας, της ζωγραφικής και της αρχιτεκτονικής.
- Ο τουρισμός αποτελεί πρότυπο ανάπτυξης και προώθησης ορισμένων φτωχών και μη βιομηχανοποιημένων περιοχών, όπου οι παραδοσιακές δραστηριότητες βρίσκονται σε ύφεση. Οι

ευκαιρίες για εισόδημα και απασχόληση, τις οποίες δημιουργεί ο τουρισμός, παρέχουν σταθερότητα στη ζωή της κοινότητας.

- Ο τουρισμός φέρνει στο προσκήνιο τις αξίες των κοινωνιών οι οποίες δίνουν όλο και μεγαλύτερη σημασία στις δραστηριότητες αναψυχής και στην ξεκούραση, στις δραστηριότητες που απαιτούν ποιοτικό περιβάλλον.
- Εάν υπάρχει σωστό τουριστικό μάνατζμεντ, ο τουρισμός μπορεί να εξασφαλίσει τη διατήρηση σε βάθος χρόνου περιοχών εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς, οι οποίες έχουν τόσο αισθητική όσο και πολιτιστική αξία.
- Ο τουρισμός μπορεί να αναβιώσει τις τοπικές αρχιτεκτονικές παραδόσεις με την προϋπόθεση ότι υπάρχει σεβασμός στις τοπικές ιδιομορφίες, στην παραδοσιακή κληρονομιά και στο περιβάλλον.
- Ο τουρισμός συμβάλλει στην αναβίωση της τοπικής τέχνης και χειροτεχνίας, καθώς και των παραδοσιακών πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε προστατευμένες περιοχές.
- Ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μέσο ακόμα και για την ανανέωση της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής του ντόπιου πληθυσμού, ενισχύοντας την τοπική κοινότητα, ενθαρρύνοντας τους πολιτιστικούς δεσμούς, προσελκύοντας νέους ανθρώπους στις τουριστικές περιοχές και ευνοώντας τις τοπικές δραστηριότητες.¹²

β) Μπορεί όμως να υπάρχουν και αρνητικές επιπτώσεις:

- Αρχικά, μπορεί ο τοπικός πληθυσμός να μη θέλει να μοιράζεται τους χώρους αναψυχής του τόπου με μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Ο τουρισμός έρχεται αντιμέτωπος με την τοπική κοινωνία για το χώρο.
- Δεύτερον, μπορεί να υπάρξει αντίσταση απέναντι στις αλλαγές των αξιών και του τρόπου ζωής που οφείλονται όχι στον τουρισμό ειδικά, αλλά εν γένει στην ανάπτυξη.
Τέλος μπορεί να γεννηθούν αρνητικά συναισθήματα από τον αντίκτυπο που θα έχουν οι νέες δυνάμεις της αγοράς στην παραδοσιακή και σύγχρονη τέχνη του τόπου.¹³

Οικονομικές Επιπτώσεις

Η ανάλυση των οικονομικών επιπτώσεων του τουρισμού σε μια περιοχή βασίζεται κύρια σε δύο έννοιες, το ιδιωτικό κόστος του τουρισμού, το οποίο κατά τεκμήριο φέρουν οι ίδιοι οι τουρίστες / επισκέπτες και εν γένει αποτελεί έσοδο των τουριστικών επιχειρηματιών, τοπικών ή ξένων, και το κοινωνικό κόστος του τουρισμού, το οποίο φέρουν εν γένει οι κάτοικοι της περιοχής, ασχέτως εάν αποζημιώνονται πλήρως, μερικώς ή καθόλου γι' αυτό, είτε από τους τουρίστες είτε από τους επιχειρηματίες. Αθροιστικά το ιδιωτικό και το κοινωνικό κόστος αποτελούν το οικονομικό κόστος του τουρισμού, το οποίο υφίσταται μια περιοχή με σκοπό να προσφερθεί μία συγκεκριμένη υπηρεσία και εμπειρία στους τουρίστες / επισκέπτες της περιοχής.

Τα οικονομικά οφέλη από τη διαδικασία τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής μπορούν να συνοψιστούν σε άμεσα / πρωτογενή και έμμεσα / δευτερογενή. Τα άμεσα αποτελούν τα κέρδη των επιχειρηματιών, το εισόδημα από εργασία στον κλάδο, τα εισοδήματα από ενοίκια, τα οφέλη από τη απασχόληση στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και τέλος οι φόροι, τέλη και άλλες εισπράξεις της αυτοδιοίκησης σε νομαρχιακό και τοπικό επίπεδο. Τα έμμεσα οφέλη συνίστανται στην αγορά πρώτων υλών και υπηρεσιών των τουριστικών επιχειρήσεων, τα οποία συνεπάγονται έσοδα σε άλλες επιχειρήσεις, απασχόληση, εισόδημα και φόρους καθώς και στην κατανάλωση των πρωτογενών εσόδων, που επίσης δημιουργεί έσοδα σε άλλες επιχειρήσεις, απασχόληση, εισόδημα και φόρους.

Σε επίπεδο μεθόδων, οι οικονομικές επιπτώσεις του τουρισμού μπορούν να εκτιμηθούν είτε με άμεση παρατήρηση της συμπεριφοράς των τουριστών και ανάλυση των σχετικών δαπανών είτε με προσομοίωση της σχετικής οικονομικής δραστηριότητας. Στις μελέτες οικονομικών επιπτώσεων

¹² Leonard J. Lickorish - Carson L. Jenkins (2004), *Μια εισαγωγή στον τουρισμό*, Αθήνα, Κριτική, σελ.121

¹³ Doswell Roger (2002), *Τουρισμός ο ρόλος του αποτελεσματικού μάνατζμεντ*, Αθήνα, Κριτική, σελ. 169

του τουρισμού γενικά έχουν χρησιμοποιηθεί πολλές μέθοδοι, όπως η μέθοδος Εισροών – Εκροών, η ανάλυση Κόστους – Οφέλους, η ανάλυση Οικονομικής βάσης κ.α.¹⁴

Συνέπειες της Εποχικότητας της Τουριστικής Ζήτησης

Οι συνέπειες της εποχικότητας της τουριστικής ζήτησης χαρακτηρίζονται ως αρνητικές και επιδρούν σημαντικά στα παρακάτω οικονομικά μεγέθη:

- Στη παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που καταναλώνονται από τους τουρίστες.
- Στην εποχική απασχόληση.
- Στις τιμές.
- Αυτές οι αρνητικές συνέπειες πολλαπλασιάζονται ανάλογα με το βαθμό της εποχικής-χωρικής συγκέντρωσης της τουριστικής δραστηριότητας και επηρεάζουν σημαντικά:
- Τις τουριστικές και μη τουριστικές επιχειρήσεις.
- Τη δημόσια διοίκηση.
- Τα έργα υποδομής, τα οποία χαρακτηρίζονται από μια περίοδο έντονου χρησιμοποίησής τους (περίοδος αιχμής) και μια περίοδο μερικής ή σχεδόν μηδενικής χρησιμοποίησής τους το υπόλοιπο έτος.
- Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τη διαμορφούμενη κατάσταση είναι τα ακόλουθα:
- Οικονομικές σπατάλες (μεταφορικά μέσα, τουριστικά καταλύματα).
- Επιβάρυνση πολυάριθμων τομέων (ταχυδρομεία, τηλεπικοινωνίες, ηλεκτροδότηση, ύδρευση κ.λ.π.).
- Κούραση, έλλειψη άνεσης, έλλειψη ασφάλειας κ.λ.π.
- Ελλείψεις συνθηκών υγιεινής.
- Διάρθρωση της απασχόλησης.
- Πληθωριστικές τάσεις.
- Αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.¹⁵

¹⁴ Παναγιώτης Κομύλης - Νίκος Βαγιονής (1999), *Τουριστικός Σχεδιασμός: μέθοδοι και πρακτικές αξιολόγησης*, Αθήνα, Προπομπός, σελ.123

¹⁵ Βαρβαρέσος Στέλιος (1999), *Τουρισμός: οικονομικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Προπομπός, σελ.97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ



2.1 Τοπογραφία του Νομού Ημαθίας

Ο Νομός Ημαθίας ιδρύθηκε με τον Α.Ν. 903/ 6-2-47. Υπάγεται διοικητικά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, έχει πρωτεύουσα τη Βέροια και διαιρείται σε 12 δήμους που είναι οι εξής: Αλεξάνδρειας, Ανθεμίων, Αντιγονιδών, Αποστόλου Παύλου, Βεργίνας, Βέροιας, Δοβράς, Ειρηνούπολης, Μακεδονίδος, Μελίκης, Νάουσας και Πλατέος.

Η έκτασή του είναι 1.701 τετραγωνικά χιλιόμετρα και ο πληθυσμός του ανέρχεται στις 144.172 κατοίκους (Απογραφή ΕΣΥΕ 2001).

Συνορεύει:

- Βόρεια με το νομό Πέλλας
- Νοτιοανατολικά με το νομό Πιερίας
- Ανατολικά με το νομό Θεσσαλονίκης
- Νοτιοδυτικά με το νομό Κοζάνης.

Οι δρόμοι επικοινωνίας του Νομού με την Θεσσαλονίκη και τους όμορους Νομούς είναι:

- Ο οδικός άξονας της Εγνατίας οδού που συνδέει τη Θεσσαλονίκη με τη Βέροια και τη Δυτική Μακεδονία,
- Το επαρχιακό δίκτυο Νάουσας - Βέροιας - Αλεξάνδρειας - Θεσσαλονίκης και Βέροιας - Νάουσας - Έδεσσας,
- Το σιδηροδρομικό δίκτυο Αθηνών - Λάρισας - Κατερίνης - Πλατέος - Θεσσαλονίκης και Κοζάνης - Έδεσσας - Νάουσας - Βέροιας - Πλατέος - Θεσσαλονίκης.

2.2 Φυσική Γεωγραφία

Στην ανατολική πλευρά του έχει έξοδο προς το Θερμαϊκό Κόλπο, μια στενή λωρίδα, μεταξύ των εκβολών των ποταμών Αλιάκμονα και Λουδία και ένα μεγάλο μέρος αυτής έχει οριοθετηθεί ως υγροβιότοπος.

Το κλίμα του Νομού είναι μεσογειακό και επηρεάζεται από τη γειτνίαση με τη θάλασσα. Οι ορεινοί όγκοι του Βερμίου και των Πιερίων, συμβάλουν σημαντικά στη διαφοροποίηση των μετεωρολογικών και κλιματικών στοιχείων του νομού σε σχέση με το πεδινό μέρος.

Ο νομός είναι πλούσιος σε φυσικούς πόρους. Έχει μεγάλες και εύφορες πεδινές εκτάσεις υψηλής παραγωγικότητας, άφθονο υδάτινο δυναμικό και μάλιστα επιφανειακό. Χαρακτηρίζεται αγροτικός από άποψη κύριας απασχόλησης και πηγής εισοδήματος, με έμφαση στις εντατικές καλλιέργειες (φρούτα, τεύτλα, βαμβάκι, κηπευτικά κ.λ.π.) καθώς επίσης και στην κτηνοτροφία. Τα δάση του Βερμίου και των Πιερίων καλύπτουν το 28% της έκτασης του νομού και αποτελούν χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Μορφολογία Εδάφους

Μορφολογικά διαιρείται σε τρία τμήματα:

- Ορεινό κατά 49,85%, (εκτ. 857 τ.χλμ.).
- Ημιορεινό κατά 5,00%, (εκτ. 85 τ.χλμ.).
- Πεδινό κατά 46,15% (εκτ. 767 τ.χλμ.).



- ΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (1600-2052)
- ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (200-600)
- ΠΕΔΙΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ (0-200)

Το πεδινό τμήμα του νομού, το οποίο μπορεί να προσδιορισθεί μέχρι το υψόμετρο των 200μ., είναι πυκνοκατοικημένο και σ' αυτό αναπτύσσονται οι περισσότεροι οικισμοί. Στο τμήμα αυτό υπάρχουν διάσπαρτες οι περισσότερες βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες του Νομού και ως εύφορη περιοχή, με άφθονο υδάτινο πλούτο, καλλιεργείται στο σύνολό της με όλες τις δυναμικές καλλιέργειες.

Το ημιορεινό τμήμα, το οποίο μπορεί να προσδιορισθεί από το υψόμετρο των 200μ. μέχρι αυτό των 600μ., καταλαμβάνει τη μικρότερη έκταση και χαρακτηρίζεται από το ήπιο ανάγλυφο.

Το ορεινό τμήμα του Νομού καταλαμβάνεται από τμήματα δύο μεγάλων οροσειρών, του Βερμίου και των Πιερίων που διαχωρίζονται μεταξύ τους από την κοιλάδα του Αλιάκμονα.

Ποταμοί

Το Νομό διαρρέουν οι ποταμοί:

- Αλιάκμονας (συνολικό μήκος 320 χλμ.), στην κοίτη του οποίου έχουν δημιουργηθεί, μέσα στα όρια του Νομού, ένα αρδευτικό φράγμα, στην περιοχή της κοινότητας Αγίας Βαρβάρας και οι δύο φραγματολίμνες της Σφηκιάς και των Ασωμάτων (υδροηλεκτρικά έργα Δ.Ε.Η.),
- Λουδίας (συνολικό μήκος 35 χλμ.),
- Τριπόταμος (που διασχίζει την πόλη της Βέροιας)
- Αραπίτσα (που διασχίζει την πόλη της Νάουσας)
- Κουτίχας, Κρασποπούλης και άλλα επίσης μικρά ποτάμια που καταλήγουν στον Αλιάκμονα.

2.3 Οικονομία του Νομού

Ο Νομός Ημαθίας αποτελείται χαρακτηριστικά από δύο ζώνες με διαφορετικό οικονομικό χαρακτήρα, παραγωγικές δομές και ρυθμούς ανάπτυξης: την ορεινή και πεδινή ζώνη.

Η ποικιλία των γεωφυσικών, εδαφοκλιματικών συνθηκών στις περιοχές αυτές, αλλά και των υποδομών που μέχρι σήμερα αναπτύχθηκαν προσδιορίζει μια πολύμορφη και ενίοτε ασύμμετρη τοπική οικονομική ανάπτυξη, που στην σημερινή της μορφή έχει ακολουθήσει τους κανόνες της αγοράς και έχει σε μεγάλο βαθμό αγνοήσει τις τοπικές παραδοσιακές συνήθειες.

Γενικά ο Νομός, χαρακτηρίζεται από την ευρεία συμμετοχή της αγροτικής οικονομίας, στο σύνολο της οικονομίας του νομού, με ένα μεγάλο μέρος των λοιπών δραστηριοτήτων του, να έχουν έδρα τους, είτε τον αγροτικό χώρο, είτε οι εισροές του να προέρχονται άμεσα ή έμμεσα από αυτόν.

Γεωργία

Οι κύριες αροτραίες καλλιέργειες είναι το βαμβάκι, τα τεύτλα, ο αραβόσιτος και ο καπνός.

Η καλλιέργεια της ροδακινιάς αντιπροσωπεύει περίπου το 80% της συνολικής έκτασης των δενδρωδών καλλιεργειών και είναι η σπουδαιότερη καλλιέργεια διότι:

καταλαμβάνει έκταση που αντιπροσωπεύει το 27-34% της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης του νομού, στην παραγωγή των συμπύρηνων ροδάκινων στηρίζεται ο κύριος κλάδος της βιομηχανίας, αποτελεί την καλλιέργεια της οποίας η παραγωγή δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί πλήρως, οι εξαγωγές νωπών και μεταποιημένων ροδάκινων αποτελούν κύρια πηγή συναλλάγματος για τον νομό και τη χώρα.

Από τις άλλες δενδρώδεις καλλιέργειες, οι οποίες επίσης αποτελούν κλάδους ιδιαίτερης οικονομικής σημασίας για το νομό, η καλλιέργεια της μηλιάς περιορίσθηκε στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές.

Η καλλιέργεια των κηπευτικών αποτελεί, μετά την δενδροκομία, τον κλάδο της φυτικής παραγωγής για τον οποίο είναι ευνοϊκές οι κλιματολογικές συνθήκες, αλλά για την αύξηση των εκτάσεων τους χρειάζεται οργάνωση της εμπορίας τους, η οποία είναι ακόμη ανεπαρκής.

Στην κατηγορία των κηπευτικών περιλαμβάνονται θερμοκηπιακές καλλιέργειες λαχανικών, που ήδη καλύπτουν 2.000 στρέμματα περίπου με προοπτική συνεχούς αύξησης. Η καλλιέργεια και παραγωγή κηπευτικών είναι ιδιαίτερης σημασίας για τον νομό, αφού έχει προοπτικές ανάπτυξης έστω και εάν με τις συνθήκες που διαμορφώνονται, χρειάζονται περισσότερη πληροφόρηση οι αγρότες - καλλιεργητές.

Η άμπελος αποτελεί παραδοσιακή καλλιέργεια του νομού ενώ υπάρχει και υποδομή μεταποίησης.

Η ανάπτυξη και ευρωστία της αγροτικής οικονομίας μέχρι σήμερα οφειλόταν κυρίως στο ροδάκινο, που συνέβαλλε στο να καταστεί ο νομός, ένα από τα μεγαλύτερα, διεθνή εξαγωγικά κέντρα γεωργικών προϊόντων.

Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία του νομού είναι περιορισμένη διότι δεν είναι ανταγωνιστική των κλάδων φυτικής παραγωγής. Εκτός από την ύπαρξη περιορισμών και ποσοστώσεων, η άποψη που διατυπώνεται είναι ότι, η κτηνοτροφία δεν μπορεί να γίνει ανταγωνιστική των κλάδων της φυτικής παραγωγής αλλά θα διατηρηθεί, σε περιοχές με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που δεν ευνοούν την περαιτέρω ανάπτυξη των κλάδων φυτικής παραγωγής και κυρίως της δενδροκομίας.

Δάση

Ο Νομός Ημαθίας είναι ένας από τους Νομούς της Κεντρικής Μακεδονίας που διαθέτει αξιόλογα δάση στις ορεινές του περιοχές. Παρουσιάζει υψηλό ποσοστό δασών και δασικών εκτάσεων έναντι των γεωργικών.

Το ποσοστό των δασών και δασικών εκτάσεων έναντι της συνολικής έκτασης του Νομού ανέρχεται στο 48,52% και χωροθετούνται νοτιοδυτικά, στους ορεινούς όγκους του Βερμίου και των Πιερίων. Το υπόλοιπο ποσοστό καλύπτεται από τις πεδινές γεωργικές καλλιέργειες, οικισμούς κλπ.

Η εκμετάλλευση των δασικών εκτάσεων, γίνεται με βάση τις διαχειριστικές εκθέσεις, οι οποίες συντάσσονται, είτε από ιδιώτες είτε από δημοσίους υπαλλήλους - δασολόγους και γίνεται με αυτεπιστασία από τους ιδιοκτήτες, με ενοικιάσεις σε τρίτους ή με ανάθεση της εκμετάλλευσης στους δασικούς συνεταιρισμούς.

Αλιεία

Η θαλάσσια αλιεία στο Νομό, περιορίζεται στη περιοχή της Κοινότητας Κλειδίου, όπου υπάρχουν μυδοκαλλιέργειες. Στην αλιεία των εσωτερικών υδάτων υπάρχει δραστηριοποίηση στα

ποτάμια και στις τεχνητές λίμνες (π.χ. Δασκίου), ενώ στο Νομό λειτουργούν πέντε πεστροφοτροφεία και ένα κυπρινοτροφείο.

Υπέδαφος - Ορυκτός Πλούτος

Κατά καιρούς, τόσο κατά τους νεότερους, όσο και κατά τους αρχαίους χρόνους, υπήρξαν εκμεταλλεύσεις διαφόρων μεταλλευμάτων. Την μεταλλευτική δραστηριότητα των αρχαίων, μαρτυρούν οι αρχαίες μεταλλευτικές εργασίες και οι σκωριαίες εκταμιεύσεις, οι οποίες απαντώνται βορειοδυτικά της Βέροιας, στην περιοχή της κοινότητας Τριλόφου. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις, οι αρχαίοι εκμεταλλεύονταν τα χαλκούχα κοιτάσματα της περιοχής. Η κοιτασματολογική αναγνώριση στο νομό, εμφανίζει επτά είδη μεταλλευμάτων: μεταλλεύματα χρωμίου, νικελίου, λατεριτικών σιδηρονικελιούχων, σιδήρου, χαλκού - σιδηροπυρίτου - μαγνητοπυρίτου, αμιάντου και λιγνίτου, ενώ σήμερα στη περιοχή, δεν υπάρχουν ενεργά μεταλλεία.

Ο νομός Ημαθίας είναι ευνοημένος σε βιομηχανικά ορυκτά και πετρώματα καθώς και σε δομικές ορυκτές ύλες, όπως μάρμαρα, ασβεστόλιθοι, δολομίτες. Ιδιαίτερα όμως είναι ευνοημένος, από πλευράς μαρμαροφορίας.

Τα λατομεία μαρμάρων που λειτουργούν, τροφοδοτούν όλες τις επιχειρήσεις επεξεργασίας και κοπής μαρμάρων της περιοχής, με άριστης ποιότητας, κυρίως πράσινου, λευκού και ημίλευκου μαρμάρου, καθώς και επιχειρήσεις άλλων περιοχών της χώρας, εξάγοντας παράλληλα σημαντικές ποσότητες.

Τα πράσινα μάρμαρα που συναντώνται, είναι τα μόνα που κυκλοφορούν και υπάρχουν στην Ελλάδα, με εξαίρεση αυτά της Τήνου. Ανταγωνίζονται τα πράσινα μάρμαρα της Ιταλίας και της Ινδίας, χωρίς όμως ο ανταγωνισμός να είναι ισχυρός.

Αδρανή υλικά (χαλίκια, άμμος) υπάρχουν σε διάφορες περιοχές και σε μεγάλες ποσότητες στην κοίτη του Αλιάκμονα. Η παραγωγή των λατομείων των αδρανών υλικών είναι επαρκής για τις ανάγκες του νομού και μάλιστα τροφοδοτούν όλες τις μονάδες παραγωγής έτοιμου σκυροδέματος, ενώ συναντά κανείς πουρόπετρες και σιδηρόπετρες γύρω από την περιοχή της Βέροιας και της Νάουσας.

Επίσης, υπάρχουν ικανοποιητικές ποσότητες αργιλοχωμάτων που χρησιμοποιούνται στην παραγωγή οικοδομικών υλικών (λατομείο Κουμαριάς).

Μεταποίηση - Βιομηχανία - Εμπόριο

Η βιομηχανική και εμπορική δραστηριότητα είναι ιδιαίτερα έντονη στο νομό Ημαθίας. Αποτελεί μαζί με τη γεωργική παραγωγή, μια από τις σημαντικότερες πηγές εισοδήματος του τοπικού πληθυσμού.

Στο σύνολό τους οι επιχειρήσεις του νομού θεωρούνται μικρομεσαίες. Χωρίζονται σε επιχειρήσεις γεωργικών προϊόντων, κτηνοτροφικές, μεταποιητικές, (κονσερβοποιεία, εκκοκκιστήρια, οινοποιεία, κλωστοϋφαντουργικές, επεξεργασίας μαρμάρου κλπ.), καθώς και ειδικές μονάδες-εργοστάσια Ε.Β.Ζ., ζωοτροφών - ΕΛΒΙΖ, γάλακτος-ΝΕΣΤΛΕ.

Οι περισσότερες από τις βιομηχανικές - βιοτεχνικές μονάδες, είναι συγκεντρωμένες μέσα και έξω από τις πόλεις Βέροιας, Νάουσας και Αλεξάνδρειας, όπου και οι πόλοι έλξης κάθε οικονομικής δραστηριότητας του νομού. Οι πιο σημαντικές υφαντικές βιομηχανικές μονάδες, βρίσκονται στην πόλη και την ευρύτερη περιοχή της Νάουσας. Μικρός αριθμός βιοτεχνιών υφαντουργίας βρίσκεται στη Βέροια, ενώ στην Αλεξάνδρεια ιδρύονται βασικά βιομηχανικές - βιοτεχνικές μονάδες εκκόκκισης βάμβακος, επεξεργασίας καπνού, κατασκευής τελικών προϊόντων από μέταλλο, επεξεργασίας ξύλου, μηχανουργία κλπ.

Οι μεγάλες βιομηχανικές μονάδες διατροφής εγκαθίστανται στο τρίγωνο Αλεξάνδρειας - Βέροιας - Νάουσας κοντά στις πρώτες ύλες.

Οι κλωστοϋφαντουργικές μονάδες, ανεπτυγμένες από παλιά στην ευρύτερη περιοχή της Νάουσας, διέρχονται σήμερα από έντονη οικονομική κρίση, που οδήγησε στην υπολειτουργία

πολλών μονάδων και μάλιστα στην οριστική παύση δυο αρκετά αξιόλογων μονάδων με αποτέλεσμα, η περιοχή της Νάουσας να παρουσιάζει υψηλό ποσοστό ανεργίας

Παρόλα αυτά, οι βιομηχανίες στο νομό - πέρα από τα προβλήματα χωροθέτησης, υποδομής και μεταλλαγών στον τεχνολογικό τομέα - αποτελούν το κέντρο της οικονομικής ζωής και κίνησης στην περιοχή και συμβάλλουν στην ανάπτυξή της.

Η βιομηχανική και εμπορική δραστηριότητα στο νομό, σήμερα είναι χαμηλή και πενιχρή, εξ αιτίας της βαθιάς κρίσης που διέρχεται ο κλάδος της κλωστοϋφαντουργίας και των κονσερβοποιημένων φρούτων.

Τουρισμός

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες της αναπτυξιακής πολιτικής του νομού. Οι δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης που έχει ο νομός είναι τεράστιες γιατί εκτός από τις φυσικές ομορφιές, διαθέτει πολλά αρχαιολογικά, βυζαντινά και λαογραφικά μνημεία και ευρήματα .

Δεν μπορούμε να πούμε ότι ο τουρισμός συμβάλλει σημαντικά στην οικονομία του νομού παρόλα αυτά γίνονται σημαντικές προσπάθειες.

Εκτενέστερη παρουσίαση του τουρισμού στο νομό Ημαθίας θα ακολουθήσει στα επόμενα κεφάλαια .

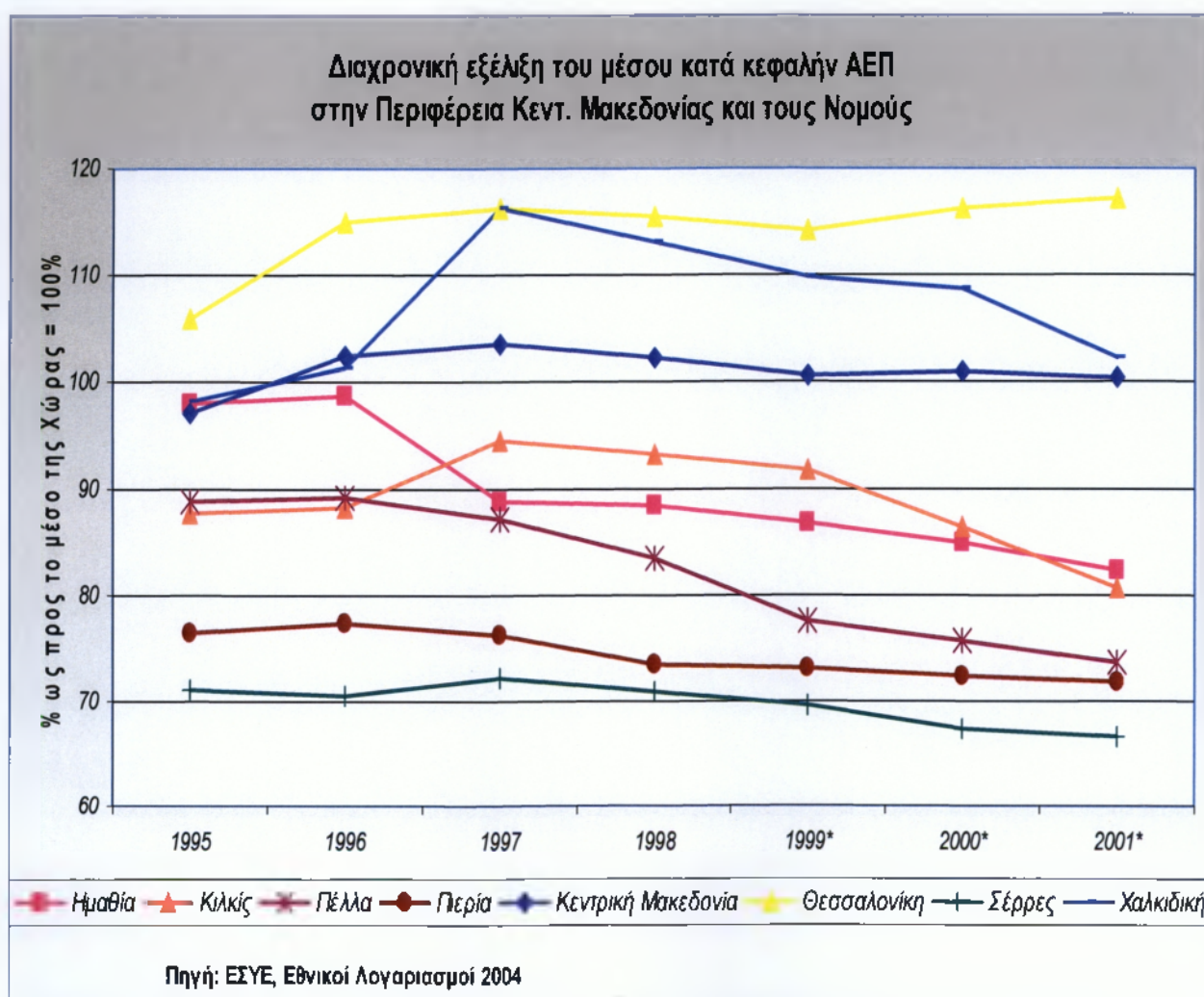
2.4 Στατιστικά Στοιχεία – Οικονομικά Χαρακτηριστικά

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΑΥΞΗΣΗ - ΠΥΚΝΟΤΗΤΑ	
ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ	ΤΙΜΗ
Πληθυσμός	144.172 κάτοικοι
Φυσική αύξηση πληθυσμού	1 ανά 1000 κατοίκους
Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού 1971 ως 2001	23%
Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού 1981 ως 2001	8%
Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού 1991 ως 2001	3%
Πυκνότητα πληθυσμού	84,8 κάτοικοι ανά τ.χλμ.
Πίνακας 2.4.1 ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΕΣΥΕ 2001	
Πηγη: www.imathia.gr	

Οικονομικά Χαρακτηριστικά της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι ίσο σχεδόν με το αντίστοιχο μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας. Συγκεκριμένα ανέρχεται στο 99,9% του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας για το έτος 2002, (100,4% για το 2001). Η διαχρονική εξέλιξη του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας την περίοδο 1995-2001 διακρίνεται από δύο περιόδους, μία ανοδική μεταξύ των ετών 1995-1997 και μία φθίνουσα από το 1998 μέχρι σήμερα, παραμένοντας κοντά στο μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της χώρας.

Διαχρονικά το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στους νομούς της περιοχής είναι κάτω από το μέσο εθνικό επίπεδο με εξαίρεση τον Ν. Χαλκιδικής ενώ ο Ν. Σερρών κατατάσσεται τελευταίος. Η φθίνουσα εξέλιξη του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ στους νομούς της περιοχής εμφανίζεται ένα χρόνο νωρίτερα (1996) έναντι της περιφέρειας, με εξαίρεση τον Ν. Κιλκίς και είναι συνεχής μέχρι σήμερα με εξαίρεση τον Ν. Πιερίας.



Διαχρονική εξέλιξη του μέσου κατά κεφαλήν ΑΕΠ στους νομούς της Περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας
ΓΡΑΦΗΜΑ 2.4.1

Η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα στο ΑΕΠ την περίοδο 1995 μέχρι 2001 μειώνεται σε όλους τους νομούς της περιφέρειας, με εξαίρεση τον Ν. Χαλκιδικής, ενώ σε ποσοστιαίες μονάδες οι μεγαλύτερες μεταβολές είναι στους νομούς Κιλκίς 11,4% Πέλλας 9,7% και Ημαθίας 8,8%.

Παρόμοια είναι και πορεία της συμμετοχής του δευτερογενή τομέα στο ΑΕΠ των νομών της Κεντρικής Μακεδονίας, με εξαίρεση τους Ν. Κιλκίς και Σερρών, όπου η συμμετοχή αντίθετα από την γενικευμένη τάση αυξάνεται κατά 4,7 και 1,2 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα.

Τέλος, η συμμετοχή του τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ την περίοδο 1995 μέχρι 2001 αυξάνεται σε όλους τους νομούς της περιφέρειας, ενώ σε ποσοστιαίες μονάδες οι μεγαλύτερες μεταβολές είναι στους νομούς Ν. Σερρών 12,6 - Ημαθίας 12,4 - Πέλλας 12,0 - Πιερίας 8,4 και Κιλκίς 6,7.

Γεωργία % ΑΕΠ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	10,9	9,4	9,2	8,7	8	7,5	6,7
ΗΜΑΘΙΑΣ	20,3	18,4	12,5	12,4	12,3	12,1	11,5
ΚΙΛΚΙΣ	23,6	21,4	19,9	16,6	16,7	14,1	12,2
ΠΕΛΛΗΣ	27,4	25	26	25	22	19,7	17,7
ΠΙΕΡΙΑΣ	20,7	18,7	14,6	15,7	16,3	16	15,7
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	3,9	3,3	3,1	2,9	2,7	2,7	2,4
ΣΕΡΡΩΝ	26,6	24,5	26,1	24,6	23,1	20,5	21,9
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	14,4	13,2	20,2	19	17,9	18,3	14,4
Βιομηχανία % ΑΕΠ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	24,8	23,8	22,5	22,8	22	22	23
ΗΜΑΘΙΑΣ	30,5	30,7	30,4	30,8	29,7	27,7	26,8
ΚΙΛΚΙΣ	29,9	30,4	32	34,2	36,2	34,6	34,6
ΠΕΛΛΗΣ	23,3	23,4	21,4	20,5	19,4	19,8	21
ΠΙΕΡΙΑΣ	10,8	10,7	10,5	8	7,6	6,7	7,3
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	27,3	25,5	24	24,4	23,4	23,8	25
ΣΕΡΡΩΝ	13,6	13,9	11,5	12,6	13,1	13,2	14,8
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	14,7	14,3	14,3	14,3	13,7	12,8	12,7
Υπηρεσίες % ΑΕΠ	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	64,3	66,8	68,4	68,5	69,9	70,5	70,3
ΗΜΑΘΙΑΣ	49,3	51	57,1	56,8	58	60,2	61,7
ΚΙΛΚΙΣ	46,5	48,3	48,1	47,3	47,1	51,2	53,2
ΠΕΛΛΗΣ	49,3	51,5	52,6	54,5	58,6	60,5	61,3
ΠΙΕΡΙΑΣ	68,5	70,5	74,9	76,3	76,1	77,3	76,9
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	68,7	71,2	72,8	72,7	73,9	73,5	72,5
ΣΕΡΡΩΝ	59,8	61,6	62,4	62,8	63,8	66,3	72,4
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	70,9	72,6	65,5	66,7	68,4	68,9	72,8

Η διαχρονική εξέλιξη της συμμετοχής των τομέων παραγωγής στο ΑΕΠ στους νομούς της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας (Πηγή: www.perkm.gr)

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4.2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ

3.1 Αρχαιολογικός Τουρισμός

Σύντομη ιστορική περιγραφή

Από τα πανάρχαια χρόνια η γη της Μακεδονίας αποτέλεσε κέντρο ανάπτυξης πολλών πολιτισμών. Τα ευρήματα που έχουν ανακαλυφθεί σε όλη σχεδόν την περιοχή του νομού Ημαθίας καταμαρτυρούν την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που έχουμε δεχθεί από τους προγόνους μας.

Ο σημερινός νομός αντιστοιχεί με την αρχαία περιοχή που αναφέρεται με αυτό το όνομα ήδη από τον Όμηρο. Η Ημαθία, που σημαίνει «η αμμονδερή ακρογιαλιά», ήταν ο πρώτος σταθμός της εξάπλωσης των Αργεαδών Μακεδόνων, που κινούνταν προς τα βόρεια ψάχνοντας για καινούρια γη, και παρέμεινε ως το τέλος η καρδιά του κράτους τους. Εδώ, στις χαμηλές υπώρειες των Πιερίων ίδρυσαν σύμφωνα με την παράδοση, κάπου στον 8ο αι. την πρώτη πρωτεύουσά τους, τις Αιγές, και έβαλαν τα θεμέλια του βασιλείου που αργότερα θα κυριαρχούσε στην ελληνική και την παγκόσμια ιστορία.

Σύμφωνα με την αρχαία παράδοση ο μυθικός βασιλιάς της Μακεδονίας Βέρης είχε τρία παιδιά: Τη Μίεζα, τη Βέροια και τον Όλγανο. Από τις δυο του κόρες πήραν το όνομά τους οι δύο κυριότερες πόλεις του νομού: η Βέροια και η Νάουσα (Μίεζα). Ερείπια ανάμεσα στη Νάουσα και στο χωριά Λευκάδια κάνουν τους αρχαιολόγους να ταυτίζουν την περιοχή αυτή με την αρχαία Μίεζα ή Μέζα όπως αναφέρεται σε επιγραφή των Δελφών.

Όμως ο τόπος με τα πυκνά δάση, τα χλωρά λιβάδια, τα ποτάμια και τον εύφορο κάμπο, δεν ήταν βέβαια ακατοίκητος και πριν από τον ερχομό των Μακεδόνων. Πρώτος ο πατέρας της ιστορίας Ηρόδοτος αναφέρει την περιοχή, κάνοντας μνεία στη Βέροια και στους κήπους του βασιλιά Μίδα, στους πρόποδες του Βερμίου. Η παλαιότερη όμως συγκεκριμένη αναφορά της Βέροιας γίνεται από τον Θουκυδίδη το 432. Και μολονότι η έρευνα των προϊστορικών θέσεων της περιοχής είναι πάρα πολύ περιορισμένη, ωστόσο εδώ, κοντά στη Βέροια, στη Νέα Νικομήδεια, βρέθηκε ένας από τους παλαιότερους αγροτικούς συνοικισμούς της Ελλάδας και όλης της Ευρώπης, ενώ κοντά στη Βεργίνα διαπιστώθηκε η ύπαρξη εκτεταμένου οικισμού της Νεότερης Νεολιθικής και της Εποχής του Χαλκού, αλλά και η περιοχή της Μίεζας κατοικήθηκε από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Τη μεγάλη της όμως ακμή η περιοχή γνώρισε στους Μακεδονικούς χρόνους. Η ταύτιση της Βεργίνας με τις αρχαίες Αιγές, την πρώτη πρωτεύουσα των Μακεδόνων, τα εκθαμβωτικά ευρήματά των βασιλικών της τάφων, ο σπουδαίος τάφος των Λευκαδίων, το Νυμφαίο της Μίεζας, είναι λαμπρά κατάλοιπα της εποχής εκείνης.

Οι ανακαλύψεις ξεκινούν από την 3η π.Χ. χιλιετία με τα φρούρια και νεκροταφεία στην περιοχή ανατολικά των Πιερίων, συνεχίζονται στην εποχή των αρχαίων Μακεδόνων με πολύ σημαντικά ευρήματα όπως τα βασιλικά ανάκτορα και οι τάφοι των αρχαίων Μακεδόνων βασιλέων στην Βεργίνα, οι τάφοι της Κρίσεως, των Ανθεμίων στον Κοπανό, Λύσωνος και Καλλικλέους, και του Κινχ στα Λευκάδια, αλλά και η σχολή του Αριστοτέλη στην Μίεζα όπου ο αρχαίος φιλόσοφος δίδαξε τον Μέγα Αλέξανδρο. Στον ίδιο χώρο ανασκάφηκε και το αρχαίο θέατρο που είναι ένα πραγματικό στολίδι και απόδειξη της άνθησης του πολιτισμού της εποχής.

Η Βέροια αναπτύσσεται πολύ στα Ελληνιστικά χρόνια. Το 168 π.Χ. η πόλη παραδίδεται στους Ρωμαίους οι οποίοι την ονομάζουν πρωτεύουσα μιας από τις «Δημοκρατίες» τους. Λίγα χρόνια αργότερα η Βέροια γίνεται έδρα του «Κοινού των Μακεδόνων» και κέντρο της αυτοκρατορικής λατρείας. Επιπλέον με τη διοικητική αναδιοργάνωση της αυτοκρατορίας ο Διοκλητιανός την κάνει μια από τις δυο πρωτεύουσες της επαρχίας της Μακεδονίας.

Βεργίνα - Αιγαί

Η αρχαία πόλη που βρίσκεται στις βόρειες υπώρειες των Πιερίων ταυτίζεται με βεβαιότητα με τις Αιγές, την αρχαία πρωτεύουσα του βασιλείου της κάτω Μακεδονίας. Οι Αιγές ήταν περίφημες στην αρχαιότητα για τον πλούτο των βασιλικών τάφων που βρίσκονταν στην εκτεταμένη νεκρόπολη της πόλης.

Οι ανασκαφές στην περιοχή άρχισαν το 1861 από τον Γάλλο αρχαιολόγο L. Heuzey. Την εποχή εκείνη ήρθαν στο φως ένας τάφος και μέρος του ανακτόρου της αρχαίας πόλης. Συνεχίστηκαν μετά την απελευθέρωση της Μακεδονίας, το 1938 από αρχαιολόγους του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με επικεφαλής τον καθηγητή Κ.Α. Ρωμαίο. Μετά από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, την σκυτάλη ανέλαβαν οι καθηγητές Μ. Ανδρόνικος και Γ. Μπακαλάκης. Ο Μανώλης Ανδρόνικος κατά τη δεκαετία του '50 και '60 ανέσκαψε το νεκροταφείο των τύμβων.

Παράλληλα, ανασκάφηκε το ανάκτορο από το Αρχαιολογικό τμήμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και τμήμα της νεκρόπολης από την Αρχαιολογική υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού. Το 1977 η σκαπάνη του Μ. Ανδρόνικου έφερε στο φως τους βασιλικούς τάφους της Μεγάλης Τούμπας, ανάμεσα στους οποίους σημαντικότερος ήταν εκείνος του Φιλίππου Β' (359-336 π.Χ.), μία ανακάλυψη που θεωρήθηκε ως ένα από τα σημαντικότερα αρχαιολογικά γεγονότα του αιώνα μας. Από τότε η ανασκαφή έχει αποκαλύψει σειρά σημαντικών μνημείων.

Με την ανακάλυψη των βασιλικών τάφων το 1977 άρχισε και το έργο συντήρησης των περίφημων τοιχογραφιών που βρέθηκαν σε αυτούς, ενώ παράλληλα, δημιουργήθηκε επί τόπου εργαστήριο συντήρησης για τη διάσωση και αποκατάσταση των εξαιρετικά σημαντικών κινητών ευρημάτων που περιείχαν (χρυσελεφαντοστέινες κλίνες, μεταλλικά αγγεία κ.τ.λ.). Για την προστασία των βασιλικών τάφων κατασκευάστηκε (ολοκληρώθηκε το 1993) υπόγειο κτίριο που προστατεύει τα αρχαία μνημεία, διατηρώντας σταθερές τις συνθήκες θερμοκρασίας και υγρασίας, πράγμα απαραίτητο για τη σωτηρία των τοιχογραφιών.

Βεργίνα - Τα σημαντικότερα αρχιτεκτονικά μνημεία

Τα σημαντικότερα μνημεία και αρχιτεκτονικά σύνολα του αρχαιολογικού χώρου είναι:

Οι βασιλικοί τάφοι της Μεγάλης Τούμπας.

Το Ανάκτορο

Το θέατρο.

Οι βασιλικοί τάφοι στα ΒΔ της πόλης.

Το νεκροταφείο των τύμβων.

Το ιερό της Εύκλειας.

Η Ακρόπολη και το τείχος της πόλης.

Ο μεγάλος μακεδονικός τάφος του Φιλίππου



Ο τάφος του Φιλίππου

Ευρήματα του θαλάμου

Μέσα στον θάλαμο του τάφου υπάρχει μια μαρμάρινη σαρκοφάγος μέσα στην οποία βρέθηκε η χρυσή λάρνακα. Στο εσωτερικό της λάρνακας ήταν φυλαγμένα, μετά την τελετή της καύσης τα οστά του νεκρού. Πλυμένα με κρασί και αρωματισμένα, είχαν τυλιχτεί με ολοπόρφυρο ύφασμα, που ίχνη του βλέπουμε ακόμη και σήμερα. Στην ίδια λάρνακα, πλάι στα οστά, ήταν ακουμπισμένο ένα βαρύτιμο χρυσό στεφάνι βελανιδιάς.



Αρχαιολογικό Μουσείο Βέροιας

Το αρχαιολογικό μουσείο Βέροιας φιλοξενεί ευρήματα και εκθέματα τα οποία φανερώνουν τη μεγάλη ανάπτυξη της περιοχής. Στο προαύλιο του μουσείου υπάρχουν επιτύμβιες στήλες, επιτύμβιοι βωμοί και μαρμάρινες σαρκοφάγοι που χρονολογούνται από τον 2ο έως και τον 3ο-4ο αιώνα μ.Χ.



Τα σημαντικότερα εκθέματα του Μουσείου είναι:

Επιτύμβια στήλη του Πατερίνου

Κεφαλή Μέδουσας

Προτομή Όλγανου

Γυμνασιαρχικός Νόμος.

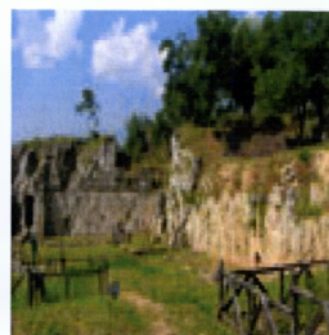
Κεφαλή Μέδουσας. Ήταν προσαρμοσμένη στη ΒΑ πύλη των τειχών της Βέροιας. Ο σκοπός της να αποθαρρύνει τους εχθρούς της πόλης.

Σχολή Αριστοτέλους (Νυμφαίο) στα Ισβόρια Νάουσας

Στη θέση «Ισβόρια» Νάουσας σε ένα ειδυλλιακό τοπίο, πλούσιο σε νερά και βλάστηση βρίσκεται το Ιερό των Νυμφών.

Λίγο μετά τα μέσα του 4ου αιώνα π.Χ. ο χώρος διαμορφώθηκε κατάλληλα για να στεγάσει τη Σχολή όπου ο φιλόσοφος Αριστοτέλης δίδαξε στον νεαρό Αλέξανδρο φιλοσοφία, τέχνες και μαθηματικά. Ανάμεσα σε δύο φυσικά σπήλαια λαξεύτηκε κάθετα ο βράχος, προστέθηκε μία ιωνική κιονοστοιχία και δημιουργήθηκε μία στεγασμένη στοά σε σχήμα Γ.

Είναι επισκέψιμος αρχαιολογικός χώρος. Έχει γίνει μία διαμόρφωση που κατευθύνει τους επισκέπτες στον κεντρικό πυρήνα του.



Θέατρο της Μιέζας

Το θέατρο αποκαλύφθηκε τυχαία το 1992 σε μία φυσική πλαγιά και πιθανότατα ανήκει στη μακεδονική πόλη Μιέζα. Η χωρητικότητά του υπολογίζεται σε 1.500 θεατές.

Χρονολογείται στα όψιμα ελληνιστικά χρόνια. Από το 1993 άρχισε ανασκαφική έρευνα. Ο χώρος είναι επισκέψιμος οποιαδήποτε ώρα της ημέρας.

Επίσης υπάρχουν οι παρακάτω τάφοι:

- Μακεδονικός Τάφος των Ανθεμίων
- Μακεδονικός Τάφος της Κρίσεως
- Μακεδονικός Τάφος Λύσωνος – Καλλικλέους
- Μακεδονικός Τάφος του Kinch



Νεολιθικός οικισμός Νέας Νικομήδειας

Μόλις 9 χλμ. Β.Α. της Βέροιας, βρίσκεται το χωριό Νέα Νικομήδεια, όπου έχει ανασκαφεί ο νεολιθικός συνοικισμός της 7ης χιλιετίας π.Χ., που μαζί με το Θεσσαλικό Σέσκλο είναι ο αρχαιότερος αγροτικός οικισμός της Ευρώπης.

Η διεύρυνση των ορίων του αρχαιότερου νεολιθικού πολιτισμού ως τη Νέα Νικομήδεια έχει εξαιρετική σημασία για την ελληνική προϊστορία. Από την κεραμική φαίνεται ότι ο σπουδαίος αυτός συνοικισμός χρονολογείται στην ώριμη φάση της αρχαιότερας νεολιθικής.

Η ανασκαφή έδωσε πολύτιμα στοιχεία για την αρχιτεκτονική και την διάταξη των οικημάτων. Σημαντικός αριθμός ευρημάτων μας βοηθά να κατανοήσουμε την δομή και την κοινωνική οργάνωση του οικισμού.

3.2 Χειμερινός Τουρισμός

Τα βουνά της χώρας μας κρύβουν μια γοητευτική ομορφιά η οποία «ανταγωνίζεται» και συμπληρώνει ταυτόχρονα τις απολαύσεις που προσφέρει η θάλασσα το καλοκαίρι. Οι λάτρεις του σκι, της χιονοσανίδας, του ελκήθρου περιμένουν πως και πως τα χιόνια για να επιδοθούν στα αγαπημένα τους σπορ. Ο Νομός Ημαθίας έχει να επιδείξει δύο από τα καλύτερα και πιο οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα της Βόρειας Ελλάδας: το Σέλι και τα 3-5 Πηγάδια.

Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Σελίου

Το Εθνικό Χιονοδρομικό Κέντρο Σελίου, είναι το πρώτο οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο της χώρας. Λειτουργεί από το 1934, χρονιά που οργανώθηκαν οι πρώτοι πανελλήνιοι αγώνες. Το 1955 τοποθετήθηκε ο πρώτος αναβατήρας της χώρας. Το 1972 χαρακτηρίζεται εθνικό στάδιο και ανήκει στην Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά του Βερμίου σε υψόμετρο 1520 μέτρων και 1900 μέτρα η κορυφή.

Το καλοκαίρι του 2002 εγκαταστάθηκε εξ' ολοκλήρου καινούργια διπλή καρέκλα μήκους 1750 μ. με ενδιάμεσο σταθμό στην κορυφή της παλαιάς καρέκλας και το τέρμα της στη Λάκα του Αρσούμπασι. Το Ε.Χ.Κ. Σελίου έχει δώδεκα πίστες καταβάσεων και δύο πίστες δρόμων αντοχής (Langlauf).

Μηχανολογικός εξοπλισμός - εγκαταστάσεις:

- 4 αναβατήρες και 3 baby-lift
- 1 εναέρια καρέκλα(τελεσιέζ) μήκους 1200μ.
- 1 συρόμενο πιάτο(τελεσκι) μήκους 1200μ.
- 2 συρόμενες άγκυρες(τελεσκι) μήκους 800μ.
- 3 baby-lift μήκους 200μ.

Επίσης υπάρχουν 4 χιονοστρωτήρες για την καθημερινή διαμόρφωση και επίστρωση των πιστών.

Λειτουργούν επίσης στο χώρο του χιονοδρομικού οργανωμένες σχολές σκι, με ενοικιάσεις σκι και αγορά υλικών του σκι. Οι σχολές αυτές είναι ιδιωτικές και λειτουργούν καθημερινά. Υπάρχουν 30 στρέμματα πάρκινγκ χαλικοστρωμένα και 6 στρέμματα ασφαλτοστρωμένα. Ο κεντρικός δρόμος Βέροιας – Σελίου - χιονοδρομικού είναι πάντοτε καθαρισμένος από τα χιόνια. Το χιονοδρομικό κέντρο Σελίου διαθέτει ιατρείο πλήρως εξοπλισμένο σε ιατρικό και φαρμακευτικό υλικό. Είναι επανδρωμένο με ειδικευμένο νοσοκόμο. Στον χώρο του χιονοδρομικού λειτουργούν επίσης δύο οργανωμένα καταφύγια διαμονής χιονοδρόμων με θέρμανση, μπαρ, εστιατόριο, γυμναστήριο και γήπεδο. Το πρώτο είναι το καταφύγιο του συλλόγου χιονοδρόμων-ορειβατών Βέροιας, με δυναμικότητα 120 κλινών και το δεύτερο είναι το καταφύγιο του Ε.Ο.Σ. Θεσσαλονίκης, δυναμικότητας 60 κλινών. Τέλος για τις περιηγήσεις των τουριστών υπάρχουν οι ευχάριστες διαδρομές στο όμορφο Σέλι, στο δάσος Σελίου και στο Ευρωπαϊκό μονοπάτι Ε4.

Πλεονεκτήματα του χιονοδρομικού κέντρου:

- Πίστες μεγάλου πλάτους για αποφυγή ατυχημάτων.
- Πίστες για τουριστική και αθλητική χιονοδρομία.
- Ήπιες παιδικές χαρές.
- Πίστες δρόμων αντοχής.
- Ειδική πίστα για snowboard.
- Μονοπάτια(διαδρομές) πορείας-ορειβασίας.
- Ταυτόχρονη και άνετη άθληση χιλιάδων χιονοδρόμων.
- Πλούσιες συνθήκες χιονιού.
- Ελεύθερος ορίζοντας και θέα.
- Εκπληκτική ηλιοφάνεια.
- Περιορισμένη υγρασία.
- Γειτνίαση με το όμορφο δασόκτημα Σελίου.
- Εύκολη προσπέλαση από όλες τις πόλεις, την Εθνική οδό και την Εγνατία.

➤ Άνετοι χώροι πάρκινγκ

Το Ε.Χ.Κ. Σελίου βρίσκεται σε ακτίνα εύκολης επικοινωνίας με όλα τα αστικά κέντρα της Ελλάδας. Εξυπηρετείται με δύο ασφαλτοστρωμένους δρόμους, που απέχουν ο πρώτος 24 χιλιόμετρα από Βέροια και ο δεύτερος 20 χιλιόμετρα από Νάουσα. Η Θεσσαλονίκη απέχει 95 χιλιόμετρα. Το κοντινότερο χωριό είναι το Σέλι σε απόσταση 1,50 χιλιομέτρου.

Χιονοδρομικό κέντρο «Χρυσό Ελάφι»

Είναι χτισμένο στην περιοχή Βολάδα Σελίου από το 1980 και σε υψόμετρο 1540 μέτρων. Διαθέτει ξενοδοχείο με 13 δωμάτια, καφετέρια, εστιατόριο, γυμναστήριο και γήπεδο. Ακριβώς μπροστά από το ξενοδοχείο ξεκινούν δύο συρόμενοι αναβατήρες μήκους 960 και 600 μέτρων, οι οποίοι εξυπηρετούν 5 πίστες.

Οι κλιματολογικές συνθήκες σε συνδυασμό με το υψόμετρο του Σελίου το καθιστούν μοναδικό σε όλη τη Ελλάδα για την προετοιμασία των αθλητών (όπως λένε οι επιστήμονες επιτυγχάνεται κυρίως η αύξηση του αιματοκρίτη τους), γι' αυτό και τα δύο προαναφερθέντα χιονοδρομικά λειτουργούν και το καλοκαίρι ως κέντρα προετοιμασίας αθλητών.

Χιονοδρομικό Κέντρο 3-5 Πηγαδιών

Το χιονοδρομικό κέντρο 3-5 πηγάδια βρίσκεται σε υψόμετρο 1430 - 2005 μέτρων και σε απόσταση μόλις 17 χιλιομέτρων από τη Νάουσα και 108 από τη Θεσσαλονίκη. Εκτός από την πλήρη χιονοδρομική υποδομή, τα 3-5 πηγάδια αποτελούν το «κέντρο των 4 εποχών». Λειτουργεί όλο το χρόνο προσφέροντας αξέχαστες συγκινήσεις χάρη στις μοναδικές κλιματολογικές του συνθήκες και το εκπληκτικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται. Για τους φίλους της φυσικής ζωής και των σπορ, υπάρχει γήπεδο ποδοσφαίρου με χλοοτάπητα και πολλές ειδικές διαδρομές μέσα στο δάσος για περιπάτους, τρέξιμο αλλά και ποδηλασία βουνού. Για τους πιο τολμηρούς ο βατήρας για αλεξίπτωτο πλάγιας και το αιωρόπτερο στα 2000 μέτρα ανεβάζει την αδρεναλίνη, ενώ οι ορειβάτες μπορούν να ακολουθήσουν μέρος του διεθνούς ορειβατικού μονοπατιού E4. Επίσης με αφετηρία το ξενοδοχείο και προς τις κορυφές του βουνού αλλά και προς την πόλη της Νάουσας, υπάρχουν σηματοδοτημένα μονοπάτια για ορειβασία, τα οποία ενώνονται με το μονοπάτι E4.

Το χιονοδρομικό κέντρο ανήκει στο Δήμο Νάουσας. Οι δρόμοι που οδηγούν σ' αυτό είναι ασφαλτοστρωμένοι και υπάρχει πάρκινγκ για 800 αυτοκίνητα. Διαθέτει πίστες για τουριστική και αθλητική χιονοδρομία, πίστες δρόμων αντοχής, μονοπάτια πορείας και ορειβασίας. Υπάρχουν πίστες για αρχάριους αλλά και μεγάλης δυσκολίας και οι δρόμοι αντοχής είναι 3,5 και 10 χιλιομέτρων (η μεγαλύτερη στην Ελλάδα εγκεκριμένη για διεθνείς αγώνες). Το χιονοδρομικό διαθέτει 4 πίστες.

Η ξενοδοχειακή μονάδα της Δημοτικής Επιχείρησης Τουριστικής Ανάπτυξης Βερμίου άρχισε να λειτουργεί το 1995. Το ξενοδοχείο είναι β' κατηγορίας και διαθέτει 15 δίκλινα δωμάτια με πανοραμική θέα και με δυνατότητα μετατροπής τους σε τρίκλινα ή τετράκλινα. Διαθέτει εστιατόριο με παραδοσιακή κουζίνα, snack bar που είναι τόπος συνάντησης φίλων του βουνού, πλήρως εξοπλισμένο γυμναστήριο, 2 σάουνες και χώρο μασάζ.

Ο ξενώνας διαθέτει 12 δωμάτια τετράκλινα και εξάκλινα με διάταξη κρεβατιών σε κουκέτες, εκ των οποίων τα 4 διαθέτουν δικό τους μπάνιο και τα υπόλοιπα εξυπηρετούνται κοινόχρηστα. Στον χώρο του ξενώνα υπάρχει αίθουσα καφετέριας, σαλόνι και τζάκι.

Πρέπει να αναφερθεί ότι η κορυφή του βουνού, στα 2005 μέτρα δίκαια ονομάστηκε «το μπαλκόνι της Μακεδονίας» γιατί όχι μόνο η θέα αλλά και το δέος του υψομέτρου είναι εμπειρία συγκλονιστική.

Υπάρχει επίσης ηλεκτροδοτούμενος χώρος για 85 τροχόσπιτα, σχολή σκι και ενοικίασης εξοπλισμού, γήπεδο ποδοσφαίρου κανονικών διαστάσεων με χλοοτάπητα και διαδρομές για τζόκιν και ποδήλατο βουνού.

Η τεχνητή χιόνωση στα 3-5 Πηγάδια είναι η πρώτη εγκατάσταση σε όλη την Ελλάδα.

Το σύστημα περιλαμβάνει: κεντρικό ηλεκτρονικό υπολογιστή, εγκατεστημένο στο κεντρικό αντλιοστάσιο. Από εκεί γίνεται ο χειρισμός και η αυτόματη λειτουργία της εγκατάστασης παραγωγής χιονιού.

Το έργο θεωρείται πολύ σημαντικό, καθώς προσελκύει χιονοδρόμους απ' όλη την Ελλάδα, προσφέροντας τους τη σιγουριά ότι θα βρίσκουν πάντα χιονισμένες πίστες. Με το σύστημα της τεχνητής χιόνωσης θα εξαρτάται λιγότερο η λειτουργία του χιονοδρομικού κέντρου από τις καιρικές συνθήκες, αλλά και θα εξασφαλίζεται μακρύτερη χιονοδρομική περίοδος.

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές του, το σύστημα μπορεί να καλύψει σε έξι ώρες με πενήντα πόντους χιόνι και τις τρεις πίστες. Όλα τα συστήματα μπαίνουν σε λειτουργία αυτόματα από τον κεντρικό υπολογιστή, ο οποίος είναι συνδεδεμένος και με την κατασκευάστρια εταιρία στην Ιταλία απ' όπου μπορούν επίσης να τεθούν σε λειτουργία ή και να διορθωθούν.

Πρώτο βήμα της Νάουσας για την τουριστική ανάπτυξη του βουνού

Ο Δήμος Νάουσας ανέθεσε σε канаδική εταιρεία σχεδίασης χιονοδρομικών κέντρων «Ecosign» την μελέτη να διερευνηθούν από ειδικούς, οι δυνατότητες ανάπτυξης του χιονοδρομικού κέντρου. Αναλύθηκαν τα τεχνικά δεδομένα της περιοχής παρέμβασης που μελετήθηκαν και τις προτεινόμενες λύσεις.

Από τις τρεις προτάσεις που κατέληξε η εταιρεία, θα επιλεγεί αυτή που θα κριθεί καταλληλότερη από ειδική επιτροπή που θα συσταθεί από έμπειρους στην χιονοδρομία. Η τελική πρόταση θα διαμορφωθεί μετά από συζήτηση στο δημοτικό συμβούλιο. Η εκπόνηση του σχεδίου ανάπτυξης (Master Plan) κόστισε 40.000 ευρώ και για την υλοποίησή του συνεργάστηκαν με την канаδική εταιρεία στελέχη του Δήμου. Οι επαφές του Δήμου με την εταιρεία ξεκίνησαν τον Απρίλιο του 2004. Στο διάστημα αυτό στελέχη της εταιρείας επισκέφθηκαν το βουνό και συγκέντρωσαν τα αναγκαία για το σχέδιο στοιχεία.

Η εταιρεία στην οποία ανατέθηκε η διερευνητική μελέτη είναι μία από τις πέντε μεγαλύτερες εταιρείες στον κόσμο, έχει σχεδιάσει πάνω από 250 χιονοδρομικά κέντρα σε όλο τον κόσμο, ενώ στην Ελλάδα είναι η πρώτη της συνεργασία. Μεταξύ των χιονοδρομικών κέντρων που σχεδίασε, σε αυτό της Σιέρα Νεβάδα Ανδαλουσίας της Ισπανίας (με ανάλογες μεσογειακές κλιματολογικές συνθήκες), αυξήθηκε η προέκταση επισκεπτών από 300.000 σε 1.200.000 και δημιουργήθηκαν 6.000 θέσεις εργασίας.

Οι δυνατότητες ανάπτυξης μετά την παραχώρηση και του 1/5 του δάσους από το δημόσιο είναι πολλές. Στόχος είναι να αναπτυχθούν δράσεις που θα αναπτύξουν τουριστικά την περιοχή ώστε να γίνει «κέντρο των 4 εποχών». Για την μελέτη πρώτη φορά συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν επιστημονικά στοιχεί όπως η γεωγραφική θέση, οι κλιματολογικές συνθήκες, η μορφολογία του εδάφους, οι υποδομές, οι εγκαταστάσεις και άλλα στα Πηγάδια. Στόχος για την αξιοποίηση το δημοτικού δάσους δεν περιορίζεται μόνο στα Πηγάδια αλλά αφορά το σύνολο της έκτασης του δάσους, το Σέλι, την Γραμμένη, τους οικισμούς Μεταμόρφωσης και Αγίου Παύλου, τα δημοτικά διαμερίσματα Αρκοχωρίου, Γιαννακοχωρίου, Ροδοχωρίου. Πρέπει να προσελκυστούν στην περιοχή αξιόλογες επενδύσεις ιδιωτών, είτε σε σύμπραξη με το Δήμο είτε με μακροχρόνια ενοικίαση σε ιδιώτη, με στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Ο Δήμος Νάουσας θεωρεί αναγκαία την σύνδεση των τριών χιονοδρομικών κέντρων (Πηγάδια, Σέλι, Καϊμάκτσαλαν) και στην κατεύθυνση αυτή θα αναπτυχθούν πρωτοβουλίες σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.

Οι τρεις εναλλακτικές προτάσεις για την ανάπτυξη του βουνού και του χιονοδρομικού κέντρου:

Βασικό στοιχείο, κοινό και για τις τρεις προτάσεις, είναι η αναγκαιότητα ανάπτυξης καταλυμάτων στο βουνό.

- Η πρώτη από τις προτάσεις επικεντρώνεται στην αξιοποίηση της περιοχής στα ανατολικά, κυρίως της περιοχής «Ντορντόπολη» όπου προτείνει την ανάπτυξη 3.000 κλινών σε ένα χωριό.
- Η δεύτερη προτείνει ανάπτυξη του βουνού στο κέντρο, δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη της υφιστάμενης περιοχής, όπου υπάρχουν σήμερα οι εγκαταστάσεις του χιονοδρομικού.

- Η τρίτη η οποία προτείνεται ως η προσφορότερη, προτείνει ανάπτυξη προς τα δυτικά, με κεντρική περιοχή το «μπαλκόνι». Για την πρόταση αυτή η περιοχή έχει καλύτερο χιόνι και πλαγιές για πίστες, ενώ η πρώτη πρόταση παρουσιάζει την δυσκολία μεταφοράς των σκιέρ από τις πίστες και το «μπαλκόνι» σε απόσταση 4 χλμ.

Η οικονομικότερη από τις προτάσεις και η πιο εύκολη να αναπτυχθεί είναι η δεύτερη, που είναι όμως και η λιγότερο ελκυστική. Ενώ η πρώτη είναι η ακριβότερη. Για την σύνδεση Νάουσας και χιονοδρομικού κέντρου με τελεφερίκ είναι πολύ ακριβή, με κόστος 25 εκ. ευρώ περίπου. Για την προσέλευση επισκεπτών και τις άλλες εποχές του χρόνου, στα πλαίσια του στόχου της δημοτικής αρχής να γίνει κέντρο τεσσάρων εποχών, οι σχεδιασμοί προβλέπουν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων και καταλυμάτων που θα προσελκύσουν επισκέπτες να μείνουν στην περιοχή.

Η Ecosign προτείνει τρεις εναλλακτικές προτάσεις για την αναδιαμόρφωση και επέκταση του χιονοδρομικού κέντρου 3-5 Πηγάδια. Οι εγκαταστάσεις που προβλέπονται παρόλο το υψηλό κόστος υλοποίησης τους πρόκειται να συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, υπό τον όρο της πιστής εφαρμογής του Master Plan σε συνδυασμό με το κατάλληλο μανάτζμεντ-διαχείριση. Θα ακολουθήσει λεπτομερής σχεδιασμός των εγκαταστάσεων του χιονοδρομικού κέντρου, όπως επίσης και των διαφόρων υπηρεσιών που θα παρέχονται, συμπεριλαμβανομένου και των εγκαταστάσεων για πάρκινγκ, διανυκτερεύσεις κ.τ.λ.

Αναλυτικότερα:

Πρώτη πρόταση: Προτείνει την κατασκευή ενός μεγάλου ορεινού χωριού-καταφυγίου για διανυκτέρευση στην περιοχή της «Ντορντόπολης», με περίπου 3.650 κλίνες που να μπορούν να φιλοξενήσουν 2.400 σκιέρ. Στην πρόταση αυτή οι κύριες πίστες για παιδιά και αρχάριους, μεταφέρονται στην «Ντορντόπολη», δίπλα στο κέντρο του νέου χωριού με την εγκατάσταση τριών ή τεσσάρων συρόμενων ταινιών (magic carpets) για τη διδασκαλία παιδιών ή αρχαρίων.

Επίσης προτείνεται η ανάπτυξη δυο νέων πιστών στα ανατολικά, μίας που να επιστρέφει στην κύρια βασική περιοχή και μίας προς την περιοχή του νέου χωριού. Εξαιτίας της φυσικής, απότομης κλίσης των πλαγιών στην περιοχή αυτή, οι προαναφερόμενες πίστες είναι κατάλληλες για σκιέρ υψηλού μέσου επιπέδου, προχωρημένους και έμπειρους. Είναι επίσης πιθανό να επιτευχθεί μείωση του δάσους για τη δημιουργία ξέφωτων για σκι εκτός πίστας.

Η πρόταση περιλαμβάνει 2 αποσπώμενα τετραπλά lifts, 2 σταθερά τετραπλά lifts, 2 αναβατήρες με άγκυρα και 2 συρόμενα lifts, συνολικά 8 lifts, με συνδυασμένη δυναμικότητα εξυπηρέτησης 5.000 σκιέρ την ημέρα (2,5 φορές πάνω από τη ζήτηση κατά τις ημέρες αιχμής στα Πηγάδια). Η τοποθεσία, όπως θα διαμορφωθεί τελικά θα έχει σχεδόν τέλεια κατανεμημένες τις πίστες σκι.

Δεύτερη πρόταση: Στην πρόταση αυτή το σχέδιο για τους αναβατήρες καθορίζεται κυρίως από τις χρήσεις γης, οι οποίες προβλέπουν: α) την διατήρηση της υφιστάμενης πίστας αρχαρίων με το χώρο για «παιχνίδι στο χιόνι», «τις τσουλήθρες χιονιού» κ.τ.λ. και β) την κατασκευή ενός μικρού χωριού στο λοφίσκο που βρίσκεται 350 μέτρα ανατολικά από την υπάρχουσα βασική περιοχή πιστών.

Προτείνεται μια «γόνδολα 8 επιβατών», με δυναμικό 1.200 άτομα την ώρα για τη μεταφορά των σκιέρ προς την περιοχή «Μπαλκόνι» για σκι, αλλά και για μεταφορά τουριστών σε ετήσια βάση (όλες τις εποχές), οι οποίοι θα θελήσουν να απολαύσουν τα αξιοθέατα του βουνού. Παράλληλα, είναι δυνατό να συνδεθεί η ξενάγηση με τη γόνδολα με τις διάφορες πολιτιστικές και ιστορικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την γύρω περιοχή. Για να μεγιστοποιηθεί η απόδοση της γόνδολας, προτείνεται ένας σταθμός μεταφόρτωσης σε υψόμετρο 1.840 μέτρα, πείπου 1.250 μέτρα πάνω από τη γραμμή, ώστε το άνω τμήμα της γόνδολας με μήκος 650 μέτρα, να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κυκλικό σκι επιστροφής στο βουνό σε πίστες με πλαγιές όμορφες και με ενδιάμεσες κλίσεις.

Συνολικά, η πρόταση αυτή έχει στο σύνολο έξι κύρια lifts συμπεριλαμβανομένης της γόνδολας, ενός σταθερού τετραπλού αναβατήρα, έναν πιο μικρό από τον ήδη υφιστάμενο διπλό αναβατήρα, δύο συρόμενους αναβατήρες και τα υφιστάμενα μικρά (baby) lifts, με ένα νέο συρόμενο διάδρομο (magic carpet). Αυτά τα έξι lifts μπορούν να εξυπηρετήσουν περίπου 3.100 σκιέρ την

ημέρα, δυναμικότητα που ικανοποιεί τον αριθμό σκιέρ που πρόκειται να εξυπηρετηθούν από το χώρο στάθμευσης στη βασική περιοχή πιστών και τις εγκαταστάσεις διανυκτέρευσης.

Τρίτη πρόταση: Η πρόταση αυτή προβλέπει τη διατήρηση των εγκαταστάσεων που υπάρχουν, τη μεταφορά κάποιων αναβατήρων προς την κορυφή, στην περιοχή «Μπαλκόνι» και την κατασκευή νέων αναβατήρων (διατηρούνται οι 5 υπάρχοντες αναβατήρες και προτείνεται η κατασκευή άλλων 6). Ακόμη προτείνεται η δημιουργία εγκαταστάσεων διαμονής (χωριό), με 4.360 περίπου σκιέρ. Με την πρόταση αυτή δεν θα υπάρξει επέμβαση στην περιοχή «Ντορντόπολη».

Δύο εναλλακτικές προτάσεις για τις χρήσεις γης στην υφιστάμενη βασική περιοχή:

Η μελετητική εταιρεία παρουσίασε δύο εναλλακτικές προτάσεις για τις χρήσεις γης στην υφιστάμενη βασική περιοχή του χιονοδρομικού κέντρου και τη Ντορντόπολη. Και οι δυο προτάσεις σχετίζονται με την προσθήκη νέων κοινόχρηστων χώρων, την κατασκευή νέων χώρων στάθμευσης και την ανάπτυξη μιας νέας πίστας για αρχαρίους, όπου θα λαμβάνουν χώρα και δραστηριότητες για παιχνίδι.

A) Η πρόταση περιέχει τα εξής: επανακατασκευή ενός γηπέδου ποδοσφαίρου και ενός κέντρου προπονήσεων, προσθήκη ενός νέου καταφυγίου ημέρας και μεταφορά των baby lifts. Προτείνεται η κατασκευή τριών σκεπαστών χώρων πάρκινγκ με δυναμικότητα 15 λεωφορεία και 340 αυτοκίνητα και την εξυπηρέτηση 2.150 σκιέρ και 1.000 επισκεπτών την ημέρα. Στην πρόταση αυτή, η κύρια βασική περιοχή αναπτύσσεται σχεδόν αποκλειστικά, για τους εκδρομείς της μιας ημέρας.

Για την περιοχή της Ντορντόπολης η πρόταση αυτή περιέχει την κατασκευή ενός χωριού-κεντρικού πυρήνα, οικιστικών συγκροτημάτων, όπου θα φιλοξενοούνται περισσότερες από μία οικογένειες και ξεοχικών, σύνολο 3.650 κλίνες. Επίσης περιοχή για κατασκήνωσεις και χωριστή παιδική κατασκήνωση, πίστα αρχαρίων και διαμόρφωση δικτύου περασμάτων – μονοπατιών. Συνολικά η πρόταση μπορεί να εξυπηρετήσει 2.400 σκιέρ με διανυκτέρευση και 2.136 σκιέρ οι οποίοι θα αναχωρήσουν αυθημερόν, δηλαδή ένα σύνολο 4.536 σκιέρ την ημέρα.

Η συνολική δυναμική της βασικής περιοχής για την πρόταση A, είναι περίπου 5.30 σκιέρ. Οι εγκαταστάσεις διανυκτέρευσης και οι χώροι στάθμευσης μπορούν επίσης να εξυπηρετήσουν επιπρόσθετα 2.735 επισκέπτες που δεν κάνουν σκι, συνολικά αριθμό 7.765 επισκεπτών.

B) Η πρόταση αυτή περιέχει την ανάπτυξη ενός νέου χωριού - κέντρου και τουριστικών εγκαταστάσεων σε έκταση 3 εκταρίων, τα οποία τοποθετούνται στα ανατολικά της υφιστάμενης περιοχής πιστών. Μία αναβαθμισμένη πίστα αρχαρίων τοποθετείται δίπλα στο ξενοδοχείο - καταφύγιο και το σταθμό πάρκινγκ. Ένας νέος χώρος στάθμευσης προτείνεται για χειμερινή χρήση του υφιστάμενου γηπέδου ποδοσφαίρου, με δυναμικό στάθμευσης 240 αυτοκινήτων.

Για την περιοχή της Ντορντόπολης, η πρόταση B προτείνει μία πολύ φυσική ανάπτυξη, με έμφαση στην περιοχή της κατασκήνωσης και την παιδική κατασκήνωση, την ανάπτυξη ιδιωτικών ξεοχικών, τη διαμόρφωση δικτύων περασμάτων και μια περιοχή δραστηριοτήτων κοντά στη βάση του βουνού. Η πρόταση B προβλέπει περίπου 2.450 κλίνες διανυκτέρευσης για 1.300 σκιέρ και χώρους στάθμευσης, οι οποίοι θα μπορούν να εξυπηρετούν 838 αυτοκίνητα και 15 λεωφορεία, δηλαδή περίπου 1.900 σκιέρ. Συνολικά, η πρόταση B μπορεί να εξυπηρετήσει περίπου 3.360 σκιέρ. Οι χώροι στάθμευσης και διανυκτέρευσης μπορούν να εξυπηρετήσουν 1.200 επισκέπτες ο οποίοι δεν κάνουν σκι, δηλαδή ένα σύνολο 4.560 φιλοξενούμενων την ημέρα.

Τέλος πρέπει να πούμε ότι όλη αυτή η μελέτη – πρόταση εγκρίθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών, με τον νόμο περί συμπράξεων δημοσίου ιδιωτικού τομέα και εντάχθηκε στο πρόγραμμα «Θησέας» με 260.000 ευρώ ύστερα από πρόταση που είχε κάνει ο Δήμος Νάουσας.

Στη συγκέντρωση των χιονοδρομικών κέντρων της χώρας, που έγινε στις 03/06/2005 στο Βόλο και στην οποία συμμετείχε ο πρόεδρος της Δ.Ε.Τ.Α.Β. αποφασίστηκε η σύσταση 5μελούς επιτροπής (εκπρόσωποι των χιονοδρομικών κέντρων Παρνασσού, Πηλίου, Καλαβρύτων, Φαλακρού και Πηγαδιών) με σκοπό τη δημιουργία ένωσης χιονοδρομικών κέντρων και την προώθηση κοινών αιτημάτων στην Πολιτεία, για την προβολή και την ανάπτυξη των χιονοδρομικών κέντρων.

Το ολοκληρωμένο σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης των Ημαθιώτικων Πιερίων

Για πρώτη φορά αποφασίζεται η συνεργασία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με το δασικό Συνεταιρισμό Ριζωμάτων με συγκεκριμένες δράσεις και έργα που αφορούν την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής.

Σε πρώτη φάση η συνεργασία αρχίζει με την κατασκευή γρήγορης και ασφαλούς πρόσβασης από το Δήμο Μακεδονίδος προς το χιονοδρομικό κέντρο Ελατοχωρίου μειώνοντας κατά το ήμισυ την υφιστάμενη απόσταση, από 22 χιλιόμετρα σε 11.

Προβλέπεται σύναψη προγραμματικής σύμβασης του Δήμου Μακεδονίδος με τον Αναγκαστικό Συνεταιρισμό Διαχειρίσεως Συνιδιοκτητού εξ' Αδιαίρετου Δάσους Ριζωμάτων με αντικείμενο την κατασκευή δύο σημαντικών δρόμων:

Α) Την κατασκευή του δρόμου Αγ. Αθανάσιος-Δερβένι-όρια δάσους Ελατοχωρίου που αφορά την διαπλάτυνση και κατασκευή του υφιστάμενου ασφαλτοστρωμένου οδικού δικτύου των Ριζωμάτων-Πλάκα από την περιοχή Αγ. Αθανάσιος μέχρι το χιονοδρομικό κέντρο Ελατοχωρίου που συντομεύει την απόσταση κατά το ήμισυ, με ευνόητες επιπτώσεις για την προσέλκυση επισκεπτών και στο Δήμο Μακεδονίδος.

Με την ολοκλήρωση του συγκεκριμένου έργου, πέρα από τη σύντομη και ασφαλή πρόσβαση των αυτοκινήτων, ο Δήμος προγραμματίζει να διαθέσει λεωφορείο για τη συνεχή οδική σύνδεση των Ριζωμάτων με το χιονοδρομικό κέντρο Ελατοχωρίου.

Β) Την κατασκευή του δρόμου Αηλιάδες - Τσιρνόκια - όρια δάσους Πολυδενδρίου που αφορά την αναβάθμιση του υφιστάμενου δρόμου ο οποίος με την ολοκλήρωση θα μπορεί να συνδέει την έδρα του Δήμου, Ριζώματα με τους οικισμούς Χαράδρα και Ελαφίνα μειώνοντας την απόσταση της χρησιμοποιούμενης σημερινής οδικής σύνδεσης μέσω Πολυδένδρου κατά 7 χιλιόμετρα διευκολύνοντας έτσι τους κατοίκους αυτών των οικισμών να έχουν συντομότερη επαφή με τις διοικητικές και άλλες υπηρεσίες της περιοχής.

Σε δεύτερη φάση προβλέπεται η σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας μεταξύ του Δήμου Μακεδονίδος, δασικού συνεταιρισμού Ριζωμάτων και του ορειβατικού χιονοδρομικού συλλόγου Μακεδονίδος, το καταστατικό της οποίας ήδη επεξεργάζεται από νομικούς και οικονομολόγους, η οποία Α.Ε. θα έχει σαν σκοπούς την τουριστική αξιοποίηση του δάσους.

Προβλέπεται πέρα από την διάθεση λεωφορείου 32 θέσεων 4Χ4, η κατασκευή και η λειτουργία καταφυγίου - σαλέ, κατασκηνώσεων και συμπληρωματικών χιονοδρομικών και άλλων δραστηριοτήτων.

Στα πλαίσια της υλοποίησης του ολοκληρωμένου σχεδίου τουριστικής ανάπτυξης των Ημαθιώτικων Πιερίων, έχει δημοπρατηθεί από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, η ασφαλτόστρωση σύνδεσης της Σφηκιάς με το αξιόλογο ιστορικό μνημείο της περιοχής, τον Άγιο Δημήτριο. Επίσης κατατέθηκε στο πρόγραμμα ΟΠΑΑΧ ορεινών Πιερίων, για έγκριση δημοπράτησης, η σύνδεση με ασφαλτοστρωμένο δρόμο του Δασκίου με τη λίμνη «Λογγά».

Τέλος, ολοκληρώνονται οι εγκρίσεις από το Δασαρχείο Βέροιας, για την έναρξη κατασκευής του Δασικού χωριού στο Πολυδένδρι.

Ο Δήμος έχει εξασφαλίσει επιπλέον το ποσό των 565.000 ευρώ για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής στα πλαίσια του προγράμματος «Θησέας».

Σύλλογος Χιονοδρόμων Ορειβατών Βέροιας

Ο σύλλογος ιδρύθηκε την 20^η Απριλίου 1953. Την αναγκαιότητα της ιδρύσεως του Συλλόγου δεν την απαιτούσαν μόνο τα δύο πανέμορφα βουνά που αγκαλιάζουν την πόλη, το Βέρμιο και τα Πιέρια κατοικία των Μουσών και των αρχαίων Μακεδόνων, αλλά και η διαφαινόμενη ανάπτυξη της χιονοδρομίας ως τουριστικού σπορ παράλληλα προς την οποία αναπτύχθηκε και η αθλητική χιονοδρομία που τελικά καταξιώθηκε σαν Ολυμπιακό Αγώνισμα με την τέλεση χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων, αργότερα.

Έτσι παράλληλος σκοπός για την ίδρυση του Συλλόγου ήταν και η ανάπτυξη του χιονοδρομικού κέντρου Σελίου στην οποία συνέβαλε αποφασιστικά.

Στους καταστατικούς σκοπούς του συλλόγου περιλαμβάνονται:

A) Η συστηματική καλλιέργεια και διάδοση όλων των μορφών της χιονοδρομίας, καλλιτεχνικής και αθλητικής παγοδρομίας και των συναφών Ολυμπιακών χειμερινών αθλημάτων.

B) Η καλλιέργεια, η διάδοση και η ανάπτυξη όλων των μορφών της ορειβασίας και αναρρίχησης.

Γ) Η φροντίδα της ανάπτυξης αυτών στην πόλη και στην περιοχή μας, καθώς και η προστασία του ελληνικού ορεινού χώρου και η διάδοση της αγάπης και του σεβασμού προς αυτόν.

Χιονοδρομία:

- Στο σύλλογο μέχρι σήμερα γράφτηκαν 1200 άτομα.
- Τετρακόσιοι αθλητές με αριθμό μητρώου και ογδόντα πέντε χωρίς αριθμό μητρώου παλαιοί αθλητές.
- Από τους μέχρι σήμερα αθλητές, έξι συμμετείχαν σε Ολυμπιακούς Αγώνες και είκοσι πέντε σε παγκόσμια πρωταθλήματα.
- Εκατό αθλητές διετέλεσαν μέλη Εθνικών Ομάδων.
- Αθλητές του συλλόγου κατέκτησαν εκατόν ογδόντα τρεις πρώτες πανελλήνιες νίκες και πεντακόσιες δεύτερες και τρίτες νίκες.

Μέχρι σήμερα τριάντα πρωταθλητές του συλλόγου εισήχθησαν με την ιδιότητα αυτή σε πανεπιστημιακές σχολές Φυσικής Αγωγής και άλλων επιστημών βάσει των ευεργετικών διατάξεων που ισχύουν κατά καιρούς για την ανάπτυξη του αθλητισμού.

Ο σύλλογος εκτός των άλλων περιουσιακών στοιχείων διαθέτει ιδιόκτητο ξενώνα 1600 τ.μ. ο οποίος περιλαμβάνει κοιτώνες, εστιατόριο, κυλικείο, γυμναστήριο, σάουνα, και δύο λεωφορεία μεταφοράς των αθλητών.

3.3 Θρησκευτικός Τουρισμός

Κατά την Βυζαντινή περίοδο, το ρεύμα του Ορθόδοξου χριστιανισμού είναι πολύ δυναμικό και στην Ημαθία. Αυτό άλλωστε μαρτυρούν λείψανα κοσμικών και εκκλησιαστικών κτιρίων στην πόλη της Βέροιας που χρονολογούνται στην παλαιοχριστιανική περίοδο. Ο μητροπολιτικός ναός της πόλης (1070-1080 μ.Χ.), τα τείχη της Βέροιας, τα ερείπια του τετράκογχου βαπτιστηρίου μέσα σε μια τρίκλιτη βασιλική αλλά και οι 48 βυζαντινοί και μεταβυζαντινοί ναοί, με σπάνιες τοιχογραφίες του 12ου και 18ου αιώνα διαμορφώνουν ένα πολυσύνθετο πλέγμα ανάπτυξης έρευνας και ταυτόχρονα θρησκευτικής κατάνυξης.

Βυζαντινή Βέροια

Με την απελευθέρωση της Βέροιας το 1912, οι εκκλησίες που διατηρούνταν στην πόλη, σύμφωνα με τον κανονισμό της Ελληνικής Ορθόδοξου Κοινότητας, ήταν 72, από τις οποίες 53 λειτουργούσαν ακόμη. Οι υπόλοιπες 19 ήταν ερειπωμένες από τις πυρκαγιές που προξενήθηκαν στο πέρασμα των χρόνων. Σήμερα, από τις παραπάνω εκκλησίες σώζονται μόνο 47, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα μνημεία και προστατεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Οι ναοί αυτοί, βρίσκονταν σε περίκλειστους χώρους, στο εσωτερικό των οικοδομικών νησίδων. Οι περισσότεροι ήταν ιδιωτικοί.

Κλοπές που έγιναν σε διάφορες εκκλησίες ανάγκασαν τους αρχαιολόγους, αφού ήταν αδύνατη η φύλαξη των εικόνων μέσα στους ναούς, τη συγκέντρωσή τους στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Βέροιας. Ιδρύθηκε έτσι η Συλλογή Εικόνων στη Βέροια που είχε 100 εικόνες περίπου.

Το Βυζαντινό Μουσείο

Η αναγκαιότητα του μουσείου και οι στόχοι του

Την ίδρυση του Βυζαντινού Μουσείου στη Βέροια υπαγόρευσε η ανάγκη οργάνωσης, ανάδειξης και προβολής στο ευρύ κοινό και την επιστημονική κοινότητα του σημαντικού πλήθους μνημείων και άλλων καταλοίπων της Βυζαντινής εποχής που σώζονται ή βρέθηκαν στην περιοχή. Το νέο μουσείο που είναι από τα μεγαλύτερα και τα αρτιότερα εξοπλισμένα του είδους λειτουργεί όχι μόνο ως συλλογή της πόλης αλλά και ως περιφερειακό μουσείο για όλη την Κεντρική και Δυτική Μακεδονία συμπληρώνοντας τη συλλογή της Θεσσαλονίκης, που εκπροσωπεί την παραγωγή του «κέντρου».

Ταυτόχρονα, η παρουσία χώρου όπου θα παρουσιάζεται η πολιτισμική ταυτότητα της Βέροιας υπήρξε χρόνιο αίτημα δεδομένης της σημαντικής θέσης που κατείχε η πόλη στην άμεση περιφέρεια του Βυζαντίου. Το νέο μουσείο στεγάζει ένα σημαντικό αριθμό βυζαντινών και μεταβυζαντινών εικόνων από την πλούσια συλλογή της Βέροιας, η οποία θεωρείται μία από τις σημαντικότερες στο είδος της, αποτοιχισμένες τοιχογραφίες από κατεστραμμένους σήμερα ναούς και κοσμικά κτίρια, αποκολλημένα ψηφιδωτά δάπεδα της παλαιοχριστιανικής περιόδου, αξιόλογα αρχιτεκτονικά γλυπτά και μαρμάρινες επιγραφές, νομίσματα, χειρόγραφα, αντικείμενα αγγειοπλαστικής και μικροτεχνίας. Η δημιουργία του μουσείου στάθηκε η αιτία για να πραγματοποιηθεί μια μεγάλη εκστρατεία συντήρησης του επιλεγμένου προς έκθεση υλικού, το οποίο θα παρουσιαστεί για πρώτη φορά όχι μόνο στο ευρύ αλλά και στο ειδικό επιστημονικό κοινό. Το σύνολο του υλικού που θα εκτεθεί προέρχεται από την πόλη της Βέροιας και την ευρύτερη περιοχή, παραπέμποντας έτσι όχι μόνο σε μνημεία της πόλης αλλά και μνημεία και αρχαιολογικές συλλογές της ευρύτερης περιφέρειας.

Το οικόπεδο όπου στεγάζεται το μουσείο και οι υπηρεσίες του βρίσκεται μέσα στα όρια της διατηρητέας περιοχής της Κυριώτισσας. Μέσα σε αυτό υπάρχουν το κτίριο του υδρόμυλου του Μάρκου, τμήματα της οχύρωσης της πόλης και πάνω σε αυτά δύο παλαιές οικίες του προηγούμενου αιώνα. Πρόκειται για ένα σύνολο με ιδιαίτερη ιστορική αξία, καθώς διασώζει αντιπροσωπευτικά

δείγματα από ποικίλες ιστορικές περιόδους και από διάφορες εκφράσεις του πολιτισμού και της καθημερινής ζωής της πόλης.

Οι στόχοι που φιλοδοξεί να επιτύχει το νέο Μουσείο είναι πολλαπλοί. Η συγκέντρωση, διάσωση, διαφύλαξη, συντήρηση του μεγάλου όγκου του υλικού ανήκει στους αυτονόητους. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στην προσέλκυση του ενδιαφέροντος και την εξοικείωση του κοινού με το χώρο του μουσείου και τα εκθέματα.

Το κτίριο του υδρόμυλου και η μετατροπή του σε μουσείο

Το κτίριο του μύλου, τυπικό δείγμα αρχιτεκτονικής των βιομηχανικών κτιρίων των αρχών του εικοστού αιώνα και κηρυγμένο διατηρητέο μνημείο, κτίσθηκε σε μία εποχή ιδιαίτερης οικονομικής άνθησης για τη Βέροια. Η αλευροποιία Μάρκου σταμάτησε να λειτουργεί τη δεκαετία του 1960. Το 1981 εκδηλώθηκε στο κτίριο πυρκαγιά. Έτσι, ότι απέμεινε από αυτό ήταν οι περιμετρικές τοιχοποιίες του και ο σιδερένιος σκελετός στο εσωτερικό του, εξαιρετικά παραμορφωμένος.

Στην πρόταση αποκατάστασης του κτιρίου επιλέχθηκε να αναπαραχθεί η αρχική κατασκευή, δεδομένου ότι είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα τόσο από κατασκευαστικής όσο και από μορφολογικής πλευράς. Οι εσωτερικοί χώροι ήταν αρχικά ενιαίοι και διατηρήθηκαν έτσι και ως εκθεσιακοί. Με την επιλογή αυτή το όφελος είναι διπλό: από τη μια διατηρείται η ιστορική δομή του κτιρίου, ενώ από την άλλη ο χώρος είναι ευέλικτος και προσφέρει εναλλακτικές λύσεις στην οργάνωση εκθέσεων.

Κεντρικός άξονας του κτιριολογικού προγράμματος του κτιρίου ήταν η κατασκευή ενός μουσείου ικανού να ανταποκριθεί στο σύνθετο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στη σύγχρονη εποχή, να δίνει, δηλαδή, τη δυνατότητα για πολλαπλές προσεγγίσεις στην ιστορία και τον πολιτισμό της πόλης και να επιτρέπει παράλληλες δραστηριότητες που θα βοηθήσουν το κοινό στην κατανόηση του περιεχομένου του και θα συμβάλλουν στην πολλαπλή πληροφόρησή του. Να ενθαρρύνει την έρευνα και να εξασφαλίζει κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους και εργαστήρια συντήρησης για την καλή διατήρηση των συλλογών του.

Το έργο χρηματοδοτήθηκε από το Β' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης – Εθνικό σκέλος και εθνικούς πόρους. Το κτιριολογικό πρόγραμμα και η αρχιτεκτονική μελέτη εκπονήθηκαν, με την ευθύνη και επίβλεψη της Δ/σης Μελετών Μουσείων του ΥΠ.ΠΟ. Η κατασκευή του κτιρίου έγινε από το ΥΠ.ΠΟ. – Δ/ση Εκτελέσεως Έργων Μουσείων.

Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελά



Στις πλαγιές του Βερμίου, κοντά στο χωριό Καστανιά, βρίσκεται το πνευματικό κέντρο του Ποντιακού Ελληνισμού, η Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά.

Μια ιστορία, μια παράδοση και ένας θρύλος αγκαλιάζουν το σύμβολο του Πόντου, την Παναγία Σουμελά. Ήταν ο Ευαγγελιστής Λουκάς αυτός που χάραξε τη μορφή της Παναγίας πάνω σε ξύλο. Η εικόνα της Σουμελά, βρέθηκε μετά το θάνατο του Λουκά στην Αθήνα και για αυτό το λόγο, αρχικά είχε ονομαστεί ως η Παναγία η Αθηνιώτισσα.

Στο τέλος του 4ου αιώνα (380- 386) ιδρύθηκε στο όρος Μελά της Τραπεζούντας, το μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά, από τους μοναχούς Βαρνάβα και Σωφρόνιο. Με μοναδικά εφόδια την πίστη, την επιμονή και την εργατικότητα, οι δυο ερημίτες μοναχοί, κατόρθωσαν να χτίσουν την εκκλησία της Σουμελιώτισσας, σκαλιστή μέσα στο βουνό. Από τότε έγινε γνωστή ως ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ (Εις του Μελά-στου Μελά-Σουμελά).

Μέχρι το 1922, υπήρξε ο οδηγός, ο παρηγορητής, ο συμπαρυστάτης, το καταφύγιο και ο εμψυχωτής των Ελληνοποντίων. Υπήρξε επίσης ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες

διατήρησης της ελληνικής γλώσσας και ταυτότητας, καθώς και της αναζωπύρωσης της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης των πιστών.

Ο αναπάντεχος ξεριζωμός, ερήμωσε μαζί με τον αλησμόνητο Πόντο και τη Βίγλα της Σουμελιώτισσας. Με την ανταλλαγή, τα ιερά κειμήλια παραχωρήθηκαν, και το 1931 τα ξέθαψε και τα έφερε στην Ελλάδα, ο Αμβρόσιος ο Σουμελιώτης, ύστερα από ενέργειες του πρωθυπουργού Ελευθέριου Βενιζέλου προς την τουρκική κυβέρνηση του Ισμέντ Ινονού.

Από το 1952, αρχίζει μια νέα περίοδος. Η ελλαδική ιστορία της Παναγίας Σουμελά. Το 1951-1952 η εικόνα παραχωρείται στο σωματείο "Παναγία Σουμελά" Θεσσαλονίκης, το οποίο και άρχισε την ανέγερση της Μονής, σε ένα επίπεδο του Βερμίου, πάνω από το χωριό Καστανιά, που είχε παραχωρήσει δωρεάν 500 στρέμματα για την ανέγερση του Προσκυνήματος.

Η " Αθηνιώτισσα" και "Σουμελιώτισσα" γίνεται τότε Βερμιώτισσα και πανελλήνιο Προσκύνημα.

Από το 1952 που χτίστηκε ο μικρός ναός, η Εικόνα θronιάστηκε στο νέο της θρόνο. Σκοπός της ανέγερσης της Μονής δεν ήταν η ίδρυση στον ελλαδικό χώρο, ακόμη ενός μοναστηριού, αλλά η ανέγερση ενός προσκυνήματος που θα αποτελούσε σύμβολο και φάρο. Το 1974 χτίστηκε η σημερινή εκκλησία.

Χάρη στην ευλάβεια και θεοσέβεια των Ποντίων και φιλοποντίων, δημιουργήθηκαν διάφορα κτίρια. Η διοίκηση της Παναγίας Σουμελά, φρόντισε για τη δημιουργία μουσειακής συλλογής από ιερά σκεύη, εικόνες και άμφια, αλλά και τη δημιουργία αξιόλογης βιβλιοθήκης.

Σήμερα το κτιριακό συγκρότημα περιλαμβάνει δυο εκκλησίες, δέκα ξενώνες με 650 κρεβάτια, ένα εστιατόριο, δυο τουριστικά περίπτερα, βρύσες, τηλέφωνα, ηλεκτρικό φως, χώρους στάθμευσης, πλατεία, εκατοντάδες καλλωπιστικά και καρποφόρα δέντρα.

Κάθε χρόνο, το τριήμερο του Δεκαπενταύγουστου, είναι πρωτοφανής η συρροή χιλιάδων προσκυνητών από όλα τα διαμερίσματα της χώρας και το εξωτερικό. Η περιφορά της Εικόνας, μέσα στο χώρο του ιερού προσκυνήματος, γίνεται με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια και σύμφωνα με την Ορθόδοξη Παράδοση, είναι μια από τις πιο συγκινητικές και κατανυκτικές ακολουθίες.

Μετά από την συνέντευξη με τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου, πήρα τις εξής πληροφορίες:

Είναι δυνατή η φιλοξενία στους ξενώνες όλο το χρόνο. Οι διαθέσιμες κλίνες φτάνουν τις 400.

Στο χώρο της Μονής λειτουργεί και μουσείο με εκκλησιαστικά κειμήλια από εκκλησίες του Πόντου, όπως άμφια, εικόνες, φωτογραφίες, κ.τ.λ.

Το διοικητικό συμβούλιο της Παναγίας Σουμελά συντελεί έργο με τις εξής πράξεις:

- Κάθε χρόνο οργανώνουν επίσκεψη προσκυνητών στη Σουμελά με πούλμαν από όλη την Ελλάδα.
- Καταθέτουν δωρεές σε χρήματα και είδη.
- Συμμετέχουν με εκπροσώπους τους στη σύσκεψη της παραμονής για θέματα οργάνωσης της πανήγυρης και πολιτιστικού ενδιαφέροντος.
- Παίρνουν μέρος στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, με χορευτικά συγκροτήματα και λυράρηδες.
- Βοηθούν στη διακίνηση της λαχειοφόρου αγοράς και στην εγγραφή συνδρομητών στο περιοδικό «Ποντιακή Εστία».

Εκδηλώσεις που χαρακτηρίζουν πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα, εκτός από τη λιτανεία, την αρτοκλασία και την αγγυρνία, που δίνουν ένα ευχάριστο, κοινωνικό και ψυχαγωγικό χρώμα στο τριήμερο της πανήγυρης, είναι και οι εξής:

- Η δεξίωση των επισήμων και το γεύμα αγάπης.
- Η φιλοξενία και η στέγαση γερόντων, αρρώστων και χορευτικών συγκροτημάτων.
- Οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις με παραδοσιακούς χορούς.
- Η διανομή, την παραμονή, πατροπαράδοτης νηστίσιμης σούπας («φασουλοσίρβ»).
- Η δεξίωση όλων των προσκυνητών, που παρευρίσκονται την επόμενη της πανήγυρης, στο μνημόσυνο και στους οποίους σερβίρεται αρτυμένη σούπα (πασκιτάνοσιρβ) και πείνερλί.
- Η συμμετοχή εκλεκτών συνεργατών, σε Επιτροπές της Πανήγυρης που προσφέρουν εθελοντική υπηρεσία στην Παναγία Σουμελά.

- Η επίδοση διπλωμάτων και αναμνηστικών πλακετών σε όλα τα χορευτικά συγκροτήματα, που παίρνουν μέρος στις καλλιτεχνικές εκδηλώσεις.

Τέλος είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η Παναγία Σουμελά δεν είναι μοναστήρι, είναι λαϊκό προσκήνιο. Δεν είναι τυχαίο ότι το τριήμερο του δεκαπενταύγουστου, ο κόσμος που συρρέει υπολογίζεται στις 100.000, όχι μόνο από την Ελλάδα αλλά και από Έλληνες που μένουν στο εξωτερικό ή ακόμα ξένοι που είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι. Οι περισσότεροι έρχονται για να προσκυνήσουν, αφού η εικόνα θεωρείται θαυματουργή, και άλλοι έρχονται για να μείνουν στις εγκαταστάσεις που υπάρχουν ή σε αντίσκηνα μέσα στην εξοχή. Επίσης δεν είναι τυχαίο ότι το διοικητικό συμβούλιο της Παναγίας Σουμελά δεν κάνει καμία ενέργεια για να αυξήσει τον θρησκευτικό τουρισμό, αφού έχει από μόνη της τουρισμό και είναι ικανοποιητικός.

Ο δρόμος για την Παναγία Σουμελά ήταν κεντρικός, με πολλή κίνηση αφού περνούσαν πολλοί διερχόμενοι από και προς Κοζάνη, Γρεβενά, Γιάννενα και άλλες πόλεις. Με τον καινούριο δρόμο Εγνατία η διαδρομή αυτή άλλαξε, δεν περνάει πια από το ίδιο σημείο. Παρόλα αυτά οι προσκυνητές της Εικόνας μειώθηκαν κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξης του 20%.

«Δεκαπενταύγουστος - Στο επίκεντρο η Ημαθία»

Λαμπρές εκδηλώσεις στην Παναγία Σουμελά, στο Σέλι, Αλεξάνδρεια και Νάουσα. Μέτρα της τροχαίας για την καλύτερη μετακίνηση των προσκυνητών που θα επισκεφθούν το Νομό μας.

Στην Ημαθία ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου είναι μεγάλη γιορτή. Οι εκδηλώσεις απλώνονται σε όλες τις Παναγίες του νομού, με επίκεντρο την Παναγία Σουμελά και την Παναγία Σελίου, αλλά και τις Παναγίες στην Αλεξάνδρεια και τη Νάουσα.

Στην Παναγία Σουμελά

Με επισημότητα θα γίνουν και φέτος οι εκδηλώσεις στην Παναγία Σουμελά, σύμβολο του Ποντιακού ελληνισμού που κάθε χρόνο συγκεντρώνει πλήθος προσκυνητές. Η περιφορά της εικόνας της Παναγίας, μέσα στο χώρο του ιερού προσκυνήματος, γίνεται με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια.

Φέτος θα προεξάρχει στις ιερές ακολουθίες ο Μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Χριστόδουλος με τη συμμετοχή των Μητροπολιτών Βεροίας κ. Παντελεήμονος, Σερρών κ. Θεολόγου, Ζιχνών κ. Ιερόθεου και Σιδηροκάστρου κ. μακαρίου. Στις εκδηλώσεις θα παραστεί ο Υπουργός Απασχόλησης κ. Σάββας Τσιτουρίδης, ως εκπρόσωπος της ελληνικής κυβέρνησης, αλλά και ο πρόεδρος του ΛΑ.Ο.Σ. κ. Γιώργος Καρατζαφέρης. Επίσης, εκπρόσωποι των τοπικών πολιτικών και στρατιωτικών αρχών, εκπρόσωποι ποντιακών ομοσπονδιών και σωματείων θα πάρουν μέρος στις θρησκευτικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις. Ανήμερα της Θεοτόκου, στις 11.00 το πρωί, θα θεμελιωθεί το «Μελισσανίδειο Μέλαθρο», που θα αποτελεί στο εξής το Αρχονταρίκι της Μονής και θα ανεγερθεί με δωρεά των αδελφών Μελισσανίδη. Στη φετινή πανήγυρη αναμένονται περισσότεροι προσκυνητές από κάθε άλλη φορά και έχουν ληφθεί μέτρα ώστε να αντιμετωπίζονται αμέσως από τις ειδικές επιτροπές τα προβλήματα που τυχόν θα παρουσιαστούν, όσον αφορά τους χώρους όπου θα καταλύσουν πολλοί από τους προσκυνητές, το προσκύνημα της εικόνας, την παρακολούθηση των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων κ.τ.λ. Και για φέτος αναμένεται να είναι ιδιαίτερα αισθητή η παρουσία νέων ανθρώπων στις εκδηλώσεις της Πανηγυρης μετά την μεγάλη επιτυχία του Συναπαντήματος Ποντιακής Νεολαίας, που πραγματοποιήθηκε στο τέλος Ιουλίου στους φιλόξενους χώρους της Ιεράς Μονής στο Βέρμιο, όπου διαπιστώθηκε η ομόθυμη θέληση των νέων ποντιακής καταγωγής από την Ελλάδα και το εξωτερικό για ανάληψη νέων πρωτοβουλιών και για την επιτυχία της φετινής Πανηγυρης.¹⁶

¹⁶ «Δεκαπενταύγουστος - Στο επίκεντρο η Ημαθία», Μακεδονική, 12/8/2006, σελ.2

Βήμα Αποστόλου Παύλου



Η Βέροια υπήρξε μία από τις πρώτες ελληνικές πόλεις που δέχθηκαν το σωτήριο μήνυμα του Ευαγγελίου. Όταν ο Απόστολος Παύλος, πριν από 1950 χρόνια, επέλεξε τη Βέροια σαν μία από τις πόλεις όπου θα δίδασκε τον θείο λόγο, δεν το έκανε τυχαία.

Επέλεξε να επισκεφτεί μία πόλη που ήδη είχε ιστορία αρκετών εκατοντάδων ετών, την πόλη που υπήρξε γενέτειρα και τροφός Μακεδόνων Βασιλέων, την πόλη που ήταν έδρα του «κοινού των Μακεδόνων».

Και οι Βεροιώις, όταν ο Παύλος με τον Σίλα εκδιωχθέντες από την Θεσσαλονίκη έφτασαν στην Βέροια, τους υποδέχτηκαν στη Συναγωγή. Έτσι, ιδρύθηκε η Αποστολική Εκκλησία της Βέροιας, την οποία, σύμφωνα με κάποια ιστορική θεωρία, ο Απόστολος Παύλος ξαναεπισκέφτηκε, αποδεικνύοντας έμπρακτα την αγάπη του στην πόλη και τον σύνδεσμο του με τους κατοίκους της.

Σήμερα σώζεται το βήμα όπου μίλησε ο Απόστολος των Εθνών Παύλος. Είναι τόπος ιστορικά ακριβής και αρχαιολογικά εξακριβωμένος.

Ιερά μονή Τιμίου Προδρόμου

Η σκήτη της Βέροιας βρίσκεται στους πρόποδες των Περίων πάνω από τον ποταμό Αλιάκμονα, και αποτελεί ένα από τα ιστορικά μοναστικά κέντρα της περιοχής. Ιδρύθηκε τον 14ο αιώνα και ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Βέροιας. Στη μονή ασκήτεψαν μεγάλες μορφές του μοναχισμού. Σήμερα λειτουργεί ως ανδρών μονή.

Στο χώρο του Ναού φυλάσσονται και τα ιερά λείψανα. Μπροστά στο τέμπλο, κοντά στην εικόνα του Προδρόμου βρίσκεται το λείψανο από την τίμια χείρα του Βαπτιστού Ιωάννου, σταλμένο από τη Μονή Διονυσίου του Αγίου Όρους πριν μερικούς αιώνες μαρτυρούμενο από τα αρχεία της Μονής τους.

Ιερά μονή Παναγίας Δοβρά

Στις ανατολικές πλαγιές του Βερμίου, λίγα χιλιόμετρα έξω από την πόλη της Βέροιας βρίσκεται η Ιερά μονή της Παναγίας Δοβρά.

Η μονή είναι κτισμένη ανάμεσα σε δύο λόφους, σε ένα ειδυλλιακό τοπίο περιτριγυρισμένη από πυκνή βλάστηση.

Η μονή είναι αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου και αποτελεί μία από τις αρχαιότερες μονές της περιοχής.

Η μεγαλύτερη ιστορική στιγμή της μονής είναι συνδεδεμένη με την ελληνική επανάσταση του 1821 και τους ηρωικούς αγώνες των μακεδόνων οπλαρχηγών και κατοίκων της περιοχής. Στην εξέγερση του 1822 η μονή λεηλατήθηκε και κάηκε από τους Τούρκους στην μάχη της Δοβρά.

Μετά από μακρόχρονες προσπάθειες η μονή αναστηλώθηκε για να έρθει και πάλι στο προσκήνιο το 1950, όταν στα παράπλευρα της μονής οικόπεδα, χτίσθηκε Παιδούπολη με την ονομασία "ΚΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ" για ορφανά και άπορα Ελληνόπουλα που λειτούργησε οργανωμένα, κάτω από την εποπτεία του Εθνικού Οργανισμού Πρόνοιας μέχρι το 1986.

Ακολουθεί μια περίοδος εγκατάλειψης, ώσπου το 1995 η μονή επανιδρύεται και λειτουργεί ως ανδρών μονή.

Ιερά Μονή Αγίων Αναργύρων Νησίου

Μέσα στον κάμπο ένα «νησί» γεννάει εύλογα ερωτήματα. Την απάντηση την δίνει η παλαιότερη εδαφική διαμόρφωση της περιοχής. Στα δυτικά του σημερινού χωριού υπήρχε παραπόταμος του Αλιάκμονα, μέσα στον οποίο ένα μικρό κομμάτι ξηράς σχημάτιζε νησίδα. Από το γειτονικό τοπωνύμιο πήρε το όνομα και το χωριό.

Κατά την τοπική παράδοση, ένας κάτοικος του χωριού, ψάχνοντας επάνω στο μικρό «νησί» του ποταμού την χαμένη αγελάδα του βρήκε τα ιερά λείψανα των Αγίων Αναργύρων Κοσμά και Δαμιανού, μέσα σε όστρακο θαλασπινής χελώνας, που είχε διαστάσεις 0,60X0,80 μ. Στο σημείο εκείνο χτίστηκε η εκκλησία των Αγ. Αναργύρων, στο ιερό της οποίας φυλάγεται ακόμη το όστρακο, διατηρημένο κατά τα $\frac{3}{4}$. Ο ναός κηρύχθηκε ιστορικό διατηρητέο μνημείο.

Ιερά Μονή Αγ. Κυριακής

Η χριστιανική παράδοση διηγείται ενδιαφέρουσες ιστορίες σχετικά με το πρόσωπο της Αγίας και τον ιερό τόπο που ανήκει για χάρη της. Ξεκίνησε από τους Αγίους Πάντες Παλατιτσίων, πέρασε τον Αλιάκμονα και έχτισε το κελί της εκεί, όπου βρίσκεται σήμερα το μοναστήρι. Πολλά χρόνια μετά το θάνατό της, χωρικοί βρήκαν στην κουφάλα ενός δέντρου εκεί κοντά, την εικόνα της Αγ. Κυριακής, της οποίας πολύ γρήγορα έγιναν γνωστές οι θαυματουργές ιδιότητες. Στον τόπο αυτό λοιπόν, έγινε στην αρχή, το 1914 ένα προσκυνητάρι, μετά το 1922 χτίστηκε ένα μικρό εκκλησάκι και τέλος το 1961 με βασιλικό διάταγμα οργανώθηκε ως Γυναικεία Κοινοβιακή Μονή, όπου έμειναν αρχικά δυο μοναχές, εκτός από τη μοναχή Κασσιανή, η οποία μέχρι το τέλος της ζωής της ζούσε έγκλειστη στο κελί της.

Οι κάτοικοι στην περιοχή Παλατιτσίων - Μελίκης λένε ότι διακρίνονται σήμερα τα ίχνη από τα πατήματα της Αγίας, που σχημάτιζαν δρόμο, από τους Αγίους Πάντες ως το μοναστήρι. Ακόμη ότι στην διαδρομή αυτή δεν φυτρώνει χόρτο από τότε.

Εξωκλήσια

*Προφήτης Ηλίας
Παναγία Καλήπετρα
Τα ξωκλήσια του Λοζίτσι*

3.4 Οινολογικός Τουρισμός



Διαδρομή του κρασιού των Θεών του Ολύμπου

Διαδρομή του κρασιού της Χαλκιδικής

Διαδρομή του κρασιού του Διονύσου

Διαδρομή Θεσσαλονίκης

Διαδρομή Νάουσας

Διαδρομή Πέλλας-Γουμένισσας

Διαδρομή των Λιμνών

Διαδρομή της Ηπείρου

Η Βόρεια Ελλάδα είναι ένας πανέμορφος τόπος όπου η φύση, ο άνθρωπος και το κρασί βρίσκονται σε αρμονία. Εδώ το κρασί, βασικό και αναπόσπαστο στοιχείο του ελληνικού πολιτισμού, παράγεται σε διάσπαρτους αμπελότοπους με προνομιούχα μικροκλίματα.

Οι **Δρόμοι του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος** αποτελούν ένα πρωτοπόρο για την Ελλάδα τουριστικό πρόγραμμα που αναπτύχθηκε από την κοινή προσπάθεια των μελών της Ένωσης Οиноπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος, αποτελούν μία ακόμη μορφή εναλλακτικού τουρισμού, του οινικού τουρισμού και μια καινοτόμο πρόταση σε Έλληνες και ξένους επισκέπτες, να προσεγγίσουν τις πλούσιες αμπελουργικές περιοχές της βορειοελλαδίτικης γης, να ανακαλύψουν τα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά τους, να γνωρίσουν τον τόπο ζωής και εργασίας των οиноπαραγωγών και να συμμετάσχουν σε πλήθος πολιτισμικών δραστηριοτήτων.

Οι οиноπαραγωγοί έπλεξαν αυτόν τον ιστό στους ίδιους τους τόπους ζωής, εργασίας και δημιουργίας τους. Γύρω τους ξεδιπλώνεται και το κουβάρι της ιστορίας, της αρχιτεκτονικής, της θρησκείας, της παράδοσης στις τέχνες: η καθημερινή ζωή του ελληνικού λαού.

Οκτώ διαδρομές με άξονα το κρασί οδηγούν από το θεϊκό Όλυμπο στην ηπειρωτική Ζίτσα και το ακριτικό Αμύνταιο, από την εύφορη Νάουσα, την Πέλλα και τη Γουμένισσα στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη, από τη μαγευτική Χαλκιδική στο διονυσιακό Παγγαίο και στη μακρινή Θράκη.

Πινακίδες δείχνουν το δρόμο για αμπελώνες και οиноποιεία όπου οι επισκέπτες ξεναγούνται στον κόσμο του κρασιού, στη γνώση της απόλαυσής του. Οι ομορφιές που η φύση έχει απλώσει τριγύρω υποδεικνύονται ως τοποθεσίες με απολαυστική θέα.

Παράλληλα σημειώνονται τα έργα του ανθρώπου, αντάξια του τόπου που τα περιβάλλει. Είναι οι αρχαιολογικοί χώροι, οι εκκλησίες, τα μοναστήρια, τα μουσεία, τα κτίρια με λαογραφικό ή κάθε πολιτιστικό ενδιαφέρον.

Κατά μήκος των διαδρομών, εσπιατόρια, ταβέρνες, ουζερί και ξενοδοχεία, εκφραστές της πλούσιας και ζωντανής παράδοσης, της τοπικής γαστρονομίας, της ποιοτικής φιλοξενίας συμπληρώνουν τη γνωριμία με τη Βόρεια Ελλάδα, τα αγαθά και τον πολιτισμό της.

Και οι οινόφιλοι, δέσμοι της μαγικής έλξης του κρασιού και του πολιτισμού του ακολουθούν τους θαυμαστούς δρόμους του κρασιού της βορείου Ελλάδος.

Η Διαδρομή του Κρασιού της Νάουσας αποτελεί την πιο διάσημη περιοχή παραγωγής κρασιού της Βορείου Ελλάδος. Εδώ, ωριμάζει η πιο εκλεκτή ερυθρή ποικιλία του βορειοελλαδικού χώρου, το ξινόμαυρο, ενώ, στην περιοχή, υπάρχει σημαντικός αριθμός επισκέψιμων οινοποιείων.

Η διαδρομή ξεκινά από τη Βέροια, 74 χλμ. από τη Θεσσαλονίκη, και το μικρό χωριό της Βεργίνας με το παγκόσμιο αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Στη συνέχεια, φτάνουμε στη Νάουσα, τη φημισμένη πόλη για το κρασί της.

Ο περιηγητής της Διαδρομής, μπορεί να επισκεφθεί τα οινοποιεία της διαδρομής του κρασιού της Νάουσας: Μπουτάρη στη Στενήμαχο, Δαλαμάρα στη Νάουσα, Κτήμα Χρυσόχου και Κτήμα Φουντή στη Νέα Στράντζα, Κυρ-Γιάννη στο Γιαννακοχώρι και Βαένι Νάουσα στην Επισκοπή.

Επίσης, στη Νάουσα, λειτουργεί το Μουσείο Οίνου και Αμπέλου, από τον Δημοτικό Πολιτιστικό Οργανισμό Νάουσας. Το μουσείο στεγάζεται στο παραδοσιακό - διατηρητέο, ανακαινισμένο κτίριο Ι. Μπουτάρη. Πρόκειται για ένα νεοκλασικό κτίριο που ανεγέρθη το 1908, όπως αυτό φαίνεται από την μαρμαρίνη πλάκα στην πρόσοψη, από τον Ιωάννη Μπουτάρη, ιδρυτή της ομώνυμης εταιρίας και κατασκευάστηκε για να χρησιμοποιηθεί σαν οινοποιείο, το πρώτο οργανωμένο οινοποιείο στην Νάουσα.

Στο μουσείο υπάρχουν εκθέματα τα οποία παρουσιάζουν στον επισκέπτη ή στο μελετητή, όλη την παραδοσιακή διαδικασία παραγωγής κρασιού - από τον αμπελώνα μέχρι την αποθήκευση του στα βαρέλια - καθώς επίσης και μικροαντικειμένων που είναι απαραίτητα για την διαδικασία παραγωγής ή σ' αυτήν της κατανάλωσης.

Το μουσείο, αναβαθμίζει το τουριστικό προϊόν των δρόμων του κρασιού της περιοχής προσφέροντας ένα ακόμα στοιχείο στο πολύμορφο τοπικό παζλ και εμπλουτίζοντας με τον τρόπο αυτό την υφισταμένη υποδομή των οινοποιείων.

Το μουσείο ανήκει στον ΔΗ.Π.Ο.Ν. Χρηματοδοτήθηκε από την Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II, τον ΔΗ.Π.Ο.Ν. και το Ίδρυμα Στέλιου και Φανής Μπουτάρη.

Ο επισκέπτης της διαδρομής του κρασιού της Νάουσας μπορεί να συνδυάσει τις επισκέψεις του στα οινοποιεία, με πλήθος άλλων αξιολογών χώρων της περιοχής.

Οινοποιεία

Μεγάλη μονάδα, το κύριο παραγωγικό κέντρο της διάσημης Μακεδονικής οινοποιίας με τη μακρόχρονη ιστορία είναι το οινοποιείο της εταιρείας Μπουτάρη. Στο οινοποιείο μπορεί ο επισκέπτης να δοκιμάσει διάφορα κρασιά, όπως Νάουσα, Ξινόμαυρο, Grand Reserve, Merlot-ξινόμαυρο, Μπουτάρη Demi-Sec, κ.τ.λ. Υπάρχει αίθουσα γευσιγνωσίας και προβολής κάποιων μικρού μήκους ταινιών με θέμα το κρασί και την παραγωγή του.

Το οινοποιείο της εταιρείας Τσάνταλη παράγει την δική της Νάουσα. Εκεί ο επισκέπτης θα βρει τα κρασιά Νάουσα και Επιλεγμένος Νάουσα.

Το παραδοσιακό οικογενειακό οινοποιείο και τσιπουράδικο της οικογένειας Δαλαμάρα είναι επισκέψιμο κάθε Σάββατο και κατόπιν συνεννόησης με τους υπεύθυνους των ξεναγήσεων. Εκεί υπάρχουν τα κρασιά Νάουσα, Παλιοκαλιάς Αμπελώνας Δαλαμάρα Λευκός και Ξηρός.



Στο Γιαννακοχώρι βρίσκεται το κτήμα του κυρ-Γιάννη. Εκεί εφαρμόζουν την βιολογική καλλιέργεια του αμπελιού. Ο αμπελώνας βρίσκεται σε υψόμετρο 280-330 μέτρων. Είναι φυτεμένες οι ποικιλίες ξινόμαυρο, syrah, merlot και στο υπόλοιπο διάφορες πειραματικές ποικιλίες. Στο κέντρο του αμπελώνα υπάρχει τεχνητή λίμνη. Παλιότερα χρησίμευε ως αποθήκη νερού αλλά σήμερα έχει εξελιχθεί σε εξαιρετικού ενδιαφέροντος υδροβιότοπο. Το διατηρητέο κτίσμα που υπάρχει στο κτήμα, είναι αναπαλαιωμένο και επισκευασμένο και λειτουργεί ως χώρος δοκιμασίας κρασιών, αλλά και ως χώρος έκθεσης της ιστορίας του κτήματος. Στον χώρο του οινοποιείου, μπορεί ο επισκέπτης να δει την διαδικασία ζύμωσης του κρασιού, να λάβει μέρος στον παραδοσιακό τρόπο πατήματος του σταφυλιού, να δοκιμάσει τις πολύ καλές ποικιλίες που υπάρχουν και είναι: Ραμνίτσα, Γιαννακοχώρι, Merlot, Syrah.

Πρωτεργάτης της εφαρμογής της βιολογικής καλλιέργειας είναι ο Τρύφωνας Μαρκοβίτης. Ο αμπελώνας και το οινοποιείο του βρίσκονται στα Πολλά Νερά, σε μια ήρεμη πλαγιά του όρους Βερμίου, πλάι σ' ένα δάσος από βελανιδιές, ιδανική τοποθεσία για ξεκούραση και κουβεντούλα, απολαμβάνοντας ένα ποτήρι κρασί.

Οι αμπελώνες της Νέας Στράντζας βρίσκονται στην καρδιά της αμπελουργικής ζώνης. Στην περιοχή Καραούτσα Στράντζας είναι το οινοποιείο του Κείμε Χρυσόχου, που έχει καταπληκτική θέα στις πλαγιές του Βερμίου. Ο επισκέπτης μπορεί να δει την διαδικασία ζύμωσης των κρασιών και να δοκιμάσει τις ποικιλίες: Νάουσα, Κτήμα Χρυσόχου, Κάβα Χρυσόχου, Chardonnay, Ugni Blanc, Sauvignon Blanc, το Πρεκνάδι, το οποίο είναι πολύ παλιό και άγνωστο τοπικό λευκό σταφύλι, τον Πετρίτη και το Πρεκνιάρικο.



Μερικά χιλιόμετρα πιο δυτικά, στην περιοχή της Νέας Στράντζας, βρίσκεται το μικρό οικογενειακό οινοποιείο του κτήματος Φουντή, όπου κάποιος μπορεί να χαλαρώσει κάτω από την σκιά των δέντρων και να δοκιμάσει μερικές από τις ποικιλίες κρασιού: Ναουσαία, κτήμα Φουντή, Ροζέ Φουντή.

Στη συνέχεια, στην τοποθεσία Μαντέμι υπάρχει περιτριγυρισμένο από τον αμπελώνα του, το μικρό οικογενειακό οινοποιείο και τσιπουράδικο του κτήματος Διαμαντάκου.

Πάνω στο δρόμο Βέροιας – Έδεσσας, πλησιάζοντας στην Επισκοπή, υπάρχει το οινοποιείο του Vaeni Naoussa. Με τα 330 μέλη του, την πετυχημένη εικόνα και την προώθηση των κρασιών του, αποτελεί παράδειγμα υγιούς αγροτικού συνεταιρισμού. Εδώ ο επισκέπτης μπορεί να δοκιμάσει, μέσα από τη μεγάλη ποικιλία του, τα γνωστά κρασιά: Νάουσα, Νάουσα Reserve, Νάουσα Grand Reserve, Δαμασκηνός.



Παρασκευή κρασιού

Σε όλα τα παραπάνω οινοποιεία, γίνονται εκδηλώσεις (θεατρικές, μουσικές, γευστηριώδεις, ζωγραφικές, αναπαράσταση τρύγου με συμμετοχή του κοινού, πάτημα σταφυλιών, συναυλίες), με αφορμή τον θεσμό των δρόμων του κρασιού.

Δημιουργήθηκαν από την κοινή προσπάθεια των μελών της Ένωσης Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος και στηρίζονται στη κοινοτική πρωτοβουλία Leader II. Στόχος τους είναι η αναζήτηση λύσεων προσαρμοσμένων σε αγροτικές περιοχές με την ενεργό συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης, πολιτιστικών συλλόγων, διαφόρων φορέων, επιχειρήσεων και του τοπικού πληθυσμού, ώστε όλη αυτή η προσπάθεια να αποτελέσει σημαντικό μηχανισμό οικονομικής ανάπτυξης. Γίνονται και άλλες ενέργειες ανάπτυξης όπως η σήμανση, η ίδρυση λαογραφικών μουσείων με άξονα το αμπέλι, το κρασί και την τοπική γαστρονομία, η έκδοση βιβλίων και η πραγματοποίηση ποικίλων πολιτιστικών εκδηλώσεων. Όλα αυτά σε συνδυασμό με την ιστορία, τις τοπικές γιορτές (πανηγύρια), τα ήθη, τα έθιμα και την παράδοση.

Άμεση επιδίωξη και φιλοδοξία είναι η διεύρυνση του δικτύου των Δρόμων του Κρασιού της Βορείου Ελλάδος, με την ένταξη επιλεγμένων χώρων εστίασης, ξενοδοχείων, καινούργιων επισκέψιμων οινοποιείων, εστιατορίων, δήμων και κοινοτήτων, ώστε μαζί να αναπτύξουν τις προϋποθέσεις για τη στήριξη της πολιτισμικής και γαστρονομικής μας παράδοσης.

Η λειτουργία της αστικής εταιρίας, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ξεκίνησε το 1993 με την επωνυμία Η ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ με το διακριτικό τίτλο «ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ». Με βάση την ελληνική ιστορία της αμπελουργίας, «αμπελώνας της Μακεδονίας» θεωρείται ο ευρύτερος γεωγραφικός χώρος της Βόρειας Ελλάδας που συμπεριλαμβάνει εκτός από το ομώνυμο διοικητικό διαμέρισμα της πατρίδας μας, νότια, την οινοποιητική περιοχή της Ραψάνης και ανατολικά, την περιοχή των νομών Ξάνθης και Ροδόπης.

Το 1997, οι δρόμοι του κρασιού εντάχθηκαν στο επίσημο πρόγραμμα του Οργανισμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, με τίτλο «Δρόμοι του Κρασιού - Γαστρονομία».

Σήμερα, με την προσάρτηση της Ηπείρου και τη μετονομασία σε ΕΝΩΣΗ ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΤΟΥ ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ και ΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΤΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ, 25 μέλη-οινοποίες έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους και διαθέτουν ένα μέρος της δραστηριότητας των στελεχών τους για την επίτευξη των κοινών τους στόχων που είναι:

- Το κτίσιμο της εικόνας των κρασιών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος και η προβολή τους στο εσωτερικό και εξωτερικό. Πρόκειται για μια πρωτοβουλία αξιόλογου ενδιαφέροντος, διότι αφενός οι Έλληνες ακόμα δεν είναι πλήρως ενημερωμένοι για το κρασί και διατηρούν μύθους γύρω απ' αυτό (το χύμα κρασί είναι παραδοσιακό, το σπιτικό είναι υγιεινό κ.λ.π.) και αφετέρου δεν υπήρξε μέχρι στιγμής οργανωμένη δραστηριοποίηση ή κρατική υποστήριξη που να συμβάλει δυναμικά στην προώθηση του ελληνικού κρασιού, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Την ανάπτυξη και τουριστική αξιοποίηση του αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος και του φυσικού περιβάλλοντος των διαφόρων περιοχών.
- Την στήριξη της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς με κεντρικό άξονα το αμπέλι και το κρασί καθώς και τοπικών πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- Τη συμμετοχή στις διαδικασίες θέσπισης γενικών κανόνων που να διέπουν τις σχέσεις αμπελουργών, οινοποιών και οινεμπόρων, με στόχο την καλύτερη δυνατή συνεργασία, την εξυπηρέτηση των καταναλωτών και την ποιοτική αναβάθμιση υπηρεσιών και προϊόντων.

Η κοινωνική ζωή των Ελλήνων, στο διάβα του χρόνου, είναι βαθιά επηρεασμένη από το αμπέλι και το κρασί. Το θείο αυτό δώρο της ελληνικής γης, από την αρχαιότητα, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ιστορία, την τέχνη, τα ήθη και τα έθιμά της χώρας μας και παράλληλα αποτελεί ένα πολύτιμο διατροφικό είδος, με μεγάλη θρεπτική αξία για την σωματική και ψυχική υγεία. Αυτός είναι ο λόγος που η ΕΝ.Ο.Α.Β.Ε. έχει αναλάβει το επίπονο και πολυδιάστατο έργο να εκπαιδεύσει τους σύγχρονους Έλληνες καταναλωτές και ξένους επισκέπτες, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αποκτήσουν οινική παιδεία με την ανάπτυξη πολύμορφων δραστηριοτήτων:

- Χάραξη τουριστικών διαδρομών στον αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος, όπου προσδιορίζονται όλα τα σημεία του οινολογικού, πολιτισμικού και τουριστικού ενδιαφέροντος, όπως αμπελώνες, οινοποιεία, αρχαιολογικά και ιστορικά αξιοθέατα, χώροι φυσικού κάλλους.
- Εκπαίδευση των επαγγελματιών που σχετίζονται με το κρασί, όπως εστιατόρων, ξενοδόχων, σερβιτόρων, ειδικών ξεναγών κ.λ.π.
- Συμμετοχή σε διεθνείς εταιρίες και οργανισμούς που έχουν παρεμφερείς ή ομοειδείς σκοπούς. Η δημιουργία αυτής της πρότυπης τουριστικής συνεργασίας ενισχύει με τα θετικά της αποτελέσματα και περαιτέρω δραστηριότητες της περιφερειακής οικονομίας.
- Οργάνωση εκδηλώσεων γαστρονομικού και πολιτιστικού περιεχομένου και συνεδρίων, με σκοπό την προσέγγιση του Έλληνα και ξένου επισκέπτη στην πλούσια οινική και γαστρονομική μας παράδοση και τα πολιτισμικά στοιχεία γύρω από αυτήν, μέσα από επιλεγμένους χώρους εστίασης, διεπιστημονικές συναντήσεις και πολιτιστικές δραστηριότητες.
- Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις της Ελλάδας και του εξωτερικού.
- Διοργάνωση Διεθνούς Διαγωνισμού Οίνου, στην Ελλάδα, στο πλαίσιο των εκθέσεων: «ΔΕΤΡΟΠ» (Διεθνής Έκθεση Τροφίμων και Ποτών), στη «HELEXPO - Δ.Ε.Θ.» (Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης) και «ΟΙΝΟΡΑΜΑ» (Έκθεση Οίνων, Αποσταγμάτων και Αμπελοοινικού Εξοπλισμού), στην Αθήνα.

- Διάφορες ενέργειες προώθησης των τουριστικών προϊόντων των δρόμων του κρασιού.

Ανοιχτές Πόρτες

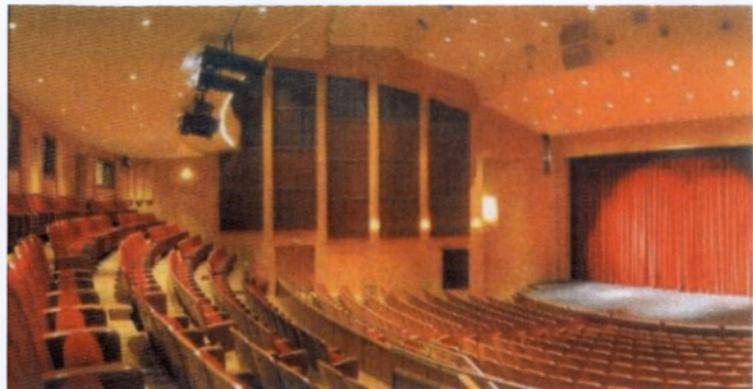
Οι «Ανοιχτές Πόρτες» αποτελούν μια πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πόλεων του Κρασιού , με στόχο η κάθε πόλη που συμμετέχει στο δίκτυο, να δημιουργήσει ένα γεγονός γύρω από το κρασί, που θα φέρει τον καταναλωτή κοντά στο χώρο παραγωγής του. Πιο συγκεκριμένα, για δυο ημέρες, σε όλη την Ευρώπη, όλα τα οινοποιεία διοργανώνουν εκδηλώσεις για το κρασί.

Με αφετηρία το πνεύμα συνεργασίας των μελών της και θέλοντας να δημιουργήσει ένα αντίστοιχο γεγονός σε όλη τη Βόρεια Ελλάδα, η Ένωση Οινοπαραγωγών του Αμπελώνα της Βορείου Ελλάδος, μέσω του Δικτύου Διαδρομών των Δρόμων του Κρασιού, προσπαθεί να θεσμοθετήσει ένα αντίστοιχο γεγονός, έτσι ώστε με την πάροδο του χρόνου να εμπλουτίζεται και οι καταναλωτές, Έλληνες και ξένοι να περιμένουν κάθε χρόνο τη διοργάνωση αυτή.

3.5 Συνεδριακός Τουρισμός

Πολλά, μικρά και μεγάλα συνέδρια, αρκετά με διεθνές ενδιαφέρον, διοργανώνονται κάθε χρόνο στην Ημαθία. Η Ημαθία διαθέτει τις σύγχρονες υποδομές για την πραγματοποίηση αυτών των συνεδρίων, αλλά προσφέρει και άλλες σημαντικές απολαύσεις στον ξένο που την επισκέπτεται.

Το Πολιτιστικό Συνεδριακό κέντρο Βέροιας με 610 θέσεις και κάθε είδους διευκολύνσεις, οπτικοακουστικά



Πολιτιστικό Συνεδριακό κέντρο Βέροιας

και μεταφραστικά συστήματα, με δυνατότητα χρήσης έως και 12 γλωσσών προσφέρεται για την πραγματοποίηση οποιουδήποτε συνεδρίου, όσο εξειδικευμένο και αν είναι.

Το ξενοδοχείο Αιγές Μέλαθρον στη Βέροια διαθέτει πλήρως εξοπλισμένο συνεδριακό κέντρο, και βοηθητικές αίθουσες κατάλληλες για τη διοργάνωση οποιουδήποτε συνεδρίου. Ιδρύθηκε το 2003 και έχει φιλοξενήσει μεγάλα και σημαντικά συνέδρια. Υπάρχει η αίθουσα «Ανδρόνικος», όπου είναι η μεγαλύτερη που διαθέτει το ξενοδοχείο και χωράει 500 άτομα αν η διάταξη είναι θεατρική. Οπτικοακουστικά μέσα δεν υπάρχουν, αλλά μπορεί να διατεθούν κατόπιν συμφωνίας με τους συνέδρους και σε συνεργασία με κάποιο γραφείο της Θεσσαλονίκης. Διαθέτει ακόμα δύο μικρές αίθουσες, την Ρωξάνη Ι και Ρωξάνη ΙΙ όπου χωράνε 100 άτομα σε θεατρική διάταξη. Μπορούν επίσης αυτές οι δυο αίθουσες να γίνουν μία μεγάλη, αφού ανοιχτεί η μεγάλη πόρτα που τις χωρίζει. Οι αίθουσες μπορούν να πάρουν και άλλες διατάξεις, όπως σχολική ή συνεδριακή, ανάλογα με τις ανάγκες του συνεδρίου.

Από τα μεγαλύτερα συνέδρια που έχουν γίνει στο ξενοδοχείο Αιγές Μέλαθρον είναι: το συνέδριο Υπουργών Εσωτερικού, Δημόσιας Τάξης και Εξωτερικού τον Μάρτιο του 2003 και διήρκεσε τέσσερις μέρες, το συνέδριο της Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδος τον Δεκέμβριο του 2003 που διήρκεσε επίσης τέσσερις μέρες, το συνέδριο των Πρυτάνεων Ελλάδος τον Σεπτέμβριο του 2004 που διήρκεσε τρεις μέρες, το συνέδριο της Αθηροσκλήρωσης τον Οκτώβριο του 2005, διήρκεσε τέσσερις μέρες και τέλος το συνέδριο του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδος τον Μάρτιο του 2006 που διήρκεσε τρεις μέρες.

Στη γραφική περιοχή του Αγίου Νικολάου Νάουσας, υπάρχει επίσης το ξενοδοχείο Βέρμιο που διαθέτει μία συνεδριακή αίθουσα 220 ατόμων και μία μικρή 30 ατόμων. Οι αίθουσες αυτές υπάρχουν από το 1989 και ανακαινίστηκαν το 2004. Έχουν γίνει πολλά συνέδρια, διάρκειας 1 έως 2 ημέρες, ιδιαίτερα από φαρμακευτικές εταιρείες όπως η Bayer, η Lavifarm, η Menarini κ.α.

3.6 Πολιτιστικός Τουρισμός

Δημοτική Επιχείρηση Τοπικής Πολιτιστικής Κοινωνικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.ΤΟ.ΠΟ.Κ.Α.)

Η Δημοτική Επιχείρηση Τοπικής, Πολιτιστικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης δημιουργήθηκε το 1989, όπου φοιτούν και μαθητές στα διάφορα τμήματα εκπαίδευσης που έχει οργανώσει και είναι:

- Το Δημοτικό Ωδείο
- Η Σχολή Κλασσικού και Σύγχρονου Χορού
- Η Σχολή Μουσικής Τεχνολογίας
- Σχολή Παραδοσιακών Μουσικών Οργάνων
- Φίλαρμονική
- Τμήματα Παραδοσιακών Χορών
- Χορωδίες
- Βυζαντινή Μουσική
- Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Έχει εκδώσει το περιοδικό «Πολιτιστικά Δρώμενα», βιβλία, κυκλοφόρησε το 1997 κασέτα της Βυζαντινής χορωδίας και το 2000 το CD με στόχο την ανάδειξη της καλλιτεχνικής δημιουργίας νέων μουσικών της πόλης της Βέροιας.

Γενικά η Δ.Ε.ΤΟ.ΠΟ.Κ.Α προβάλλει το τοπικό πολιτιστικό προϊόν. Προσπαθεί να δημιουργήσει πολίτες - κοινωνούς του πολιτιστικού έργου. Σε όλη τη διάρκεια του έτους διοργανώνει εκδηλώσεις μουσικές, εικαστικές, λογοτεχνικές, θεατρικές.

Δημοτικός Πολιτιστικός Οργανισμός Νάουσας (ΔΗ.ΠΟ.Ν.)

Ο Δημοτικός Πολιτιστικός Οργανισμός Νάουσας είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και έχει ιδρυθεί το 1997. Αντικειμενικός σκοπός του ΔΗ.ΠΟ.Ν. είναι η άσκηση οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής δραστηριότητας, καθώς επίσης και ο σχεδιασμός αναπτυξιακών πρωτοβουλιών για την κάλυψη των αναγκών και των απαιτήσεων των κατοίκων της περιοχής. Η διοίκηση έχει προβεί στην υλοποίηση πλήθους κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων, οι οποίες χρηματοδοτήθηκαν είτε με ίδιους πόρους, είτε μέσω χρηματοδότησης που άντλησε από εθνικά και κοινοτικά προγράμματα του Β' και Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης. Η Διοίκηση της επιχείρησης ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελούμενο από 11 μέλη.

Περιλαμβάνει τους εξής τομείς δραστηριότητας με την αντίστοιχη κτιριακή υποδομή:

- Κινηματογράφου, χειμερινός - θερινός. Είναι μέλος του Δικτύου Δημοτικών Κινηματογράφων του ΥΠ.ΠΟ.
- Θεάτρου.
- Εικαστικών Εργαστηρίων όπου επίσης είναι μέλος του Δικτύου Εικαστικών Εργαστηρίων του ΥΠ.ΠΟ.
- Λέσχη Νεολαίας (διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων).
- Μουσικής (διοργάνωση μουσικών συναυλιών, υπάρχει και σπάνια συλλογή δίσκων κλασσικής μουσικής).
- Δημοτικής Βιβλιοθήκης (δανειστική).
- Δημοτικού Ωδείου - Εστίας Μουσών.

Χώρος Τεχνών

Ένα πολυδύναμο κτίριο που δεν αποτελεί μόνο ένα αρχιτεκτονικό κόσμημα για την πόλη της Βέροιας, αλλά και ένα φυτώριο καλλιτεχνών, ένας πραγματικός Χώρος Τεχνών. Πρόκειται για το Πολιτιστικό και Συνεδριακό Κέντρο της Βέροιας, χώρο σύγχρονο, δυναμικό και πολυδιάστατο.

Με την συγκεκριμένη μορφή του και την υποδομή σε τεχνικό εξοπλισμό, δίνονται δυνατότητες κάλυψης και των δυσκολότερων παραγωγών, χάρη στη λειτουργική ευεξία της σκηνής.

Παράλληλα, καμπίνες μεταφραστών για τις ανάγκες των συνεδρίων, θάλαμοι προβολής, καμπίνες ηχοληψίας, φωτισμού και τεχνικής υποστήριξης συνθέτουν μία υποδομή υψηλών προδιαγραφών.

Αίθριο Πολιτισμού Όλγανος

Στις αρχές του 1997 η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού Βέροιας, ξεκίνησε τη λειτουργία ενός νέου ιδιόκτητου χώρου.

Το Αίθριο Πολιτισμού Όλγανος στην περιοχή της Μπαρμπούτας, είναι ένα αναπαλαιωμένο τριώροφο αρχοντικό της εβραϊκής συνοικίας με τις ιδιαιτερότητες ενός κτιρίου μιας άλλης εποχής.

Στο κτίριο στεγάζεται το Συμβουλευτικό Κέντρο για Γονείς – Εφήβους – Νέους της Δ.Ε.Π., ενώ για ένα μικρό χρονικό διάστημα φιλοξενήθηκε το Διαδημοτικό Ραδιόφωνο Βέροιας και τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης.

Τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης του Νομού Ημαθίας με φορέα υλοποίησης του έργου τους τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού πραγματοποίησαν 3 δράσεις, εκ των οποίων η τρίτη δράση ήταν και η ενίσχυση διαφόρων μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

Στόχος της δράσης αυτής ήταν η συστηματική καταγραφή και ανάδειξη όλων των δυνατοτήτων του Νομού σε σύγχρονες θεματικές ενότητες εναλλακτικού τουρισμού με την σύμπραξη όλων των εμπλεκομένων στο τοπικό τουριστικό προϊόν.

Για το λόγο αυτό λειτούργησαν τα Περίπτερα Εναλλακτικής Τουριστικής Ενημέρωσης στην Βέροια και στην Βεργίνα, πλήρως εξοπλισμένα και στελεχωμένα με δυναμικό που είχε ήδη προσληφθεί.

Δυστυχώς όμως η προσπάθεια αυτή δεν απέδωσε, λόγω της μη οργανωμένης δουλειάς από τους υπευθύνους και λίγο αργότερα λόγω αλλαγής της Δημοτικής αρχής.

Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βέροιας

Το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Βέροιας ιδρύθηκε το 1983. Σ' αυτό το χρονικό διάστημα, από την ίδρυσή του μέχρι σήμερα, δημιούργησε μια πολύ σημαντική υποδομή. Ανέβασε πάνω από 45 θεατρικά έργα περιοδεύοντας σε πολλές ελληνικές πόλεις.

Είναι σαφές ότι η αιχμή του δόρατος για τους στόχους ενός ΔΗΠΕΘΕ είναι το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα. Η παραγωγή παραστάσεων υψηλής αισθητικής είναι η κορυφή του παγόβουνου, αυτό που φαίνεται, άρα και αυτό που εκτιμάται.

Ένα Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο όμως, δεν έχει σαν μοναδικό καθήκον να ανεβάζει θεατρικές παραστάσεις. Η παρουσία του στην πόλη, που εδρεύει και στην περιφέρεια που απευθύνεται, είναι πιο σύνθετη και ξεπερνά τις προδιαγραφές ενός απλού θεατρικού σχήματος.

Έτσι μπορούμε να πούμε ότι η λειτουργία ενός Δημοτικού Περιφερειακού Θεάτρου συνίσταται από 5 ενότητες θεμάτων, που αλληλοκαθορίζονται και αλληλοσυμπληρώνονται.

Η πρώτη ενότητα αφορά στην καλή λειτουργία και οργάνωση της επιχείρησης. Η δεύτερη ενότητα αφορά στην θεατρική παιδεία και στους πολύμορφους τρόπους που αυτή θα πρέπει να παρέχεται. Η τρίτη ενότητα αφορά στην ανάπτυξη της περιφέρειας που έχει γεωγραφικά οριστεί και φυσικά όταν λέμε ανάπτυξη της περιφέρειας δεν εννοούμε απλά την φευγαλέα παρουσίαση μιας θεατρικής παράστασης. Η τέταρτη ενότητα αφορά στην σύνδεση των δραστηριοτήτων του ΔΗΠΕΘΕ με την πόλη και το κοινό. Η πέμπτη ενότητα, η αιχμή του δόρατος που προαναφέρθηκε, αφορά το καλλιτεχνικό έργο.

Τριήμερο 15 Αυγούστου και Συναπάντημα Ποντιακής Νεολαίας

Στις 15 Αυγούστου, ημέρα γιορτής της Παναγίας, γιορτάζει η Παναγία Σουμελά στην Καστανιά, στο όρος Βέρμιο, χώρος προσκύνησης χιλιάδων πιστών. Στο τριήμερο της γιορτής, πραγματοποιούνται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, χορεύουν ποντιακοί σύλλογοι οι οποίοι έρχονται από όλη την Ελλάδα, γίνεται λαχειοφόρος αγορά, προσφέρεται νηστίσιμη φασολάδα.

Κάθε χρόνο στο ίδιο μέρος γίνεται το «Συναπάντημα Ποντιακής Νεολαίας». Σύμφωνα με τα λεγόμενα του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου, πρόκειται για την ετήσια συνάντηση των νέων ποντιακής καταγωγής από όλη την Ελλάδα και γίνεται το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Ιουλίου. Ο θεσμός αυτός καθιερώθηκε πριν από 10 χρόνια και σκοπός του ήταν και είναι να μείνει αναλλοίωτο το ποντιακό στοιχείο με το πέρασμα των αιώνων. Το ίδρυμα Παναγία Σουμελά, ετοιμάζει ένα πλούσιο πολιτιστικό πρόγραμμα, που περιλαμβάνει διαλέξεις από ειδικούς επιστήμονες, θεατρικές ποντιακές παραστάσεις από την Εύξεινο Λέσχη Βέροιας, λογοτεχνικές εκδηλώσεις, προβολές και επισκέψεις σε αξιοθέατα του νομού Ημαθίας.

Οι εκδηλώσεις διαρκούν τέσσερις ημέρες και οι νέοι φιλοξενούνται στην Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελάς. Το διοικητικό συμβούλιο του ιδρύματος, καλεί όλα τα σωματεία των Ποντίων να συμμετάσχουν με εκπροσώπους τους σ' αυτή την συνάντηση που έχει γίνει πανελλήνιος θεσμός. Φιλοξενούνται συνήθως γύρω στα 500 άτομα. Έχει έρθει σύλλογος από Αυστραλία ειδικά για το Συναπάντημα.

Όλο κα περισσότερα σωματεία με περισσότερα παιδιά συμμετέχουν κάθε χρονιά στο συναπάντημα. Ιδιαίτερο στοιχείο του τρόπου διοργάνωσης, αποτελεί το γεγονός πως οι νεολαίοι συγκροτούν στο τέλος κάθε συναπαντήματος, επιτροπή εκπροσώπων τους. Η επιτροπή αυτή αναλαμβάνει να διαμορφώσει το πρόγραμμα του επόμενου συναπαντήματος, σε συνεργασία με το διοικητικό συμβούλιο της Παναγίας Σουμελά.

Παύλεια

Τα Παύλεια είναι ένας θεσμός που καθιερώθηκε για πρώτη φορά το 1995, με πρωτοβουλία του Μητροπολίτη Βέροιας και Ναούσης Παντελεήμονος. Τα Παύλεια γίνονται τον μήνα Ιούλιο, κάθε χρόνο προς τιμή του Αποστόλου Παύλου.

Περιλαμβάνουν ποικίλες εκδηλώσεις και δραστηριότητες, πολιτιστικές, καλλιτεχνικές, αθλητικές, επιστημονικές και λατρευτικές. Στις εκδηλώσεις αυτές, συμμετέχουν ενεργά όχι απλά μεμονωμένα άτομα αλλά και το σύνολο σχεδόν των τοπικών συλλόγων, φορέων και σωματείων. Αυτό φανερώνει την καταξίωση του θεσμού και την ενσωμάτωσή του στα κοινωνικά δρώμενα του τόπου.

Ο θεσμός όμως βγαίνει και έξω από τα πλαίσια του νομού. Τα Παύλεια είναι γνωστά κυρίως στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Τα διεθνή επιστημονικά συνέδρια και ο πανορθόδοξος εορτασμός της μνήμης του Αποστόλου Παύλου, συμβάλλουν στην παγκόσμια προβολή της Βυζαντινής ιστορίας και της χριστιανικής ταυτότητας.

Ο διεθνής χαρακτήρας των Παυλείων φαίνεται και από το γεγονός ότι όλα ανεξαιρέτως τα Πατριαρχεία και οι αυτοκέφαλες εκκλησίες, στέλνουν κάθε χρόνο αρχιερείς εκπροσώπους, για να παρακολουθήσουν τις εκδηλώσεις.

Πολιτιστικοί Σύλλογοι

Σε όλη την Ημαθία δραστηριοποιούνται περίπου 80 Πολιτιστικοί Σύλλογοι, οι οποίοι έχουν ιδρύσει κοινό φορέα, την Ομοσπονδία Πολιτιστικών Συλλόγων Νομού Ημαθίας. Στους συλλόγους αυτούς υπάρχουν συνολικά 60 χορευτικά συγκροτήματα, Πολιτιστικές λέσχες (κινηματογραφικές, ψυχαγωγικές, κέντρα νεότητας) που λειτουργούν στη Βέροια και στη Νάουσα, στα πλαίσια της Δημοτικής Επιχείρησης Τοπικής, Πολιτιστικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης Βέροιας και του Δημοτικού, Πολιτιστικού Οργανισμού Νάουσας.

Στόχος των συλλόγων είναι η διάσωση και η διάδοση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Γι' αυτό το λόγο λαμβάνουν μέρος σε φεστιβάλ χορού της Ελλάδας και του εξωτερικού, διοργανώνουν εκδηλώσεις, αναβιώνουν έθιμα. Ορισμένοι πολιτιστικοί σύλλογοι είναι οι εξής: Λύκειο Ελληνίδων Βέροιας, Πολιτιστικός Σύλλογος Ηπειρωτών Εύξεινος Λέσχη Βέροιας, Λαογραφικός Σύλλογος Βλάχων, εκπολιτιστικός Σύλλογος Νάουσας Πυρσός, Πολιτιστικός, Λαογραφικός και Χορευτικός Σύλλογος «Γενίτσαροι και Μπούλες» και πολλοί άλλοι σύλλογοι σε κάθε χωριό του νομού Ημαθίας.

Εκπολιτιστικός Σύλλογος Νάουσας «Πυρσός»

Ο Πυρσός γεννήθηκε από την μαθητική κοινότητα του λυκείου Εμμανουήλ Βαλσαμίδα, του σχολικού έτους 1960-1961, από την ανάγκη να υπηρετηθεί η πόλη στις πλούσιες εκδηλώσεις της παραδοσιακής ζωής και της ιστορίας της.

Το 1970 ο Πυρσός γίνεται επίσημο σωματείο με αθλητικό τμήμα (στίβος, μπάσκετ, βόλεϊ) και πολιτιστικό. Στη δεκαετία του '70, όλη η προσπάθεια του Πυρσού στρέφεται στον πολιτισμό. Οι εκδηλώσεις στον πολιτιστικό χώρο τη δεκαετία αυτή, είναι πρωτοποριακές για την εποχή εκείνη. Διαλέξεις με μετάκληση εκλεκτών ομιλητών, αποστολές του χορευτικού στο εξωτερικό, συναντήσεις χορευτικών συγκροτημάτων στη Νάουσα, ήταν προμηνύματα της προσφοράς που θα ακολουθούσε.

Η μεγαλύτερη φολκλορική διοργάνωση του Πυρσού, ήταν το φεστιβάλ του 1974, «Γιορτές Κρασιού και Ροδάκινου», Θετική ήταν επίσης η προσφορά του συλλόγου στην εβδομάδα «Οίνου και αμπέλου».

Το χορευτικό συγκρότημα του Πυρσού γίνεται περιζήτητο στην Ευρώπη.

Η πρώτη του διάκριση ήταν στην Ελλάδα, στην Φλώρινα (1^ο βραβείο παραδοσιακής μουσικής), και ακολούθησαν στη Dijon της Γαλλίας (1^ο βραβείο παραδοσιακών στολών, 3^ο χορών) και στο Pernik της Βουλγαρίας, τετραπλό χρυσό για το χορό, τη μουσική, τη στολή και τη μάσκα.

Με τις αποστολές του στο εξωτερικό και τις μετακλήσεις ξένων χορευτικών συγκροτημάτων στην Ελλάδα, ο Πυρσός Δικαιωματικά πήρε τη Θέση του στο χώρο της καλλιέργειας και προβολής της παράδοσης διεθνώς. Είναι μέλος του Ελληνικού Εθνικού Τμήματος Cioff και συνεργάζεται με 73 χώρες για την προβολή των αξιών του πολιτισμού.

Πήρε μέρος σε φεστιβάλ όλων σχεδόν των χωρών της Ευρώπης, σε φεστιβάλ του Καναδά και των Ηνωμένων Πολιτειών. Το 1996 εκπροσώπησε την Ελλάδα στην Φολκλοριάδα του Brunsum της Ολλανδίας. Το 1997 συμμετείχε ενεργά στη διοργάνωση 28^{ου} Διεθνούς Κογκρέσου του Cioff.

Ο Πυρσός σε συνεργασία με τον Cioff και την αρωγή του Δήμου και της Πολιτείας διοργανώνει κάθε χρόνο με επιτυχία το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ Cioff στη Νάουσα. Το φεστιβάλ αποτελεί θεσμό για τη Νάουσα, τη Νομαρχία και το Υπουργείο Πολιτισμού και έχει διεθνή αναγνώριση με δικαίωμα ανάρτησης, παράλληλα με την Ελληνική σημαία, τη σημαία του Cioff και της Unesco.

Το Διεθνές Φολκλορικό Φεστιβάλ Cioff - Πυρσού

Ο Cioff (Διεθνές Συμβούλιο των οργανωτών Φολκλορικών Φεστιβάλ και προαγωγής των παραδοσιακών τεχνών) δημιουργήθηκε στην Confolens (Γαλλία) το 1970, χάρη στην πρωτοβουλία και το δυναμισμό του ιδρυτή και προέδρου του κ. Henri Courssaget. Μέσα στους σκοπούς του ο Cioff περιλαμβάνει τη διαφύλαξη της λαϊκής παράδοσης, τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη βελτίωση της ποιότητας των διεθνών Φολκλορικών Φεστιβάλ, την ανάπτυξη των διεθνών ανταλλαγών και τέλος την ανάπτυξη της φιλίας ανάμεσα στους λαούς του κόσμου. 250 περίπου φεστιβάλ σε 70 χώρες του κόσμου λειτουργούν με βάση του κανονισμούς του Cioff. Ένα από αυτά είναι και το Φεστιβάλ της Νάουσας από το 1989. Περιλαμβάνεται στα Διεθνή ημερολόγια του Cioff και της Unesco με υψηλή βαθμολογία.

Το Φεστιβάλ Cioff της Νάουσας

Το Φεστιβάλ που διοργανώνει ο Εκπολιτιστικός Σύλλογος «Πυρσός» με τη βοήθεια του Cioff, του οποίου είναι και ιδρυτικά μέλη για το τμήμα της Ελλάδας, είναι μία από τις μεγαλύτερες διοργανώσεις της Νάουσας.

Η οργάνωση αυτού του Φεστιβάλ αποτελεί σημείο αναφοράς των πολιτιστικών εκδηλώσεων της Νάουσας και όχι μόνο. Το Φεστιβάλ γίνεται πάντα την πρώτη Τετάρτη του Ιουλίου και διαρκεί 10 – 15 μέρες. Τις μέρες αυτές 250 – 400 ξένοι ερασιτέχνες καλλιτέχνες από διάφορα μέρη του κόσμου έρχονται στη Νάουσα, φιλοξενούνται στις εγκαταστάσεις της τέως Μαθητικής Εστίας, οι οποίες παραχωρούνται από την Διεύθυνση της Σχολής Αστυφυλάκων. Οι φιλοξενούμενοι ξεναγούνται στους πλούσιους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής (Σχολή Αριστοτέλη, Τάφοι Λευκαδίων, Βεργίνα, Πέλλα), τους βιομηχανικούς χώρους (οινοποιίες Μπουτάρη κα.), μαθαίνουν την ιστορία της περιοχής μας και γίνονται οι καλύτεροι πρεσβευτές της ιστορίας και του πολιτισμού μας.

Την πρώτη βραδιά του Φεστιβάλ γίνεται εκκίνηση των συγκροτημάτων από επιλεγμένες πλατείες της πόλης με κατεύθυνση προς την πλατεία Καρατάσου. Εκεί τα μαγαζιά της πλατείας κερνάνε τα χορευτικά και οι επαγγελματίες της πόλης προσφέρουν δώρα. Ακολουθεί στην συνέχεια παρέλαση και «Άνοιγμα» του Φεστιβάλ με ολιγόλεπτη εμφάνιση των συγκροτημάτων.

Τις επόμενες μέρες ακολουθούν οι παρουσιάσεις των προγραμμάτων των χορευτικών από όλες τις χώρες που συμμετέχουν αλλά και βραβεύσεις σημαντικών προσώπων.

Στο Φεστιβάλ της Νάουσας από την αρχή του θεσμού μέχρι και σήμερα έχουν πάρει μέρος συγκροτήματα από διάφορες χώρες του κόσμου. Από Αίγυπτο, Αλγερία, Αμερική, Αργεντινή, Αυστραλία, Καύκασο, Βουλγαρία, Βραζιλία, Γαλλία, Γεωργία, Γιουγκοσλαβία, Ελβετία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ισραήλ, Ιταλία, Καμερούν, Καναδά, Κορέα, Κροατία, Κύπρο, Λευκορωσία, Λιθουανία, Μαλαισία, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία, Ουγγαρία, Ουκρανία, Πολωνία, Πορτογαλία, Πουέρτο Ρίκο, Ρουμανία, Ρωσία, Σερβία, Σιβηρία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Ταϊλάνδη, Ταϊπέι, Τατζικιστάν, Τουρκία, Τσεχία, Φιλιππίνες, Ελλάδα, Βέλγιο, Παραγουάη.

Στην επιτυχία αυτής της οργάνωσης σημαντικό κομμάτι αποτελούν οι συμπαραστάτες εθελοντές, που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους εθελοντικώς σ' αυτόν τον θεσμό, τον οποίο στηρίζουν κάθε χρόνο 4.000 - 5.000 Ναουσαίοι. Φυσικά όλα αυτά δεν θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν χωρίς την βοήθεια της πολιτείας.

Το Φεστιβάλ Νάουσας ήδη ξεκίνησε την διοργάνωση διεθνούς επιστημονικού συνεδρίου, το οποίο στηρίζεται από τον Διεθνή Cioff, με θέμα «Τα προσώπεια στα αρχέγονα τυπικά παραδοσιακά λαϊκά δρώμενα». Με πρόταση του κυρίου Renau Albasini και μετά από συζήτηση αποφασίστηκε ομόφωνα στη Μαδρίτη να υιοθετηθεί το συνέδριο από τον Cioff, να στηριχτεί από Ιταλία και Ισπανία, εκτός Ε.Ε. από Βουλγαρία και εκτός Ευρώπης από μία Αφρικανική (Τυνησία) και δύο Ασιατικές χώρες (Ταϊβάν και Κορέα).

Ο «Πυρσός» έχει την συμπαράσταση του Υπουργείου Πολιτισμού και άλλων αρμόδιων φορέων, όπως των Πανεπιστημίων, ώστε στη συνάντηση της Νάουσας να πραγματοποιηθεί ένα από τα πλέον ενδιαφέροντα επιστημονικά συνέδρια στο χώρο της Παράδοσης.

Τον Ιούλιο του 2005 άνοιξε την αυλαία το 17^ο Φεστιβάλ Cioff - Πυρσού Νάουσας. Οι χώρες που πήραν μέρος ήταν: Μεξικό, Νεπάλ, Σλοβακία, Ισραήλ (Βεδουίνι), Γεωργία, Αλβανία και χορευτικοί σύλλογοι από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Πολυβραβευμένα γκρουπ, στελεχωμένα με έμπειρους, καταξιωμένους ερασιτέχνες καλλιτέχνες, ζωντάνεψαν έθιμα και χορούς της πατρίδας τους, συνοδευόμενα από παραδοσιακά μουσικά όργανα στο θερινό δημοτικό θέατρο της Νάουσας, το Κιόσκι.

«Το Διεθνές Φολκlorικό Φεστιβάλ CIOFF- Πυρσού Νάουσας φιλοξενεί φέτος συγκροτήματα από Ρωσία, Μολδαβία, Ουκρανία, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ταϊβάν και Σερβία- Μαυροβούνιο»

Για 18η συνεχόμενη χρονιά το Διεθνές Φολκlorικό Φεστιβάλ CIOFF- Πυρσού Νάουσας θα φιλοξενήσει και φέτος πάνω από 250 χορευτές και χορεύτριες από: Ρωσία, Μολδαβία, Ουκρανία.

Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ταϊβάν και Σερβία- Μαυροβούνιο. Από πλευράς ελληνικών συμμετοχών θα εμφανιστούν οι πολιτιστικοί σύλλογοι: Κομνηνοί Ροδοχωρίου και Πνευματικό Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Αγρινίου.

Πολυβραβευμένα γκρουπ, στελεχωμένα με έμπειρους, καταξιωμένους χορευτές αλλά και μουσικούς θα ζωντανέψουν ήθη και έθιμα, χορούς και μουσική από τις μακρινές πατρίδες τους.

Τιμή των εισιτηρίων είναι 5 ευρώ για τους ενήλικες και 3 ευρώ τα παιδικά ενώ θα διατεθούν και εισιτήρια από την Εργατική Εστία για την ημέρα Παρασκευή 14 Ιουλίου.

Άλλες δραστηριότητες του Συλλόγου:

Α) Το παιδικό τμήμα του Συλλόγου εμφανίστηκε πραγματοποιώντας μικρή παράσταση για τους ξένους που φιλοξενήθηκαν στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα του 7^{ου} Νηπιαγωγείου Νάουσας.

Β) Συμμετοχή του χορευτικού τμήματος στις εκδηλώσεις του ΔΗΠΟΝ, στη Γιορτή Κρασιού στο Ροδοχώρι 8 Ιουλίου.

Γ) Το μεγάλο τμήμα του χορευτικού ετοιμάζεται πυρετωδώς για τη συμμετοχή του σε Φεστιβάλ CIOFF στη Γαλλία (Port de Saone), 8-16 Αυγούστου 2006.¹⁷

Οίνος και Πολιτισμός

Οι εκδηλώσεις «Οίνος και Πολιτισμός» ξεκινούν συνήθως τον Σεπτέμβριο, που είναι και η εποχή του τρύγου, και κρατούν συνήθως ένα μήνα. Περιλαμβάνουν γευσιγνωσία στα οινοποιεία της Νάουσας και της περιοχής και παράλληλες εκδηλώσεις τις υπόλοιπες μέρες στη Νάουσα και σε γειτονικές πόλεις. Οι εκδηλώσεις αυτές πραγματοποιούνται με τη συνεργασία πολλών τοπικών φορέων, επιμελητηρίων και πολιτιστικών συλλόγων, συνδέοντας την παραγωγή με την παράδοση και έχουν ποικίλους στόχους, όπως:

- Την ουσιαστική γνώση της αμπελοκαλλιέργειας και οινοπαραγωγής και της μελλοντικής τους εξέλιξης σε κύριο έσοδο των κατοίκων της Νάουσας και της περιοχής της.
- Την ιστορική αναδρομή της καλλιέργειας της αμπέλου στη Νάουσα από την αρχαιότητα μέχρι και σήμερα.
- Την γνώση της σχέσης του κρασιού με τον «κοινωνικό βίο» και της χρήσης του στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου.
- Τη συνειδητοποίηση ότι το αμπέλι που ζει τόσους αιώνες σε έναν τόπο δεν μπορεί παρά να είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την παράδοση αυτού του τόπου (τραγούδια, γαστρονομία, σκεύη κλπ.).
- Την αναπαράσταση του παραδοσιακού τρύγου.
- Τη γνώση της σχέσης με την Εκκλησία μας.
- Τη σχέση του Κρασιού και της Έβδομης Τέχνης.
- Τη γνωριμία των καλεσμένων με την πόλη της Νάουσας και την περιοχή της και φυσικά με τα κρασιά της.
- Τη δυνατότητα της συμμετοχής στις εκδηλώσεις όλου του πολιτιστικού δυναμικού.
- Την προσέλευση πολλών ξένων επισκεπτών, την ξενάγηση τους στους αμπελώνες με γευσιγνωσία, την γνωριμία τους με την τοπική κουζίνα και γενικότερα την περιοχή.

Κάποιες από τις εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κάθε χρόνο δίνουν μία ξεχωριστή νότα στο κλίμα των εκδηλώσεων. Για παράδειγμα το μεγαλύτερο κοκορέτσι του κόσμου μήκους περίπου 60 μέτρων και βάρος 250 κιλών, το οποίο μοιράζεται στους επισκέπτες. Γίνεται ο ιππικός αγώνας στον αμπελώνα της Νάουσας με ιππείς που ξεκινούν από τον Τρίλοφο και καταλήγουν στο Γιαννακοχώρι. Επίσης γίνεται αναπαράσταση του παραδοσιακού τρύγου από το Λύκειο Ελληνίδων Νάουσας και πάτημα σταφυλιών. Άλλες εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα είναι συναυλίες, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις, ομιλίες και παραδοσιακά γλέντια που έχουν σχέση με το κρασί και πολλές άλλες.

¹⁷ «Το Διεθνές Φολκlorικό Φεστιβάλ CIOFF- Πυρσού Νάουσας φιλοξενεί φέτος συγκροτήματα από Ρωσία, Μολδαβία, Ουκρανία, Ταϊλάνδη, Τουρκία, Ταϊβάν και Σερβία- Μαυροβούνιο», Λαός, 27/6/2006, σελ.2

Καρναβάλι στη Νάουσα



Γενίτσαροι και Μπούλες

Νάουσα σημαίνει αποκριά. Οι παλαιότεροι λένε ότι η αποκριά γιορτάζονταν από την ημέρα που κτίστηκε η πόλη, η Νιάουστα, τότε. Η μεγάλη αυτή γιορτή συνεχίζεται μέχρι τις μέρες μας και περιλαμβάνει ένα ομαδικό ξεφάντωμα των Ναουσαίων για ένα δεκαπενθήμερο περίπου. Παρέες που γλεντούν με τη συνοδεία λαϊκών οργανοπαικτών, με ζουρνάδες και νταούλια, γκαίντες αλλά και τα γνωστά χάλκινα.

Την περίοδο της Αποκριάς, διαφορετική από τις άλλες μέρες του χρόνου, κυριαρχούν το κέφι, τα πειράγματα αλλά κυρίως οι μεταμφιέσεις. Στη Νάουσα, η αποκριά χαρακτηρίζεται και από τον αυθορμητισμό, τον ενθουσιασμό, τη φιλόξενη διάθεση των Ναουσαίων, τα χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία γλέντια τους, τα σατυρικά καρναβάλια. Ιδιαίτερο και βασικότερο όμως στοιχείο είναι το έθιμο του Γενίτσαρου και της Μπούλας.

Τα παλαιότερα χρόνια, τα μικρά παιδιά μάθαιναν από πολύ νωρίς τους χορούς για να ντυθούν «Μπούλες» όταν μεγαλώσουν. Ήταν ένα όνειρο για όλους και η περηφάνια που ένιωθαν όσοι ντυνόntonταν τη βαριά και εντυπωσιακά όμορφη αυτή στολή, ήταν πολύ μεγάλη. Τα χρόνια ήταν δύσκολα για όλους, ωστόσο κανείς δεν λογάριαζε το οικονομικό κόστος, αν και τα ρούχα των χορευτών ήταν πανάκριβα. Ήταν το υλικό, το κέντημα, το ράψιμο, τα ασημικά, τα τσαρούχια.

Πρώτη μαρτυρία για το δρώμενο έχουμε το 1706 και φτάνει αναλλοίωτο μέχρι τις μέρες μας.

Η στολή που φοράει ο Γενίτσαρος είναι πολεμική και αποτελείται από τη φουστάνελα, με τα τετρακόσια πενήντα φύλλα, την κοντέλα, φαρδυνάμικο πουκάμισο κεντημένο, το πισλί, τις μπέτσες και τις βοδέτες στα πόδια, το μαφέσι και το ζωνάρι στη μέση, το γιλέκο με τ' ασημικά, το σιλάχι, τα τσαρούχια, την πάλα, το σπαθί του χορευτή και φυσικά τον πρόσωπο με το ζωνάρι ή ταράμπουλο που είναι περίτεχνα ραμμένα πάνω του.

Η Μπούλα είναι ένας άντρας ντυμένος με φαρδιά φουστάνια και ορισμένα άλλα ρούχα από τη γυναικεία τοπική φορεσιά. Το κεφάλι είναι στολισμένο με λουλούδια και φοράει επίσης πρόσωπο, αλλά χωρίς μουστάκι. Υπάρχουν δύο εκδοχές για την προέλευση του προσώπου και του εθίμου γενικότερα. Η πρώτη ανιχνεύει τις ρίζες του εθίμου στην αρχαιότητα, τότε που την άνοιξη γίνονταν γιορτές προς τιμή του θεού Διόνυσου, που ήταν ο θεός του κρασιού και της αναγέννησης της φύσης. Η δεύτερη εκδοχή τοποθετεί το έθιμο στην Τουρκοκρατία, προσπαθώντας μέσα από αυτό οι Ναουσαίοι να κάνουν τον αγώνα τους για την απελευθέρωση τους.

Νωρίς το πρωί της Αποκριάς ξεκινάει το μάζωμα του μπουλουκιού με το ζουρνά και το νταούλι. Μόλις φτάσουν στο σπίτι του χορευτή, ο Γενίτσαρος θα τιναχτεί στο παράθυρο 2 – 3 φορές και στην συνέχεια θα χαιρετίσει όλους τους σπιτικούς και αυτούς που τον έντυσαν πηδώντας στα δύο πόδια του, δείχνοντας έτσι πως αποχαιρετούσε εκείνο τον καιρό την οικογένεια του πριν φύγει για το βουνό. Μόλις κατέβει στην πόρτα θα κάνει τρεις φορές τον σταυρό του και στη συνέχεια θα χαιρετήσει όλους όσους ήρθαν να τον πάρουν. Με τον ίδιο τελετουργικό τρόπο, συγκεντρώνεται ολόκληρο το μπουλούκι.

Όταν φτάσουν στο σπίτι της Μπούλας αυτή είναι έτοιμη και περιμένει το μπουλούκι. Η Μπούλα φυλάει τα χέρια όλων των σπιτικών και στη συνέχεια όλου του μπουλουκιού ενώ όλοι της δωρίζουν χρήματα. Τα χρήματα που μαζεύει η Μπούλα τα δίνει για να αγοράσουν πολεμοφόδια για τους πολεμιστές.

Το μάζεμα ολοκληρώνεται όταν φτάσουν στο σπίτι του αρχηγού, απ' όπου πλέον το μπουλούκι ξεκινά για το δημαρχείο της πόλης. Στο δρόμο, καθώς προχωρούν οι χορευτές, τινάζονται και κουνάνε τα μαντήλια τους. Γύρω στις 12 το μεσημέρι φτάνουν στην πλατεία του δημαρχείου. Ο ζουρνάς παίζει το Ζαλιστό και οι Γενίτσαροι όπως είναι ζευγάρια, αντί να προσκυνήσουν, γέρνουν το σώμα τους πίσω και τινάζονται, δείχνοντας ότι αντιστέκονται, ενώ οι Μπούλες υποκλίνονται. Τότε ο αρχηγός του μπουλουκιού και μία Μπούλα, ανεβαίνουν στο Δημαρχείο βγάζουν τον πρόσωπο και ζητούν την άδεια από τον Δήμαρχο να χορέψουν σ' όλη την πόλη, ενώ ο ζουρνάς αλλάζει σκοπό και παίζει «Κάτω στη Ρόιδο» (η μόνη πατινάδα που οι Γενίτσαροι χορεύουν κουνώντας το μαντήλι). Μόλις δοθεί η άδεια από τον Δήμαρχο, αλλάζει ο

σκοπός του ζουρνά και παίζεται ο «Θούριος του Ρήγα», όπου οι χορευτές βγάζουν τις πάλες και τις χτυπούν μεταξύ τους.

Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν φέτος οι εκδηλώσεις της Αποκριάς όπου υπολογίζεται ότι συνέρευσαν στη πόλη 35.000 κόσμος (8.500 Ι.Χ. και 340 λεωφορεία), πολύ περισσότερος από άλλες χρονιές. Τα ξενοδοχεία του νομού είχαν σχεδόν όλα τα δωμάτιά τους κλειστά για τις μέρες εκείνες. Η πληρότητα είχε ξεπεράσει το 95%. Η ζήτηση για διαμονή σε ξενοδοχειακές μονάδες ήταν τέτοια, που γέμισαν και τα ξενοδοχεία των όμορων νομών Πέλλας και Κοζάνης. Βέβαια οι επισκέπτες ήταν πολύ περισσότεροι, αφού δεν υπολογίζονται αυτή της μιας μέρας που δεν χρειάστηκαν καταλύματα.

Το καρναβάλι της Νάουσας είναι τόσο γνωστό στην Ελλάδα όπου ορισμένες πόλεις προσπαθούν να αναβιώσουν και να κακοποιήσουν το έθιμο «Γενίτσαροι και Μπούλες». Φέτος στο καρναβάλι της Ξάνθης, την Τσικνοπέμπτη αναβίωσε το δρώμενο από τις χορευτικές ομάδες του Λυκείου Ελληνίδων της Ξάνθης. Το θέμα που προκύπτει βέβαια είναι πως δεν πρόκειται για ένα απλό έθιμο το οποίο μπορεί να παρουσιαστεί σε κάποιο καρναβάλι, αλλά για ένα συγκεκριμένο δρώμενο που έχει κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Τον ακριβή τρόπο ενδυμασίας, το συγκεκριμένο δρομολόγιο που πρέπει να τηρείται απαρεγκλίτως και τον σωστό τρόπο με τον οποίο πρέπει να χορεύονται οι τοπικοί χοροί της Νάουσας. Υπάρχει δηλαδή σαφέστατο θέμα «κακοποίησης» του δρώμενου, αφού είναι ανεξέλεγκτο και οποιοσδήποτε μπορεί να το χρησιμοποιήσει για τουριστικούς σκοπούς. Και άλλες χρονιές συνέβη το ίδιο, στη Νεάπολη και στη Θεσσαλονίκη, όπως και στην Κρύα Βρύση.

Το Ναουσαϊκό καρναβάλι ουσιαστικά στηρίζεται σε αυτό το δρώμενο και αν συνεχιστεί η ανεξέλεγκτη παρουσίασή του, την συγκεκριμένη περίοδο της αποκριάς, τότε ίσως να έχει δυσάρεστες συνέπειες για την τουριστική και οικονομική επιτυχία του.

Μάσκες και Μασκαρέματα - Culture 2000

Γενικές πληροφορίες για το πρόγραμμα:

Η περιοχή της Ευρώπης χαρακτηρίζεται από την παρουσία μιας πλούσιας, ποικιλόμορφης, άυλης κληρονομιάς που προήλθε από ένα κοινό υπόβαθρο. Ένα παράδειγμα αποτελούν οι «κυκλικές» εορτές, των οποίων οι απαρχές ανάγονται στις αρχαίες παγανιστικές παραδόσεις. Οι εορτές αυτές αποτελούν πραγματικά σημεία «αιχμής» στην παραδοσιακή πολιτιστική ζωή και οι τελετές που πραγματοποιούνται στα πλαίσιά τους, σηματοδοτούν περάσματα, όπου οι άνθρωποι μεταμορφώνονται, όπου οι άνθρωποι μεταμφιέζονται και όπου οι μάσκες εμφανίζονται: αντανάκλαση του εσωτερικού κόσμου του καθενός, υποστήριξη της μύησης, διάσχιση ορίων μεταξύ του γνωστού και του αγνώστου, οι μάσκες – κάλυμμα της φυσικής μορφής ή σύνολο τελετών – παρουσιάζουν μια αξιοσημείωτη πολυμορφία, ανάλογα με το συμβολισμό και τις τελετές στις οποίες χρησιμοποιούνται.

Στην πλειοψηφία των ευρωπαϊκών χωρών, οι μάσκες είναι παρούσες. Η αναμφισβήτητη κοινωνική τους λειτουργία τους δίνει κοινές ρίζες. Αποτελούν επίσης μαρτυρίες μιας πλούσιας πολιτιστικής ποικιλομορφίας με την αισθητική αλλά και τα συμβολικά χαρακτηριστικά τους.

Τελετές «περάσματος» γιορτάζονται ακόμη σε διάφορες εποχές του χρόνου, σε ολόκληρη την Ευρώπη, αν και υπάρχει μεγάλη ποικιλία στην ένταση και στην ιστορική προέλευση της καθεμιάς, ανάλογα με την περιοχή προέλευσης. Είναι λιγότερο ή περισσότερο ζωντανές, αν συναντώνται στην Πολωνία ή στο Βέλγιο, στη Γαλλία ή στην Ιταλία. Είναι επίσης λίγο πολύ γνωστές οι υλικές, κοινωνικές ή θρησκευτικές τους σημασίες. Παράλληλα, η πρόσφατη εμφάνιση στην Ευρώπη, των μασκών Halloween, μιας ιρλανδέζικης παράδοσης, που αναβίωσε και επανασηματοδοτήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες, οι μαζικές καταναλωτικές συμπεριφορές, που τείνουν να τροποποιήσουν αρκετά σημεία και σημεινόμενα αυτών των παραδόσεων, μας προσκαλούν να ερευνήσουμε την υπόθεση της μάσκας στην Ευρώπη όπως την ζούνε οι Ευρωπαίοι πολίτες.

Στόχοι του προγράμματος:

Ξεκινώντας από τη διαπίστωση ότι η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από την παρουσία μιας κοινής, πλούσιας, ποικιλόμορφης, άυλης κληρονομιάς, αυτό το πρόγραμμα επιδιώκει στο να προβάλλει αυτό το κοινό πολιτιστικό και εθνολογικό υπόβαθρο, ενισχύοντας τις σχετικές δράσεις που αναλαμβάνουν οι συμβαλλόμενοι και να δείξει έτσι, ότι αυτές οι δράσεις δεν είναι μεμονωμένες, αλλά κινούνται σ' ένα κοινό «φόντο». Επιδιώκει επίσης να ενθαρρύνει τη γνωριμία του μεγάλου κοινού με τα δρώμενα και να προβάλλει την παραδοσιακή κληρονομιά.

Εφόσον η πραγματικότητα σε κάθε χώρα, από την άποψη της υιοθέτησης των εθίμων που συνδέονται με τη μάσκα, είναι διαφορετική, οι προθέσεις των διαφόρων εθνικών εταίρων του προγράμματος αυτού, είναι να αντιπαραθέσουν αυτές τις πραγματικότητες. Από τη μια μεριά, εκεί όπου οι κάτοικοι δεν καλογνωρίζουν τις ρίζες τις παράδοσής τους, θα προσκληθούν να ανακαλύψουν την ίδια τους την κληρονομιά: μάσκες που θα παρουσιαστούν στα παιδιά και στη συνέχεια στο ευρύ κοινό, θα αποτελέσουν τα μέσα για πολιτιστική αναβίωση μιας κοινής κληρονομιάς, αλλά και μια επανεκτίμηση ενός μέρους αυτής της κληρονομιάς. Από την άλλη μεριά, στις περιοχές όπου ο πολιτισμός της μάσκας, είναι καλύτερα γνωστός ως κοινό βίωμα με καθορισμένα και κωδικοποιημένα στοιχεία από παλιά, ο στόχος είναι να προστατευτούν αυτά τα στοιχεία στην αυθεντική τους μορφή.

Ένας άλλος στόχος του προγράμματος, είναι να διευκολύνει και να κοινοποιήσει τις πληροφορίες γύρω από τις μάσκες, στο επίπεδο των εταίρων του προγράμματος και των εθνικών τους δομών, όπως και με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, καθώς επίσης με επιστήμονες, παιδαγωγούς ή οργανωτικούς φορείς του τοπικού κοινωνικού ιστού.

Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν πολιτιστικοί οργανισμοί και Δήμοι από την Γαλλία, την Ιταλία, την Ελλάδα (Δήμος Νάουσας), τη Βουλγαρία και τη Ρουμανία, ενώ στόχος είναι να διερευνηθεί αργότερα και με άλλους συμμετέχοντες πέρα από τις ευρωπαϊκές χώρες.

Πρόγραμμα Δράσεων στη Νάουσα:

Ειδικά για τη Νάουσα, το πρόγραμμα που εκπονήθηκε και έχει ήδη εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, προβλέπει αφενός τη λειτουργία θεωρητικών και πρακτικών εργαστηρίων, με τη συμμετοχή μαθητών σχολείων, μελών λαογραφικών συγκροτημάτων, ιδρυμάτων παιδιών και νέων με ειδικές ανάγκες, τοπικών παραδοσιακών εργαστηρίων, αφετέρου δε την πραγματοποίηση πανελληνίου σεμιναρίου, με θεματολογία γύρω από τα μασκοφόρα παραδοσιακά δρώμενα και τη διδασκαλία τοπικών τελεστικών χορών, που απευθύνεται σε καθηγητές φυσικής αγωγής, δασκάλους παραδοσιακών χορών, φιλόλογους, ερευνητές λαογραφίας, κτλ.

Αντικείμενα των εργαστηρίων θα είναι: η μελέτη και η κατασκευή προσωπείων του δρώμενου «Μπούλες», η εκμάθηση των παραδοσιακών τελεστικών χορών του μασκοφόρου αυτού δρώμενου, ο σχεδιασμός και η κατασκευή σατυρικών καρναβαλικών αρμάτων, η επίδειξη κατασκευής παραδοσιακών μουσικών οργάνων.

Ο προϋπολογισμός του προγράμματος για τη Νάουσα είναι 20.000 ευρώ, εκ των οποίων το 50% καλύπτεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έκθεση Τοπικών Παραδοσιακών Προϊόντων «Νάουσα»

Η έκθεση έχει ήδη λειτουργήσει τρεις συνεχόμενες χρονιές. Διοργανώνεται από τον Εμπορικό Σύλλογο Νάουσας και γίνεται τον Μάρτιο μαζί με το καρναβάλι. Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας και είναι υπό την αιγίδα της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας και του Δήμου Νάουσας. Στην έκθεση συμμετέχουν εκθέτες – φέτος ήταν 30 – που δραστηριοποιούνται στους τομείς παραγωγής και εμπορίας αγροτικών προϊόντων, ποτών, τροφίμων, γλυκών, κουβερτών, κοσμημάτων, ειδών λαϊκής τέχνης και υπηρεσιών τουρισμού. Επίσης συμμετέχουν πολιτιστικοί σύλλογοι της πόλης, προβάλλοντας την ιστορία, τις δράσεις, τα έθιμα της Νάουσας.

Το ρεβανί χαρακτηρίζεται ως το πλέον αντιπροσωπευτικό παραδοσιακό γλυκό της Βέροιας. Η ποιότητα του είναι μοναδική και αναγνωρισμένη τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Φυσικά υπάρχει γευστική διαφορά από κατάσταση σε κατάσταση που οφείλεται στην δοσολογία, ποιότητα των υλικών και στο τρόπο ψησίματος. Αντιπροσωπευτικό δείγμα Βεροιώτικου ρεβανί είναι του Χοχλιούρου που υπάρχει από το 1886.

Κανείς δεν μπορεί να φύγει χωρίς να πάρει μαζί του φρούτα, το παγκόσμια φημισμένο κρασί «Νάουσα», παραδοσιακά σπιτικά γλυκά και μαρμελάδες, σπιτικές κομπόστες και τον γνωστό «μπάτσο» (σκληρό τυρί), αναμνηστικά που έχουν σχέση με το τοπικό έθιμο της Μπούλας και φυσικά τις γνωστές σε όλους για την ποιότητα τους κουβέρτες της Νάουσας. Στην πόλη επίσης καλό είναι να δοκιμάσει κανείς τις υπέροχες τοπικές νοστιμιές: τον μπάτσιο σαγανάκι, γκαβόψαρα και λιαστές ντομάτες που είναι εξαιρετικοί μεζέδες για το τσίπουρο, πέστροφα που την ψαρεύει κανείς μόνος του στον Άγιο Νικόλαο, παραδοσιακές πίτες και λαχανοσαρμάδες.

Φέτος περίπου 20.000 επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν τα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα, καθώς και τις δραστηριότητες των πολιτιστικών συλλόγων της πόλης το τριήμερο της Αποκριάς. Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η φετινή έκθεση και συνέβαλε καταλυτικά στην διοργάνωση, η έγκριση της χρηματοδότησης της έκθεσης από το Ο.Π.Α.Α.Χ. ανατολικού Βερμίου, το Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας (Μέτρο 6.5 «Δράσεις στήριξης για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό»), με προϋπολογισμό 51.000 ευρώ.

Η συνταγή της Γιαγιάς - Εργαστήριο παρασκευής παραδοσιακών προϊόντων - Πολιτιστικές Δραστηριότητες

Το παραδοσιακό εργαστήρι «η συνταγή της γιαγιάς», κάθε χρόνο διοργανώνει παραδοσιακές εκδηλώσεις με συνοδεία παραδοσιακών μεζέδων. Οι εκδηλώσεις αυτές γίνονται γιορτινές μέρες (όπως Χριστούγεννα, Πάσχα κ.α) με μεγάλη συμμετοχή ντόπιων και τουριστών. Αναλυτικά οι εκδηλώσεις αυτές είναι:

- Περίοδος Αποκριάς. Το Σαββατοκύριακο πριν την πρώτη Αποκριά γίνεται στο εργαστήρι το παραδοσιακό δέσιμο του «προσώπου» (μάσκα που φορούν οι χορευτές του εθίμου «Γενίτσαροι και Μπούλες») και προσφέρονται παραδοσιακοί μεζέδες. Στη συνέχεια ακολουθεί επίσκεψη στο παραδοσιακό εργαστήρι «Κονάκι» όπου κατασκευάζονται οι φορεσιές και το πρόσωπο του εθίμου αυτού.
- Πρώτη Δευτέρα της Αποκριάς. Ακολουθώντας το «μπουλούκι» (ομάδα των χορευτών), το εργαστήρι οργανώνει επισκέψεις σε σπίτια «Γενίτσαρων» όπου προσφέρονται παραδοσιακοί μεζέδες και κρασί και ακολουθεί χορός με τους «σπιτικούς».
- Δεύτερη Κυριακή της Αποκριάς. Την ημέρα αυτή το πανάρχαιο έθιμο «Γενίτσαροι και Μπούλες» βρίσκεται στο αποκορύφωμά του. Το εργαστήρι οργανώνει, με τη συνοδεία ενός παλιού αρχηγού μπουλουκιού, επίσκεψη σε ένα Ναουσαίικο σπίτι. Εκεί κανείς μπορεί να παρακολουθήσει το τελετουργικό ντυσίματος ενός «Γενίτσαρου» ενώ στη συνέχεια μπορεί να ακολουθήσει το μπουλούκι στους δρόμους της πόλης χορεύοντας.
- Καθαρά Δευτέρα. Την ημέρα αυτή μοιράζονται στο εργαστήρι τοπικοί νηστίσιμοι μεζέδες και λαγάνα, ενώ έξω από το εργαστήρι σε ένα καζάνι βράζει η παραδοσιακή φασολάδα. Επίσης προσφέρεται σπιτικό κρασί που παρασκευάζεται στο εργαστήρι αλλά και στα γύρω οινοποιεία.
- Σεπτέμβριος. Στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων «Δρόμοι του Κρασιού» το εργαστήρι διοργανώνει επισκέψεις και ξεναγήσεις σε οινοποιεία της Νάουσας.
- Οκτώβριος. Κάθε χρόνο το εργαστήρι ακολουθώντας πιστά τις συνταγές αλλά και τις συνήθειες των παλιότερων, κατασκευάζει τσίπουρο σε δικό του καζάνι με συμμετοχή όχι μόνο φίλων ή συνεργατών αλλά και όλου του κόσμου που θα ήθελε να συμμετέχει σε μία τέτοια εκδήλωση.
- Χριστούγεννα. Την ημέρα αυτή γίνεται η αναβίωση του παλιού εθίμου «Καρτσιούνος» όπου ανάβονται μεγάλες φωτιές (γύρω στα 2 – 3 μέτρα) από κορμούς και ρίζες δέντρων για να ζεσταθεί ο νεογέννητος Χριστός. Όλη τη μέρα προσφέρονται από το εργαστήρι τοπικοί μεζέδες, τσίπουρο και κρασί από τα γύρω οινοποιεία με τη συνοδεία παραδοσιακών οργάνων (ζουρνάδες), για να εορταστεί ο ερχομός του Ιησού.

Είδη Λαϊκής Τέχνης

- Εργαστήριο Διατήρησης Ναουσαϊκής Κληρονομιάς «Ανώγι». Στην πόλη της Νάουσας υπάρχει ένα εργαστήριο παραδοσιακής κατασκευής ειδών λαϊκής τέχνης. Το εργαστήριο στεγάζεται σε ένα υπέροχο αναπαλαιωμένο σπίτι. Στο ισόγειο υπάρχει ένα εκθετήριο με παραδοσιακές στολές από Γενίτσαρους και Μπούλες της Νάουσας. Στον επάνω όροφο είναι το εργαστήριο όπου φτιάχνονται κέρινες μάσκες «ο πρόσωπος» ζωγραφισμένες με το χέρι οι οποίες είναι πιστά αντίγραφα των масκών που φορούσαν οι Γενίτσαροι και οι Μπούλες. Στο παραδοσιακό αυτό εργαστήριο φτιάχνονται επίσης παραδοσιακές στολές και κοσμήματα.
- Εργαστήρι Τοπικών Στολών και Συνέχισης της Ναουσαϊκής Παράδοσης «Κονάκι». Σε μία από τις πλέον παραδοσιακές και τραγουδισμένες γειτονιές της Νάουσας, την Πουλιάνα, βρίσκεται το παραδοσιακό εργαστήριο «Κονάκι». Οι ιδιοκτήτες του εργαστηρίου, ακολουθώντας την παράδοση που κληρονόμησαν από τους παλιούς «μάστορες» της λαϊκής αυτής τέχνης, φτιάχνουν, με την ευαισθησία και το μεράκι του καλλιτέχνη, τον «πρόσωπο» αλλά και τις τοπικές στολές, του Γενίτσαρου και της Μπούλας. Τμήμα της παραγωγής του εργαστηρίου είναι η κατασκευή και οι μικρογραφίες του «προσώπου» καθώς και τα διάφορα εξαρτήματα της στολής του Γενίτσαρου (πάλες, κιουστέκια, σελάχια κλπ.) όλα δουλεμένα στο χέρι.

Διάφορες άλλες εκδηλώσεις

Τα Ημαθιώτικα

Στο διάστημα από 15 Αυγούστου μέχρι 15 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιούνται οι κορυφαίες πολιτιστικές εκδηλώσεις του Νομού, τα «Ημαθιώτικα». Γίνονται σε κάθε γωνιά της Ημαθίας, ιδιαίτερα στους Δήμους και περιλαμβάνουν όλο το φάσμα της καλλιτεχνικής δημιουργίας (μουσικές συναυλίες, θέατρο, χορό, αθλητικές εκδηλώσεις, εικαστικά κ.λ.π.). Στα πλαίσια των εκδηλώσεων, πραγματοποιείται συνάντηση όλων των Δημοτικών Περιφερειακών Θεάτρων της χώρας με τα έργα που εκείνη την εποχή ανεβάζουν, συνάντηση χάλκινων από χώρες των Βαλκανίων και της Μεσογείου και άλλες καλλιτεχνικές συναντήσεις.

Τα Αναστενάρια

Στις 21 Μαΐου, γιορτή των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης, στη Μελίκη γίνονται τα «Αναστενάρια», ένα παλιό έθιμο, στο οποίο οι Αναστενάρηδες περπατούν σε αναμμένα κάρβουνα και προσελκύουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών.

Τέλος, κατά τη διάρκεια ολόκληρης της χρονιάς πραγματοποιούνται πλήθος εκδηλώσεων από τα Πολιτιστικά Κέντρα Δήμων και Συλλόγων.

Αριστοτέλεια

Κάθε καλοκαίρι ο Δήμος Νάουσας διοργανώνει τα «Αριστοτέλεια». Την περίοδο αυτή φιλοξενούνται στην πόλη καλλιτεχνικές εκδηλώσεις με μουσική, θέατρο, χορό και κινηματογράφο.

Αχτίδες Πολιτισμού

Ο Δήμος Βέροιας διοργανώνει κάθε χρόνο το καλοκαίρι, εκδηλώσεις με τίτλο «Αχτίδες Πολιτισμού», που περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες ελληνικής και ξένης μουσικής, παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια που εκπροσωπούνται από αξιόλογα συγκροτήματα, δημιουργούς και καταξιωμένους καλλιτέχνες.

Με το θεσμό αυτό, που διανύει την τρίτη συνεχή χρονιά, ο Δήμος Βέροιας δίνει ένα φιλόξενο βήμα καλλιτεχνικής έκφρασης, για δεκάδες νέους καλλιτέχνες και δημιουργούς της Βέροιας, οι οποίοι παρουσιάζουν τη δουλειά τους, βοηθώντας με αυτό τον τρόπο, την παραγωγή

τοπικού πολιτισμού. Επίσης φιλοξενούνται χορευτικά συγκροτήματα από άλλες χώρες, τα οποία έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν τον πολιτισμό και τις παραδόσεις της πατρίδας τους.

Νότες στις Πηγές

Πρόκειται για το φεστιβάλ που διοργανώνει ο Δήμος Νάουσας και ο Δημοτικός Πολιτιστικός Οργανισμός Νάουσας, στο Άλσος του Αγίου Νικολάου στη Νάουσα. Το φεστιβάλ έχει πραγματοποιηθεί τρεις χρονιές και έχει καθιερωθεί στην συνείδηση του κόσμου της περιοχής, σαν μια πολύ σημαντική εκδήλωση. Η εμβέλεια του όμως εξαπλώνεται και στις γύρω περιοχές και φθάνει μέχρι την Θεσσαλονίκη αλλά και την Λάρισα και την Ξάνθη, από όπου έχουν έρθει άτομα για να παρακολουθήσουν τις εκδηλώσεις του. Την πρώτη χρονιά, τις τρεις μέρες των εκδηλώσεών του, το παρακολούθησαν 4.000 περίπου άτομα, ενώ την δεύτερη τις πενήνήμερες εκδηλώσεις του, παρακολούθησαν σχεδόν 7.000 άτομα. Η επιτυχία του φεστιβάλ συνίσταται στο γεγονός ότι ήδη οι εκδηλώσεις του θεωρούνται θεσμός, καθώς διαπιστώνεται ότι το κοινό του περιμένει την διοργάνωση αυτή.

Το φεστιβάλ αυτό περιέχει μουσικές εκδηλώσεις όπου πρωταγωνιστούν μεγάλα ονόματα της ελληνικής μουσικής σκηνής, θεατρικές παραστάσεις και πρωτότυπες εκδηλώσεις όπου ανανεώνουν το πρόγραμμα και προσθέτουν σημαντικές πολιτιστικές πινελιές.

Η διοργάνωση δεν βαρύνει τον Δήμο Νάουσας οικονομικά, αφού τα έξοδα καλύπτονται από τα έσοδα. Οι καλές δημόσιες σχέσεις βοηθούν στον περιορισμό του προϋπολογισμού - ο φετινός ήταν 40.000 ευρώ - μικρό ποσό για δεδομένα τέτοιων εκδηλώσεων, που το μεγαλύτερο ποσό καλύφθηκε από την πώληση των εισιτηρίων. Επίσης βοηθάει και η αξιοποίηση του πέτρινου κτιρίου που βρίσκεται στο άλσος και λειτουργεί τις μέρες του φεστιβάλ σαν αναψυκτήριο.

3.7 Αγροτουρισμός

Γυναικείοι Συνεταιρισμοί

Αν και ο νομός Ημαθίας δεν έχει ιδιαίτερη ανάπτυξη στον αγροτουρισμό, παρόλα αυτά διάσπαρτες ξενοδοχειακές μονάδες βρίσκονται κοντά σε τόπους με ειδικές καλλιέργειες ή μέσα στα πανέμορφα δάση που υπάρχουν στον νομό με προοπτική την παραμονή των τουριστών που αναζητούν μια εναλλακτική μορφή τουρισμού. Αποτελούνται με λίγους ορόφους έτσι ώστε ο επισκέπτης να νιώθει την τοπική φιλοξενία, αλλά και για να ξεφύγει από τον συνωστισμό των μεγαλουπόλεων. Το περιβάλλον είναι πάντα φιλικό και διακοσμημένο παραδοσιακά.

Στο σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των Γυναικείων Συνεταιρισμών τόσο σε επίπεδο παραγωγής προϊόντων όσο και σε επίπεδο παροχής φιλοξενίας. Οι Γυναικείοι Συνεταιρισμοί σε όλη την Ελλάδα παρασκευάζουν και πωλούν τα προϊόντα του τόπου τους, διατηρώντας και διαφυλάσσοντας τις πατροπαράδοτες συνταγές και τις παλιές τεχνικές και χειροτεχνίες που κληροδοτήθηκαν από γενιά σε γενιά. Στους περισσότερους συνεταιρισμούς λειτουργούν παράλληλα εκθετήρια προς πώληση των προϊόντων. Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα ξεκίνησε και συνεχίζεται στο μεγαλύτερο ποσοστό του ως γυναικεία υπόθεση κατέχοντας έτσι μια παγκόσμια πρωτιά. Δεν είναι έτσι τυχαίο το γεγονός ότι ένα μέρος των αγροτουριστικών καταλυμάτων που λειτουργούν σήμερα, δεν είναι άλλα από τα σπίτια των γυναικών αυτών.

- Ένας αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών που ονομάζεται Ερατεινή Γη βρίσκεται στην περιοχή Αγ. Βαρβάρα Δήμου Βέροιας. Ιδρύθηκε το 2003 ως αστικός συνεταιρισμός. Τον Ιούλιο του 2006 έγινε αγροτικός συνεταιρισμός για λόγους σκοπιμότητας, με 7 μέλη, 6 γυναίκες και 1 άντρας. Δεν μπορεί να απαγορευτεί σε άντρα να μπει στον συνεταιρισμό. Σκοπός του συνεταιρισμού είναι να χρησιμοποιηθούν τα προϊόντα της περιοχής, φρούτα, μαρμελάδες, γλυκά κουταλιού, πίτες, ζυμαρικά ως εκθέματα σ' έναν χώρο. Ο χώρος έχει νοικιαστεί και βρίσκεται πάνω στον δρόμο πηγαίνοντας για Βεργίνα ώστε να σταματάνε τα πούλμαν που περνάνε απ' τον δρόμο αυτόν.

Δυστυχώς όμως η τοπική αυτοδιοίκηση δεν βοηθάει. Δεν υπάρχουν επιχορηγήσεις και τι να πρωτοκάνουν με τα 1000 ευρώ που έχει δώσει ο κάθε ένας για το ξεκίνημα τους. Θα μπορούσε να υπάρχει βοήθεια από την Ε.Ε. μέσω της κοινοτικής πρωτοβουλίας LEADER αν η περιοχή θεωρούνταν υποβαθμισμένη.

- Η αγροτουριστική ομάδα γυναικών του Δήμου Μακεδονίδος ιδρύθηκε το 1999 και αριθμεί 10 μέλη. Σκοπός της ομάδας είναι η αξιοποίηση των παραδόσεων του τόπου και η προσφορά υπηρεσιών δουλεύοντας με μεράκι και κέφι για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων.

Στο βουνό των Πιερίων υπάρχουν 2000 είδη βοτάνων και αρωματικών φυτών, γνωστά για τις ιδιότητές τους στη φαρμακευτική και τη μαγειρική. Η ομάδα γυναικών βρίσκει αυτά τα βότανα και τα συσκευάζει.

Η αγροτουριστική ομάδα γυναικών διατηρούσε δικό της κατάστημα το οποίο δεν κράτησε για πολύ καιρό και έκλεισε για λόγους άγνωστους.

Υπάρχουν όμως στο χωριό Ριζώματα του Δήμου Μακεδονίδος μεμονωμένα καταστήματα παραδοσιακών προϊόντων επιδοτούμενα από την Ε.Ε. και το Υπουργείο Γεωργίας.

- Στα πλαίσια των προγραμμάτων LEADER II έχει δημιουργηθεί μία αγροτουριστική μονάδα παραγωγής, συλλογής και συσκευασίας αρωματικών φυτών και βοτάνων. Η μονάδα αυτή βρίσκεται στο χωριό Άμμος του Δήμου Βέροιας. Εδώ μπορεί κανείς να βρει πάρα πολλά αρωματικά φυτά και βότανα με θεραπευτικές ιδιότητες. Μερικά από αυτά είναι τα εξής: άγριο τριαντάφυλλο, αχιλλαία, αγριάδα, άνηθος, αψιθιά, βασιλικός, δενδρολίβανο, καλέντουλα, λουίζα, μαντζουράνα, μέντα και άλλα πολλά.

Συνταγή της Γιαγιάς

Στην πόλη της παράδοσης και των νερών τη Νάουσα, δημιουργήθηκε το παραδοσιακό εργαστήριο με την νοσταλγική ονομασία «Συνταγή της Γιαγιάς». Συλλέγουν τα αγνά φρούτα και λαχανικά που προσφέρει απλόχερα η μακεδονική γη, τα άγρια βότανα και αρωματικά φυτά που βρίσκονται διάσπαρτα στο όρος Βέρμιο και τα μεταποιούν σε τουρσί, γλυκά του κουταλιού, λιαστά, μαρμελάδες και άλλες λησμονημένες γεύσεις από τα διατροφικά καμώματα της σύγχρονης εποχής μας.

Ακολουθώντας πιστά και με μεράκι την γαστρονομική παράδοση της περιοχής, όλα τα προϊόντα παρασκευάζονται χειροποίητα.

Σκοπός της προσπάθειας που αυτής είναι να διασωθούν αλλά ταυτόχρονα και να διαδοθούν σε όλο τον κόσμο τις πολυάριθμες γεύσεις της περιοχής. Για το λόγο αυτό δημιούργησαν ένα μικρό παραδοσιακά διαμορφωμένο χώρο όπου οι επισκέπτες έχουν την δυνατότητα να δοκιμάζουν τις παραδοσιακές γεύσεις της γιαγιάς.

Παράλληλα με την αίθουσα γευσιγνωσίας το καλοκαίρι του 2004 δημιούργησαν το e-shop της Γιαγιάς ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ηλεκτρονικής παραγγελίας όλων των προϊόντων που παρασκευάζουν, από πελάτες που δεν μπορούν να επισκεφτούν στη Νάουσα το εργαστήριο της Γιαγιάς.

«Γιορτή για την ποιότητα ζωής - Τριήμερη Έκθεση Τοπικών προϊόντων στη Ραχιά Βεροίας»

Πάνω από δεκαπέντε παραγωγοί και καλλιεργητές εξέθεσαν τα προϊόντα τους στην έκθεση βιοκαλλιεργητών, οικοτεχνίας και αγροτουρισμού που διοργανώθηκε από το Δήμο Βεροίας στο πλαίσιο του προγράμματος LEADER+, με τίτλο «Γιορτή για την ποιότητα ζωής» στο Δημοτικό Διαμέρισμα Ράχης στη Βέροια.

Οι γιορτές παραγωγής αποτελούσαν, πριν από αρκετά χρόνια, ένα από τα πιο χαρακτηριστικά γνωρίσματα της Βεροίας: η έμπνευση, η δημιουργικότητα, η φαντασία, η ζωντάνια, το μεράκι, η αισιοδοξία των νέων της εποχής πλημμύριζε την τοπική κοινωνία, και συνέθετε ένα σύνολο πολιτιστικών εκδηλώσεων και καλλιτεχνικών γεγονότων, αλλά και ποικίλων ενεργειών ανάδειξης και ευρύτερης προβολής των παραγωγικών και των τουριστικών δυνατοτήτων της πόλης και της περιοχής μας.

Στηριγμένες στον αυθορμητισμό των συντελεστών τους, οι γιορτές παραγωγής εμφανίσθηκαν και αναπτύχθηκαν σε εποχές που δεν υπήρχαν, τουλάχιστον στην ελληνική περιφέρεια, ούτε αναπτυξιακά προγράμματα, ούτε πρωτοβουλίες στήριξης της τοπικής ανάπτυξης, ούτε καμία ενθάρρυνση εκ μέρους των δημόσιων φορέων.

Παρόλα αυτά, έγραψαν τη δική τους μοναδική ιστορία κι έμειναν έντονα χαραγμένες στη συλλογική μνήμη.

Τη μνήμη της τοπικής κοινωνία, η οποία διατηρεί, μαζί με όλ' αυτά, και τις εικόνες, τους ήχους, τις γεύσεις, τις μυρωδιές, τις κινήσεις της παλιάς εμποροπανήγυρης, που αποτελούσε κάποτε το μεγάλο γεγονός του καλοκαιριού, για την πόλη, για την αγορά, για τους επαγγελματίες, για τους παραγωγούς, για τα παιδιά, για τους κατοίκους και για τους επισκέπτες.

Τέτοια γεγονότα, κι ανάλογες εκδηλώσεις, εδώ και πολύ καιρό γίνονται ολοένα και πιο σπάνια, ή δεν γίνονται καθόλου.

Η εμποροπανήγυρης έχει πάψει να υπάρχει και να επιτελεί το ρόλο της, σαν λειτουργία σύνθεσης, διασταύρωσης, συνάντησης των μελών της τοπικής κοινότητας, σαν πεδίο έκφρασης και αλληλεπίδρασης, σαν χώρος έκθεσης προϊόντων, σαν δίαυλος ανταλλαγής σκέψεων και ιδεών, σαν μέσο επικοινωνίας κι αλληλοδιάδρασης συμπεριφορών και νοοτροπιών.

Η ισοπεδωτική ομοιομορφία, κι η όχι σπάνια παραμορφωτική δύναμη, της τηλεόρασης υποτάσσει τοπικούς ρυθμούς, αλλοιώνει ιστορικές φυσιογνωμίες, εξαλείφει στοιχεία της ιδιοπροσωπίας του κάθε τόπου.

Αυτά τα στοιχεία, που συνέχουν, συγκροτούν και συνθέτουν τις τοπικές κοινωνίες, επιχειρούν να αναδείξουν, να ενισχύσουν και να στηρίξουν πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

όπως το LEADER+, στο οποίο έχει ενταχθεί και η παρούσα Έκθεση Βιοκαλλιέργητων, Οικοτεχνίας, Λαϊκής Τέχνης, Αγροτουρισμού & Εναλλακτικού Τουρισμού.

Η οποία βεβαίως δεν φιλοδοξεί ούτε την παλιά εμποροπανήγυρη να αναβιώσει, ούτε τις γιορτές παραγωγής να επαναδιοργανώσει.

Στοχεύει, πολύ απλά, στην οργανωμένη παρουσίαση και στη συλλογική έκφραση τοπικών παραγωγικών δυνάμεων, που επιμένουν να σέβονται και να καλλιεργούν, να προβάλλουν σεμνά και να διαχέουν, ήρεμα και πειστικά, τις παραδοσιακές αρχές και αξίες του τόπου μας.

Επιθυμεί να δώσει βήμα έκφρασης σ' αυτές τις δυνάμεις, και να τις φέρει σε πιο στενή επαφή με τον τοπικό πληθυσμό.¹⁸

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER (Liaisons Entre Actions de Developpement de l' Economie Rurale δηλαδή Δεσμοί μεταξύ των δράσεων για την Ανάπτυξη της Αγροτικής Οικονομίας), αναλήφθηκε με απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στις 15 Ιουνίου 1994. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας η οποία διάρκεσε από το 1994 ως το 2001 και ακολουθείται στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο από την πρωτοβουλία LEADER+, χορηγήθηκε κοινοτική βοήθεια υπό μορφή συνολικών επιδοτήσεων ή ολοκληρωμένων επιχειρησιακών προγραμμάτων προκειμένου να μπορέσουν οι φορείς αγροτικής ανάπτυξης να θέσουν σε πειραματική εφαρμογή προσεγγίσεις αγροτικής ανάπτυξης σε ενδογενή και τοπική κλίμακα συχνά με καινοτόμο χαρακτήρα.

Η πρωτοβουλία LEADER II αποτέλεσε συνέχεια της πολύ επιτυχημένης πρωτοβουλίας LEADER I (1991-1994). Τα κύρια χαρακτηριστικά της προσέγγισης LEADER είναι αυτά ακριβώς που διαφοροποιούν την πρωτοβουλία από άλλα κοινοτικά προγράμματα.

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER PLUS

Είναι η πρωτοβουλία του αγροτικού τομέα κατά την 3^η προγραμματική περίοδο 2000 - 2006.

Το εθνικό πρόγραμμα υιοθετεί 2 γενικούς αναπτυξιακούς στόχους:

1ος Η ολοκληρωμένη, υψηλής ποιότητας, αειφόρος ανάπτυξη της υπαίθρου μέσω πιλοτικών εφαρμογών.

2ος Η ενίσχυση της προσπάθειας για άρση της απομόνωσης των περιοχών σε όλα τα επίπεδα της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.

Οι στόχοι του προγράμματος θα επιτευχθούν με την εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής στρατηγικής για κάθε περιοχή παρέμβασης, που θα συσπειρώνεται γύρω από ένα σημαντικό θέμα, το θέμα συσπείρωσης, η ανάδειξη του οποίου θα εξαρτηθεί από το χαρακτήρα και τις ανάγκες της περιοχής, ενώ παράλληλα θα πρέπει να εξυπηρετείται η αρχή της συμπληρωματικότητας και της συνέργειας όλων των παρεμβάσεων στην περιοχή.

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας Leader Plus της χώρας, εφαρμόστηκε και εφαρμόζεται σε ορεινές περιοχές καθώς και νησιωτικές περιοχές, στις οποίες παρουσιάζεται η εντονότερη κοινωνική και οικονομική υστέρηση μεταξύ των αγροτικών περιοχών της χώρας.

Οι τελικοί επενδυτές είναι Ιδιώτες, Συνεταιρισμοί, Ενώσεις Συνεταιρισμών, Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου Ν.Π.Ι.Δ., Νομικά πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου Ν.Π.Δ.Δ.

Η Κοινοτική Πρωτοβουλία LEADER Plus χωρίζεται στους ακόλουθους τέσσερις άξονες προτεραιότητας:

- Ολοκληρωμένες, πιλοτικού χαρακτήρα στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης.
- Στήριξη συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών.

¹⁸ «Γιορτή για την ποιότητα ζωής - Τριήμερη Έκθεση Τοπικών προϊόντων στη Ραχιά Βεροίας», Μακεδονική, 27/6/06,σελ.4

- Δικτύωση.
- Διαχείριση - Παρακολούθηση - Αξιολόγηση του Προγράμματος.

Άξονας προτεραιότητας 1

Ολοκληρωμένες, πιλοτικού χαρακτήρα, στρατηγικές αγροτικής ανάπτυξης.

Στόχος Άξονα 1:

- Να στηρίζεται σε συγκεκριμένη αναπτυξιακή στρατηγική, ολοκληρωμένη, βιώσιμη και πιλοτική
- Να αρθρώνεται γύρω από ένα σημαντικό θέμα, χαρακτηριστικό για την ταυτότητα, τους πόρους και τις τεχνογνωσίες της περιοχής

Μέτρο 1 - Τεχνική στήριξη Φορέων Υλοποίησης (Ο.Τ.Δ.)

Ενδεικτικές δράσεις

- Στελέχωση και λειτουργία της Ο.Τ.Δ.
- Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση πληθυσμού
- Αξιολόγηση προγράμματος
- Εξοπλισμός – μηχανοργάνωση της Ο.Τ.Δ.

Μέτρο 2 - Ενισχύσεις σε επενδύσεις - Στήριξη στην επιχειρηματικότητα

- Δημιουργία και βελτίωση των υποδομών διανυκτέρευσης
- Ανάπτυξη αγροτουρισμού (επισκέψιμα αγροκτήματα με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης
- Ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών αγροτικού τουρισμού (θρησκευτικός, ιαματικός, ορεινός, εκπαιδευτικός, κατασκηνωτικός κ.λ.π.)
- Τοπικά κέντρα οργάνωσης, πληροφόρησης και προώθησης αγροτικού τουρισμού
- Υποστήριξη συλλογικών σχημάτων επαγγελματιών που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό, με στόχο της βελτιστοποίησης αξιοποίησης των παρεμβάσεων του τομέα
- Μονάδες οικοτεχνίας, χειροτεχνίας και ειδών παραδοσιακής τέχνης
- Επιχειρηματική αξιοποίηση τοπικών φυσικών πόρων
- Επιχειρήσεις μεταποίησης τυποποίησης προϊόντων φυτικής παραγωγής
- Επιχειρήσεις μεταποίησης τυποποίησης προϊόντων ζωικής παραγωγής
- Επιχειρήσεις αξιοποίησης αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών σε πρωτότυπες εφαρμογές
- Επιχειρήσεις παραγωγής ειδών διατροφής μετά την πρώτη μεταποίηση
- Αξιοποίηση παραδοσιακών τεχνικών και χώρων (πατητήρια, κελάρια, επισκέψιμα οινοποιία)
- Εκτροφεία θηραμάτων
- Επιχειρήσεις αξιοποίησης ήπιων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας εκτός της πρωτογενούς παραγωγής
- Βελτίωση επιχειρήσεων κυρίως προς την κατεύθυνση προστασίας περιβάλλοντος
- Επιχειρήσεις κοινωνικής εξυπηρέτησης (παιδικοί σταθμοί κ.λ.π.)
- Εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας (ISO HACCP)
- Δικτύωση ομοειδών ή συμπληρωματικών επιχειρήσεων (clusters)
- Ανάπτυξη ηλεκτρονικών υπηρεσιών πληροφόρησης για τις ΜΜΕ (website)
- Ανάπτυξη συστήματος τηλεαγοράς και ηλεκτρονικού εμπορίου
- Ανάπτυξη συστήματος τηλεαγοράς
- Ανάπτυξη, πιστοποίηση και έλεγχος ποιοτικών σημάτων (ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικών κ.λ.π.)

Μέτρο 3 - Υποστηρικτικές ενέργειες

Α. Αναβάθμιση δεξιοτήτων και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού - κατάρτιση

- Σε θέματα αγροτικού τουρισμού
- Μικρών επιχειρήσεων, παραδοσιακών επαγγελμάτων και τεχνών
- Αγροτικής ανάπτυξης
- Περιβάλλοντος και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Γεωργίας – κτηνοτροφίας
- Νέων τεχνολογιών, νέων μεθόδων και πρακτικών

- Ανάπτυξης και ενίσχυσης εταιρικών σχέσεων
- Επιχειρηματικής δράσης γυναικών και νέων

B. Μελέτες

Τομεακές αντιμετώπισης προβλημάτων, έρευνες αγοράς, μελέτες διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων, μελέτες σχεδιασμού και ανάπτυξης συστημάτων ποιότητας, μεταβιβασιμότητας ιδεών, πιλοτικών εφαρμογών, συμβουλευτικές υπηρεσίες κ.λ.π., οι οποίες κρίνονται αναγκαίες για την υλοποίηση συγκεκριμένων παρεμβάσεων των λοιπών μέτρων.

Γ. Προβολή - προώθηση

Στόχος, η εξωστρέφεια της περιοχής που συμβάλλει στη βελτίωση της βιωσιμότητάς της.

Ενδεικτικά έργα:

- Προώθηση, προβολή, συμμετοχή τοπικών επιχειρήσεων σε εκθέσεις
- Ενέργειες προώθησης της τοπικής γαστρονομίας
- Ολοκληρωμένο σύστημα προβολής προώθησης μέσω INTERNET

Μέτρο 4 - Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς

Ενδεικτικές δράσεις

- Αξιοποίηση, ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους, τοπίων και περιοχών Natura 2000
- Οικιστική αναβάθμιση περιοχών με αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον, σε εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου οικιστικής ανάπτυξης
- Ανάδειξη μνημείων, ιστορικών και παραδοσιακών κτιρίων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς
- Αναπαλαίωση αγροτικών κτισμάτων για ένταξή τους στη σύγχρονη ζωή (πέραν της αγροτουριστικής χρήσης)
- Σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, μονοπατιών, χαρτογραφήσεις
- Δημιουργία, βελτίωση καταφυγίων
- Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς
- Διαδρομές πρόσβασης, μονοπάτια, γεφύρια
- Συστήματα προστασίας περιβάλλοντος

Άξονας προτεραιότητας 2

Στήριξη συνεργασίας μεταξύ αγροτικών περιοχών

Τα σχέδια συνεργασίας εντάσσονται στα ακόλουθα 2 μέτρα:

- Μέτρο 1: «Συνεργασία μεταξύ περιοχών της Ελλάδας: διατοπική - διαπεριφερειακή συνεργασία».
- Μέτρο 2: «Συνεργασία μεταξύ περιοχών δύο ή περισσότερων κρατών: διακρατική συνεργασία».

Μέτρο 1: «Συνεργασία μεταξύ περιοχών της Ελλάδας: διατοπική - διαπεριφερειακή συνεργασία».

Το μέτρο αφορά συνεργασίες μεταξύ:

- Ομάδων Τοπικής Δράσης του σκέλους I της LEADER⁺,
- Ομάδων Τοπικής Δράσης του σκέλους I της LEADER⁺ και Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER I και LEADER II, που δεν έχουν ενταχθεί στο σκέλος I της LEADER⁺,
- Ομάδων Τοπικής Δράσης του σκέλους I της LEADER⁺ με Αναπτυξιακούς Φορείς άλλων περιοχών, αναγνωρισμένης προσέγγισης LEADER περιλαμβανομένων και των λοιπών συλλογικών φορέων κατά την έννοια της LEADER II.

Στο μέτρο αυτό επιλέξιμες είναι οι ενέργειες που υλοποιούνται στις περιοχές που έχουν ενταχθεί στα πλαίσια του σκέλους 1 της LEADER⁺, καθώς και η στήριξη των προκαταρκτικών ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων φορέων στο σύνολό τους. Ωστόσο, εφόσον τεκμηριωμένα απαιτηθεί, μπορεί να εξετασθεί η επιλεξιμότητα ενεργειών εκτός της περιοχής παρέμβασης των Ο.Τ.Δ. του σκέλους 1 της πρωτοβουλίας (περιλαμβανομένων κατά περίπτωση και περιοχών των άλλων φορέων τύπου LEADER που συμμετέχουν στο κοινό σχέδιο δράσης), ώστε να στηριχθεί ολοκληρωμένα και αποτελεσματικά η διατοπική ενέργεια.

Μέτρο 2: «Συνεργασία μεταξύ περιοχών δύο ή περισσότερων κρατών: διακρατική συνεργασία».
Το μέτρο αφορά συνεργασίες μεταξύ Ομάδων Τοπικής Δράσης του σκέλους 1 της LEADER⁺:

- με αντίστοιχες Ομάδες Τοπικής Δράσης άλλου Κράτους μέλους.
- με Αναπτυξιακό Φορέα οργανωμένου βάσει της προσέγγισης LEADER υπό ένταξη Χωρών, καθώς και τρίτων χωρών.

Στο μέτρο αυτό επιλέξιμες είναι οι ενέργειες που αφορούν ή υλοποιούνται σε περιοχές που έχουν ενταχθεί στα πλαίσια του σκέλους 1 του ελληνικού προγράμματος LEADER⁺.

Ενδεικτικά θέματα συνεργασιών μπορούν να αναφέρονται σε θέματα:

- αγροτικού τουρισμού (προώθηση κοινών τουριστικών πακέτων, διοργάνωση κοινών δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού κ.λ.π.).
- αξιοποίησης τοπικών προϊόντων, με έμφαση στα επώνυμα προϊόντα ποιότητας.
- αξιοποίησης δεξιοτήτων, νέων μορφών απασχόλησης, γυναικείας επιχειρηματικότητας κ.λ.π.
- αντιμετώπισης ομοειδών προβλημάτων με την προώθηση των ενδεδειγμένων λύσεων κ.λ.π.
- αξιοποίησης κοινών ή ομοειδών φυσικών και πολιτιστικών πόρων και άλλων στοιχείων που αποτελούν το απόθεμα των αγροτικών περιοχών.

Άξονας προτεραιότητας 3

Δικτύωση

Η πρωτοβουλία LEADER⁺ δίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στο τομέα της δικτύωσης και για το λόγο αυτό καθιερώνει ειδικό Άξονα Προτεραιότητας.

Η δικτύωση, επιδιώκεται να εφαρμοσθεί με περισσότερο συστηματικό τρόπο, με τη χρήση έντυπων, τηλεματικών και ανθρώπινων μέσων.

Στα πλαίσια αυτά, η δικτύωση θα περιλαμβάνει :

- Το σύνολο των αγροτικών περιοχών, ανεξάρτητα από το εάν τις αφορά ή όχι η LEADER⁺.
- Το σύνολο των Οργανώσεων που εμπλέκονται στην διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης π.χ. αγροτικά forum.
- Το σύνολο των διοικητικών υπηρεσιών που εμπλέκονται στην διαδικασία της τοπικής ανάπτυξης.

Στόχοι της δικτύωσης των Φορέων Αγροτικής Ανάπτυξης είναι:

1. Η ανταλλαγή και μεταφορά εμπειριών και πετυχημένων πρακτικών.
2. Η τόνωση και ολοκλήρωση της συνεργασίας μεταξύ περιοχών.
3. Η πληροφόρηση και αποκόμιση διδαγμάτων για την αγροτική ανάπτυξη.
4. Η ανάπτυξη κατάλληλης μεθοδολογίας και διάχυση αυτής στις αγροτικές περιοχές.
5. Η χρήση σύγχρονης τεχνολογίας και η διάχυση τεχνογνωσίας.

Άξονας προτεραιότητας 4

Διαχείριση - Παρακολούθηση - Αξιολόγηση του Προγράμματος

Για την επιτυχία των στόχων και την έγκαιρη υλοποίηση της παρέμβασης, καθώς και την εξασφάλιση της μέγιστης αποτελεσματικότητας, συμπληρωματικότητας και χρηστής διαχείρισης των πόρων, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν οι νέοι διαρθρωτικοί Κανονισμοί, είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί ειδική μονάδα διαχείρισης της πρωτοβουλίας και εθνική επιτροπή παρακολούθησης αυτής.

Επιπλέον, η επιτυχία του προγράμματος θα εξαρτηθεί και από άλλες ενέργειες τεχνικής υποστήριξης, όπως φαίνεται στη συνέχεια, ενώ παράλληλα, υπάρχει υποχρέωση διεξαγωγής αξιολογήσεων του προγράμματος για τον επαναπροσδιορισμό της πορείας σε σχέση με τους στόχους της παρέμβασης.

Η διαχειριστική αρχή, όπως θα αναφερθεί αναλυτικά είναι επιφορτισμένη με πληθώρα υποχρεώσεων, όπως συντονισμό και παρακολούθηση ενεργειών, φορέων, συνεργασιών και δικτύων του προγράμματος σε εθνικό και τοπικό επίπεδο, εξυπηρέτηση των πληροφοριακών συστημάτων, συνεργασία με εμπλεκόμενες αρχές, διενέργεια εσωτερικών ελέγχων κ.λπ.

Με στόχο λοιπόν τη βέλτιστη αξιοποίηση των διατιθέμενων κοινοτικών και εθνικών πιστώσεων στον αγροτικό χώρο, θα πρέπει η διαχειριστική αρχή να έχει πλήρη διάρθρωση και στελεχιακό δυναμικό, ώστε να ανταπεξέλθει στις αυξημένες απαιτήσεις του προγράμματος.

Με βάση τα παραπάνω, η επιλεξιμότητα των δράσεων του άξονα αυτού καθορίζεται από το φύλλο 11 του Κανονισμού 1685/2000 της Επιτροπής.

Η κοινοτική πρωτοβουλία LEADER PLUS για το Νομό Ημαθίας

Περιοχή παρέμβασης της Κ.Π. Leader Plus

Στο νομό Ημαθίας, οι περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ΟΡΕΙΝΕΣ με βάση την οδηγία 75/268/ΕΟΚ και αποτελούν την περιοχή παρέμβασης της Κ.Π. Leader Plus είναι:

- Δήμος Βεργίνας (Συκιά)
- Δήμος Βέροιας (Γεωργιανοί, Καστανιά, Κάτω Βέρμιο, Κουμαριά, Ράχη, Τριπόταμος)
- Δήμος Δοβρά (Φυτειά)
- Δήμος Μακεδονίδος (Δάσκιο, Πολυδένδρι, Ριζώματα, Σφηκιά)
- Δήμος Νάουσας (Αρκοχώρι, Γιαννακοχώρι, Νάουσα, Ροδοχώρι, Στενήμαχος)

Μειονεκτικές περιοχές:

Βεργίνα, Μετόχι, Παλατίτσια, Ασώματα, Αγκαθιά, Κυψέλη, Μελίκη (περιλαμβάνεται και ο οικισμός Νεοκάστρου) , Πρόδρομος .

Αποτελέσματα αξιολόγησης ιδιωτικών επενδύσεων Α' προκήρυξης της Κ.Π. Leader*

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία αξιολόγησης των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων (πράξεις 1.2.1, 1.2.2 και 1.2.3) που υποβλήθηκαν στα πλαίσια της Α' προκήρυξης του Ε.Π. Κ.Π. Leader* για το Ν. Ημαθίας.

Με βάση τα προβλεπόμενα στον φάκελο υποψηφιότητας κριτήρια αποκλεισμού και αξιολόγησης καταρτίστηκαν οι πίνακες εγκεκριμένων προτάσεων . Οι εγκεκριμένες προτάσεις της Α' προκήρυξης που αφορούν στον τουρισμό παρουσιάζονται στον πίνακα 3.7.1:

ΜΕΤΡΟ ΠΡΑΞΗ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΜΕΤΡΟ 1.2. Ενισχύσεις σε επενδύσεις - στήριξη της επιχειρηματικότητας			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ 1.2.1. Παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης			
ΔΡΑΣΗ 1.2.1.1. Δημιουργία και βελτίωση υποδομών διανυκτέρευσης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας της περιοχής			
1	ΝΤΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΒΕΡΓΙΝΑ	343.237,37 €
2	ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΛΙΓΓΟΥ - ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΙΓΓΟΣ Ο.Ε.	ΝΑΟΥΣΑ	347.527,77 €
3	ΜΑΝΤΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΝΑΟΥΣΑ	205.774,40 €
4	ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΒΕΡΓΙΝΑ	353.460,46 €
ΣΥΝΟΛΟ			1.250.000,00 €

ΔΡΑΣΗ 1.2.1.2. Δημιουργία και βελτίωση χώρων εστίασης με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και τοπική παραδοσιακή κουζίνα			
1	ΚΑΡΑΓΚΙΖΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΝΕΟΚΑΣΤΡΟ ΜΕΛΙΚΗΣ	300.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			300.000,00 €

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.1: Προτάσεις ιδιωτικών επενδύσεων που εγκρίνονται κατά την Α' προκήρυξη LEADER+ Νομού Ημαθίας και αφορούν στον τουρισμό.

Αποτελέσματα αξιολόγησης προτάσεων δημοσίων έργων στα πλαίσια της Α' προκήρυξης της Κ.Π. LEADER+

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία αξιολόγησης των προτάσεων Δημοσίων Έργων «Προστασίας - Ανάδειξης και Αξιοποίησης Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς» (πράξεις 1.4.1, 1.4.2 και 1.4.3) που υποβλήθηκαν στα πλαίσια της Α' προκήρυξης του Ε.Π. Κ.Π. Leader+ για το Ν. Ημαθίας.

Με βάση τα προβλεπόμενα στον Φάκελο Υποψηφιότητας κριτήρια αποκλεισμού και αξιολόγησης καταρτίστηκαν οι πίνακες εγκεκριμένων προτάσεων. Οι εγκεκριμένες προτάσεις της Α' προκήρυξης που αφορούν στον τουρισμό παρουσιάζονται στον πίνακα 3.7.2:

ΜΕΤΡΟ ΠΡΑΞΗΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΜΕΤΡΟ 1.4. Προστασία – ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ 1.4.1. Προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος			
ΔΡΑΣΗ 1.4.1.1. Αξιοποίηση, ανάδειξη και προστασία περιοχών φυσικού κάλλους, τοπίων και περιοχών Natura 2000			
1	ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	ΝΑΟΥΣΑ	200.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			200.000,00 €
ΔΡΑΣΗ 1.4.1.4. Δρόμοι πρόσβασης - μονοπάτια			
1	ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΚΑΣΤΑΝΙΑ	129.693,50 €
ΣΥΝΟΛΟ			129.693,50 €
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ 1.4.2. Αναβάθμιση οικιστικού περιβάλλοντος και ανάδειξη παραδοσιακής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του αγροτικού χώρου			
ΔΡΑΣΗ 1.4.2.2. Ανάδειξη μνημείων και κτιρίων αγροτικής κληρονομιάς (μνημεία, μύλοι, γεφύρια κ.λ.π.)			
1	ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	ΝΑΟΥΣΑ	101.500,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			101.500,00 €
ΔΡΑΣΗ 1.4.2.3. Μουσεία αγροτικής, λαογραφικής και πολιτιστικής κληρονομιάς – κέντρα πολιτιστικών δραστηριοτήτων			
1	ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΞΗΡΟΛΙΒΑΔΟ ΒΕΡΟΙΑΣ	101.500,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			101.500,00 €
ΔΡΑΣΗ 1.4.2.5. Σήμανση αξιοθέατων, μνημείων, μονοπατιών			
1	ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	ΝΑΟΥΣΑ	87.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			87.000,00 €
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ 1.4.3. Δράσεις για την ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς			
ΔΡΑΣΗ 1.4.3.1. Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων και εκδηλώσεων ανάδειξης και διατήρησης της τοπικής κληρονομιάς			
1	ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜ/ΜΑΤΑ	20.000,00 €
2	ΛΥΚΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΝΑΟΥΣΑΣ	ΝΑΟΥΣΑ	50.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			70.000,00 €

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.2: Προτάσεις δημοσίων έργων που εγκρίνονται κατά την Α' προκήρυξη LEADER+ Νομού Ημαθίας και αφορούν στον τουρισμό.

Αποτελέσματα αξιολόγησης ιδιωτικών επενδύσεων Β' προκήρυξης της Κ.Π. Leader⁺

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία αξιολόγησης των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων (πράξεις 1.2.1, 1.2.2 και 1.2.3) που υποβλήθηκαν στα πλαίσια της Β' προκήρυξης του Ε.Π. Κ.Π. Leader⁺ για το Ν. Ημαθίας.

Με βάση τα προβλεπόμενα στον Φάκελο Υποψηφιότητας κριτήρια αποκλεισμού και αξιολόγησης καταρτίστηκαν οι πίνακες εγκεκριμένων προτάσεων. Οι εγκεκριμένες προτάσεις της Β' προκήρυξης που αφορούν στον τουρισμό παρουσιάζονται στον πίνακα 3.7.3:

ΜΕΤΡΟ ΠΡΑΞΗ ΔΡΑΣΕΙΣ	ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΕΠΕΝΔΥΤΗΣ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΜΕΤΡΟ 1.2. Ενισχύσεις σε επενδύσεις – στήριξη της επιχειρηματικότητας			
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΡΑΞΗΣ 1.2.1. Παρεμβάσεις αγροτικού τουρισμού ολοκληρωμένης προσέγγισης			
ΔΡΑΣΗ 1.2.1.1. Δημιουργία και βελτίωση υποδομών διανυκτέρευσης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας της περιοχής			
1	ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΝΑΟΥΣΑ	245.350,00 €
2	ΚΟΜΝΗΝΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΒΕΡΓΙΝΑ	316.400,00 €
3	ΜΗΤΤΑ ΕΛΕΝΗ	ΝΑΟΥΣΑ	142.200,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			703.950,00 €
ΔΡΑΣΗ 1.2.1.2. Δημιουργία και βελτίωση χώρων εστίασης με ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά και τοπική παραδοσιακή κουζίνα			
1	ΨΩΝΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	ΜΕΤΟΧΙ	114.430,00 €
2	ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΠΕΛΑΓΙΑ	Ν. ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΜΕΛΙΚΗΣ	222.400,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			336.830,00 €
ΔΡΑΣΗ 1.2.1.3. Αγροκτήματα με υποδομή διανυκτέρευσης			
1	ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ	ΜΕΤΟΧΙ	440.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			440.000,00 €
ΔΡΑΣΗ 1.2.1.4. Εναλλακτικές και ειδικές μορφές τουρισμού			
1	ΤΕΛΗΓΙΑΝΝΙΔΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΝΑΟΥΣΑ	139.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ			139.000,00 €

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7.3: Προτάσεις ιδιωτικών επενδύσεων που εγκρίνονται κατά την Β' προκήρυξη LEADER⁺ Νομού Ημαθίας και αφορούν στον τουρισμό.

3.8 Φυσιολατρικός Τουρισμός



Ποταμός Αλιάκμονας

οποίο ξεκινάει από την πόλη La Linea της Ισπανίας και καταλήγει στο Γύθειο, διασχίζοντας συνολικά έξι χώρες. Το μονοπάτι είναι καλά σηματοδοτημένο και περνάει μέσα από τα Ριζώματα μέσω των περιοχών Κανάκα και οικισμού για να καταλήξει μέσα από το βουνό στο νομό Πιερίας.

Στα Πιέρια μπορεί κανείς να απολαύσει το πανοραμικό τοπίο που αποκαλύπτεται από ορισμένες κατάλληλες θέσεις, στις οποίες οι επισκέπτες μπορούν να ξεκουράζονται και να απολαμβάνουν τη φύση.

Ευρωπαϊκό μονοπάτι E4

Το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Μεγάλων Διαδρομών E4, ξεκινώντας από τα Πυρηναία, φθάνει στην Ελλάδα μέσω Γιουγκοσλαβίας στο φυλάκιο της Νίκης βόρεια της Φλώρινας. Διασχίζει όλη την χώρα έως το νοτιότερο άκρο της Πελοποννήσου το Γύθειο, έτσι δίνεται η δυνατότητα στον ορειβάτη να γνωρίσει όλη την ποικιλία του Ελληνικού τοπίου και της Ελληνικής φύσης. Η διαδρομή του μονοπατιού στην Ελλάδα μπορεί να χωριστεί σε τρία μεγάλα τμήματα: το Βόρειο μέχρι τα Μετέωρα, το μεσαίο μέχρι τους Δελφούς, και το Νότιο (Πελοπόννησος) μέχρι το Γύθειο.

Η διαδρομή του Νότιου τμήματος θεωρείται πολύ πιο εύκολη από τη βόρεια και μπορεί να περπατηθεί όλες τις εποχές του έτους καθώς το κλίμα της Πελοποννήσου είναι πολύ πιο ήπιο. Το μεγαλύτερο υψόμετρο της συνολικής διαδρομής είναι η κορυφή του Ολύμπου Σκολιό (2.911 μ). Ιδανική περίοδος για να περπατηθεί το E4 στην Ελλάδα είναι από 15 Μαΐου έως αρχές Οκτωβρίου. Το κλίμα, μεσογειακό, παρουσιάζει μεγάλη ξηρασία το καλοκαίρι και μεγάλη διαφορά θερμοκρασίας την ημέρα από την νύκτα. Πουλόβερ και αδιάβροχο θεωρούνται απαραίτητα και το καλοκαίρι. Χιόνια συναντά ο ορειβάτης από τον Νοέμβριο μέχρι τέλος Ιουνίου.

Διεθνές Ορειβατικό Μονοπάτι E4

Παρακάτω παρουσιάζεται ακριβώς η πορεία για το Διεθνές Ορειβατικό Μονοπάτι E4, το τμήμα τουλάχιστον που περνάει από τον Νομό Ημαθίας. Η γενική διεύθυνση του μονοπατιού είναι από Βορρά προς Νότο. Τα σημεία που μπορεί κανείς να διανυκτερεύσει στο τμήμα αυτό του μονοπατιού είναι τα καταφύγια και ξενοδοχεία του Σελίου ή στο χωριό Σέλι, η Παναγία Σουμελά (στην Καστανιά), και στο χωριό Ριζώματα των Πιερίων. Το πέραςμα από το Βέρμιο στα Πιέρια γίνεται από το τεχνητό Φράγμα Σφηκιάς (2η τεχνητή λίμνη του ποταμού Αλιάκμονα).

Η οδοσήμανση παρουσιάζει αρκετά προβλήματα ιδίως τον χειμώνα, που οφείλονται κυρίως στις καιρικές συνθήκες και στην ύπαρξη πολλών κοπαδιών. Παρόλα αυτά δύσκολα αποπροσανατολίζεται κανείς γιατί η κατεύθυνση παραμένει πάντα από Βορρά προς Νότο. Λόγω των

κοπαδιών της περιοχής το νερό δεν λείπει από την διαδρομή και υπάρχουν ενδιάμεσα αγροτικοί δρόμοι και χαρακτηριστικά περάσματα. Για μεγαλύτερη διευκόλυνση το μονοπάτι έχει χωριστεί σε τρία τμήματα:

➤ *Τμήμα 1^ο*

Αποτελεί το Νότιο τμήμα του Βερμίου. Το όριο του δάσους είναι στα 1.500 μέτρα. Κυριαρχούν οι οξιές με όμορφα σκιερά δάση και οι βελανιδιές χαμηλότερα σε προσήλιες πλαγιές (Νότια - Νοτιοανατολικά). Τα πετρώματα, μάρμαρα ψηλά και μεταμορφωμένα πιο κάτω. Στην επαφή τους έχουμε πολλούς γρανίτες. Μετά την Καστανιά στην περιοχή του Αράπη (Μάτι Πουλιού) έχουμε πολλά λιβάδια. Το μονοπάτι κινείται από την Καστανιά προς τον Αράπη σταθερά σχεδόν στα 1.000 - 1.100 μέτρα. Μετά την ράχη κατηφορίζει συνεχώς προς το φράγμα, απότομα, χάνοντας σχεδόν 700 μέτρα υψόμετρο και ανηφορίζει αμέσως στα Πιέρια μέχρι το υψόμετρο των 700 μέτρων που είναι τα Ριζώματα.

➤ *Τμήμα 2^ο*

Η περιοχή χαρακτηρίζεται από το μεγάλο οροπέδιο του Ξηρολίβαδου και από το γυμνό υψηλό τμήμα μεταξύ Ιμπιλή και Φούρκας.

➤ *Τμήμα 3ο*

Γενικά το τμήμα αυτό χαρακτηρίζεται από την έλλειψη δέντρων, μέχρι την προσέγγιση μας στο οροπέδιο του Ξηρολίβαδου, καθώς και από την έλλειψη ευδιάκριτου μονοπατιού στο κεντρικό μέρος του.

Προστασία και ανάδειξη της περιοχής Στενά Αλιάκμονα - Natura 2000

Σε κανένα άλλο σημείο δεν συντελέστηκε τόσο ραγδαία αλλαγή στους περιβαλλοντικούς όρους όσο στα Στενά Αλιάκμονα. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, το φαράγγι του Αλιάκμονα με τις απότομες ορθοπλαγιές και τον ορμητικό ποταμό να χωρίζει τους δύο μεγαλοπρεπείς ορεινούς όγκους, το Βέρμιο και τα Πιέρια, δίνει τη θέση του σε ένα νέο οικοσύστημα, που συνθέτουν οι τεχνητές λίμνες των υδροηλεκτρικών φραγμάτων Ασωμάτων και Σφηκιάς.

Ο ποταμός Αλιάκμονας που διαμορφώνει με την παρουσία του την περιοχή, δημιουργεί ένα πανέμορφο φυσικό περιβάλλον. Πριν γίνει το φράγμα της εκτροπής του, κοντά στην Αγία Βαρβάρα, ο Αλιάκμονας στα μέσα της δεκαετίας του '50, δεν είχε σταθερή (πεδινή) κοίτη. Συχνά πλημμύριζε και σχημάτιζε εκτεταμένα έλη. Δαμασμένος πλέον εδώ και δεκαετίες, με φράγματα και με εγγειοβελτιωτικά έργα, αρδεύει με τα καθαρά νερά του, το σύνολο σχεδόν του Ημαθιώτικου κάμπου.

Η αγριάδα της περιοχής του φαραγγιού, χάνεται οριστικά και το τοπίο γαληνεύει με εκατομμύρια κυβικά νερού, να εκτείνονται σε μήκος 20 χιλιομέτρων, μόνο μέσα στην Ημαθία. Δρόμοι ανοίγονται και οι απομονωμένες μέχρι τότε ορεινές κοινότητες του σημερινού Δήμου Μακεδονίδος στα Πιέρια, βγαίνουν από την απομόνωση. Οι κάτοικοι της περιοχής έρχονται πιο κοντά στο μεγάλο αστικό κέντρο του νομού. Εν τω μεταξύ, συμβαίνουν στη φύση αλλαγές πολύ δυσάρεστες. Το ένα αναπτυξιακό έργο φέρνει το άλλο και η ολοένα αυξανόμενη λειτουργία λατομείων είναι απειλή για ευαίσθητα δασικά οικοσυστήματα στην πλευρά του Βερμίου.

Η προστατευόμενη περιοχή έχει ως βόρειο όριο την φραγματολίμνη της Αγίας Βαρβάρας και προς νότο φτάνει ως τη θέση «Τούφα» των Πιερίων και ως την θέση «Τσεκούρι» του Βερμίου όρους, καταλαμβάνοντας έτσι τμήμα και των δυο Ημαθιώτικων βουνών.

Το υψομετρικό εύρος της περιοχής των στενών στην πλευρά του Βερμίου, δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλο, κυμαινόμενο από τα 100 μέτρα (στις όχθες του Αλιάκμονα) ως τα 600 μέτρα, στην περιοχή της Λευκόπετρας.

Ο Αλιάκμονας μετά από μια διαδρομή 297 χιλιόμετρα φτάνει στο Θερμαϊκό κόλπο. Η κοίτη του δεν είναι σε όλη του τη διαδρομή φυσική. Αμμοληψίες κατά μήκος του ποταμού και μεγάλα έργα, έρχονται να διαμορφώσουν το φυσικό τοπίο, για να εξυπηρετήσουν τις ανθρώπινες ανάγκες. Φράγματα περιορίζουν το νερό και δημιουργούν τεχνητές λίμνες, όπως η λίμνη του Πολυφύτου και

δυο μικρότερες, της Σφηκιάς και των Ασωμάτων. Έργα που αποτρέπουν τις πλημμύρες, κρατούν το νερό, ώστε να χρησιμοποιηθεί σε άρδευση σε χρονική περίοδο που τα νερά είναι λιγοστά και ακόμη για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία, ότι η σπουδαιότερη αξία ενός ποταμού, είναι η βιολογική. Κάθε ποτάμι φυσικό έχει ζωή. Στον Αλιάκμονα βρέθηκαν 35 περίπου είδη ψαρκών. Παρατηρήθηκαν 215 είδη πουλιών (σε όλο το μήκος του ποταμού), από τα οποία το 1/3 φωλιάζει στην περιοχή.

Τόπος προικισμένος με φυσικά κάλλη αλλά και προβλήματα που απειλούν την οικολογική ισορροπία. Το φαράγγι του ποταμού Αλιάκμονα, όπου οι κύριες ανθρώπινες δραστηριότητες είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία, η υλοτομία και το κυνήγι, απειλείται και από αναπτυξιακά έργα, την έλλειψη μέτρων διαχείρισης των βιοτόπων και την αειφόρο εκμετάλλευση των φυσικών πόρων. Σκοπός είναι να αναδειχθούν τα χαρακτηριστικά της περιοχής, τα οποία έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο των υπό προστασία περιοχών «Natura 2000».

Το 1979 ξεκίνησαν τα έργα κατασκευής των υδροηλεκτρικών σταθμών Ασωμάτων και Σφηκιάς. Το κολοσσιαίο για την εποχή έργο ολοκληρώθηκε το 1985. Από τότε άλλαξαν πολλά στην περιοχή. Στη θέση του ποταμού δημιουργήθηκαν δυο μεγάλες λίμνες. Οι λίμνες αυτές χώρισαν τους ορεινούς όγκους των Πιερίων και του Βερμίου. Δρόμοι ανοίχτηκαν σε απότομες πλαγιές των δυο βουνών, όπου μέχρι τότε η πρόσβαση του ανθρώπου ήταν σχεδόν αδύνατη.

Τα προβλήματα που δημιούργησε αυτή η αλλαγή ήταν πολλά: να διακοπεί η ανταλλαγή γενετικού υλικού της ενδημικής πανίδας, να στερηθούν τα θυράματα τη δυνατότητα διαφυγής από τον ένα ορεινό όγκο στον άλλο, να στερηθούν θηλαστικά και πτηνά ένα ιδανικό καταφύγιο στην πλούσια, δασική, παρόχθια βλάστηση, και άλλες πολλές αρνητικές επιπτώσεις.

Η ομάδα παρέμβασης που κατέγραψε τα στοιχεία, προτείνει και βάζει σε προτεραιότητα τα εξής μέτρα για την περιοχή:

- Δημιουργία ζώνης προστασίας της άγριας φύσης, με απαγορευμένη δραστηριότητα το κυνήγι στα στενά του Αλιάκμονα.
- Οριοθέτηση περιοχών με δάση δρυός, τα οποία θα ενταχθούν σε διαχειριστικές μελέτες, για την αναγωγή τους από πρεμνοφυή σε σπερμοφυή δάση. Αυτό προϋποθέτει την εκπόνηση αντίστοιχων μελετών από τους δασοκτήμονες.
- Απαγόρευση ανάπτυξης λατομικών δραστηριοτήτων.
- Οργάνωση κέντρου ενημέρωσης και σημείων παρατήρησης για τους πολίτες, σε συνεργασία με τον οικείο δήμο.

Η χρηματοδότηση του προγράμματος έγινε από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων, τυπώθηκαν 2.000 αντίτυπα φυλλαδίων το 2004, τα οποία διανεμήθηκαν δωρεάν σε σχολεία, συλλόγους, υπηρεσίες προς ενημέρωσής και ευαισθητοποίησής τους.

Βελτίωση - Ανάδειξη - Σήμανση δικτύου ορεινού μονοπατιού (P1) Δήμου Μακεδονίδος

Στα πλαίσια του έργου πρόκειται να πραγματοποιηθούν εργασίες που αφορούν στη βελτίωση, ανάδειξη και σήμανση του τοπικού ορειβατικού μονοπατιού (P1). Οι εργασίες που προβλέπονται να πραγματοποιηθούν είναι:

- Βελτίωση και καθαρισμός του P1 μήκους 5.500 μ.
- Τοποθέτηση στασιδίων για την ξεκούραση των επισκεπτών.
- Προστατευτικά κιγκλιδώματα σε θέσεις απόκρημνες για την προστασία των επισκεπτών.
- Κατασκευή λιθόκτιστης βρύσης, σε δυο σημεία.
- Κατασκευή ξύλινων ενημερωτικών πινακίδων τόσο για την πανίδα όσο και για την χλωρίδα του δάσους, αλλά και για τις χιλιομετρικές αποστάσεις από διάφορες περιοχές, ξωκλήσια, κ.τ.λ.
- Ξύλινες πληροφοριακές πινακίδες – οδηγοί που θα υποδεικνύουν την πορεία των μονοπατιών.

Το συγκεκριμένο έργο εντάσσεται στο γενικότερο σχεδιασμό έργων του Δήμου που θα κατασκευαστούν μέσα στο 2006, για την ανάδειξη της περιοχής. Το έργο θα αναδείξει το πρώτο

ορειβατικό μονοπάτι P1, το οποίο μαζί με το E4 που διέρχεται από την περιοχή, θα αποτελέσουν λόγο προσέλκυσης ορειβατών και επισκεπτών στο Δήμο Μακεδονίδος.

Το έργο χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας LEADER + και ο προϋπολογισμός του ανέρχεται στο ποσό των 62.120 ευρώ.

3.9 Οικογενειακός Τουρισμός

Η ευρύτερη περιοχή της Ημαθίας είναι ένας ιδανικός τόπος για να συνδυάσετε τις οικογενειακές σας διακοπές παράλληλα με άλλες δραστηριότητες.

Πέρα από τα αρχαιολογικού και θρησκευτικού ενδιαφέροντος αξιοθέατα, ο τόπος αυτός έχει πλούσια λαογραφική παράδοση και θαυμάσιες τοποθεσίες και άλλα ιστορικά μνημεία που αξίζει να δει κανείς. Παράλληλα οι πολιτιστικές εκδηλώσεις της περιοχής και τα τοπικά έθιμα δίνουν ένα άλλο χρώμα στην παραμονή σας εδώ.

Οι περισσότερες περιοχές του νομού διαθέτουν περιοχές φυσικού κάλλους, πάρκα και οργανωμένους χώρους αναψυχής. Στο χώρο της διασκέδασης υπάρχουν δυνατότητες για κάθε ηλικία. Οι πεζοδρόμοι της Βέροιας και της Νάουσας, είναι γνωστοί για την γραφικότητά τους.

Φυσικά θα βρείτε την ευκαιρία να απολαύσετε όλες τις τοπικές γευστικές σπεσιαλιτέ, όπως και τα περίφημα αρωματικά κρασιά της Νάουσας. Η τοπική γαστρονομία θα σας δελεάσει με τα μαγειρεμένα κρέατα, το χασάπικο, το χοιρινό με σέλινο ή πράσο, τους σαρμάδες, το κυνήγι από τα δάση του Βερμίου, τις παραδοσιακές πίτες με πράσο, τυρί και χόρτα, τον αλμυρό μπάττζο, ένα ιδιαίτερα γευστικό τυρί της περιοχής, τον φασουλονταβά. Μην παραλείψετε να δοκιμάσετε το ξακουστό γλυκό ρεβανί της Βέροιας, αλλά και τα φρούτα, κυρίως τα ροδάκινα για τα οποία ο νομός αυτός έγινε διάσημος.

Παραδοσιακές Συνοικίες της Βέροιας

Αξέχαστη θα μείνει στον επισκέπτη μια βόλτα στην παλιά Βέροια. στις παραδοσιακές συνοικίες που έχουν αποκτήσει νέα πνοή μέσα από τις αναπλάσεις και τις αναπαλαιώσεις.

Στα μέσα του 19ου αιώνα η πόλη είχε 16 "μαχαλάδες" (συνοικίες). Σ' όλη την περίοδο της τουρκοκρατίας τα εμπορικά καταστήματα ήταν συγκεντρωμένα στη Βυζαντινή Αγορά, στο παζάρι.

Εκτός από τους ντόπιους Βεροιώτες Έλληνες, που είναι και οι παλιότεροι κάτοικοι της πόλεως, υπήρχαν και άλλες τέσσερις διαφορετικές ομάδες που κατοικούσαν σε διαφορετικές περιοχές της πόλης. Οι βλάχικες συνοικίες καταλάμβαναν ιδιαίτερο τμήμα της πόλης που υπάρχει και σήμερα και ονομάζεται «Τα βλάχικα». Το βλάχικο στοιχείο της Βέροιας δεν φαίνεται να έχει πολύ παλιά την καταγωγή του, αλλά αντίθετα το χαρακτηρίζει μια μόνιμη ανανέωση από βλάχικο πληθυσμό των γειτονικών βουνών.

Ξεκινώντας τη βόλτα μας στην παλιά Βέροια, πρώτη μας στάση είναι η Εβραϊκή συνοικία της Μπαρμπούτας για την οποία θα μιλήσουμε αναλυτικότερα παρακάτω.

Τα τελευταία χρόνια με παρέμβαση του Δήμου συνεχίζεται η αναστήλωση και αναπαλαιώση της πανέμορφης αυτής γειτονιάς, στην οποία κατά την διάρκεια του καλοκαιριού διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Η κάθε μία από τις ξεχωριστές φυλετικές κοινότητες, Έλληνες, Τούρκοι, Βλάχοι, Εβραίοι, κατοικούσαν στους απομονωμένους μαχαλάδες τους, με τα δικά τους έθιμα έχοντας μια τελείως κλειστή ζωή και μόνο η αγορά, το παζάρι, αποτελούσε το κοινό σημείο επαφής.

Κατηγορίζοντας ο επισκέπτης από την περιοχή της Μπαρμπούτας προς το κέντρο της πόλης, μπορεί να περάσει από τον τόπο όπου περπάτησε ο Απόστολος των Εθνών Παύλος και κήρυξε τον λόγο του Θεού στα μέσα και ύστερα του 1ου αιώνα μ.Χ. Αυτός ο δρόμος σώζεται μέχρι και σήμερα μαρτυρώντας έτσι την έντονη παρουσία της Βέροιας κατά τα Βυζαντινά χρόνια.

Πίσω από την Μητρόπολη, μια ακόμη όμορφη παραδοσιακή περιοχή της πόλης είναι ο οικισμός της Κυριώτισσας, με έντονη επίσης την παρουσία της Βεροιώτικης αρχιτεκτονικής στα παλιά διατηρητέα σπίτια. Και στην περιοχή της Κυριώτισσας τα παλιά αρχοντικά υψώνονται αριστερά και δεξιά, δίνοντας την αίσθηση πως προσπαθούν να ακουμπήσουν μεταξύ τους στην κορυφή. Έτσι δημιουργούν ανάμεσά τους στενά καλντερίμια και πλακόστρωτα σοκάκια.

Ο μεγάλος αριθμός εκκλησιών που βρίσκονται στην περιοχή της Κυριώτισσας είναι ένας ακόμη σημαντικός πόρος έλξης για τον επισκέπτη. Η περιοχή εμφανίζεται μέσα στο κέντρο της Βέροιας σαν μια χαλαρή παρένθεση στους καθημερινούς αγχωτικούς ρυθμούς της πόλης.

Πολλά από τα διατηρητέα σπίτια του παραδοσιακού οικισμού έχουν αναπαλαιωθεί και έχουν μετατραπεί σε χώρους αναψυχής και διασκέδασης. Τις βραδινές ώρες η περιοχή αλλάζει όψη, μπαίνει σε άλλους ρυθμούς και προκαλεί το ενδιαφέρον των νέων κυρίως, αλλά και όσων θέλουν να χαρούν μία βραδιά στα ουζερί, τις παραδοσιακές ταβέρνες και τα μπαρ.

Οθωμανικά κτίρια της Βέροιας

Την περίοδο της τουρκοκρατίας το τούρκικο στοιχείο, ήταν το πιο πολυάριθμο στη Βέροια, συγκεντρωμένο στο επάνω μέρος της πόλης. Όταν εγκαταστάθηκαν οι Τούρκοι στην πόλη μετέτρεψαν παλιές εκκλησίες σε τζαμιά. Ανάμεσα σ' αυτές ήταν και η Παλιά Μητρόπολη, το Χουνκιάρ τζαμί, το Καζακτσί, κ.α. Το σύνολο των τζαμιών στη Βέροια ήταν 14. Άλλος τομέας όπου αναπτύχθηκε οικοδομική δραστηριότητα ήταν τα δημόσια τουρκικά λουτρά, τα χαμάμ.

Μπαρμπούτα, Η εβραϊκή συνοικία της Βέροιας

Ιστορία

Μια πολλή χαρακτηριστική περιοχή της Βέροιας είναι η Μπαρμπούτα, η οποία οφείλει το όνομά της στην ομώνυμη βρύση που βρίσκεται ακόμη στην περιοχή. Σύμφωνα με την παράδοση όποιος περαστικός έπινε νερό από αυτήν τη βρύση, παντρεύονταν Βεροιώτισσα και παρέμενε για πάντα στην πόλη.

Η Μπαρμπούτα ήταν η εβραϊκή συνοικία της Βέροιας. Η εβραϊκή παρουσία στη Βέροια χρονολογείται από τα ρωμαϊκά χρόνια. Την εποχή εκείνη (50 ή 51 και 57 μ.Χ.) επισκέφθηκε την πόλη ο Απόστολος Παύλος και κήρυξε στη συναγωγή της. Αν και δεν διαθέτουμε συγκεκριμένα στοιχεία, είναι πιθανό ότι υπήρχε μία μικρή εβραϊκή κοινότητα στη Βέροια στα ρωμαϊκά και στα βυζαντινά χρόνια. Η κοινότητα αυτή διευρύνθηκε προς το τέλος του 15ου αιώνα με την άφιξη πολυάριθμων Εβραίων από την Ισπανία και την Πορτογαλία.

Η συνοικία βρίσκεται στο βορειοδυτικό μέρος της πόλης, έξω από τα παλιά τείχη της, ανάμεσα στα κάστρα, κάτω από τον κεντρικό πύργο και δίπλα στο "ποτάμι των γύφτων", όπως ονόμαζαν τον Τριπόταμο στο Μεσαίωνα. Η Μπαρμπούτα αποτελούσε ένα περικλειστό και απομονωμένο «γκέτο» με καθαρά αμυντική πολεοδομική συγκρότηση, με τη συναγωγή και το μοναδικό κεντρικό εμπορικό δρόμο της οδού Χάβρας. Πίσω από την εβραϊκή συνοικία ήταν η ακρόπολη, η ίδια ίσως που υπήρχε και στην Βυζαντινή εποχή. Από την πλευρά του ποταμού, ο εβραιομαχαλάς είχε σα φυσική οχύρωση την απότομη πτώση του εδάφους, καθώς και τα ψηλά σπίτια. Από τις άλλες πλευρές οι εξωτερικές όψεις του "εν σειρά" οικοδομικού συστήματος ολοκλήρωναν την απομόνωσή της. Εικάζεται ότι στην περιοχή της Μπαρμπούτας τα σπίτια συνδέονταν μεταξύ τους με υπόγειες στοές τα αποκαλούμενα «λαγούμια».

Η Συναγωγή

Στην Μπαρμπούτα διατηρείται και η εβραϊκή συναγωγή, μοναδική στα Βαλκάνια, την οποία είχε επισκεφθεί και ο Απόστολος Παύλος όταν ήρθε στην Βέροια.

Η Συναγωγή βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά του εσωτερικού της εβραϊκής συνοικίας δίπλα στην όχθη του Τριποτάμου. Χτίστηκε ή επισκευάστηκε εκ βάθρων με σουλτανικό φιρμάνι του 1850. Συγκεντρώνει αρχιτεκτονικά στοιχεία προγενέστερων της μικρών συναγωγών της Θεσσαλονίκης. Τέσσερις κίονες στο κέντρο του χώρου ορίζουν το Βήμα (Τεβά), ενώ το Ιερό (Εχάλ) βρίσκεται στον ανατολικό τοίχο. Το πάτωμα είναι φτιαγμένο από ξύλινες σανίδες και στο κέντρο είναι διακοσμημένο με μωσαϊκά διακοσμητικά πλακάκια. Πίσω από τη συναγωγή διασώζεται ακόμη το μικβέ (θρησκευτικός λουτρόνας).

Τα παραδοσιακά σπίτια της εβραϊκής συνοικίας και η συναγωγή αναστηλώθηκαν και αναδείχθηκαν το 1997, στα πλαίσια ειδικού προγράμματος του Δήμου Βέροιας το οποίο ενίσχυσαν και εβραϊκοί Οργανισμοί. Τα τελευταία χρόνια με παρέμβαση του Δήμου συνεχίζεται η

αναστήλωση και αναπαλαίωση της πανέμορφης αυτής γειτονιάς, στην οποία κατά την διάρκεια του καλοκαιριού διοργανώνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Αρχοντικά της Βέροιας

Αρχοντικό Σαράφογλου (Λαογραφικό Μουσείο Βέροιας)

Η αρχική φάση του αρχοντικού ανάγεται στον 18ο αιώνα, με διαδοχικούς ιδιοκτήτες τους Α. Καμπουρονίκο, Γ. Πετρά και Κ. Σαράφογλου. Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα αποκτά την εικόνα της πλούσιας αστικής κατοικίας με πολυάριθμα δωμάτια και αξιόλογο εσωτερικό διάκοσμο, που αφαιρέθηκε κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο από αξιωματικούς της Αντάτ. Οι εργασίες αποκατάστασης είχαν στόχο τη στέγαση σε αυτό του Λαογραφικού Μουσείου της πόλης.



Το αρχοντικό Σαράφογλου καταλαμβάνει δεσπόζουσα θέση σε μια τυπική οικοδομική νησίδα που εκτείνεται γύρω από τη μεταβυζαντινή εκκλησία της Παναγίας Βαλτεσσινής. Η κύρια είσοδος οδηγεί σε μία μεγάλη σκεπαστή αυλή, βοτσαλοστρωμένη με γεωμετρικά μοτίβα. Στον όροφο, τα δωμάτια ανοίγονται προς μια ευρύτατη σάλα, με υπερυψωμένες στοές στις δύο πλευρές και με υαλοστάσιο προς την αυλή.

Αρχοντικό Μπόζογλου



Το αρχοντικό Μπόζογλου κτίσθηκε στις αρχές του 19ου αιώνα και βρίσκεται δίπλα στο μονοπάτι της Βασίλισσας Βεργίνας και κοντά στα όρια της εβραϊκής συνοικίας της Βέροιας

Είναι κηρυγμένο διατηρητέο μνημείο και ανήκει ιδιοκτησιακά στον Λαογραφικό Σύλλογο Βλάχων της Βέροιας. Το κτίριο αναστηλώθηκε πρόσφατα στα πλαίσια της τουριστικής ανάδειξης της περιοχής.

Το κτίριο ακολουθεί την βαλκανική αρχιτεκτονική αλλά είναι εμφανώς επηρεασμένο από ευρωπαϊκά στοιχεία όπως μαρτυρούν τα δώδεκα γείσα και τα τρία επίκρανα που εμφανίζονται στις όψεις του.

Σήμερα στο υπόγειο και στον πρώτο όροφο του κτιρίου στεγάζεται ο Λαογραφικός Σύλλογος Βλάχων, ενώ στο δεύτερο όροφο στεγάζεται και λειτουργεί από το Δήμο Βέροιας, Κέντρο

τουριστικής πληροφόρησης και ενημέρωσης.

Αρχοντικό Μπέκα (Ινστιτούτο Παραδοσιακής Βαλκανικής Αρχιτεκτονικής)



Το κτίριο κτίσθηκε στα μέσα του 18ου αιώνα, διαθέτει υπόγειο και δύο ορόφους, είναι χαρακτηριστικό δείγμα της αρχιτεκτονικής που επικράτησε εκείνη την εποχή στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο. Οι εργασίες αποκατάστασης του κτιρίου έγιναν από τον Δήμο Βέροιας και σήμερα φιλοξενεί το Ινστιτούτο Παραδοσιακής Βαλκανικής Αρχιτεκτονικής και το Αρχείο του καθηγητή Ν. Μουτσόπουλου.

Η πόλη της Νάουσας

Η βόλτα μέσα στην πόλη είναι ένα ταξίδι στην ιστορία από το 16ο αιώνα ως σήμερα. Στο δημαρχείο βρίσκεται το «Ρολόι» ύψους 25 μέτρων το οποίο χτυπά αδιάκοπα από το 1896. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το Λαογραφικό Μουσείο με τις στολές και τα υφαντά, ενώ η κεντρική πλατεία είναι σπάνιας ομορφιάς, με το μνημείο, τα σιντριβάνια και τις μεγάλες καστανιές.

Το υγρό στοιχείο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τη ζωή της Νάουσας. Αποτελεί την πηγή ζωής της πόλης. Ο ποταμός «Αράπιτσα» (το όνομα του το έχει πάρει εξαιτίας του σκοτεινού χρώματος του νερού) υδροδοτεί την πόλη, κινούσε και κινεί ακόμη τις μηχανές των εργοστασίων κλωστοϋφαντουργίας ενώ αποτέλεσε τον τόπο θυσίας για πολλές γυναίκες που δε θέλησαν να πέσουν στα χέρια των Τούρκων, το 1822. Ο «Χώρος θυσίας» βρίσκεται στους καταρράκτες Στουμπάνους, οι οποίοι έχουν ύψος 50 μέτρων. Εκεί υπάρχει και η παλιά ξύλινη γέφυρα, η οποία συνδέει δύο από τους «μαχαλάδες» του παλιού τμήματος της πόλης.

Το δημοτικό πάρκο «Κιόσκι»

Ο σχεδιασμός του είναι βασισμένος στις αρχές της γαλλικής κηποτεχνίας. Γεμάτο κάθε εποχή από εποχιακά ανθοφόρα φυτά, υπεραιώνόβια δένδρα, λίμνες με υδρόβια φυτά, πέτρινες βρύσες και ξύλινες κατασκευές, φιλοξενεί πάπιες, παγόνια και περιστέρια. Αποτελεί εξαιρετικό χώρο αναψυχής τόσο για μικρούς όσο και για μεγάλους ενώ θεωρείται κι ένα φυσικό «μπαλκόνι», με θέα τον εύφορο κάμπο. Το όριο του ορίζοντα είναι ο Θερμαϊκός κόλπος, ενώ όταν οι καιρικές συνθήκες είναι καλές, φαίνεται στο βάθος και η Θεσσαλονίκη



Άγιος Νικόλαος Νάουσας

Ένα μοναδικό στην Ελλάδα πάρκο αναψυχής, έκτασης 60 στρεμμάτων, που βραβεύτηκε και χρηματοδοτήθηκε από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα Life στα πλαίσια ανάδειξης και οικολογικής διαχείρισης.

Σε απόσταση 24 χιλιομέτρων από τη Βέροια και μόλις 4 χιλιόμετρα από τη Νάουσα, βρίσκεται μία μοναδική περιοχή για αναψυχή, ο Άγιος Νικόλαος. Πρόκειται για ένα τεράστιο άλσος που το διασχίζει ο ποταμός Αράπιτσα.

Ο χώρος αποτελείται κυρίως από πανύψηλα πλατάνια που σκορπίζουν απλόχερα τη σκιά τους στους επισκέπτες, οι οποίοι βαδίζουν επάνω σε παραδοσιακά πλακόστρωτα δρομάκια από πέτρα. Στην υπόλοιπη επιφάνεια της γης, υπάρχει γκαζόν το οποίο βρίσκεται σε άριστη κατάσταση. Τον πανέμορφο αυτό χώρο πλαισιώνουν ξύλινα παγκάκια και βρυσούλες, ξύλινες γέφυρες, ενώ υπάρχουν και χώροι άθλησης (γήπεδα μπάσκετ και τένις).

Εντύπωση προκαλεί η τεχνητή λίμνη μέσα στην οποία κολυμπάνε πέστροφες και αποτελούν αντικείμενο θαυμασμού, μαζί με τις πάπιες και τις χήνες που ζουν στην άκρη της λίμνης. Δίπλα από τη λιμνούλα, βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου και παιδική χαρά για τους λιλιπούτειους επισκέπτες.

Εκτός από τα ζώα της λίμνης, υπάρχουν σε διαμορφωμένους χώρους και άλλα είδη ζώων όπως παγόνια, περιστέρια και άλογα, ενώ μοναδική θέα προσφέρουν τα σκιουράκια που παιχνιδίζουν επάνω στα κλαδιά των δέντρων.

Το τρενάκι που κυκλοφορεί στα δρομάκια του άλσους θυμίζει κάτι από παιδικό παραμύθι και μία βόλτα με αυτό αποτελεί πόθο όλων των μικρών αλλά και των «μεγάλων» παιδιών.

Στο καταπράσινο περιβάλλον του χώρου, πολλοί επισκέπτες απολαμβάνουν το φαγητό που έχουν πάρει από το σπίτι, ενώ άλλοι επιδίδονται στο ψήσιμο κρεατικών σε ειδικές εστίες φτιαγμένες από πέτρα.

Αξιοί λόγου είναι και οι δύο χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων που βρίσκονται στις εισόδους του άλσους και μπορούν να φιλοξενήσουν εκατοντάδες αυτοκίνητα.

Έχει βραβευθεί το 1997 με το «Βραβείο της ειδικής αξίας» από την επιτροπή Ευρωπαϊκών Βραβείων Πολεοδομικού και Περιφερειακού Σχεδιασμού.

Υπολογίζεται ότι οι επισκέπτες του άλσους είναι πάνω από 800.000 το χρόνο, με περισσότερη έμφαση τους καλοκαιρινούς μήνες.

Αράπιτσα

Σε μια από τις πιο γραφικές πόλεις της Μακεδονίας, στην πανέμορφη και ηρωική πόλη Νάουσα βρίσκεται το ποτάμι της Αράπιτσας.

Ξεκινώντας από την καρδιά του Βερμίου και φτάνοντας μέχρι τα Λευκάδια, έχει άρρηκτα συνδέσει το όνομά της με την οικονομία, τη βιομηχανία αλλά κυρίως με την ιστορία της περιοχής.

Η Αράπιτσα ήταν και είναι πηγή πλούτου και αντλία ενέργειας για τη Νάουσα. Από εκεί ξεκίνησαν οι πρώτες οικοτεχνίες, κλωστοϋφαντουργίες, μεταξουργίες και χτίστηκαν τα πρώτα εργοστάσια με συνέπεια να γίνει η Νάουσα μεγάλη οικονομική δύναμη. Σ' αυτό συντέλεσαν τα άφθονα νερά και το εύφορο έδαφος.

Τα ορμητικά νερά της Αράπιτσας διέσχιζαν την πόλη και την χώριζαν σε συνοικίες που επικοινωνούσαν μεταξύ τους με ξύλινες γεφυρούλες. Στο μέρος όπου τα νερά του ποταμού φτάνουν στο μέγιστο βάθος τους και προκαλούσαν από τότε στους κατοίκους τον φόβο και το δέος, εκεί όπου παλαιότερα υπήρχε η Ακρόπολη του Κιτίου και το Νυμφαίο της Μιέζης, δεσπόζει σήμερα το άγαλμα του θεού Όλγανου. Σύμφωνα με την παράδοση, ο μυθικός Βασιλιάς της Βέροιας, Βέρης είχε δύο κόρες την Βέροια, την Μιέζα και έναν γιο τον Όλγανο. Οι δύο αδελφές έδωσαν τα ονόματά τους στις αντίστοιχες πόλεις και ο Όλγανος σ' ένα ποτάμι. Πιθανότατα αυτό να ήταν το παλιό όνομα της Αράπιτσας.

Ιστορικό

Στις 12 Απριλίου του 1822 ο στρατάρχης της Θεσσαλονίκης Αβδούλ Λουμπούτ εισήλθε στην πόλη για να καταπνίξει τον ξεσηκωμό τους κατά των Τούρκων. Μαζί με τον Κεχαγιά Βεκ και με την βοήθεια πολυάριθμου τούρκικου στρατού, ο Αβδούλ Λουμπούτ κατάφερε να καταστρέψει ολοκληρωτικά την πόλη της Νάουσας αλλά και τα περίχωρα με τα ξωκλήσια και τα μοναστηράκια. Αφού λεηλάτησαν κι απογύμνωσαν όλα τα σπίτια, παίρνοντας μαζί τους πολύτιμα λάφυρα και ανεκτίμητους θησαυρούς, παρέδωσαν την πόλη στις φλόγες.

Στις 13 Απριλίου ο στρατάρχης κατάλαβε πως ο στρατός του μειώθηκε από τις πετυχημένες επιθέσεις των Ναουσαίων και έτσι διέταξε γενική σφαγή όλων των αρρένων από 15 έως 65 ετών. Όσοι αρνούνταν να εξισλαμισθούν και να δεχθούν τον Μωαμεθανισμό κατέληγαν σε αποκεφαλισμό από τους δήμειους ενώπιον του στρατάρχη.

Η πόλη γέμισε από αποκεφαλισμένα και αποδεκατισμένα πτώματα, τα οποία έριχναν σε πυρά διότι δεν είχαν μέρος να τα θάψουν. Για τις γυναίκες και τα παιδιά η μοίρα δεν ήταν καλύτερη. Υπέστησαν ατιμασμούς, βιασμούς και αποκεφαλισμούς των βρεφών μπροστά στα μάτια τους. Κάποιες μάνες αναγκάζονταν να σκοτώσουν οι ίδιες τα βρέφη τους καθώς το κλάμα, τους πρόδιδε στους Τούρκους. 13 Ναουσαίες κυνηγημένες απ' τον τούρκικο στρατό για να αποφύγουν την ατιμία, προτίμησαν τον θάνατο. Ντυμένες με παραδοσιακές στολές και πιασμένες χέρι χέρι έφτασαν στην Αράπιτσα (περιοχή Στουμπάνων) και αφού χόρεψαν σαν τις Σουλιώτισσες τον δικό τους «χορό του Ζαλόγγου» πήδησαν μία μία μέσα τα θολά νερά του ποταμού δείχνοντας με αυτόν τον τρόπο το μίσος και την απέχθεια τους προς τους Τούρκους άλλα και την άπιαστη λεβεντιά και τον ανδρισμό που έκρυβαν μέσα τους.

Σήμερα ο χώρος του ποταμιού είναι μία πηγή ζωής και δροσιάς για την πόλη της Νάουσας. Στον χώρο της θυσίας έχει στηθεί άγαλμα για την μνήμη αυτών των γυναικών. Πάρα πολλοί

άνθρωποι μαζεύονται κάθε χρόνο για να δουν και να θαυμάσουν την Αράπιτσα αλλά και να φωτογραφηθούν κοντά στο ιστορικό αυτό μνημείο. Το όλο τοπίο προκαλεί ανάμικτα συναισθήματα όπως δέος, θαυμασμό και συγκίνηση για το άσβεστο από τη μνήμη παρελθόν.

3.10 Αθλητικός Τουρισμός

Η παρουσία του αθλητισμού στο Νομό Ημαθίας δεν είναι ιδιαίτερα έντονη. Δραστηριοποιούνται σωματεία κλασσικού αθλητισμού, ερασιτεχνικά αθλητικά σωματεία, υπάρχουν εθνικά και δημοτικά στάδια για προπονήσεις. Το εθνικό κολυμβητήριο στο Ζερβοχώρι λειτουργεί μόνο κατά τους θερινούς μήνες, ενώ είναι υπό δημοπράτηση η κατασκευή κλειστού κολυμβητηρίου στο γήπεδο του δημοτικού αθλητικού κέντρου στο Μακροχώρι του Δήμου Αποστόλου Παύλου, που θα διαθέτει μία πισίνα κολύμβησης και μία εκμάθησης. Ο νομός διαθέτει 2 εθνικά χιονοδρομικά κέντρα (Σελίου και 3-5 Πηγαδιών) και ένα ιδιωτικό στο Σέλι.

Έτσι - και ειδικά από το 1987 και έπειτα όταν η εθνική ομάδα μπάσκετ κάνοντας το βασικό στάδιο προετοιμασίας της στο Βέρμιο, κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο στους πανευρωπαϊκούς αγώνες - πολλές τέτοιες ομάδες όλων των αθλημάτων και κατηγοριών αποφασίζουν να πραγματοποιήσουν τις προπονήσεις τους και να ολοκληρώσουν την προετοιμασία τους στις πανέμορφες παρυφές του Βερμίου και των Πιερίων, που και άφθονο οξυγόνο προσφέρουν αλλά και το απαραίτητο υψόμετρο που βοηθά στην βελτίωση της φυσικής κατάστασης των αθλητών.

Ο πολιτιστικός φιλαθλητικός όμιλος Ράχης κάθε χρόνο διοργανώνει, στα πλαίσια των πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων «Ημαθιώτικα». Το μεγάλο τουρνουά τένις του νομού, το οποίο έχει δημιουργήσει παράδοση. Το τουρνουά διεξάγεται επί 14 χρόνια και έχει καθιερωθεί ως ένας από τους σημαντικότερους αθλητικούς θεσμούς στο νομό Ημαθίας.

Βεβαίως ο σημαντικότερος πόλος έλξης αθλητών στην περιοχή είναι οι σύγχρονες εγκαταστάσεις στα χιονοδρομικά κέντρα του Βερμίου που κατά καιρούς φιλοξενούν μεγάλα αθλητικά γεγονότα, όπως πανελλήνιοι αγώνες αντοχής και κατάβασης αλλά ακόμη και διεθνείς αγώνες.

Ορεινή ποδηλασία

Ο Ποδηλατικός Όμιλος της Νάουσας, Αθλητικός Οργανισμός Θησέας και η Outsports, διοργανώνει κάτω από την αιγίδα της Νομαρχίας Ημαθίας και του Δήμου Νάουσας, το «Naoussa - mtb - festival». Είναι μια διοργάνωση ορεινής ποδηλασίας, που έχει σαν στόχο της να δώσει στο mountain bike την διάσταση που έχει σε όλες τις δυτικές χώρες, εδώ και αρκετά χρόνια.

Ο συγκεκριμένος αγώνας έχοντας μια ιστορία 10 ετών ως διασυλλογικός αγώνας, φέτος για πρώτη χρονιά θα είναι διεθνής αγώνας κατηγορίας E3 και η βαθμολογία του μετρά στην βαθμολογία της Διεθνούς Ομοσπονδίας. Στον αγώνα πρόκειται να λάβουν μέρος εκτός των Ελλήνων αθλητών και αθλητών από την Κύπρο, την Τουρκία, την Σερβία, την Βουλγαρία, την ΠΓΜΔ και την Ρουμανία.

Ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αγώνα, είναι ότι για πρώτη φορά ένα triple event, όπως ονομάζεται επίσημα στο εξωτερικό, γίνεται και στην Ελλάδα. Δηλαδή τα τρία πιο διαδεδομένα αγωνίσματα, η κατάβαση, τετραπλή κατάβαση και ο αγώνας αντοχής, συνυπάρχουν για πρώτη φορά σε μια διοργάνωση στη χώρα μας και σε αυτή μπορούν να λάβουν μέρος όλες οι επίσημες κατηγορίες αθλητών της Ομοσπονδίας.

Μακροπρόθεσμος στόχος είναι αυτή η διοργάνωση να καθιερωθεί διεθνώς και να αναβαθμιστεί ώστε να προσελκύσει αθλητές και από άλλες χώρες.

Τέλος, τοπική εφημερίδα της Ημαθίας αναφέρει ότι, στη Νάουσα θα ανοίξουν οι αγώνες του παγκοσμίου κυπέλλου ορεινής ποδηλασίας (mountain bike), με τη διεξαγωγή του Μαραθώνιου, ενός από τα τέσσερα αγωνίσματα του παγκοσμίου κυπέλλου. Είναι η πρώτη φορά που ανατίθεται στη χώρα μας η διοργάνωση αγώνα του μεγαλύτερου αγωνιστικού θεσμού διεθνώς στην ορεινή ποδηλασία. Η επιλογή της Νάουσας έγινε μετά την έγκριση ως άρτιου, του σχετικού φακέλου που υποβλήθηκε από την Διεθνή Ομοσπονδία U.C.I., αφού κρίθηκε ότι η περιοχή διαθέτει τις αναγκαίες υποδομές και τις άλλες προϋποθέσεις.

Διοργανωτές είναι ο Δήμος Νάουσας, ο Ποδηλατικός Φυσιολατρικός Σύλλογος Νάουσας και τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Μακεδονίας - Θράκης και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Ημαθίας. Στόχος των διοργανωτών είναι η μόνιμη διεξαγωγή του Μαραθωνίου ορεινής ποδηλασίας στη Νάουσα τα επόμενα χρόνια.

Το Παγκόσμιο Κύπελλο Ορεινής Ποδηλασίας περιλαμβάνει τέσσερα αγωνίσματα, που φέτος θα διεξαχθούν σε 11 χώρες σε όλο τον κόσμο. Κάθε πόλη διοργανώνει ένα ή περισσότερα αγωνίσματα.

Ο Μαραθώνιος θα ξεκινήσει στη Νάουσα και θα ακολουθήσουν οι περιοχές Mont Saint Anne του Καναδά, Villabassa της Γαλλίας και ο τελικός θα διεξαχθεί στο Valthorens της Γαλλίας. Συμμετοχή στο αγώνισμα στη Νάουσα έχουν δηλώσει πάνω από 200 αθλητές από πολλές χώρες του κόσμου. Η διεξαγωγή του αγωνίσματος καλύπτεται τηλεοπτικά μέσω της E.B.U. και αναμένεται να το παρακολουθήσουν εκατομμύρια τηλεθεατές σε όλο τον κόσμο. Έτσι η Νάουσα θα προβληθεί παγκοσμίως.

Η διαδρομή:

Τόπος εκκίνησης και τερματισμού του Μαραθωνίου είναι το πάρκο του Αγίου Νικόλαου, σε μια απόσταση 3 χλμ. από την Νάουσα, ένα άλσος που κάτω από τα τεράστια πλατάνια του κρύβει τις πηγές της Αραπίτσας, που με τα άφθονα νερά της υδροδοτεί την πόλη και αρδεύει τα εύφορα κτήματα όλης της περιοχής. Σύγχρονες εγκαταστάσεις άθλησης, αναψυχής και ξεκούρασης, χώροι διημέρευσης και δρομάκια περιπάτου, όπου όπου ταβερνάκια αλλά και ο δημοτικό ξενοδοχείο "Βέρμιο" προσφέρουν στους χιλιάδες επισκέπτες ώρες ξεγνοιασιάς και ψυχικής ευφορίας. Η εφαρμογή στην περιοχή αυτή του προγράμματος LIFE για την οικολογική διαχείριση και αιεφόρο ανάπτυξη βραβεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο αγώνας διέρχεται από τα δύο μεγαλύτερα χειμερινά θέρετρα του νομού, το Σέλι και τα 3-5 πηγάδια, όπως και από τα χωριά Γραμματικό, Παλαιοχώρι και Αρκοχώρι, που αποτελούν και σταθμούς τροφοδοσίας και τεχνικής υποστήριξης.

Στόχος των διοργανωτών είναι να συμβάλλουν οι αγώνες στην ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή, ώστε να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για τουρισμό τεσσάρων εποχών.

Σύλλογος Αερολέσχης Ημαθίας

Ο σύλλογος ιδρύθηκε το 1981 και έχει τμήματα αιωροπτερισμού και αιωρόπτερων. Το αεροδρόμιο που διαθέτει η αερολέσχη βρίσκεται στον Δήμο Αποστόλου Παύλου. Στο δυναμικό των αεροσκαφών της αερολέσχης είναι έξι υπερέλαφρα αεροσκάφη και κάποια τηλεκατευθυνόμενα.

Η αερολέσχη έχει οργανώσει αγώνες αιωροπτερισμού στο παρελθόν με αποκορύφωμα το 1^ο αεροράλλυ υπερέλαφρων το 2001, στο οποίο μετείχαν αερολέσχες από όλη την Μακεδονία

Σύλλογος Φιλίππων Νάουσας «Πήγασος»

Ο σύλλογος Φιλίππων «Πήγασος» της Νάουσας είναι ένα από τα ιδρυτικά στελέχη της «Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ελληνικού Παραδοσιακού Ιππισμού».

Οι σκοποί και στόχοι της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ελληνικού Παραδοσιακού Ιππισμού είναι:

- Η διάσωση και διατήρηση της Ελληνικής Παραδοσιακής Ιππασίας.
- Η διάσωση και η διατήρηση των ελληνικών φυλών αλόγων και πόνυ. Η φιλοζωική αντιμετώπιση του αλόγου και η αναγνώριση του ως πολύτιμου συντρόφου μας.
- Η διοργάνωση και η συμμετοχή σε αναβιώσεις ιστορικών πορειών.
- Η διοργάνωση και συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές γιορτές για τη διάδοση και δάσωση των ελληνικών εθίμων.
- Η προώθηση της ελληνικής υπαίθρου δια μέσω του αλόγου και του ιππικού τουρισμού.
- Η διοργάνωση προγραμμάτων ιππικού τουρισμού για τους εντός και εκτός Ελλάδος λάτρεις του αλόγου.

Ο «Πήγασος» στα πλαίσια όλων αυτών των στόχων οργανώνει κάθε χρόνο διάφορες εκδηλώσεις για την προβολή και προώθηση του Ιπποτουρισμού στο Νομό Ημαθίας. Οι δραστηριότητες του είναι:

- Πρωτοχρονιάτικη γιορτή στον Άγιο Νικόλαο Νάουσας.
- Παραμονή Πρωτοχρονιάς οργάνωση γιορτής με «Άγιο Βασίλη» που μοιράζει δώρα στα παιδιά. Η γιορτή αυτή γίνεται σε συνεργασία με τη εφημερίδα «Φωνή» της Νάουσας και τον Εμπορικό Σύλλογο.
- Την ημέρα των Θεοφανίων γίνεται το βάπτισμα των αλόγων στο ποτάμι και στη συνέχεια μεγάλο πάρτι, το ονομαζόμενο «καρτούνος», με φωτιές ψησίματα και παραδοσιακό γλέντι στο κτήμα του Χρήστου Γιατζιτζή.
- Την περίοδο της Αποκριάς γίνονται εκδηλώσεις με ζουρνάδες, όπως και ο ετήσιος χορός του Συλλόγου με λαχειοφόρο αγορά και κλήρωση αλόγου.
- Συμμετοχή στις πολιτιστικές εκδηλώσεις «Δρόμοι του κρασιού» ως ενωτικός κρίκος μεταξύ των αμπελώνων και των παραγωγών.
- Συμμετοχή στην αναπαράσταση του Παραδοσιακού Τρύγου σε συνεργασία με το Λύκειο Ελληνίδων, ντυμένοι με παραδοσιακές στολές της πόλης.
- Από 1 – 15 Ιουλίου οργάνωση και πραγματοποίηση της Κατασκήνωσης στη Ντορντόπολη με κάλεσμα προς όλα τα μέλη της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Παραδοσιακής Ιππασίας.
- Διοργάνωση Ιππικού Αγώνα στο Φράγμα Ειρηνούπολης.
- Ημερήσιες εκδρομές σε γειτονικές περιοχές με πρωτοβουλία των μελών του Συλλόγου, προσφέροντας μ' αυτό τον τρόπο οικονομική βοήθεια στα εξωκλήσια.
- Εκδρομή με διανυκτέρευση του Αγίου Πνεύματος στα 3 – 5 πηγάδια με παραδοσιακό γλέντι.

Ο σύλλογος αυτή τη στιγμή έχει 160 άλογα. Είναι υπό κατασκευή οι εγκαταστάσεις του, στάβλοι, στίβος ιππασίας, αναψυκτήριο, χώρος για εκμάθηση ιππασίας με την βοήθεια δασκάλων κλπ.

4.1 Φορείς Υλοποίησης Πρωτοβουλιών για την Τουριστική Ανάπτυξη του Νομού Ημαθίας

Ο κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων αναφέρει στο άρθρο 24 ότι στην αρμοδιότητα των δήμων και κοινοτήτων ανήκουν:

- Η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία των χώρων πρασίνου, βοσκοτόπων, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων, κοιμητηρίων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης και αναψυχής.
- Η ίδρυση, κατασκευή και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, σχολών διδασκαλίας μουσικής, χορού, ζωγραφικής και κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων.
- Η εξασφάλιση στέγης και η δημιουργία θέρετρων.
- Η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης.
- Η προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος.
- Η ίδρυση και η λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, φιλαρμονικές, θέατρα, η επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες και σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, η συντήρηση και λειτουργία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής.¹⁹

Οι επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Η τοπική αυτοδιοίκηση μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην τοπική ανάπτυξη, δημιουργώντας επιχειρήσεις και ενισχύοντας μέσω αυτών την κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη. Οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α. αποσκοπούν:

- Στην αξιοποίηση των τοπικών, φυσικών και οικονομικών πόρων μιας συγκεκριμένης χωρικής ενότητας, με στόχο την ανάπτυξη της και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων της.
- Στην αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και τη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.
- Στην αύξηση της απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού μιας χωρικής ενότητας και συνεπώς στη συγκράτησή του στον τόπο κατοικίας του, με αποτέλεσμα τη μείωση του αποπληθυσμού (αγροτική ζώνη, ορεινοί όγκοι).

Για την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο νομό Ημαθίας υπάρχουν δύο δημοτικές επιχειρήσεις, η Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης «Ξένιος Δίας» που εδρεύει στη Βέροια και η Δημοτική Επιχείρηση Τουρισμού στη Νάουσα. Επίσης η νομαρχία με το τμήμα τουρισμού και τη Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής καθώς και η Αναπτυξιακή Εταιρία Ημαθίας στοχεύουν όλοι στη διάδοση και την προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στο νομό.

¹⁹ Άρθρο 24 Π.Δ.410/1995, Αρμοδιότητες.

Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης «Ξένιος Δίας»

Ιδρύθηκε το 2001 από το δήμο Βέροιας και σκοπός της είναι η ανάπτυξη του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή του νομού Ημαθίας. Συνεργάζεται στενά με το τμήμα τουρισμού της νομαρχίας Ημαθίας αφού ο σκοπός τους είναι κοινός και έτσι μπορούν να πετύχουν καλύτερα αποτελέσματα. Έχουν εκδώσει μαζί διαφημιστικούς – τουριστικούς οδηγούς, συμμετέχουν μαζί σε εκθέσεις, υποδέχονται μαζί ξένους δημοσιογράφους ή υψηλά ιστάμενα πρόσωπα και τους ξεναγούν στις ομορφιές του νομού, στέλνουν έντυπο διαφημιστικό υλικό και σε τμήματα τουρισμού πολλών νομαρχιών της χώρας ώστε να γίνει ευρέως γνωστό ότι η Ημαθία έχει να επιδείξει πολλές μορφές εναλλακτικού τουρισμού. Επόμενος στόχος του «Ξένιου Δία» είναι η δημιουργία ιστοσελίδας του. Υπάρχουν επιχορηγήσεις όχι σε ικανοποιητικό βαθμό από διάφορους φορείς όπως από το Υπουργείο Τουρισμού, από τον ΕΟΤ, από τον ΟΑΕΔ για προγράμματα όμως που αφορούν νέες θέσεις εργασίας.

Δημοτική Επιχείρηση Τουρισμού Νάουσας

Η Δημοτική Επιχείρηση Τουρισμού Νάουσας (Δ.Ε.Τ. Νάουσας) και με διακριτικό τίτλο «Ξενοδοχείο Βέρμιο», ιδρύθηκε το 1985. Η διάρκεια της εταιρίας ορίστηκε για 100 χρόνια από τη δημοσίευση της απόφασης στο ΦΕΚ. Έδρα της είναι ο δήμος Νάουσας.

Σκοπός της επιχείρησης σύμφωνα με το καταστατικό είναι: Ο εξοπλισμός και η εκμετάλλευση ξενοδοχειακής μονάδας, εστιατορίου - καφετέριας στην περιοχή Αγίου Νικολάου και η τουριστική αξιοποίηση, ανάπτυξη και εκμετάλλευση της ευρύτερης περιοχής.

Η Δ.Ε.Τ. Νάουσας είναι η μεγαλύτερη επιχείρηση του είδους της στο Νομό Ημαθίας και πρώτη στην προσφορά υπηρεσιών. Η ξενοδοχειακή μονάδα «Βέρμιο» που ανήκει στη Δ.Ε.Τ. βρίσκεται στην περιοχή του Αγίου Νικολάου, λειτουργεί όλο το χρόνο και είναι β' κατηγορίας. Διαθέτει 70 δωμάτια, 150 κλίνες. Επίσης εκμεταλλεύεται εστιατόριο δυναμικότητας 200 καθισμάτων και καφετέρια – μπαρ 100 καθισμάτων καθώς και αίθουσα πολλαπλών χρήσεων. Στο διάστημα του καλοκαιριού το υπαίθριο εστιατόριο διαθέτει 400 καθίσματα και η καφετέρια 200. Στο δημοτικό πάρκο της πόλης εντός της πόλης της Νάουσας, βρίσκεται το κτιριακό συγκρότημα «Κιόσκι», το οποίο και εκμεταλλεύεται η Δ.Ε.Τ. Νάουσας ως εστιατόριο - καφετέρια. Διαθέτει και αίθουσες συνεδρίων. Κατά το δίμηνο Ιουλίου – Αυγούστου η επιχείρηση εκμεταλλεύεται το ορεινό κάμπινγκ της Γραμμένης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτατο διοικητικό όργανο της εταιρίας, διαμορφώνει κατά κύριο λόγο τη στρατηγική και την πολιτική ανάπτυξή της και εποπτεύει και ελέγχει τη διαχείριση των περιουσιακών της στοιχείων. Γενικά ασκεί κάθε εξουσία που αφορά την επιδίωξη των σκοπών της, με εξαίρεση τα θέματα που από το Δημοτικό Κώδικα υπάγονται στην αρμοδιότητα του Δημοτικού Συμβουλίου. Σύμφωνα με το Δημοτικό κώδικα το Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από 11 μέλη που ορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο με Πρόεδρο τον Δήμαρχο Νάουσας.

Οι εγκαταστάσεις της επιχείρησης, τόσο το «Βέρμιο» όσο και το «Κιόσκι» βρίσκονται στις πλεονεκτικότερες τοποθεσίες της Νάουσας και της ευρύτερης περιοχής και προσφέρουν υπηρεσίες ποιοτικά αναβαθμισμένες. Η επιχείρηση είναι όλα τα χρόνια της λειτουργίας της σταθερά προσανατολισμένη προς την συνεχή ποιοτική άνοδο του επιπέδου παροχής υπηρεσιών της, με στόχο όχι μόνον την ανοδική της πορεία και την ανταγωνιστικότητά της, αλλά και την λειτουργία της ως πιλοτικής μονάδας για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Αυτό αποδεικνύεται τόσο από την συνεχή ανάπτυξη και βελτίωση των εγκαταστάσεών της, τα οικονομικά της αποτελέσματα και από την συνεχή άνοδο των διανυκτερεύσεων στο ξενοδοχείο της, όσο και από το γεγονός ότι έχει πιστοποιηθεί κατά το σύστημα ποιότητας ΕΛΟΤ EN ISO 9001/2000 και HACCP.

Τμήμα Τουρισμού Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης

Από τις υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας αυτή που μας ενδιαφέρει είναι η Υπηρεσίες Πολιτισμού - Παιδείας - Τουρισμού, με την αρμόδια Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας - Τουρισμού.

Ειδικότερα η Διεύθυνση Πολιτισμού - Τουρισμού απαρτίζεται από τα παρακάτω τμήματα:

A) Τμήμα Πολιτιστικών Θεμάτων - Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων.

Στην αρμοδιότητα του τμήματος αυτού ανήκει η μελέτη - εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα της Ν.Α. για τα παρακάτω θέματα:

- Ανάδειξη και προβολή των αρχαιολογικών χώρων του νομού μέσα από τα προγράμματα του Υπουργείου Πολιτισμού.
- Ανάδειξη και προβολή των εθνικών μας θεμάτων μέσω του πολιτισμού.
- Ανάδειξη πολιτιστικών σχέσεων – ανταλλαγών με τις κοινότητες εξωτερικού και εφοδιασμός τους με έντυπο υλικό.
- Ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με πολιτιστικούς φορείς του νομού για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Εφαρμογή προγραμμάτων για την διατήρηση των παραδόσεων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και την ανάπλαση ιστορικών τόπων.
- Διοργάνωση εθνικών και διεθνών εκδηλώσεων.
- Έκδοση εντύπων τοπικού περιεχομένου και προβολή των αρχαιολογικών χώρων.
- Η ίδρυση κέντρων παροχής πολιτιστικών και κοινωνικών υπηρεσιών.
- Η ένταξη σε σχετικά με τον πολιτισμό κοινοτικά προγράμματα.

B) Τμήμα Τουρισμού

- Η καταγραφή όλων των Ημαθιωτών που ζουν στο εξωτερικό και η επανασύνδεσή τους με την πατρίδα μέσω εκδηλώσεων.
- Η μελέτη – εισήγηση στα αρμόδια όργανα της Ν.Α. για τα μέτρα και τις ενέργειες που επιβάλλονται για την ανάπτυξη, προβολή και διαφήμιση των αρχαιολογικών τόπων, των Βυζαντινών και νεότερων μνημείων, των διατηρητέων περιοχών, των χιονοδρομικών κέντρων και των χώρων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους του νομού.
- Η προβολή στο εσωτερικό και εξωτερικό με τη διανομή – αποστολή έντυπου και λοιπού πληροφοριακού υλικού για τις αρχαιότητες και τις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους του νομού.
- Η συστηματική πληροφόρηση των κατοίκων για την αξιοποίηση των τουριστικών δυνατοτήτων και ότι ο τομέας αυτός θα αποτελέσει τον μελλοντικό μοχλό ανάπτυξης του νομού.
- Η οργάνωση εκθέσεων – συνεδρίων και η συμμετοχή αντίστοιχα σε εκθέσεις και συνέδρια του εξωτερικού για την προβολή και διαφήμιση τόσο της πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και των αγροτικών, βιομηχανικών και λοιπών προϊόντων του νομού.
- Η εκπόνηση προγραμμάτων, έργων και μέτρων τουριστικής ανάπτυξης σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Προγραμματισμού.
- Η εφαρμογή προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης και ιδιαίτερα για την υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων.²⁰

Τα νομαρχιακά προγράμματα τουριστικής ανάπτυξης (Ν.Π.Τ.Α.)

Οι νομαρχίες είναι αρμόδιες σε συνεργασία με τις περιφέρειες, για την επεξεργασία και τη σύνταξη των νομαρχιακών προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης, στα οποία λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της χωρικής ενότητας του νομού, καθώς και οι διακρίσεις της σε παράκτια ζώνη, αγροτική

²⁰ Απόφαση από την εφημερίδα της κυβερνήσεως, Τροποποίηση-Κωδικοποίηση Ο.Ε.Υ. Ν.Α. Ημαθίας, Άρθρο 15, αρ.φύλλου 805

ζώνη, ορεινούς όγκους. Τα Ν.Π.Τ.Α. τα επεξεργάζονται επιστημονικές ομάδες διαφόρων ειδικοτήτων είτε αυτοτελώς είτε σε συνεργασία με τις Νομαρχιακές Επιτροπές Προβολής Τουρισμού (Ν.Ε.Π.Τ.). Οι Ν.Ε.Π.Τ. οι οποίες οφείλουν να αντιπροσωπεύουν το σύνολο των τουριστικών παραγωγών του νομού, πρέπει να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο ως προς την τελική διαμόρφωση των Ν.Π.Τ.Α. και την τελική διάρθρωση των επενδύσεων.

Τα Ν.Π.Τ.Α. μπορούν να επικεντρώνονται γύρω από έναν αριθμό δράσεων, οι οποίες είναι:

- Μέτρα ενάντια στη δημιουργία κορεσμένων τουριστικά περιοχών.
- Τουριστική αξιοποίηση παραδοσιακών κτισμάτων.
- Προώθηση δημιουργίας τουριστικών καταλυμάτων μικρού όγκου, μικρής και μέσης δυναμικότητας (αγροτική ζώνη, ορεινοί όγκοι).
- Προώθηση της υποδοχής των τουριστών στις «οικίες των ντόπιων» και χρήση τους ως καταλυμάτων (αγροτουρισμός).
- Συνεχής παρακολούθηση της αύξησης της δυναμικότητας των τουριστικών καταλυμάτων και του βαθμού ανάπτυξης των δραστηριοτήτων αναψυχής και των δραστηριοτήτων του ελεύθερου χρόνου.
- Διαφοροποίηση των υπάρχοντων τουριστικών καταλυμάτων και προσανατολισμός των νέων στο εναλλακτικό μοντέλο.
- Αποφυγή των πολλαπλών, παράλληλων και μη συντονισμένων δράσεων.
- Ανάπτυξη και υποστήριξη συλλογικών πρωτοβουλιών προβολής – προώθησης των τουριστικών προϊόντων του νομού.
- Ανάπτυξη, προστασία και συντήρηση των μονοπατιών του νομού.

Η παραγόμενη τουριστική προβολή προέρχεται κύρια από τα ετήσια προγράμματα της Ν.Ε.Π.Τ., έργο των οποίων είναι η κατάρτιση και υλοποίηση προγραμμάτων τουριστικής προβολής στο εσωτερικό και στο εξωτερικό. Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούνται μέχρι ποσοστού 50% από τον ΕΟΤ. Την τελευταία τριετία τα προγράμματα αυτά ανήλθαν σε συνολικό ποσό περίπου στα 260.000 ευρώ, ενώ 100.000 ευρώ περίπου δαπανήθηκαν ξεχωριστά από την Ν.Α. Ημαθίας. Οι στόχοι των παραπάνω προγραμμάτων είναι η γνωριμία της περιοχής και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που διαθέτει, τόσο σε διεθνές όσο και σε Ελλαδικό επίπεδο. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση των διανυκτερεύσεων στο νομό, που σήμερα στηρίζεται στον τουρισμό της μιας ημέρας ή της μιας διανυκτέρευσης.

Τα μέσα προβολής που έχουν χρησιμοποιηθεί αυτά τα χρόνια για την προβολή της Ημαθίας είναι τα εξής: Η συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις Τουρισμού στο εσωτερικό και εξωτερικό με της συνεργασία της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και τις άλλες Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, η έκδοση καλαίσθητου και πολύγλωσσου έντυπου διαφημιστικού υλικού, η έκδοση του τουριστικού CD-ROM του νομού που συνέβαλε σημαντικά στην προβολή του, η φιλοξενία ξένων και Ελλήνων δημοσιογράφων, η δημιουργία της ιστοσελίδας στο internet, οι διαφημιστικές καταχωρήσεις σε τουριστικούς οδηγούς και τουριστικά έντυπα.

Αναπτυξιακή Ημαθίας

Η Αναπτυξιακή Ημαθίας Α.Ε. (ΑΝ.ΗΜΑ.) αποτελεί έναν πολυμετοχικό φορέα ο οποίος ιδρύθηκε με πρωτοβουλία των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Νομού Ημαθίας και των Αγροτοσυνεταιριστικών Οργανώσεων του Νομού τον Ιούλιο του 1995. Μέτοχοι της εταιρίας είναι η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ημαθίας (με ποσοστό 20%), οι Δήμοι Βέροιας (με ποσοστό 15%), Νάουσας (με ποσοστό 10%) , Αλεξάνδρειας (με ποσοστό 10%) και Ειρηνούπολης (με ποσοστό 10%) και οι τρεις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, Βέροιας (με ποσοστό 13%), Νάουσας (με ποσοστό 11%) και Αλεξάνδρειας (με ποσοστό 11%).

Κύριος σκοπός της ΑΝ.ΗΜΑ. Α.Ε. είναι η πολύπλευρη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη του Νομού μέσω:

- Της υποβοήθησης των φορέων προγραμματισμού του Νομού.
- Της σύνταξης ολοκληρωμένων αναπτυξιακών μελετών.
- Της σύνταξης κοινωνικών μελετών – ερευνών και της απογραφικής έρευνας.
- Της υποστήριξης επενδυτικών πρωτοβουλιών του ιδιωτικού και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- Της μελέτης, τεκμηρίωσης και υλοποίησης πιλοτικών προγραμμάτων.
- Της ίδρυσης σε συνεργασία με άλλους φορείς θυγατρικών εταιριών.
- Της εφαρμογής και διαχείρισης κάθε προγράμματος εθνικού ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Της κατάρτισης και υλοποίησης επιμορφωτικών προγραμμάτων.
- Του σχεδιασμού και της υλοποίησης επιμορφωτικών προγραμμάτων που απευθύνονται στους αιρετούς.
- Της παροχής υπηρεσιών συμβούλου διαχείρισης και αξιολόγησης κοινοτικών προγραμμάτων.
- Της συνεργασίας της εταιρίας με αρμόδιες Υπηρεσίες, οργανισμούς κ.λ.π. και της ανάληψης κάθε δραστηριότητας που βοηθά στην επίτευξη του σκοπού της εταιρίας.
- Της σύναψης προγραμματικών συμβάσεων για την υλοποίηση έργων.

Η ΑΝ.ΗΜΑ παρέχει επίσης τεχνική υποστήριξη προς τους ΟΤΑ του νομού, με σύνταξη οικονομοτεχνικών μελετών στα πλαίσια προγραμματικών συμβάσεων. Διαθέτει έμπειρο και επιστημονικά καταρτισμένο στελεχιακό δυναμικό, σύγχρονο τεχνολογικό εξοπλισμό, ενώ έχει αναπτύξει και Γεωγραφικό Σύστημα Πληροφόρησης (G.I.S) για το σύνολο του Νομού Ημαθίας.

4.2 Παρελθοντικές και Τρέχουσες Ενέργειες Ανάπτυξης των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στην Ημαθία

Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Το πρόγραμμα Leader II του Νομού Ημαθίας, βασιζόταν στην κοινοτική πρωτοβουλία Leader II της Ευρωπαϊκής Ένωσης που σκοπό είχε την ανάπτυξη αγροτικών περιοχών, οι οποίες αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα ανάπτυξης στην περιοχή παρέμβασης της Ημαθίας και ανέρχεται στο ποσό των 1,86 δις. δρχ. Ο στόχος του προγράμματος ήταν η ενίσχυση επενδύσεων με τη μορφή επιδότησης, επί του συνολικού ύψους της επένδυσης (με ποσοστό 45-80% ανάλογα με το είδος της επένδυσης). Εφαρμόστηκε αποκλειστικά και μόνο στην οριζόμενη ως περιοχή παρέμβασης του νομού και αφορούσε προτάσεις για επενδύσεις:

- Στον αγροτουρισμό (Μέτρο 3)
- Στις μικρές επιχειρήσεις (Μέτρο 4)
- Στην αξιοποίηση επιτόπου και εμπορία της γεωργικής παραγωγής (Μέτρο 5)
- Στη διατήρηση του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς (Μέτρο 6)

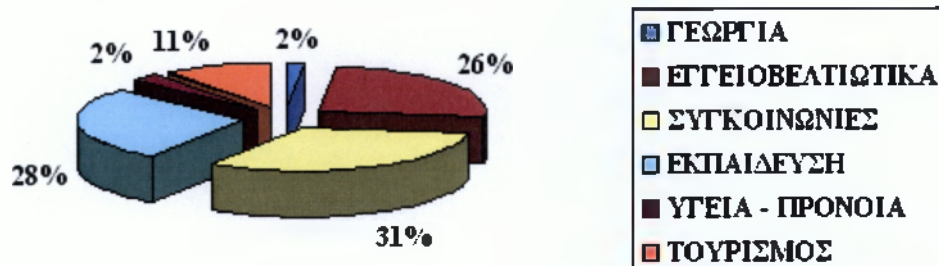
Όσον αφορά τον Αγροτουρισμό οι επενδύσεις ήταν αρκετές. Το είδος της επένδυσης ήταν ξενοδοχεία (γ' κατηγορίας) και επενδυτές ήταν πέντε, παραδοσιακοί ξενώνες, οι επενδυτές ήταν τέσσερις, κέντρο εστίασης και κέντρο γευστηγνομίας. Όλες οι παραπάνω επενδύσεις είχαν έδρα τη Νάουσα και το Αρκοχώρι Νάουσας.

Από το μέτρο 4, τις μικρές επιχειρήσεις δηλαδή, θα αναφέρω μόνο τις επενδύσεις που σχετίζονται με τον τουρισμό και είναι ένα εργαστήριο παραγωγής, εκθετήριο ειδών λαϊκής τέχνης στην Νάουσα και η κυψέλη παραδοσιακών τεχνών στον Τριποτάμο.

Στο μέτρο 5 η μόνη επένδυση που έγινε και μας αφορά είναι η παραγωγή - συλλογή και συσκευασία αρωματικών φυτών στην Άμμο.

Στο μέτρο 6 αξίζει να σημειωθούν οι επενδύσεις για την ανάπλαση, αξιοποίηση, ανάδειξη της κοίτης του Τριποτάμου, προστασία και βελτίωση περιβάλλοντος στην κοίτη του Τριποτάμου και πολυδύναμο πολιτιστικό κέντρο παραδοσιακού κτιρίου Σεφέρτζειου.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ Β' ΚΠΣ



Πηγή: Τμήμα Προγραμματισμού Νομαρχία Ημαθίας

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4.2.1.

Βλέπουμε λοιπόν από τη συνολική διαγραμματική απεικόνιση και από τον απολογισμό Β' ΚΠΣ στο Νομό Ημαθίας ότι οι επιχορηγήσεις για έργα στον τουρισμό, δεν ήταν ικανοποιητικές. Το μεγαλύτερο ποσοστό επιχορηγήσεων κατέχουν οι συγκοινωνίες, που άμεσα ή έμμεσα θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην έλευση επισκεπτών με την βελτίωση των δρόμων.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ Β' ΚΠΣ ΣΤΗΝ ΗΜΑΘΙΑ	
ΓΕΩΡΓΙΑ	410.858,40 €
ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΑ	6.217.456,04 €
ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	7.643.728,90 €
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	6.682.753,06 €
ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ	592.291,11 €
ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	2.554.660,04 €
ΣΥΝΟΛΟ	24.101.747,55 €

Πηγή : Τμήμα Προγραμματισμού Νομαρχία Ημαθίας

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.1.

Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (Ο.Π.Α.Α.Χ.)

Τα Ο.Π.Α.Α.Χ. αποτελούν ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, στις αγροτικές ορεινές και μειονεκτικές περιοχές της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Πρόκειται για παρεμβάσεις που υλοποιούνται για πρώτη φορά στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης και αποκρυσταλλώνουν μια νέα πολιτική προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της αγροτικής υπαίθρου. Οι καινοτόμες αυτές δράσεις συνδυάζουν την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων με την ταυτόχρονη υλοποίηση δημοσίων τεχνικών και κοινωνικών υποδομών. Βασίζονται σε ένα συνολικό και ολοκληρωμένο σχεδιασμό για συγκεκριμένες περιοχές, που προσβλέπουν στην αποτελεσματική αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων, στο πλαίσιο της κοινής προσπάθειας της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την κατεύθυνση αυτή.

Οι βασικοί στόχοι των Ο.Π.Α.Α.Χ. είναι οι εξής:

- η μείωση της απομόνωσης του ορεινού χώρου ,
- η μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και η στήριξη της ανάπτυξης στις λιγότερο ανεπτυγμένες αγροτικές περιοχές της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ,
- η ανάδειξη και αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των περιοχών αυτών και
- η δημιουργία βιώσιμων συνθηκών για τους τοπικούς πληθυσμούς .

Τα Ο.Π.Α.Α.Χ. χρηματοδοτούνται από τα 11 Μέτρα του Άξονα Προτεραιότητας 6 του Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας 2000 – 2006, τα οποία είναι:

- 6.1 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
- 6.2 Επενδύσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων
- 6.3 Επενδύσεις για τη βελτίωση και τον ορθολογισμό υλοτόμησης , μεταποίησης και εμπορίας των δασοκομικών προϊόντων
- 6.4 Εγγειοβελτιωκά έργα - Διαχείριση υδατικών πόρων της γεωργίας
- 6.5 Δράσεις στήριξης για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό
- 6.6 Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών, προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς
- 6.7 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε αγροτικές περιοχές και προστασία αγροτικού περιβάλλοντος
- 6.8 Ανάπτυξη και βελτίωση της υποδομής που σχετίζεται με την ανάπτυξη της γεωργίας
- 6.9 Δράσεις ανάπτυξης του ορεινού χώρου με έμφαση στη συγκρότηση ορεινών κέντρων ανάπτυξης
- 6.10 Βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης στα ορεινά κέντρα
- 6.11 Ειδικές δράσεις αγροτικής ανάπτυξης

Η συνολική δημόσια δαπάνη που διατίθεται για τα Ο.Π.Α.Α.Χ. από το Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας 2000 – 2006 ανέρχεται στα 51,73 εκατομμύρια €.

Τι περιλαμβάνουν και ποιες δράσεις χρηματοδοτούν τα Ο.Π.Α.Α.Χ. όσον αφορά τον τουρισμό;

Όσον αφορά τον τουρισμό περιλαμβάνουν:

Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων

- Ενισχύονται:

Επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν:

- Στη συμπλήρωση ή ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής των περιοχών παρέμβασης, σύμφωνα με πρότυπα συμβατά με το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής
- Στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, στο πλαίσιο προώθησης του τουριστικού προϊόντος της περιοχής παρέμβασης.

- Δικαιούχοι είναι:

Φυσικά πρόσωπα που δεν είναι γεωργοί ή νομικά πρόσωπα

- Ύψος ενίσχυσης:

Από 50% έως 55% (εξαρτάται από την περιοχή παρέμβασης), με συνολικό επιλέξιμο κόστος του επενδυτικού σχεδίου έως 440.000 €.

Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ανατολικού Βερμίου

Τι είναι το σχέδιο ανάπτυξης Ανατολικού Βερμίου;

Στα πλαίσια του άξονα 6 του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (Π.Ε.Π.) Κεντρικής Μακεδονίας (που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση), μέσω του οποίου θα χρηματοδοτηθούν ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης του αγροτικού χώρου με στόχο την μείωση της απομόνωσης των αγροτικών ορεινών περιοχών, την ανάδειξη των τοπικών πλεονεκτημάτων και την δημιουργία βιώσιμων συνθηκών για τους τοπικούς πληθυσμούς.

εντάσσεται και το ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης του ορεινού όγκου του Ανατολικού Βερμίου.

Η υλοποίηση των έργων του ολοκληρωμένου αυτού προγράμματος:

- Θα αξιοποιεί τις αναπτυξιακές δυνατότητες της περιοχής.
- Θα δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για ενίσχυση των εισοδημάτων των κατοίκων της και για μεγέθυνση των οικονομικών πόρων που εισρέουν στην περιοχή.
- Θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες που την χαρακτηρίζουν.
- Θα λειτουργεί συμπληρωματικά με τις άλλες δράσεις που υλοποιούνται ή σχεδιάζονται και αποσκοπούν στην ανάπτυξη της περιοχής ειδικότερα και του Νομού Ημαθίας γενικότερα.

Περιοχή παρέμβασης

Η διαμόρφωση του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Ορεινού Όγκου Ανατολικού Βερμίου, αναφέρεται στην εκπόνηση μελέτης με την μορφή ενός ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου σε συγκεκριμένο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής που καθορίζεται από σχετική απόφαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας. Η επιλογή της περιοχής αυτής, όπως έχει προκύψει μέσα από ένα σύνολο χωροταξικών κριτηρίων επιλογής από πλευράς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, περιλαμβάνει: α) τα Δημοτικά Διαμερίσματα (Δ.Δ.) Καστανέας, Γεωργιανών, Κουμαριάς, Κ. Βερμίου, Ράχης, Τριποτάμου και Ασωμάτων του Δήμου Βέροιας, β) το Δ.Δ. Φυτειάς, του Δήμου Δοβρά, και γ) το σύνολο του Δήμου Νάουσας πλην της πόλης Νάουσας, όπου θα μελετηθούν παρεμβάσεις εκτός των αναγκαίων υποδομών της πόλης Νάουσας οι οποίες δεν είναι επιλέξιμες στο ολοκληρωμένο σχέδιο αγροτικής ανάπτυξης.

Χαρακτηριστικά της περιοχής

Την περιοχή διαρρέουν οι ποταμοί: Τριπόταμος (που διασχίζει την πόλη Βέροια) Αράπιτσα (που διασχίζει την πόλη Νάουσα), καθώς επίσης και πλήθος πηγών και υδρορεμάτων που καταλήγουν στον Αλιάκμονα.

Οι δρόμοι επικοινωνίας με την Θεσσαλονίκη και τους όμορους Νομούς είναι ο οδικός άξονας της Εγνατίας οδού, τόσο με τον άξονα Βέροια - Κλειδί όσο και με τον άξονα Βέροια - Κοζάνη, το επαρχιακό δίκτυο Βέροιας - Νάουσας - Έδεσσας και το Σιδηροδρομικό δίκτυο Αθηνών - Πλατέος - Θεσσαλονίκης και Κοζάνης - Θεσσαλονίκης. Η απόσταση από το αεροδρόμιο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης είναι 90 χλμ., από το λιμάνι 75 χλμ. και από τους Ευζώνους 105 χλμ.

Οι χρήσεις γης στην περιοχή διακρίνονται κυρίως σε δάση (47,6%), σε βοσκότοπους (37,9%) και σε γεωργική γη (10,3%). Το ιδιοκτησιακό καθεστώς των δασικών εκτάσεων ποικίλει, σε Δημοτικά-Κοινοτικά, Μοναστηριακά, διακατεχόμενα, ανταλλάξιμα και ιδιωτικά δάση, ενώ στην περιοχή είναι συγκεντρωμένη η περισσότερη κτηνοτροφία του Νομού Ημαθίας

Στην περιοχή παρέμβασης έντονη είναι η παρουσία του αγροτικού τομέα, με κυρίαρχη καλλιέργεια τα ροδάκινα και τα μήλα, ενώ ιδιαίτερα δυναμική είναι η πορεία των κερασιών και του οίνου. Παράλληλα, σημαντική είναι η συμβολή της μεταποίησης, κυρίως με την κλωστοϋφαντουργία στην περιοχή της Νάουσας και την εμπορία και τυποποίηση νωπών φρούτων, ενώ τα τελευταία χρόνια διαρκή αύξηση παρουσιάζει ο τουρισμός, κυρίως στις εναλλακτικές του μορφές (αγροτουρισμός, αθλητικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός κ.λ.π.).

Προοπτικές ανάπτυξης και προβλήματα

Αναπτυξιακές δυνατότητες

Η περιοχή του Ανατολικού Βερμίου χαρακτηρίζεται από την φυσική της ομορφιά, τους πόλους έλξης τουριστικού ενδιαφέροντος που διαθέτει και την ύπαρξη υποδομών εξυπηρέτησης, οι οποίες όμως δεν επαρκούν για την κάλυψη των αυξημένων πλέον αναγκών. Το χαρακτηρισμένο ως "περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους" άλσος του Αγίου Νικολάου με τις παρεμβάσεις ανάδειξής

του οι οποίες αποτελούν πρότυπο σεβασμού προς το φυσικό περιβάλλον βραβευμένο από την Ε.Ε., τα δύο χιονοδρομικά και αθλητικά κέντρα του Σελίου και των 3-5 Πηγαδιών και το ορειβατικό μονοπάτι Ε4 έχουν ήδη αποτελέσει την βάση της έως σήμερα προσπάθειας ανάπτυξης του τουρισμού. Σε συνδυασμό με τους σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται στα όρια της περιοχής παρέμβασης, όπως η Βεργίνα, οι Μακεδονικοί Τάφοι των Λευκαδίων και η σχολή του Αριστοτέλους, τα βυζαντινά μνημεία, όπως οι εκκλησίες και τα μοναστήρια που υπάρχουν διάσπαρτα κυρίως στην περιοχή της Βέροιας, τα μνημεία θρησκευτικού ενδιαφέροντος όπως η Παναγία Σουμελά, και με δεδομένη την μικρή απόσταση από σημαντικά πληθυσμιακά κέντρα και την ευκολία πρόσβασης που προσφέρει η Εγνατία Οδός, προδιαγράφεται μια ευοίωνη περαιτέρω αναπτυξιακή πορεία.

Η οικονομική δραστηριότητα στην περιοχή παρέμβασης βασίζεται στην γεωργία, με προϊόντα ποιοτικά, όπως τα φρούτα και το κρασί, και προϊόντα Π.Ο.Π. όπως τα ροδάκινα και τα μήλα Ναούσης και τα κεράσια Ροδοχωρίου, και την μεταποίηση, με κυρίαρχη την θέση της κλωστοϋφαντουργίας, κυρίως γύρω από την Νάουσα και την τυποποίηση και εμπορία νωπών φρούτων. Σε συνδυασμό μάλιστα με τις δυνατότητες περαιτέρω αξιοποίησης του δασικού πλούτου μπορούν να δημιουργήσουν συνθήκες ανάπτυξης και να συνδράμουν αποφασιστικά στην αναστροφή της σημερινής φθίνουσας πορείας.

Η μελέτη μάλιστα του εξωτερικού οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος, μπορεί να προσδώσει μερικά ακόμη σημεία αισιοδοξίας, όπως η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού, που τόσο ταιριάζουν στα χαρακτηριστικά του Ανατολικού Βερμίου, η ανάπτυξη των αγορών γεωργικών προϊόντων στην Βαλκανική και στην Ανατολική Ευρώπη (κύρια στην Ρωσία και την Πολωνία) και η αυξανόμενη ζήτηση για προϊόντα υγιεινής διατροφής, που θα αποτελέσουν οδηγούς στην προσπάθεια χάραξης πολιτικής στον τομέα του τουρισμού και της γεωργίας.

Προβλήματα:

Θα πρέπει να τονιστεί η ύπαρξη δυσχερειών στην γεωργία με τις συχνά απηρχαιωμένες μεθόδους παραγωγής και διάθεσης και την ελλιπή προβολή των πλεονεκτημάτων των τοπικών γεωργικών προϊόντων, στην μεταποίηση, με την έλλειψη δομών στήριξης και πληροφόρησης και την ελάχιστη ανάπτυξη των βιοτεχνιών παραγωγής παραδοσιακών τοπικών προϊόντων, καθώς και η δασική εκμετάλλευση, με την απουσία φύλαξης και ενεργειών ανάδειξης και αξιοποίησης του δασικού πλούτου, ενώ τέλος θα πρέπει να τονιστεί και η σταδιακή υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των κατοίκων αφενός λόγω του περιορισμού του εισοδήματος τους και αφετέρου λόγω της απουσίας κάποιων βασικών υποδομών, κυρίως στις ορεινές κοινότητες, με τα ελλιπή δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης και τα πεπαλαιωμένα και προβληματικά αγροτικά ιατρεία.

Παράλληλα, αδυναμίες παρατηρούνται και στην τουριστική βιομηχανία στην περιοχή, η ύπαρξη των οποίων προκαλεί σημαντικά προβλήματα, όπως η κακή κατάσταση του οδικού δικτύου κυρίως στους ορεινούς οικισμούς, η έλλειψη επιπλέον κλινών και υποδομών εστίασης και η απουσία συνεργασίας των εμπλεκόμενων στον τουρισμό, που αποτελούν τροχοπέδη για το μέλλον.

Στρατηγικοί άξονες ανάπτυξης

Με βάση τις δυνατότητες και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα της περιοχής παρέμβασης και την γενική στρατηγική που έχει ήδη αναφερθεί, μπορούν να καταγραφούν οι άξονες προτεραιότητας του ολοκληρωμένου προγράμματος ως εξής, με τα μέτρα που περιλαμβάνει ο κάθε άξονας:

1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της πρωτογενούς παραγωγής (γεωργία, κτηνοτροφία, δασικός πλούτος) και δημιουργία συνθηκών ποιοτικής αναβάθμισης της.

Μέτρο 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Μέτρο 2: Βελτίωση υποδομών ενίσχυσης του πρωτογενούς τομέα

2.Βελτίωση της τυποποίησης και επεξεργασίας των αγροτικών προϊόντων και εκσυγχρονισμός των διαδικασιών και μεθόδων εμπορίας τους και παράλληλη ενίσχυση της παραγωγής τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων.

Μέτρο 1: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας για την στήριξη της μεταποίησης γεωργικών προϊόντων και της βιοτεχνίας - οικοτεχνίας

3.Ενίσχυση και ποιοτική αναβάθμιση των υποδομών τουρισμού και του τουριστικού προϊόντος της περιοχής.

Μέτρο 1: Ενίσχυση των υποδομών του τουριστικού τομέα

Μέτρο 2: Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

4.Βελτίωση της ποιότητας ζωής των μόνιμων κατοίκων της περιοχής παρέμβασης, αναβάθμιση και υποστήριξη του ανθρώπινου δυναμικού.

Μέτρο 1: Δράσεις για την βελτίωση της ποιότητας ζωής

Μέτρο 2: Ειδικές δράσεις στήριξης της απασχόλησης

Ποιους αφορά

Στον σχεδιασμό του προγράμματος αυτού ακολουθείται η πολιτική των ολοκληρωμένων παρεμβάσεων, οι οποίες αποτελούν μια νέα προσέγγιση και συνδυάζουν τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα με παρεμβάσεις του δημόσιου τομέα σε όλα τα επίπεδα ζωής των κατοίκων (παραγωγική βάση, ποιότητα ζωής, υποδομές, περιβάλλον κ.α.) Αυτό οδηγεί την μικροπεριφέρεια αναφοράς στην δημιουργία μιας ανταποδοτικής οικονομίας με ισχυρούς δεσμούς στην ανεξαρτησία των επιχειρήσεων, τόσο σε τοπικό, όσο σε περιφερειακό, αλλά και σε εθνικό επίπεδο, ενισχύοντας την επιχειρηματικότητα και μακροπρόθεσμα την ανταγωνιστικότητα των τοπικών οικονομικών μονάδων. Επιπρόσθετα, με τον συνδυασμό αυτό που θα πραγματοποιηθεί στις ιδιωτικές και τις δημόσιες επενδύσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διασφαλίζει βραχυπρόθεσμα την μεγέθυνση των παραγομένων κοινωνικών και οικονομικών αποτελεσμάτων σε τοπικό επίπεδο αλλά και μακροοικονομικά την δημιουργία μιας αλυσίδας από θετικές αντιδράσεις πολλαπλασιαστικών αποτελεσμάτων.

Δράσεις του προγράμματος

3^η Δράση: Ενίσχυση και εμπλουτισμός των υποδομών τουρισμού και του τουριστικού προϊόντος της περιοχής

ΜΕΤΡΑ	ΔΡΑΣΕΙΣ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
3.1 Ενίσχυση των υποδομών του τουριστικού τομέα	1. Αναπλάσεις ορεινών οικισμών	1.144.534 €
	2. Ανάδειξη αρχιτεκτονικών στοιχείων της υπαίθρου	352.164 €
	3. Βελτίωση τουριστικών διαδρομών	2.450.477 €
3.2 Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας	1. Αγροτουριστικά καταλύματα	2.480.176 €
	2. Ενίσχυση εναλλακτικών μορφών τουρισμού	440.000 €
	3. Κέντρα εστίασης και αναψυχής	440.000 €
	4. Ενθάρρυνση και υποστήριξη τουριστικών δραστηριοτήτων	132.326 €
	5. Σχεδιασμός και εκτύπωση τουριστικών οδηγών	58.694 €

Δράσεις του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Ανατολικού Βερμίου.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.2

Αποτελέσματα β' προκήρυξης του Ο.Π.Α.Α.Χ Ανατολικού Βερμίου

Έληξε η προθεσμία υποβολής επενδυτικών σχεδίων για ένταξη στο Β' Κύκλο Προκήρυξης του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου (ΟΠΑΑΧ) στην περιοχή του ορεινού όγκου Ανατολικού Βερμίου στο πλαίσιο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού

Προγράμματος Κεντρικής Μακεδονίας 2000 - 2006 με βάση τις από 8-2-2005 και 4-3-2005 προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τα καθεστώτα ενίσχυσης του Άξονα 6.

Περιοχή εφαρμογής του ΟΠΑΑΧ για την περιοχή του Ανατολικού Βερμίου είναι οι Δήμοι Νάουσας (πλην της πόλης της Νάουσας), τα Δ.Δ. Κ. Βερμίου, Κουμαριάς, Γεωργιανών, Καστανέας, Τριποτάμου, Ράχης και Ασωμάτων του Δήμου Βέροιας, και το Δ.Δ. Φυτείας του Δήμου Δοβρά του Νομού Ημαθίας.

Σύμφωνα με την ανωτέρω προκήρυξη τα επενδυτικά σχέδια υποβλήθηκαν στη Δομή Στήριξης του ΟΠΑΑΧ της Κεντρικής Μακεδονίας και ειδικότερα στην αντένα αυτής στο Νομό Ημαθίας που είναι η Αναπτυξιακή Εταιρεία Ημαθίας Α.Ε.

Στο πλαίσιο αυτό υποβλήθηκαν για το ΟΠΑΑΧ Ανατολικού Βερμίου 50 προτάσεις συνολικού προϋπολογισμού 7.319.390.28 € οι οποίες αναλύονται ανά Μέτρο και Δράση του προγράμματος στον παρακάτω πίνακα.

ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΡΟΥ / ΔΡΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
6.1	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	0	0 €
6.2	Επενδύσεις για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων πρώτης μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων	6	2.078.084,96 €
6.5	Δράσεις στήριξης για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό	7	389.340,00 €
6.5.1	Εμπορία γεωργικών προϊόντων ποιότητας	2	128.500,00 €
6.5.2.1	Βασικές υπηρεσίες για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό – Παροχή τεχνικής υποστήριξης (υπηρεσίες διαχείρισης)	1	55.940,00 €
6.5.2.2	Ενίσχυση τοπικών εκδηλώσεων που σχετίζονται με τη γεωργική παραγωγή και χαρακτηριστικά τοπικά αγροτικά προϊόντα	2	112.500,00 €
6.5.2.3	Πιλοτικά έργα επίδειξης για τη διάδοση νέων τεχνικών	2	92.400,00 €
6.6	Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών, προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς	21	432.502,93 €
6.7	Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας σε αγροτικές περιοχές και προστασία αγροτικού περιβάλλοντος	16	4.419.462,39 €
6.7.1	Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων ή απόκτησης εναλλακτικών εισοδημάτων	0	0 €
ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΡΟΥ / ΔΡΑΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
6.7.2.1	Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων	15	4.263.957,33 €
6.7.2.2	Ενίσχυση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων	1	155.505,06 €
ΣΥΝΟΛΟ Ο.Π.Α.Α.Χ.		50	7.319.390.28 €

Προτάσεις ανά μέτρο και δράσεις του Ο.Π.Α.Α.Χ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.3

Οι προτάσεις αυτές θα αξιολογηθούν από Γνωμοδοτική Επιτροπή Επενδυτικών Σχεδίων που συγκροτείται με Απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Η Γνωμοδοτική Επιτροπή προβλέπεται να συγκληθεί το αργότερο εντός τεσσάρων μηνών από την προαναφερθείσα καταληκτική ημερομηνία υποβολής.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα κοινοποιηθούν επί αποδείξει στον υποψήφιο ενδιαφερόμενο.

Οι παραπάνω δράσεις χρηματοδοτούνται από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας. Η ενίσχυση των επενδυτικών σχεδίων συγχρηματοδοτείται από εθνικούς πόρους (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο

Προσανατολισμού και Εγγυήσεων – Τμήμα Προσανατολισμού, του οποίου κύριος στόχος είναι «η καθιέρωση της σχέσης μεταξύ πολυλειτουργικής γεωργίας και ιδιαίτερης περιοχής, η ενδυνάμωση και στήριξη της ανταγωνιστικότητας της γεωργίας ως δραστηριότητας - κλειδί των αγροτικών περιοχών, η διευκόλυνση της συγκράτησης του πληθυσμού στις αγροτικές ζώνες, η διαφύλαξη και βελτίωση του περιβάλλοντος, του τοπίου και της κληρονομιάς».

Προτάσεις που εγκρίθηκαν στο Ο.Π.Α.Α.Χ. Ανατολικού Βερμίου που αφορούν τον τουρισμό

Ολοκληρώθηκε η διαδικασία αξιολόγησης των ιδιωτικών επενδυτικών σχεδίων που υποβλήθηκαν στα μέτρα 6.2, 6.5.1, 6.5.2 και 6.7 πλαίσια της Α' προκήρυξης του Ο.Π.Α.Α.Χ. Ανατολικού Βερμίου που εντάσσεται στο Π.Ε.Π. της Κεντρικής Μακεδονίας.

Με βάση τα προβλεπόμενα στον Φάκελο Υποψηφιότητας, κριτήρια αποκλεισμού και αξιολόγησης, καταρτίστηκαν με Απόφαση του Τελικού Δικαιούχου (Δ/ση Αγροτικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας) οι πίνακες εντασσόμενων επενδυτικών σχεδίων ως ακολούθως:

Προτάσεις Ανατολικού Βερμίου που αφορούν στον τουρισμό

ΜΕΤΡΟ 6.7, ΔΡΑΣΗ 6.7.2.1 Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων Συνολικός αριθμός υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων δέκα οχτώ (12)			
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ	ΤΟΠΟΣ	ΕΓΓΕΚΡ. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΤΙΔΟΥ & ΣΙΑ Ο.Ε.	Δημιουργία σύγχρονης ξενοδοχειακής μονάδας σε περιοχή μεγάλου φυσικού κάλλους	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	413.345,00 €
ΣΥΜΕΩΝΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ	Δημιουργία ξενοδοχειακής μονάδας 45 κλινών	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	415.359,00 €
ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΘΩΜΑΣ	Κατασκευή - ίδρυση και λειτουργία μονάδας εστιατορίου	ΚΟΥΚΟΥΛΙ	154.971,00 €
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΟΛΥΜΠΙΑ-ΕΥΔΟΞΙΑ	Δημιουργία μονάδας ενοικιαζόμενων δωματίων με την αξιοποίηση υπάρχοντος αρχοντικού	ΚΟΥΜΑΡΙΑ	255.269,00 €
ΥΙΟΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΑΦΟΛΑ	Ίδρυση ξενοδοχειακής μονάδας 4 κλειδιών	ΣΕΛΙ	213.601,00 €
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧ/ΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΝΑΟΥΣΑΣ	Εκσυγχρονισμός της ΔΕΤ Νάουσας με τη δημιουργία συνεδριακού κέντρου	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	191.198,00 €
ΧΑΤΖΗΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Ανέγερση ξενοδοχειακού συγκροτήματος τριών αστέρων κλασσικού τύπου	ΡΟΔΟΧΩΡΙ	382.970,00 €
ΜΕΤΡΟ 6.7, ΔΡΑΣΗ 6.7.2.1 Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων Συνολικός αριθμός υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων δέκα οχτώ (12)			
ΖΟΡΑ ΛΥΝΤΙΑ	Ίδρυση ξενοδοχείου επιλεγμένων δωματίων	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ	193.126,00 €
ΑΦΟΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ο.Ε.	Ίδρυση τουριστικής επιχείρησης ενοικιαζόμενων δωματίων	ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ	339.288,00 €
ΑΗΔΟΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	4 ανεξάρτητες τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και χώρος υποδοχής - εστίασης - bar	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ	336.665,00 €
ΥΙΟΙ ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΤΣΙΑΒΟΥΡΑ Ο.Ε.	Κατασκευή - διαμόρφωση κτιρίου σε εστιατόριο με αίθουσα πολλαπλών χρήσεων	ΚΟΥΜΑΡΙΑ	367.439,00 €
ΚΕΦΑΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Μία πεντάκλινη και δύο τρίκλινες επιπλωμένες ενοικιαζόμενες κατοικίες	ΚΟΥΜΑΡΙΑ	119.539,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ			3.382.770,00 €

Πίνακας εντασσόμενων επενδυτικών σχεδίων Ο.Π.Α.Α.Χ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.4

Σε όλα τα παραπάνω επενδυτικά σχέδια το ποσοστό της επιδότησης ανέρχεται στο 55% .

Προτάσεις Ανατολικού Βερμίου που αφορούν στον τουρισμό

ΜΕΤΡΟ 6.7, ΔΡΑΣΗ 6.7.2.3 Προβολή των συγκριτικών πλεονεκτημάτων των περιοχών παρέμβασης Συνολικός αριθμός υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων δύο (2)			
ΕΠΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ	ΤΟΠΟΣ	ΕΓΓΕΚΡ. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΔΗΜΟΣ ΝΑΟΥΣΑΣ	Ανάδειξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων ευρύτερης περιοχής Δ. Ναούσης	ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΔΗΜΟΥ ΝΑΟΥΣΗΣ	86.140,00 €
ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ 3-5 ΠΗΓΑΔΙΑ	Πρόγραμμα προβολής ευρύτερης περιοχής του Χιονοδρομικού Κέντρου 3-5 Πηγάδια	3-5 ΠΗΓΑΔΙΑ ΝΑΟΥΣΑΣ	35.000,00 €
ΣΥΝΟΛΟ ΕΓΓΕΚΡΙΜΕΝΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ			121.140,00 €

Πίνακας εντασσόμενων επενδυτικών σχεδίων Ο.Π.Α.Α.Χ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.5

Και στα δύο παραπάνω επενδυτικά σχέδια το ποσοστό της επιδότησης ανέρχεται στο 70%.

Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ορεινής Περιοχής Πιερίων

Η Πρόταση Ολοκληρωμένου Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ορεινής Περιοχής Πιερίων εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη, Ανασυγκρότηση της Υπαιθρου 2000-2006» στα πλαίσια του οποίου επιχειρείται η εφαρμογή στρατηγικής για την Ολοκληρωμένη και Πολυτομεακή προσέγγιση στην ανάπτυξη της υπαίθρου.

Οι τοπικοί φορείς, όπως εκφράζονται σήμερα από τους Δήμους Βελβεντού, Πιερίων Μακεδονίδος, Πέτρας και Ελαφίνας με την τεχνική στήριξη της Αναπτυξιακής Εταιρείας Δυτικής Μακεδονίας (ΑΝΚΟ) Α.Ε., ως Δομή Στήριξης για την εφαρμογή του προγράμματος και της Αναπτυξιακής Ημαθίας (ΑΝ.ΗΜΑ.) Α.Ε. ως Αντένα της Δομής Στήριξης της Δυτικής Μακεδονίας για το μέρος του προγράμματος που αφορά τον Νομό Ημαθίας (Δήμος Μακεδονίδος), αφού έγκαιρα είχαν διαγνώσει την αναγκαιότητα του ολοκληρωμένου τρόπου αντιμετώπισης της αναπτυξιακής διαδικασίας σ' ένα χώρο κοινό για όλους, παρέκαμψαν τα διοικητικά όρια και συνέταξαν πιλοτικά την περίοδο 1994-1995 τη Χωροταξική Μελέτη Ανάπτυξης του Ορεινού Όγκου Πιερίων.

Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, η ανάσχεση των φαινομένων οικονομικής υστέρησης, πληθυσμιακής αποδυνάμωσης και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, η εξασφάλιση απασχόλησης και εισοδήματος, η αύξηση του βαθμού οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και η βελτίωση της ποιότητας ζωής, είναι μερικοί από τους βασικούς στόχους του Ολοκληρωμένου Αναπτυξιακού Προγράμματος της Ορεινής Περιοχής Πιερίων.

Προβλήματα

- Διοικητική πολυδιάσπαση του χώρου, με αποτέλεσμα την μη ύπαρξη συνοχής και ενιαίας λειτουργίας.
- Ανεπαρκής επικοινωνία και σύνδεση μεταξύ των υποπεριοχών του ορεινού όγκου.
- Ανισομερής ανάπτυξη μεταξύ των ορεινών και των πεδινών οικισμών με πληθυσμιακές και κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις.
- Πολύμορφο ιδιοκτησιακό καθεστώς δασικών εκτάσεων, που λειτουργεί ανασταλτικά στην ολοκληρωμένη διαχείριση και ανάπτυξη των δασών.
- Ο μεγάλος βαθμός απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα, ο οποίος ξεπερνά το 70% και δημιουργεί συνθήκες εξάρτησης.
- Χαμηλή παραγωγικότητα και ΑΕΠ, που υπολείπεται κατά δέκα και πλέον μονάδες από τον αντίστοιχο μέσο όρο της Χώρας.

Πλεονεκτήματα

Η τάση για στήριξη και χρηματοδότηση της ολοκληρωμένης ανάπτυξης των ορεινών περιοχών γενικότερα στην Ε.Ε. και ειδικότερα στην Ελλάδα.

- Η τάση διαφοροποίησης των χώρων τουριστικού προορισμού, η οποία ξεκίνησε με δειλά βήματα.
- Η ολοκλήρωση των μεγάλων τεχνικών έργων (οδικών αξόνων), που περικλείουν την περιοχή (ΠΑΘΕ, Εγνατία) και δημιουργούν συνθήκες εύκολης πρόσβασης προς αυτήν.
- Η αυξανόμενη διεθνής τάση προσέγγισης της φύσης, του πολιτισμού, της παράδοσης και της υπαίθρου.
- Η ύπαρξη μεγάλων δυνατοτήτων αξιοποίησης των δασών και της παραγωγής ξύλου.
- Η αυξανόμενη διεθνής ζήτηση οικολογικών και επώνυμων παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων.
- Η μικρή απόσταση από μεγάλα αστικά - καταναλωτικά κέντρα όπως η Θεσσαλονίκη, καθώς και η γειτνίασή της με περιοχές ανεπτυγμένου θερινού τουρισμού (Πιερία).

Κεντρικός Στόχος

Δημιουργία ενός τοπικού μοντέλου ενδογενούς ανάπτυξης με την ορθολογική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και την ένταξη της αναπτυξιακής προοπτικής των Πιερίων σε μία συλλογιστική καθιέρωσης χωροταξικής πολιτικής για όλη την ορεινή χώρα.

Ειδικοί Στόχοι

- Εξάλειψη των ενδο και διαπεριφερειακών ανισοτήτων με τη δημιουργία ρεύματος συνεχών εισροών ανθρώπων, χρημάτων, μορφωτικών αγαθών, πληροφοριών και βελτιώσεων των δομικών στοιχείων της περιοχής των Πιερίων.
- Διαφύλαξη, προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος με την ορθολογική διαχείριση των φυσικών διαθεσίμων και με σεβασμό στη φύση και τις ανθρώπινες παραδόσεις.
- Διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης και αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων με την προώθηση ενεργειών και μέτρων εισροής πόρων στην περιοχή στη λογική της ολοκληρωμένης ανάπτυξης του αγροτικού - ορεινού χώρου.
- Αναγνώριση, σεβασμός και ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων της περιοχής.
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων με τη συμπλήρωση και τον εκσυγχρονισμό του δικτύου τεχνικών και κοινωνικών υποδομών.

Διάρθρωση του προγράμματος

Ο Άξονας 7 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη - Ανασυγκρότηση της Υπαίθρου 2000 – 2006» αποτελεί μια καινοτόμο προσέγγιση για την αγροτική ανάπτυξη και περιλαμβάνει μια σειρά μέτρων τα περισσότερα των οποίων βασίζονται στο Άρθρο 33 του Καν. ΕΚ 1257/99.

Περιοχή Παρέμβασης του Ο.Π.Α.Α.Χ. Πιερίων στον Νομό Ημαθίας καθορίστηκε το σύνολο του ορεινού Δήμου Μακεδονίδος (δ.δ. Ριζωμάτων, δ.δ. Σφηκιάς, δ.δ. Δασκίου και δ.δ. Πολυδεντρίου με τους οικισμούς του).

Στο σύνολό του το πρόγραμμα αναφέρεται σε δύο Περιφέρειες (Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας), σε τρεις νομούς (Ημαθίας, Κοζάνης και Πιερίας) και πέντε δήμους (Δήμοι Βελβεντού, Ελαφίνας, Μακεδονίδος, Πέτρας και Πιερίων).

Περιοχή Παρέμβασης του ΟΠΑΑΧ Πιερίων είναι στο σύνολό της η Ορεινή Περιοχή Πιερίων και καταλαμβάνει έκταση 819.400 στρέμματα.

Συγκεντρωτικά στοιχεία υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων Ο.Π.Α.Α.Χ. Πιερίων - Δήμου Μακεδονίδος

Τα συγκεντρωτικά στοιχεία των υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανάπτυξης Ορεινής περιοχής Πιερίων του Δήμου Μακεδονίδος παρουσιάζονται στον πίνακα 4.2.6

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΑ ΜΕΤΡΟ			
ΜΕΤΡΟ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΕΤΡΟΥ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
7.2	Δημιουργία υπηρεσιών διαχείρισης εκμεταλλεύσεων	0	0 €
7.3	Εμπορία Γεωργικών Προϊόντων Ποιότητας	1	63.700,00 €
7.4	Βασικές υπηρεσίες για την αγροτική οικονομία και τον αγροτικό πληθυσμό	1	118.000,00 €
7.5	Ανακαίνιση και ανάπτυξη χωριών - Προστασία και διατήρηση της αγροτικής κληρονομιάς	1	511.294,00 €
7.6	Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τη γεωργία, για να παρασχεθεί η δυνατότητα δημιουργίας πολλαπλών δραστηριοτήτων ή απόκτησης εναλλακτικών εισοδημάτων	3	588.500,00 €
7.9	Ενθάρρυνση των τουριστικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων	3	724.059,61 €
7.12	Επενδύσεις για τη Βελτίωση της Ανταγωνιστικότητας των Επιχειρήσεων Πρώτης Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών Προϊόντων	1	575.000,00 €
7.13	Επενδύσεις για τη βελτίωση και τον εξορθολογισμό της υλοτόμησης, μεταποίησης και εμπορίας των δασοκομικών προϊόντων	0	0 €
ΣΥΝΟΛΟ		10	2.580.553,61 €

Συγκεντρωτικά στοιχεία υποβληθέντων επενδυτικών σχεδίων Ο.Π.Α.Α.Χ. ορεινής περιοχής Πιερίων – Δήμου Μακεδονίδος. ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2.6

Το πρόγραμμα LIGHT

Περίληψη δράσης: Η συνεισφορά του πολιτιστικού αποθέματος στην ανάπτυξη της κάθε περιοχής αναγνωρίζεται σταδιακά σε όλη την Ευρώπη. Η εμπειρία σε διάφορες χώρες, δείχνει ότι η αποτελεσματική συνεργασία και κοινή δράση μεταξύ των διαφόρων πολιτιστικών ιδρυμάτων οδηγεί σε κοινωνικά και οικονομικά οφέλη. Οι Δημόσιες Βιβλιοθήκες παίζουν συχνά το ρόλο του συντονιστή στις συνεργασίες που αναπτύσσονται καθώς αφενός μεν δεν εμπλέκονται σε πολιτικές, κομματικές σκοπιμότητες και αφετέρου έχουν μεγαλύτερη εμπειρία στη χρήση των νέων τεχνολογιών από άλλους πολιτιστικούς οργανισμούς και φορείς. Το πρόγραμμα Light θα προσφέρει στις Βιβλιοθήκες και στους πιθανούς εταίρους των το πλαίσιο που απαιτείται για να αναδειχθούν και να γίνουν πιο προσιτές στο κοινό οι πηγές της πολιτιστικής κληρονομιάς της κάθε περιοχής. Η ψηφιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος των Βιβλιοθηκών, Μουσείων, Αρχείων, Αρχαιολογικών τόπων κλπ. και η ανάπτυξη ηλεκτρονικών πυλών του πολιτισμού της κάθε περιοχής αποτελούν τα πρώτα βήματα για βελτίωση της πρόσβασης στις πηγές. Παρόλα αυτά, η δυναμική ανάπτυξη και προώθηση των υπηρεσιών σε κάθε περιοχή είναι ανάγκη να αξιολογηθεί προσεκτικά στο πλαίσιο των οικονομικών και κοινωνικών δυνάμεων. Ένας τρόπος να υποστηριχθεί αυτή η διαδικασία αποτελεί η ολοένα και αυξανόμενη ανταλλαγή καλών παραδειγμάτων, δεξιοτήτων και γνώσης μεταξύ των διαφόρων περιοχών της Ευρώπης.

Το πρόγραμμα Light θα διευκολύνει την ανταλλαγή αυτών των εμπειριών μεταξύ της περιφέρειας της Κεντρικής Μακεδονίας, της Λισσαβόνας, του Del-Alfold στη Δανία, της Emilia Romagna στην Ιταλία και του Hovenstad στην Ουγγαρία. Με την ανάπτυξη πιλοτικών εφαρμογών σε κάθε περιοχή, το Light θα καταδείξει με ποιο τρόπο το πολιτιστικό απόθεμα μπορεί να υποστηρίξει: α. την άμεση οικονομική ανάπτυξη, μέσω εσόδων από τον τουρισμό και την εργασία. β. την ανάπτυξη δεξιοτήτων που συνδέονται με τις τοπικές ανάγκες γ την ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας και της συνοχής δίνοντας την ευκαιρία στους πολίτες να ανακαλύψουν και να καταλάβουν περισσότερο την τοπική και οικογενειακή τους παράδοση.

Το πρόγραμμα Light οργανώνεται γύρω από τέσσερις περιοχές δράσης: Προσδιορισμός εφαρμογών, Ανάπτυξη με πιλοτική εφαρμογή, Διάχυση αποτελεσμάτων και Αξιολόγηση μελλοντικών αναγκών. Το Light θα προσπαθήσεις να καταδείξει την πιθανή συνεισφορά των πολιτιστικών ιδρυμάτων στην τοπική ανάπτυξη με τους ακόλουθους τρόπους:

- α. Πειραματισμός και δοκιμές σε τοπικό επίπεδο με την προοπτική της μεταφοράς τεχνογνωσίας.
- β. Τονίζοντας την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων στην παροχή υπηρεσιών.
- γ. Δίνοντας βαρύτητα στην καινοτομία και τον πειραματισμό.

Η μεγαλύτερη συνεισφορά της δράσης επικεντρώνεται στην ανάπτυξη πέντε πιλοτικών εφαρμογών που θα καταδείξουν τον υποστηρικτικό ρόλο των βιβλιοθηκών και των άλλων πολιτιστικών οργανισμών σε μεγάλα θέματα της κοινωνικής ατζέντας όπως α. κοινωνική συνοχή β. πολιτιστική ταυτότητα και γ. οικονομική ανάπτυξη.

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας, σε συνεργασία με βιβλιοθήκες από τέσσερις περιοχές της Ευρώπης, εγκαινιάζει με ιδιαίτερη περηφάνια την εφαρμογή του Light, ενός πρότυπου προγράμματος, που ως κύριο στόχο του έχει την βελτίωση της ηλεκτρονικής πρόσβασης του κοινού στις πηγές της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στη χώρα μας, η Βιβλιοθήκη έχει υπογράψει, ήδη, Μνημόνια Συνεργασίας για την προώθηση του προγράμματος με το Δήμο της Βέροιας, τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της Ημαθίας και την Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων του νομού Ημαθίας. Παράλληλα, στο πλαίσιο της υλοποίησης της πιλοτικής εφαρμογής, η Βιβλιοθήκη αναπτύσσει ένα δίκτυο σχέσεων με φορείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης.

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας αποτελεί το συντονιστή εταίρο του προγράμματος Light, το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας Interreg III C - Ανατολική Ζώνη. Τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας αποτελούν, η βιβλιοθήκη της Λισσαβόνας (Πορτογαλία), η βιβλιοθήκη του Roskilde (Δανία), η βιβλιοθήκη της Μπολόνιας (Ιταλία) και η βιβλιοθήκη του Bekes (Ουγγαρία).

Το πρόγραμμα Light καταφέρνει να συνδέει τον πολιτισμό με την εκπαίδευση, να ενημερώνει το κοινό για την αξία της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, να δημιουργεί πρόσβαση στο πολιτιστικό απόθεμα της περιοχής καθώς και να συμβάλλει στη δημιουργία πολιτιστικού περιεχομένου ενθαρρύνοντας την καινοτομία και τον πειραματισμό.

Κεντρικό στοιχείο του προγράμματος Light, είναι η ανάπτυξη του ψηφιακού χάρτη της πόλης της Βέροιας. Ο χάρτης αυτός θα περιλαμβάνει χρήσιμες πληροφορίες για μνημεία, αξιοθέατα, καθώς επίσης πλήρη οδηγό εστιατορίων, ξενοδοχείων, agenda πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων κα. Η ψηφιακή αυτή εφαρμογή σκοπεύει να αναδειχθεί σε ξεχωριστό οδηγό γρήγορης περιήγησης σε ότι ποιο αξιόλογο έχει η πόλη να προσφέρει, βοηθώντας τόσο τους επισκέπτες να γνωρίσουν, όσο και τους κατοίκους να επανεκτιμήσουν το μέγεθος της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής. Για την δημιουργία αυτού του χάρτη αλλά και την οργάνωση ενός σεμιναρίου ψηφιακής τεχνολογίας και ψηφιακού πολιτισμού η Βιβλιοθήκη συνεργάζεται με τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, την 11η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, τα Γενικά Αρχεία του Κράτους Ν. Ημαθίας και το Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών του Δήμου της Βέροιας.

Πορεία του έργου:

- Εκδηλώσεις γνωριμίας με τον πρώτο ψηφιακό πολιτιστικό χάρτη της πόλης www.theVeriagrid.org της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης της Βέροιας
- Η Βιβλιοθήκη της Βέροιας παρουσίασε την πιλοτική εφαρμογή TheVeriagrid – Πρόγραμμα Light στο ΤΕΙ της Θεσσαλονίκης.
- Η Βιβλιοθήκη της Βέροιας παρουσίασε το πρόγραμμα Light στο πολυσυνέδριο Money Show 2005 στην Αθήνα.
- Σεμινάριο ψηφιακής Τεχνολογίας και Ψηφιακού Πολιτισμού.
- Ημερίδα για Βιβλιοθήκες, Αρχεία, Μουσεία, Πολιτιστικούς οργανισμούς και όσους ασχολούνται με τον ψηφιακό πολιτισμό.
- Παρουσίαση της δράσης σε ημερίδα για τις βιβλιοθήκες στην Αθήνα.
- Παρουσίαση της δράσης σε ημερίδα με θέμα " Εθνικές & Ευρωπαϊκές δράσεις για την πολιτιστική κληρονομιά, μουσεία, αρχεία και βιβλιοθήκες" στη Θεσσαλονίκη.
- Παρουσίαση της μέχρι τώρα πορείας του έργου σε εκδήλωση στη Βέροια.
- Εναρκτήρια συνάντηση εταίρων στη Βέροια.

Με την τελική έγκριση του προγράμματος που οριστικοποιήθηκε στις αρχές του Δεκέμβρη του 2004 οργανώθηκε άμεσα και η εναρκτήρια συνάντηση των εταίρων του Light.

Στη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στη Βέροια, στις 11 Δεκεμβρίου 2004 αναπτύχθηκε το πλάνο δράσης του προγράμματος και τέθηκαν οι βάσεις για την περαιτέρω συνεργασία και υλοποίηση των επί μέρους δραστηριοτήτων.

- Συνάντηση με Πορτογάλους εταίρους στη Βέροια

Τον Ιανουάριο του 2005 έγινε η εναρκτήρια συνάντηση με τους Πορτογάλους εταίρους στην Βέροια. Έτσι ολοκληρώθηκε ο κύκλος επαφών με όλους τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα.

- Υπογραφή Μνημονίων Συνεργασίας με φορείς της περιοχής

Η διαδοχική ενημέρωση των αρχών της περιοχής έδωσε την δυνατότητα σε σύντομο χρονικό διάστημα να προχωρήσει η υπογραφή Μνημονίων Συνεργασίας με την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της Ημαθίας, τον Δήμο της Βέροιας και την Τοπική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων του Νομού Ημαθίας.

Η Επιλογή των φορέων αυτών σηματοδοτεί και το εύρος το οποίο θέλει να προσδώσει η βιβλιοθήκη της Βέροιας στις συνεργασίες που θα αναπτυχθούν για την προώθηση και ανάδειξη τη πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής

Η εταιρεία Ακαλανθίς

Οι τουριστικές επιχειρήσεις Ακαλανθίς δραστηριοποιούνται στην ευρύτερη περιοχή της Ημαθίας με επίκεντρο τα Πιέρια Όρη και την πόλη της Βέροιας. Στόχος της επιχείρησης είναι να αναδείξει την απaráμιλλη φυσική ομορφιά της περιοχής, να διαδώσει την πλούσια ιστορία της, και να οργανώσει την ευχάριστη διαμονή των επισκεπτών της.

Η Ακαλανθίς αναλαμβάνει:

- Υψηλού επιπέδου περιηγήσεις στα Πιέρια και γενικότερα στην ευρύτερη περιοχή με έμφαση στον πολιτισμό, στην παράδοση και στις φυσικές ομορφιές.
- Πεζοπορικές διαδρομές με οικολογικό - πολιτιστικό προσανατολισμό.
- Επισκέψεις σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, παραδοσιακές συνοικίες και οικισμούς.
- Υπαίθριες δραστηριότητες με ορειβατικές διαδρομές στο δίκτυο των ορεινών μονοπατιών που διαπερνούν το διεθνές ορειβατικό μονοπάτι E4, αναβάσεις βουνών, ποδήλατο βουνού, κωπηλασία στον Αλιάκμονα, ψάρεμα, ιππασία, αναζητήσεις βοτάνων και σπανίων λουλουδιών της περιοχής, παρατηρήσεις πουλιών, φωτογραφήσεις.
- Επισκέψεις και ξεναγήσεις στα εξωκλήσια και τις μονές των Πιερίων και της ευρύτερης περιοχής.
- Επισκέψεις και ξεναγήσεις στους αρχαιολογικούς χώρους της Βαργίνας και της ευρύτερης περιοχής.
- Κρατήσεις ξενοδοχείων, εισιτηρίων, υποστήριξη συνεδρίων με υπαίθριες δραστηριότητες και ξεναγήσεις.
- Μελέτες τουριστικής ανάπτυξης και υπαίθριας αναψυχής.
- Οργάνωση και υποστήριξη προβολής τουριστικών επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων στο διαδίκτυο, με κατασκευές ιστοσελίδων, διαφημίσεις, τεχνική υποστήριξη.

Η διαφορετικότητα των εναλλακτικών δραστηριοτήτων που προσφέρει η περιοχή σε συνδυασμό με την άρτια οργάνωση της εταιρίας μας εγγυώνται ευχάριστες εκδρομές και διακοπές στους λάτρεις της φύσης και όχι μόνο.

Τουριστικές Εκθέσεις

Ο νομός Ημαθίας συμμετέχει σε τουριστικές εκθέσεις της χώρας μας αλλά και σε χώρες του εξωτερικού, με σκοπό την προβολή του και την αύξηση του τουρισμού. Από τις μεγαλύτερες εκθέσεις στην Ελλάδα είναι το “Τουριστικό Πανόραμα” και η Διεθνής Έκθεση Τουρισμού «Φιλοξένια» που γίνεται στην Διεθνής Έκθεση Θεσσαλονίκης.

Την ευθύνη οργάνωσης και λειτουργίας του περιπτέρου έχει το Τμήμα Τουρισμού της Ν.Α. σε συνεργασία με τη Ν.Ε.Τ.Π. Ημαθίας, σε συνεργασία με το ενιαίο περίπτερο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, σε έναν καλαίσθητο χώρο στον οποίο προβάλλονται οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού της περιοχής. Πολλές και οι συμμετοχές των επαγγελματιών και επιχειρήσεων του Νομού, που με έντυπο υλικό αλλά και την αυτοπρόσωπη συμμετοχή τους, παρουσιάζουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα τουριστικά προϊόντα και τις υπηρεσίες τους, καθώς και Δήμων του Νομού. Ομοίως γίνεται και η προβολή σε Τουριστικές Εκθέσεις του εξωτερικού.

Επίσης η Ν.Α. Ημαθίας συμμετέχει και στην έκθεση «Agrotica» στις εγκαταστάσεις της Δ.Ε.Θ., όπου μαζί με τις άλλες Ν.Α. αποτελούν το πολιτιστικό κέντρο της έκθεσης. Στο περίπτερο παρουσιάζονται όλα τα τοπικά γεωργικά προϊόντα (γλυκά, μαρμελάδες) και πραγματοποιούνται διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Μπορούν να πάρουν μέρος στην έκθεση, επιχειρήσεις του νομού (παραγωγή κομπόστας, μαρμελάδας, κρασιού, γαλακτοκομικών προϊόντων κ.τ.λ.) και εργαστήρια παραγωγής τοπικών παραδοσιακών προϊόντων.

«Ο Δήμος Βέροιας συμμετείχε στο 11^ο Τουριστικό Πανόραμα 2006»

Ο Δήμος της Βέροιας, συμμετείχε στο 11^ο Τουριστικό Πανόραμα 2006, την μεγαλύτερη έκθεση εσωτερικού τουρισμού της χώρας, από τις 4 έως της 7 Μαΐου, στις εγκαταστάσεις του εκθεσιακού κέντρου Exroathens στην Ανθούσα Αττικής. Ο Δήμος συμμετείχε με την Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης και φιλοξενήθηκε στο περίπτερο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, σε χώρο 35 τ.μ. Παράλληλα με την συνολική παρουσίαση του περιπτέρου, τον χώρο φιλοξενίας του Δήμου επισκέφθηκε πλήθος επισκεπτών, έγιναν επαφές και συζητήσεις με ασχολούμενους φορείς και ιδιώτες με τον τουρισμό, μοιράστηκε έντυπο υλικό, με το οποίο προβάλλεται ο νομός και οι ομορφιές του.²¹

Δημοσιογράφοι στην Ημαθία

Στα πλαίσια του προγράμματος τουριστικής προβολής της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, επισκέπτονται τον νομό Ημαθίας ξένοι δημοσιογράφοι. Το πρόγραμμα συνήθως περιλαμβάνει, επίσκεψη στον αρχαιολογικό χώρο της Βεργίνας, το Βήμα του Αποστόλου Παύλου, τον Άγιο Νικόλαο της Νάουσας. Οι δημοσιογράφοι είναι διαφόρων εθνικοτήτων Αυστριακοί, Τσέχοι, Γερμανοί, Γάλλοι και δηλώνουν εντυπωσιασμένοι από τον νομό. Την Ημαθία επισκέφτηκε κανάλι της ουγγρικής τηλεόρασης

Την Ημαθία επισκέφτηκε το τριήμερο 16 – 18 Αυγούστου τηλεοπτικό συνεργείο της ουγγρικής κρατικής τηλεόρασης MTV2 και βιντεοσκόπησε πλάνα από το νομό Ημαθίας. Επικεφαλής του συνεργείου ήταν ο διευθυντής του καναλιού. Λήφθηκαν πλάνα από τη Βεργίνα, τη Βέροια, τη Νάουσα και άλλες περιοχές. Επίσης στα μέλη του συνεργείου δόθηκαν πλάνα αρχείου από τα χιονοδρομικά κέντρα και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Το ουγγρικό κανάλι θα ετοιμάσει ημίωρη εκπομπή τουριστικού περιεχομένου για την Ημαθία.²²

Διαμορφώσεις φυσικών διαδρομών εντός της κοίτης του ποταμού Αράπιτσα Δήμου Νάουσας

Πρόκειται για ένα σπουδαίο έργο τουριστικής ανάπτυξης για το οποίο υπογράφηκε και η σχετική μελέτη. Η μελέτη αφορά τις παρεμβάσεις οι οποίες θα γίνουν στην κοίτη του ποταμού Αράπιτσα, ώστε να εξασφαλιστεί η προσπέλαση στο φυσικό τοπίο και η διασύνδεσή του με το δίκτυο των παραποτάμιων δημόσιων κοινόχρηστων χώρων.

Με τις παρεμβάσεις αυτές θα δημιουργηθούν χώροι στάσης, θέας και αναψυχής προωθώντας ένα σύνθετο πλέγμα δραστηριοτήτων, λειτουργιών και χρήσεων. Σύμφωνα με τη μελέτη τα έργα που θα γίνουν αφορούν: την ανάπλαση των εξεδρών και πλατωμάτων που υπάρχουν, το σχεδιασμό και την κατασκευή αντιστηρίξεων, δαπέδων, εξεδρών, μικρών γεφυριών, με σκοπό τη διαμόρφωση φυσικών διαδρομών κατά μήκος του ποταμού. Επίσης στη μελέτη περιλαμβάνονται ο σχεδιασμός του φωτισμού για την ανάδειξη του φυσικού τοπίου, ο αστικός εξοπλισμός χρήσης του δημοσίου χώρου(καθιστικά, καλάθια απορριμμάτων, πινακίδες ενημέρωσης).

Ο προϋπολογισμός της μελέτης ανέρχεται σε 89.615 ευρώ και σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, η εκπόνησή της θα ολοκληρωθεί τον επόμενο χρόνο.

²¹ «Ο Δήμος Βέροιας συμμετείχε στο 11^ο Τουριστικό Πανόραμα 2006», Μακεδονική, 11/05/06, σελ.3

²² «Ούγγροι δημοσιογράφοι στην Ημαθία», Μακεδονική, 19/8/06, σελ.5

Μετά την ένταξη του έργου διαμόρφωσης των πεζοδρόμων του ποταμού Αράπιτσα στη Νάουσα, εντάχθηκε με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και το τελευταίο μεγάλο έργο ανάπλασης του ποταμού που αναμενόταν η ένταξή του. Πρόκειται για το έργο «Διαμορφώσεις φυσικών διαδρομών εντός της κοίτης του ποταμού Αράπιτσα», προϋπολογισμού 770.000 ευρώ, με φορέα εκτέλεσης το Δήμο Νάουσας.

Το έργο «Διαμορφώσεις φυσικών διαδρομών εντός της κοίτης του ποταμού Αράπιτσα» εντάσσεται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης που αφορά συνολικές παρεμβάσεις βελτίωσης του αστικού χώρου στις πόλεις της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και ειδικότερα στο πλαίσιο του εγκεκριμένου Επιχειρησιακού Σχεδίου για το Δήμο Νάουσας με τίτλο "Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Αστικής Ανάπτυξης Περιοχής Ποταμού Αράπιτσα Δήμου Νάουσας", συνολικού προϋπολογισμού 5.294.666 ευρώ.

Πρόκειται για τη διαμόρφωση φυσικών διαδρομών, που συνδέουν περιοχές αξιοθέατες και αξιοποιήσιμες και δίνουμε τη δυνατότητα ανάδειξης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων μιας περιοχής, που γνώρισε την υποβάθμιση, αν και είναι προφανές ότι αξίζει καλύτερης τύχης. Με το πρόγραμμα που υλοποιούμε η περιοχή του ποταμού Αράπιτσα θα αλλάξει όψη και θα γίνει επισκέψιμη, ενώ είναι στο χέρι της τοπικής κοινωνίας να εκμεταλλευτεί τα έργα που υλοποιήσαμε και υλοποιούμε προς όφελος της πόλης, των πολιτών και του Νομού Ημαθίας γενικότερα. Στόχος του έργου είναι η εξυγίανση καθώς και η αισθητική πολιτιστική και λειτουργική αναβάθμιση της κοίτης του ποταμού Αράπιτσα με την επιλεκτική ανάπλαση των πρανών και της κοίτης του ποταμού καθώς και με την απόδοσή τους στους κατοίκους και στους επισκέπτες ως λειτουργικής ζώνης του αστικού ιστού και ως ζώσας υποδομής της καθημερινής αναψυχής. Οι φυσικές διαδρομές εντός της κοίτης του ποταμού Αράπιτσα θα εξασφαλίσουν πολλαπλά ερεθίσματα στον επισκέπτη-χρήστη του χώρου, συστηματική γνωριμία με την ιδιαιτερότητα του οικοσυστήματος, ξεκούραση και συμφιλώση με το απρόσμενο στοιχείο που υποκρύπτει συχνά το φυσικό τοπίο, με ένα πλέγμα παρεμβάσεων που να είναι ενεργό, που δεν θα εγκαταλειφθεί εύκολα, που θα επιζητείται συνεχώς η επέκτασή του. Το πλέγμα των τεχνητών στοιχείων θα λειτουργήσει συμπληρωματικά και υποστηρικτικά στο φυσικό οικοσύστημα, όντας καίριο και εύστοχο, ενταγμένο με φυσικό τρόπο στο τοπίο, δημιουργώντας συνθήκες διαλόγου και διαντίδρασης και όχι όρους επιβολής και κυριαρχίας του σχεδιασμού στο περιβάλλον. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα του σχεδιασμού των φυσικών διαδρομών εντός της κοίτης του ποταμού Αράπιτσα είναι η συνολική ενιαία αντιμετώπιση του ποταμού ως οργανωτικού στοιχείου της πόλης και η επανένταξή του στη ζωή της πόλης η αποκατάσταση - αναθεώρηση της λειτουργικής και ζωτικής σχέσης του αστικού ιστού με τον υδάτινο άξονα και το φυσικό περιβάλλον η αναγνωρισιμότητα της συνθετικής χειρονομίας και της λειτουργίας του χώρου και η ανάδειξη του φυσικού υδάτινου άξονα μέσα στο ευρύτερο αστικό περιβάλλον σε όλα τα επίπεδα του σχεδιασμού. Επισημαίνεται η συμβολή του ηλεκτροφωτισμού στην ανάδειξη του φυσικού τοπίου.

Πολυδύναμο κέντρο Σχολής Αριστοτέλους

Πολυδύναμο κέντρο προβολής και αναψυχής στα Ισβόρια της Νάουσας, θα γίνει στον περιβάλλοντα χώρο του αρχαιολογικού μνημείου της Σχολής Αριστοτέλους σε έκταση 6.273 τ.μ., με εγκαταστάσεις εκθεσιακού χώρου, αίθουσα προβολής, αναψυκτήριο, εστιατόριο, χώρο υποδοχής – εξυπηρέτησης, χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων και λεωφορείων.

Με την ολοκλήρωση του έργου, θα δημιουργηθεί ένας ολοκληρωμένος χώρος εξυπηρέτησης, ξενάγησης και αναψυχής επισκεπτών, στηρίζοντας την προσπάθεια για την αύξηση της τουριστικής επισκεψιμότητας και της ανάπτυξης του τόπου.

Ιστορικό κέντρο του Μακεδονικού Ελληνισμού

Ιστορικό κέντρο του Μακεδονικού Ελληνισμού φιλοδοξεί να γίνει η Αλεξάνδρεια μέσα από την υλοποίηση ενός μακρόπνοου έργου αναπαράστασης της ιστορίας του Μακεδονικού Αγώνα.

Πρόκειται για ένα επενδυτικό σχέδιο, που αφορά στη δημιουργία υποδομών τουριστικής αξιοποίησης, της περιοχής παλιάς κοίτης του ποταμού Αλιάκμονα, η οποία βρίσκεται στο χωριό Νησέλι του Δήμου Αλεξάνδρειας.

Η περιοχή αυτή είναι γνωστή ως Παλιομάνα, έχει έκταση εκατοντάδων στρεμμάτων και αποτελεί αξιόλογο υδροτοπικό σύστημα, του οποίου τα χαρακτηριστικά προσομοιάζουν με αυτά του πρώην βάλτου (αποξηρανθήσα κατά τη δεκαετία 1920-1930 λίμνη των Γιαννιτσών).

Η προς δημιουργία τουριστική υποδομή με το ιστορικό περιεχόμενό της και τις υψηλές προδιαγραφές δόμησης και λειτουργίας της, μπορεί να γίνει πασίγνωστη και πόλος έλξης επισκεπτών ιστορικού και φυσιολατρικού τουρισμού. Με την υλοποίηση του έργου, η Ημαθία θα αποκτήσει ένα πλούσιο πεδίο περιοχών τουριστικού προορισμού, μαζί με τη Βεργίνα, τη Σχολή Αριστοτέλη, τις Βυζαντινές εκκλησίες και άλλες ομορφιές που διαθέτει.

Σύμφωνα με τα στοιχεία των μελετών που έχουν εκπονηθεί, ο προϋπολογισμός του έργου μπορεί να αγγίζει τα 2,8 εκατ. ευρώ.

Αναπλάσεις όψεων κτιρίων του Αρκοχωρίου

Στο Δημοτικό Διαμέρισμα Αρκοχωρίου, ύστερα από αιτήσεις ιδιωτών εγκρίθηκε η αποκατάσταση των όψεων αξιόλογων κτιρίων του οικισμού.

Οι χρηματοδοτήσεις προέρχονται από το Ο.Π.Α.Α.Χ. Ανατολικού Βερμίου του Π.Ε.Π. Κεντρικής Μακεδονίας και με τις αναπλάσεις των προσόψεων των σπιτιών ο οικισμός του Αρκοχωρίου θα αναβαθμιστεί και θα αποτελεί έναν επιπλέον τουριστικό προορισμό της περιοχής.

4.3 Προοπτικές Βελτίωσης και Ανάπτυξης των Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού στο Ν. Ημαθίας

Πρόταση Στόχων - Στρατηγικής - Δράσεων

Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η τουριστική υποδομή της Ημαθίας μπορεί να κριθεί ικανοποιητική αλλά όχι σε μεγάλο βαθμό και πλήρης.

Αν εξαιρέσουμε τις ικανοποιητικές εγκαταστάσεις στα Χιονοδρομικά Κέντρα, το αρκετά καλό συγκοινωνιακό και τηλεπικοινωνιακό δίκτυο, στον τομέα των τουριστικών εξυπηρετήσεων (ξενοδοχειακές κλίνες, επίπεδο service, χώροι πάρκινγκ, εστιατόρια και άλλα καταστήματα παροχής υπηρεσιών κ.ά.) η κατάσταση δεν είναι ικανοποιητική.

Η έλλειψη των απαιτούμενων ξενοδοχειακών μονάδων και ιδιαίτερα μεγάλων κατηγοριών, δημιουργεί σοβαρά προβλήματα στην κατεύθυνση της προσέλκυσης ξένων τουριστών, οι οποίοι διαθέτουν σημαντικά χρήματα για τουρισμό αλλά έχουν και τις ανάλογες απαιτήσεις τουριστικής εξυπηρέτησης και παροχής υπηρεσιών.

Τα τελευταία βέβαια χρόνια, μέσα από τα Κοινοτικά Προγράμματα, προσθέσαμε 500 περίπου νέες κλίνες, που είναι, πέρα από το ξεν. «ΑΙΓΕΣ ΜΕΛΑΘΡΟΝ» 4*, μικρές πανέμορφες μονάδες.

Είναι επόμενα ιδιαίτερα επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας της απαραίτητης υποδομής και είναι εμφανές ότι εμπλέκονται οι φορείς της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι κρατικοί φορείς και οι ιδιώτες που ασχολούνται ή πρόκειται να ασχοληθούν με την παροχή τουριστικών υπηρεσιών.

Μία πρώτη προσέγγιση του θέματος δημιουργίας της υποδομής, θα μπορούσε να καταγράψει τις παρακάτω ενέργειες-δράσεις για την υποδομή:

- Ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων ώστε να καταστούν επισκέψιμοι στο κοινό. Καθοριστικό έργο που θα δώσει μεγάλη δυναμική στον τομέα αυτό, είναι το Μουσείο της Βεργίνας, το οποίο και θα αναδείξει ολόκληρη την περιοχή. Είναι ένα έργο τεράστιας ιστορικής, Εθνικής και πολιτιστικής αξίας.
- Συντήρηση και ανάδειξη των Βυζαντινών Εκκλησιών της Βέροιας, που σήμερα είναι ελάχιστες επισκέψιμες.
- Ολοκλήρωση των υποδομών στα Χιονοδρομικά Κέντρα (LIFT, χώροι πάρκινγκ, συμπληρωματικές εγκαταστάσεις κ.λ.π.). Στο Ε.Χ.Κ. Σελίου είναι αναγκαία η ολοκλήρωση του κτιρίου του Εστιατορίου και η κατασκευή του πάρκινγκ. Τον σπουδαιότερο όμως ρόλο θα παίξουν επενδύσεις που έχουν να κάνουν με την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου στα Χ.Κ.

Τέτοιες επενδύσεις είναι η δημιουργία δρόμων ποδηλασίας, αναψυχής, περιπάτου, παγοδρόμια, αθλητικές εγκαταστάσεις κ.λ.π., που θα δώσουν τη δυνατότητα και σε ιδιώτες επενδυτές να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη των περιοχών αυτών.

- Βελτιώσεις των διεθνών (Ε4) και εθνικών ορειβατικών μονοπατιών, με σήμανση και βελτίωση των καταφυγίων.
- Δημιουργία χώρων πάρκινγκ και χώρων υποδοχής στα αστικά κέντρα που δεν υπάρχουν σήμερα και ιδιαίτερα κοντά σε τουριστικούς χώρους π.χ. «Ελλά» Βέροιας, Βήμα Αποστόλου Παύλου, Πάρκο και Πλατεία Καρατάσου στη Νάουσα, στη Βεργίνα κ.λ.π.
- Δημιουργία χώρων υποδοχής και εξυπηρέτησης στα Χ.Κ. (εστιατόρια κ.λ.π.).
- Χωροθέτηση χρήσεων μέσα από τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια στους παραδοσιακούς οικισμούς των αστικών κέντρων, ώστε να καταστούν πόλοι προσέλκυσης τουριστών.
- Σήμανση και βελτίωση των οδικών αξόνων που οδηγούν σε χώρους τουριστικών ενδιαφερόντων.
- Δημιουργία νέων ξενοδοχειακών μονάδων και εκσυγχρονισμός των υπαρχόντων, ώστε να παρέχουν τις απαιτούμενες τουριστικές υπηρεσίες. Σημαντικό ρόλο στον τομέα αυτό πρέπει να έχει ο Αναπτυξιακός Νόμος, με την αύξηση των κινήτρων σε τέτοιες επενδύσεις, ιδιαίτερα της περιοχής μας που έχει άμεση ανάγκη καταλυμάτων.
- Πιστή εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τα διάφορα καταστήματα για την τήρηση των κανόνων υγιεινής και εξυπηρέτησης.

Στο θέμα αυτό, είναι εφικτή η επιλογή της δημιουργίας ενός Τοπικού Συμφώνου Ποιότητας παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών, μέσα από το οποίο και με τη συνεργασία των φορέων, θα χορηγηθεί Πιστοποιητικό Ποιότητας σε επιχειρήσεις του Νομού (ξενοδοχεία, εστιατόρια, ταβέρνες, καφενεία κ.ά.), που θα πληρούν τους όρους και τις προϋποθέσεις που θα καθοριστούν από το Τ.Σ.Π.

Με τον τρόπο αυτό θα λάβουν τον ειδικό σήμα, που θα τους δώσει σημαντικά πλεονεκτήματα, αλλά θα αποτελέσει κίνητρο για τους επισκέπτες, αφού θα αποτελεί εγγύηση για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

- Προώθηση του αγροτουρισμού, ιδιαίτερα στην περιοχή των ορεινών οικισμών των Πιερίων και του Βερμίου, που έχουν τον φυσικό πλούτο και τα απαραίτητα στοιχεία για την ανάπτυξή τους και θα βοηθήσει οικονομικά τις περιοχές αυτές.
- Επιμόρφωση και κατάρτιση των στελεχών και του προσωπικού που απασχολείται στον τουριστικό τομέα για την καλύτερη και ποιοτική παροχή υπηρεσιών.
- Διαμόρφωση τουριστικής συνείδησης σε όλους τους φορείς και πολίτες του Νομού.
- Δημιουργία και λειτουργία των απαραίτητων Γραφείων Τουριστικής Πληροφόρησης σε όλους τους τουριστικούς χώρους και τα μεγάλα αστικά κέντρα, με ευθύνη της Αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων. Η σφαιρική κάλυψη των θεμάτων που άπτονται της σημερινής κατάστασης αλλά και των προϋποθέσεων που δημιουργούνται για τουριστική ανάπτυξη συμβάλει στη διαμόρφωση σαφών και ρεαλιστικών στόχων κοινής αποδοχής που θα οδηγήσουν στην ανατροπή της παραδοσιακής μονοδιάστατης θεώρησης του τουρισμού ως μέσου ψυχαγωγίας και διακοπών και στην υιοθέτηση νέας αντίληψης για τον τουρισμό με σημαντικά ευρύτερο περιεχόμενο.

Η νέα αυτή προσέγγιση με τη σειρά της, θα μπορέσει να ανατρέψει την παραδοσιακή σύνδεση του τουρισμού με την εποχικότητα και να καθιερώσει την σε ετήσια βάση λειτουργία των επιχειρήσεων.

Βασικοί Στόχοι

Βασικοί στόχοι της πολιτικής τουριστικής ανάπτυξης του Νομού είναι:

- Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και η άμβλυνση της εποχικότητας.
- Η ποιοτική βελτίωση του τουριστικού προϊόντος και η υψηλή ανταγωνιστικότητά του.
- Η αύξηση της προστιθέμενης αξίας στον τομέα του Τουρισμού και Πολιτισμού.
- Η ελεγχόμενη ανάπτυξη μέσα από την προώθηση φιλικών προς το περιβάλλον μορφών τουρισμού.

Οι άξονες μέσα από τους οποίους θα υλοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι είναι:

- Η προστασία, συντήρηση, ανάδειξη των μνημείων και των καλλιτεχνικών επιτευγμάτων του Αρχαίου, Βυζαντινού και Νεότερου πολιτισμού.
- Η ενίσχυση και αναβάθμιση της πολιτιστικής υποδομής.
- Η ανάδειξη πληθώρας παραδοσιακών δρώμενων με στόχο την υποστήριξη της τοπικής οικονομίας και την ανάπτυξη του τουριστικού ενδιαφέροντος για τις περιοχές αυτές.

Στρατηγική

Η στρατηγική με την οποία θα επιτευχθούν οι παραπάνω στόχοι επικεντρώνεται στη:

- Δημιουργία και βελτίωση έργων γενικής και ειδικής υποδομής.
- Ανάδειξη και ανάπτυξη των πολιτιστικών στοιχείων του κοινωνικού και φυσικού χώρου του νομού.
- Διάχυση των πολιτιστικών αγαθών, μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας.
- Δημιουργία τεχνικής υποδομής για την ενημέρωση των τουριστών, μέσω επικοινωνιακού δικτύου.
- Δημιουργία καταλυμάτων σε παραδοσιακούς οικισμούς.
- Δημιουργία συμπληρωματικών εξυπηρετήσεων.
- Ανάδειξη περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
- Προώθηση και υλοποίηση έργων περιβαλλοντικής αξιοποίησης, ανάδειξης, διευθέτησης και σήμανσης του διεθνούς μονοπατιού E4 και άλλων μικρότερων.
- Αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού.

Με την εφαρμογή των παραπάνω επιδιώκεται:

- Η ανανέωση και βελτίωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.
- Η προσέλκυση της τουριστικής κίνησης από καθιερωμένες εκτός Νομού τουριστικές περιοχές.
- Η προσέλευση επισκεπτών με ειδικά ενδιαφέροντα.
- Η δημιουργία θέσεων άμεσης και έμμεσης απασχόλησης,
- Η διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Η ενίσχυση της ανάπτυξης των απομακρυσμένων και ορεινών περιοχών.

Τουριστική Κίνηση

Με την ύπαρξη από πολύ παλιά του Χιονοδρομικού Κέντρου Σελίου και αργότερα του Χιονοδρομικού Κέντρου Πηγαδιών, η Ημαθία αποτελούσε πόλο έλξης χειμερινών επισκεπτών κύρια από το χώρο της Βόρειας Ελλάδας και όχι μόνο.

Τα τελευταία χρόνια, με τη βελτίωση της υποδομής στα Χιονοδρομικά Κέντρα, τη χειμερινή περίοδο και ιδιαίτερα τα Σαββατοκύριακα, οι επισκέπτες σ' αυτά ξεπερνούν τους 15.000 και αν υπήρχε η απαραίτητη υποδομή σε κλίνες είναι βέβαιο ότι ο αριθμός αυτός θα ήταν πολύ μεγαλύτερος.

Αργότερα, με την ανακάλυψη των Βασιλικών Τάφων της Βεργίνας και την στοιχειώδη έστω ανάδειξη κάποιων Βυζαντινών Εκκλησιών, ο αριθμός των επισκεπτών στο Νομό ανέβηκε κατακόρυφα.

Σημαντικός αριθμός, ο οποίος όμως δεν μεταφράζεται και σε αντίστοιχα οικονομικά αποτελέσματα, για το λόγο ότι ο επισκέπτης δεν παραμένει στην περιοχή παραπάνω από μερικές ώρες.

Λόγω έλλειψης της απαραίτητης υποδομής, την τουριστική μεγάλη αυτή αγορά εκμεταλλεύονται τα μεγάλα τουριστικά γραφεία της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας, τα οποία και οργανώνουν λίγων ωρών εκδρομές στους τουριστικούς χώρους της Ημαθίας, ενώ έχουν την πρόθεση και διάθεση για παραμονή των πελατών τους σε γειτονικούς Νομούς με τουριστικά ενδιαφέροντα.

Επισημαίνεται ότι ένα μεγάλο ποσοστό των επισκεπτών αυτών είναι ξένοι τουρίστες με σημαντικά υψηλά εισοδήματα και άρα μεγάλης καταναλωτικής δυνατότητας.

Άμεσος στόχος είναι η διήμερη τουλάχιστον παραμονή των επισκεπτών στην Ημαθία, με συγκεκριμένες προτεινόμενες διαδρομές και αργότερα η αύξηση των διανυκτερεύσεών τους, με όλα τα θετικά οικονομικά και άλλα αποτελέσματα.

Από τα παραπάνω φαίνεται καθαρά η μεγάλη τάση αύξησης των διανυκτερεύσεων στην περιοχή μας, ιδιαίτερα των αλλοδαπών επισκεπτών και με την υπάρχουσα ελλιπή ξενοδοχειακή υποδομή.

Προβλήματα

Προβλήματα που λειτουργούν αρνητικά στην τουριστική κίνηση του Νομού και ευρύτερα της Κεντρικής Μακεδονίας τα τελευταία χρόνια και κατ'επέκταση στην τουριστική της ανάπτυξη είναι και:

Α) Η δραστική μείωση του οδικού τουρισμού λόγω του Γιουγκοσλαβικού προβλήματος αρχικά και του Αλβανικού – Σκοπιανού στη συνέχεια. Θα πρέπει να τονιστεί εδώ, ότι ο κύριος όγκος τουριστών της Βόρειας Ελλάδας, προερχόταν από τη Δυτική και Ανατολική Ευρώπη οδικά μέσω Γιουγκοσλαβίας. Το κλείσιμο αυτού του διεθνούς δρόμου είχε σοβαρές επιπτώσεις στην τουριστική προσέλευση και θα έχει ακόμη, αφού δεν υπάρχει εναλλακτική λύση στην έλευση των τουριστών από τις περιοχές αυτές.

Η διακίνησή τους με τσάρτερ προϋποθέτει σοβαρές αλλαγές και επενδύσεις στο Αεροδρόμιο ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ της Θεσσαλονίκης, ενώ η διαδρομή μέσω Ιταλίας-Ηγουμενίτσας επιβάλλει υψηλό κοστολόγιο για τη Βόρεια Ελλάδα και έτσι κατευθύνονται προς τα νότια, όπου και χαμηλό κόστος υπάρχει και επίσης μεγάλη υποδομή και πολύ καλές υπηρεσίες.

Β) Η δυσκολία απόκτησης βίζας, λόγω συνθήκης Σένγκεν, από ανατολικές χώρες, που αποτελούσαν την κύρια πηγή άντλησης της τουριστικής πελατείας της ευρύτερης περιοχής.

Ανακεφαλαιώνοντας, θα μπορούσαμε να πούμε ότι επισκέπτες, ξένους και Έλληνες, έχουμε πολλούς στο Νομό μας. Το θέμα είναι η δυνατότητα παραμονής τους για τρεις και περισσότερες μέρες στις περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος, ώστε να έχουμε και τα προσδοκώμενα οικονομικά και άλλα αποτελέσματα.

Αυτό μπορεί να γίνει με τη δημιουργία και προώθηση τουριστικών πακέτων, που θα προτείνουν ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα παραμονής, μέσα βέβαια στα συνολικότερα προγράμματα των τουριστικών γραφείων δηλ. των 10 και 15 ημερών, στο Νομό και θα καλύπτει πλήρως τα ιδιαίτερα ενδιαφέροντά τους, ανάλογα με τη ζητούμενη ήπια μορφή τουρισμού.

Σε συνδυασμό μάλιστα με τη συνεργασία Νομών όπως της Χαλκιδικής, Πιερίας, Θεσσαλονίκης, Πέλλας κ.λ.π., δίνεται η δυνατότητα στον επισκέπτη να καλύψει ένα μεγάλο μέρος των επιθυμιών και ενδιαφερόντων του.

Το ζήτημα είναι, κατά πόσο οι φορείς και οι πολίτες του Νομού, έχουμε συνειδητοποιήσει τη σημαντικότητα, τη χρησιμότητα και τις δυνατότητες ανάπτυξής τους, έτσι ώστε να έχουμε και τα ανάλογα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά χρήσιμα αποτελέσματα.

Η αποκλειστική εμμονή στον πρωτογενή τομέα και τον τομέα της μεταποίησης (που αποτελούν βέβαια τους βασικούς και κύριους κλάδους οικονομικής ανάπτυξης του Νομού), έχει απορροφήσει αποκλειστικά το ενδιαφέρον όλων από άλλες εναλλακτικές μορφές συμπληρωματικών εισοδημάτων και ευκαιριών απασχόλησης, όπως είναι και ο τουρισμός.

Από την άλλη πλευρά, οι άμεσοι ενδιαφερόμενοι του κλάδου (τουριστικοί πράκτορες, ξενοδόχοι, επαγγελματίες εστίασης κ.ά.) δεν έχουν ενταχθεί στη διαδικασία του εισερχόμενου τουρισμού, αφού για πολλά χρόνια η Ημαθία και ευρύτερα ο χώρος της Βόρειας Ελλάδας με την οικονομική της ευρωστία κάλυπτε το μεγαλύτερο μέρος των εισοδημάτων τους.

Το τέλος όμως της εποχής αυτής, είναι βέβαιο ότι θα τους οδηγήσει στην εξεύρεση νέων πηγών εισοδημάτων από νέους πελάτες, που θα προέρχονται έξω από το Νομό.

Τον κύριο ρόλο της προοπτικής μιας τουριστικής ανάπτυξης, τον έχουν οι Οργανισμοί της Αυτοδιοίκησης, μέσα από ένα συντονισμό και ενιαίο στρατηγικό σχεδιασμό της δευτεροβάθμιας αρχής, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και τη συνεργασία και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.

Μέχρι σήμερα, έχουμε προχωρήσει σε σημαντικό βαθμό, τόσο στον τομέα της υποδομής, όσο και στο θέμα της τουριστικής προβολής του Νομού.

Αυτό όμως που θα βοηθήσει σημαντικά στην τουριστική μας ανάπτυξη, είναι η δραστηριοποίηση του ιδιωτικού τομέα. Όλων αυτών που έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με τον κλάδο, δηλ. των ξενοδόχων, των πρακτόρων, των επαγγελματιών εστίασης και παροχής υπηρεσιών, καθώς και όλων που έρχονται σε επαφή με τους επισκέπτες (ΤΑΞΙ, λεωφορεία, καταστήματα κ.λ.π.).

Ο καθένας από την πλευρά του, θα πρέπει να προχωρήσει άμεσα στην αναβάθμιση της υποδομής και των παρεχόμενων υπηρεσιών του, στη συμβολή του για την προσέλκυση τουριστών στην περιοχή - και όχι μόνο στη διοργάνωση εκδρομών από το Νομό σε άλλες περιοχές - στην ανάπτυξη πνεύματος φιλοξενίας, σωστής συμπεριφοράς και εξυπηρέτησης του κάθε ξένου επισκέπτη.

Ο τουρισμός πρέπει να αποτελέσει πηγή εσόδων στο άμεσο μέλλον για την Ημαθία και ο σωστός επαγγελματισμός είναι το κλειδί για καλύτερα αποτελέσματα.

Συνεργασία με άλλους Νομούς

Σύμφωνα με όλους τους παραπάνω στόχους, απαιτείται και μια συνεργασία σε διανομαρχιακό επίπεδο (ιδιαίτερα με Θεσσαλονίκη, Πέλλα και Πιερία) που θα προωθήσει και θα υλοποιήσει ένα πρόγραμμα έργων, δράσεων και ενεργειών για την ευρύτερη τουριστική τους ανάπτυξη.

Τα κοινά ενδιαφέροντα και στόχοι, μπορούν να αναφερθούν όπως παρακάτω:

- Η ύπαρξη του σημαντικότερου αρχαιολογικού τριγώνου σε εθνικό επίπεδο, δηλ. του Δίου-Βεργίνας-Πέλλας, αποτελεί σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα της περιοχής.
- Η ύπαρξη των ορεινών όγκων του Ολύμπου, των Πιερίων, του Βερμίου και του Καϊμακτσαλάν, με τρία από τα μεγαλύτερα χιονοδρομικά κέντρα της χώρας, του διεθνούς ορειβατικού μονοπατιού Ε4 και τις θαυμάσιες ομορφιές της φύσης, όπου μπορούν να αναπτυχθούν η φυσιολατρία, ο περιπατητικός τουρισμός, ο αγροτουρισμός, η παγοδρομία, η ποδηλασία, ο αθλητικός τουρισμός κ.ά.
- Η ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού με τη Βέροια και τις σημαντικές Ιερές Μονές στους τρεις Νομούς.
- Οι παραδοσιακοί οικισμοί.

- Τα κοινά παραγόμενα αγροτικά προϊόντα.
- Η πλούσια πολιτιστική παράδοση της περιοχής, που όμοιά της δύσκολα συναντά κανείς.
- Οι επιμέρους εναλλακτικές μορφές τουρισμού της κάθε περιοχής (ιαματικός τουρισμός, συνεδριακός κ.λ.π.).

Από τα παραπάνω, γίνεται πλέον φανερό, ότι η δημιουργία προτάσεων για διάφορες διαδρομές, που θα συνδυάζουν όλες τις προαναφερόμενες μορφές τουρισμού, είναι θέμα των φορέων και αποτέλεσμα της συνεργασίας τους. Η συνεργασία αυτή, είναι δυνατό να υλοποιηθεί μέσα από τη σύσταση ενιαίων φορέων διαχείρισης των διαδρομών αυτών, που θα έχουν σαν σκοπό την πλήρη καταγραφή των διαδρομών αυτών, τον εντοπισμό των προβλημάτων και την εκτέλεση έργων και δράσεων, μέσα από διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα. Για τους ίδιους ακριβώς λόγους, απαιτείται και η συνεργασία σε επίπεδο Νομού, για κοινή διαχείριση των υπαρχόντων μορφών τουρισμού.

Η ύπαρξη αρχαιολογικών χώρων σε διάφορες περιοχές του Νομού, η παρουσία των δύο ορεινών όγκων του Βερμίου και των Πιερίων, η λειτουργία δύο χιονοδρομικών κέντρων, αποτελούν υποδομές και λειτουργίες που δεν μπορούν να αναπτυχθούν ξεχωριστά από μόνες τους, με διαφορετικές διοικήσεις, στόχους και προοπτικές. Απαιτείται μια «κοινή» διαχείριση.

Η διαχείριση αυτή θα περιλαμβάνει τόσο έργα υποδομής για τη λειτουργία τους σε ετήσια βάση (χώροι ποδηλασίας, περιπάτου, βελτίωση και συμπλήρωση αθλητικών εγκαταστάσεων στα χιονοδρομικά κέντρα, σήμανση και βελτίωση των καταφυγίων του Ε4, σύνδεση Σελίου-Πηγαδιών, αξιοποίηση όχθων αλλά και του ίδιου του Αλιάκμονα κ.ά.), όσο και θέματα οργάνωσης και λειτουργίας, όπως κοινή κάρτα διαδρομών στα δύο χιονοδρομικά κέντρα, οργάνωση αγώνων, προσέλκυση ιδιωτών επενδυτών για έργα μεγάλης σημασίας όπως παγοδρόμιο, ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και χώρους εστίασης που θα προσφέρουν υψηλή παροχή υπηρεσιών κ.λ.π., οργάνωση γραφείων πληροφόρησης, σύνδεση της πλούσιας πολιτιστικής παράδοσης της περιοχής με τον τουρισμό (καρναβάλι Νάουσας, γιορτές κρασιού και παραδοσιακής παραγωγής τσίπουρου, εκμετάλλευση του Συνεδριακού Κέντρου της Βέροιας για οργάνωση συνεδρίων, καθώς και των πλούσιων πολιτιστικών εκδηλώσεων όλης της περιοχής).

Μέσα από τη συνεργασία αυτή, θα αναπτυχθούν μεσοπρόθεσμα διαδρομές και πακέτα διαμονής 2-3 ημερών των τουριστών στο Νομό και μακροπρόθεσμα με την ανάπτυξη της υποδομής θα μπορούμε να μιλούμε και για παραμονή περισσότερων ημερών.

Με τις πρωτοβουλίες αυτές, είναι βέβαιο ότι θα «συμπαρασυρθούν» και άλλοι φορείς και επαγγελματίες του Νομού (ξενοδόχοι, εστιατορείς, τουριστικοί πράκτορες κ.ά.), που σήμερα δεν έχουν ακόμη συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα αλλά και τις δυνατότητες της τουριστικής ανάπτυξης της Ημαθίας. Έτσι, θα προχωρήσουν και αυτοί αναγκαστικά σε εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεών τους και σε βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών τους, στην αύξηση του (θεμιτού) ανταγωνισμού τους και σε νέες επενδύσεις.

Το Σχέδιο Ανάπτυξης Τουρισμού στην Ημαθία

Πρώτη παρουσίαση του σχεδίου σε σύσκεψη εργασίας των εμπλεκόμενων φορέων.

Για πρώτη φορά στην ιστορία του νομού, επιχειρείται ένας σοβαρός σχεδιασμός για την τουριστική ανάπτυξη της Ημαθίας, βασισμένος σε σημερινά δεδομένα, καταρτισμένος επιστημονικά και σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Όταν θα ολοκληρωθεί θα λειτουργήσει σαν χρήσιμο εργαλείο για την τουριστική ανάπτυξη του νομού.

Παρουσιάστηκε από την Αναπτυξιακή Ημαθίας το αρχικό Σχέδιο ανάπτυξης (Master Plan) του τουρισμού στην Ημαθία. Η σύσκεψη εργασίας πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή ξενοδόχων, ιδιοκτητών και διευθυντών καταστημάτων εστίασης και διασκέδασης, υπευθύνων των δύο χιονοδρομικών κέντρων, ιδιοκτητών πρακτορείων ταξιδιών, κ.α.

Μεταξύ των πολλών εκτιμήσεων που ακούστηκαν αξίζει να σημειωθεί ότι η Ημαθία δεν μπορεί να ανταγωνιστεί σε επίπεδο μαζικού τουρισμού, άρα πρέπει να κατευθυνθεί σε άλλες

εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Επίσης, ότι το σημαντικότερο ζήτημα για την ανάπτυξη του τουρισμού στο νομό είναι η ανάπτυξη τουριστικής συνείδησης από πολίτες αλλά και φορείς. Τονίστηκε η αναγκαιότητα δημιουργίας υποδομών πέραν των ξενοδοχειακών μονάδων.

Τα έσοδα από τον τουρισμό στο νομό Ημαθίας κατανέμονται ως εξής: στέγαση - κατάλυση 32%, γεύματα - ποτά 25%, αγορές 24%, τοπικές μεταφορές 9%, διασκέδαση 6% και άλλες δραστηριότητες 4%.

Όσο αφορά το ξενοδοχειακό δυναμικό του νομού, υπάρχουν 36 καταλύματα, 1393 κλίνες, από τις οποίες 139 είναι 4 αστέρων (3 μονάδες), 675 είναι 3 αστέρων (10 μονάδες), 397 είναι 2 αστέρων (8 μονάδες) και 182 κλίνες στις υπόλοιπες 15 μονάδες.

Τα δυνατά σημεία του νομού:

- Περιοχή ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, ικανή να προσελκύσει επισκέπτες κάθε εποχή του χρόνου και όχι μόνο χειμώνα.
- Εγγύτητα σε σημαντικά τοπικά και περιφερειακά αστικά κέντρα, όπως η Θεσσαλονίκη η οποία απέχει λιγότερο από 100 χλμ.
- Ύπαρξη μιας σταθερής βάσεως τουριστικού χαρακτήρα που έχει αναπτυχθεί - χωρίς όμως να επαρκεί - τα τελευταία χρόνια, και έχει αποδείξει την δυνατότητα περαιτέρω σημαντικότητας ανάπτυξης.
- Περιοχή αναγνωρίσιμη ήδη στην Ελλάδα ως ο χώρος που συγκεντρώνει μερικά από τα αθλήματα για προπονήσεις.
- Εγγύτητα σε χώρους τεράστιου αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, γεγονός που επιτρέπει την προσφορά ολοκληρωμένου τουριστικού προϊόντος.
- Ορεινός όγκος με το παγκοσμίου φήμης ορειβατικό μονοπάτι E4.
- Ύπαρξη δύο αξιόλογων χιονοδρομικών κέντρων και του μεγάλου φήμης άλσους Αγίου Νικολάου.
- Πλούσια και χαρακτηριστική πολιτιστική κα παραγωγική παράδοση και αρχιτεκτονική κληρονομιά
- Διάθεση όλων των σχετιζόμενων φορέων της περιοχής να πράξουν ότι είναι δυνατόν προκειμένου να υλοποιήσουν αποτελεσματικά το παρόν ολοκληρωμένο πρόγραμμα
- Ύπαρξη μιας απαιτούμενης εμπειρίας και τεχνογνωσίας σε τοπικό επίπεδο στην εκτέλεση αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων.

Οι αδυναμίες του νομού:

- Προβληματικό οδικό δίκτυο, που αφενός δυσχεραίνει τις μετακινήσεις - ιδιαίτερα τον χειμώνα - και αφετέρου αποτρέπει την εύκολη διασύνδεση των διάφορων προορισμών τουριστικού ενδιαφέροντος στο Ανατολικό Βέρμιο.
- Περιορισμένος αριθμός καταλυμάτων.
- Μη ολοκληρωμένη υποδομή, καθώς χαρακτηρίζεται από σημαντικές ελλείψεις, των ήδη λειτουργούντων αθλητικών κέντρων (3-5 Πηγάδια, Σέλι).
- Ανεπαρκής προβολή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και των πλεονεκτημάτων της περιοχής.
- Ελλιπής συνεργασία σε τοπικό επίπεδο (παρά τις προσπάθειες που γίνονται κατά καιρούς), ανάμεσα στους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό.

Οι ευκαιρίες που παρουσιάζονται:

- Αλματώδης ανάπτυξη των δραστηριοτήτων εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες συμβαδίζουν απόλυτα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ημαθίας.
- Ύπαρξη χρηματοδοτικών κονδυλίων που ευνοούν την ολοκληρωμένη ανάπτυξη.
- Δημιουργία ήδη κάποιων υποδομών τουριστικής ανάπτυξης σε επίπεδο νομού μέσα από τα προγράμματα LEADER II και LEADER PLUS, το Ο.Π.Α.Α.Χ. Ανατολικού Βερμίου και Πιερίων που με επιτυχία εφαρμόστηκαν, γεγονός που επιτρέπει περισσότερη ανάπτυξη.

- Το νομοθετικό πλαίσιο για τις Συμπράξεις Ιδιωτικού και Δημοσίου Τομέα προσφέρει τις προϋποθέσεις για το σχεδιασμό και τη χρηματοδότηση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών παρεμβάσεων, με την στήριξη ιδιωτικών κεφαλαίων.

Οι απειλές για τον τουρισμό του νομού Ημαθίας:

- Ύπαρξη και άλλων ορεινών περιοχών της χώρας μας οι οποίες στοχεύουν σε αντίστοιχη τουριστική ανάπτυξη.
- Απομάκρυνση από τον παραδοσιακό χαρακτήρα της περιοχής με κίνδυνο να τον αποκλείσει οριστικά.
- Η προσέλκυση επισκεπτών γίνεται όλο και πιο δύσκολη καθοδηγούμενη από ενέργειες μάρκετινγκ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΤΟ Ν. ΗΜΑΘΙΑΣ

5.1 Περιβαλλοντικές Επιπτώσεις

Ο εναλλακτικός τουρισμός συμπεριλαμβάνει μορφές τουρισμού οι οποίες όχι μόνο δεν αντιβαίνουν σε ευρύτερες κοινωνικές και κοινοτικές αξίες, καθώς και αξίες για τη φύση, αλλά παρέχουν στους υποδοχείς και στους τουρίστες την ευκαιρία μιας θετικής και άξιας λόγου ανάδρασης καθώς και κοινών εμπειριών. Η νέα αυτή κατεύθυνση του τουρισμού έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον των μελετητών εκείνων που τα τελευταία χρόνια επιχειρούν να συνδυάσουν την προστασία του περιβάλλοντος με την ανάπτυξη.²³

Το περιβάλλον αντιπροσωπεύει τον κυριότερο ίσως παράγοντα για τον τουρισμό και η διατήρηση ενός «υγιούς περιβάλλοντος» αποτελεί σήμερα τη σημαντικότερη μεταβλητή για την τουριστική ανάπτυξη. Αντίθετα η υποβάθμιση και η καταστροφή του περιβάλλοντος οδηγούν στην παρακμή της τουριστικής δραστηριότητας.

Ο εναλλακτικός τουρισμός δεν έχει αρνητικές επιδράσεις στο περιβάλλον και τη φύση, γι αυτό το λόγο πρέπει να προωθηθεί. Έτσι και στο νομό Ημαθίας ο εναλλακτικός τουρισμός προσπαθεί να γίνει ένας βασικός τομέας για την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας και οικονομίας.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση, η ηχορύπανση, ο συνωστισμός, τα προβλήματα χρήσης της γης και γενικά η διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας είναι λέξεις που δεν υπάρχουν στο λεξιλόγιο του εναλλακτικού τουρισμού, αν φυσικά γίνεται ορθολογική χρήση λειτουργίας.

Στην Ημαθία παρόλο που τα τελευταία χρόνια υπήρξε μια στροφή προς τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ως μια νέα πηγή εισοδημάτων και όλα κινήθηκαν σε γρήγορους ρυθμούς, δεν υπήρξαν περιβαλλοντικές καταστροφές. Κατασκευάστηκαν ξενοδοχειακές μονάδες και πολλά αγροτουριστικά καταλύματα, τηρώντας όλους τους νόμους, με περιβαλλοντικές μελέτες και νόμιμες οικοδομικές άδειες. Βελτιώθηκαν οι υποδομές, το οδικό δίκτυο προς τα χιονοδρομικά κέντρα, βελτιώθηκε η ποιότητα του περιβάλλοντος διατηρώντας καθαρούς όχι μόνο τουριστικούς χώρους αλλά και την πόλη.

Βελτιώνονται συνεχώς ορεινά μονοπάτια όπως στο Δήμο Μακεδονίδος, τοποθετούνται στασίδια για την ξεκούραση των επισκεπτών, προστατευτικά κιγκλιδώματα σε θέσεις απόκρημνες για την προστασία των επισκεπτών, κατασκευή ξύλινων ενημερωτικών πινακίδων τόσο για την πανίδα όσο και για την χλωρίδα του δάσους, αλλά και για τις χιλιόμετρικές αποστάσεις από διάφορες περιοχές, ξωκλήσια, κ.τ.λ.

Το μόνο αρνητικό που θα μπορούσαμε να πούμε είναι οι χώροι στάθμευσης των λεωφορείων που δεν έχει δημιουργηθεί ένας κατάλληλος χώρος και σταθμεύουν στην κεντρική πλατεία της Βέροιας με αποτέλεσμα να προκαλείται κυκλοφοριακή συμφόρηση.

5.2 Οικονομικές Επιπτώσεις

Η αξιολόγηση της οικονομικής σημασίας του τουρισμού, που είναι συνυφασμένη με το κόστος και την αποδοτικότητα του κλάδου γενικότερα, θα πρέπει να γίνεται όχι μόνο από τη συναλλαγματική πλευρά αλλά και από την ευρύτερη οικονομική πλευρά, διαφορετικά δεν μπορεί να θεωρηθεί αντικειμενική. Έτσι λοιπόν μπορεί να γίνει θετικά με τη μέτρηση της αποδοτικότητας των επενδύσεων που πραγματοποιούνται και αρνητικά με τον προσδιορισμό των δυσμενών επιπτώσεων που προκαλούνται σε άλλους κλάδους παραγωγικής δραστηριότητας.²⁴

²³ Γαλανή – Μουτάφη Βασιλική (2002), Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και στην Κύπρο: μια ανθρωπολογική προσέγγιση, Αθήνα, Προπομπός, σελ.38

²⁴ Νίκος Ηγουμενάκης (1991), Τουριστική Οικονομία, Αθήνα, Interbooks, σελ.142

Στο νομό Ημαθίας οι οικονομικές επιπτώσεις των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η μείωση της ανεργίας και η δημιουργία απασχόλησης από την κατασκευή ξενοδοχειακών μονάδων, εστιατορίων και καταστημάτων και κατά συνέπεια η αύξηση του εισοδήματος. Για παράδειγμα θα αναφέρω το ξενοδοχείο «Αιγές Μέλαθρον» που ιδρύθηκε το 2003, το οποίο είναι 4 αστέρων, οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι πολλές και το προσωπικό που απασχολεί, είναι πολύ περισσότερο. Μια αρνητική οικονομική επίπτωση του τουρισμού είναι η εποχικότητα των επαγγελματιών. Κάτι τέτοιο φυσικά δεν συμβαίνει στην περίπτωση του εναλλακτικού τουρισμού, αφού στόχος του είναι να υπάρχει τουρισμός όλο τον χρόνο λόγω των πολλών επιλογών που έχει ο τουρίστας και όχι μόνο το καλοκαίρι λόγω της θάλασσας. Επειδή ο νομός Ημαθίας δεν έχει το προτέρημα να διαθέτει και θάλασσα, στηρίζεται στους πανέμορφους φυσικούς χώρους, τα χιονοδρομικά κέντρα, στις αρχαιολογικές και θρησκευτικές περιοχές και στα άλλα πλεονεκτήματα που διαθέτει ώστε να τον κάνει νομό των τεσσάρων εποχών. Γενικά θα λέγαμε ότι ο νομός έχει επισκεψιμότητα όλο τον χρόνο με κορύφωση τους χειμερινούς μήνες.

Η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας λόγω της αύξησης των τουριστών στο νομό μας, θα μπορούσε να προσφέρει καλύτερες συνθήκες ζωής στους πολίτες και γενικότερη ανάπτυξη του νομού και σε άλλους κλάδους που υστερεί. Η Ημαθία δεν έχει φτάσει σε αυτό το επίπεδο γιατί ο αριθμός των επισκεπτών δεν είναι ικανοποιητικός, παρόλο που είναι συνεχόμενος όλο το χρόνο, υστερεί όμως σε επίπεδο διανυκτερεύσεων όπως έχουμε αναφέρει σε προηγούμενο κεφάλαιο.

Έγιναν και γίνονται επενδύσεις ακριβές, μέσα από Ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το LEADER, το LEADER PLUS και το Ο.Π.Α.Α.Χ. Ανατολικού Βερμίου και Πιερίων που στόχο έχουν την ανάπτυξη του τόπου και την καλύτερη εξυπηρέτηση του επισκέπτη. Ξενοδοχεία, παραδοσιακοί ξενώνες, κέντρα εστίασης και γευσιγνωσίας, αναπλάσεις χώρων πλατειών, παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων, διαμορφώσεις περιβαλλόντων χώρων είναι μερικές από τις επενδύσεις.

5.3 Κοινωνικές Επιπτώσεις

Ο τουρισμός επιτρέπει περισσότερες επαφές με τον έξω κόσμο, προωθεί μια διαδικασία διεθνοποίησης, φτιάχνει διαύλους επικοινωνίας που λειτουργούν προς δύο κατευθύνσεις, προωθεί τις πολιτισμικές ανταλλαγές, οδηγεί στην εισαγωγή περισσότερων αγαθών και υπηρεσιών, και γενικώς ενεργεί έτσι ώστε να αναπτυχθεί ολόκληρος ο τομέας του εμπορίου και των επικοινωνιών.

Ο τουρισμός φέρνει στο προσκήνιο τις αξίες των κοινωνιών οι οποίες δίνουν όλο και μεγαλύτερη σημασία στις δραστηριότητες αναψυχής και στην ξεκούραση, στις δραστηριότητες που απαιτούν ποιοτικό περιβάλλον.

Ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μέσο ακόμα και για την ανανέωση της κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής του ντόπιου πληθυσμού, ενισχύοντας την τοπική κοινότητα, ενθαρρύνοντας τους πολιτιστικούς δεσμούς, προσελκύοντας νέους ανθρώπους στις τουριστικές περιοχές και ευνοώντας τις τοπικές δραστηριότητες.²⁵

Με τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ο επισκέπτης ή ο τουρίστας έρχεται πιο κοντά με την συγκεκριμένη κοινωνία και τον πολιτισμό της. Δεν ζει απρόσωπες καταστάσεις. Γνωρίζει τα πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής και σε πολλά μπορεί να λάβει μέρος όπως στις εκδηλώσεις «Οίνος και Πολιτισμός» ή να ζήσουν το καρναβάλι της Νάουσας και να μάθουν τις ρίζες του ή να παρακολουθήσουν το Φεστιβάλ Cioff της Νάουσας.

Μπορούν να δοκιμάσουν τα παραδοσιακά προϊόντα της περιοχής και να τα προωθήσουν στις δικές τους περιοχές. Η συνταγή της Γιαγιάς, με το εργαστήριο παρασκευής παραδοσιακών προϊόντων και τις πολιτιστικές δραστηριότητες είναι μια καλή ευκαιρία να γνωριμιάς με τον επισκέπτη. Τα διάφορα οινοποιεία που υπάρχουν, είναι επισκέψιμα γι' αυτό το λόγο, για να γνωρίσει ο επισκέπτης το καλό, ντόπιο κρασί.

Μαθαίνει να σέβεται τον πολιτισμό της κάθε περιοχής και της κάθε χώρας αφού έχει μάθει πολλά από τις περιηγήσεις στους αρχαιολογικούς και θρησκευτικούς χώρους

²⁵ Leonard J. Lickorish - Carson L. Jenkins (2004), Μια εισαγωγή στον τουρισμό, Αθήνα, Κριτική, σελ.121

Με τα αγροτουριστικά καταλύματα η επαφή του ανθρώπου με τα ζώα και τη φύση είναι άμεση. Ιδίως για τον επισκέπτη που προέρχεται από τα μεγάλα αστικά κέντρα, η ανάγκη για ξεκούραση, χαλάρωση και ηρεμία, είναι επιτακτική. Ο επισκέπτης μπορεί να ταΐσει τα ζώα, να μαζέψει φρούτα και λαχανικά από το περιβόλι ή να φυτέψει σπόρους και γενικά οι σχέσεις με τους οικοδεσπότες είναι φιλικές, ζεστές και υπάρχει κλίμα ξενοιασιάς,

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο Νομός Ημαθίας είναι ένας πλούσιος νομός με συγκριτικά πλεονεκτήματα που του δίνουν τη δυνατότητα για ανάπτυξη και σε άλλους τομείς εκτός από αυτούς που μέχρι σήμερα έχει αναπτύξει. Ο τουρισμός είναι ένας τέτοιος τομέας. Οι τουριστικοί πόροι της περιοχής είναι πολλοί και με μεγάλη ποικιλία, γεγονός που δίνει την ευκαιρία για ανάπτυξη μορφών τουρισμού, οι οποίοι δεν εντάσσονται στο πλέγμα του μαζικού τουρισμού. Έτσι μπορεί να προσφέρει ένα τουριστικό προϊόν διαφορετικό, με ιδιαιτερότητες, οι οποίες ταιριάζουν στη φυσιογνωμία της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και του ειδικού και εναλλακτικού τουρισμού.

Στην προσπάθεια αυτή θα πρέπει να συμμετέχουν όλοι οι άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς, από την τοπική εξουσία, τους ειδικούς επιστήμονες αλλά και την τοπική κοινωνία. Η συνεργασία όλων αυτών κάτω από πνεύμα και λογική κοινού συμφέροντος, το οποίο είναι η ανάπτυξη του νομού, μπορεί να πετύχει ένα τέτοιο εγχείρημα.

Απαραίτητο συστατικό της επιτυχίας ενός τέτοιου εγχειρήματος φυσικά αποτελεί και ο σχεδιασμός αυτού. Με μια στρατηγική σχεδιασμού – προγραμματισμού, βασισμένη στις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης και ένα μοντέλο σχεδιασμού – προγραμματισμού η προσπάθεια μπορεί να φέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Τέλος, πολύ σημαντικό στοιχείο στο σχεδιασμό είναι η προστασία του τουριστικού προϊόντος, παράγοντας ο οποίος πρέπει να λαμβάνεται πάντα σοβαρά υπόψη. Άλλωστε ο σκοπός είναι να προωθηθεί το τουριστικό προϊόν και όχι να γίνει υπερεκμετάλλευση και καταστροφή αυτού.

Μετά από επισκόπηση των κεφαλαίων που προηγήθηκαν προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα :

Ο τουρισμός αποτελεί δραστηριότητα που σχετίζεται με πολλούς κλάδους της οικονομίας γι' αυτό και συχνά περιγράφεται ως εξαιρετικά πολύπλευρος τομέας. Φαίνεται πως ο τουρισμός, μαζί και με τα εναλλακτικά του μοντέλα, μπορεί να συμβάλλει στην περιφερειακή ανάπτυξη, καθώς αξιοποιεί ιστορικά και πολιτιστικά μνημεία, γραφικά φυσικά τοπία, ιστορικές πόλεις.

Η ανάπτυξη του τουρισμού όμως πρέπει να είναι βιώσιμη. Δηλαδή να εξασφαλίζει τη μακροχρόνια προστασία, διατήρηση και ανάδειξη των φυσικών, πολιτιστικών και κοινωνικών πόρων και να συμβάλλει με ένα θετικό τρόπο, στην οικονομική ανάπτυξη και ευμάρεια των κατοίκων των περιοχών αυτών. Ουσιαστικά ο βιώσιμος τουρισμός είναι ορισμένος ως ένα καινοτόμο μοντέλο για οικονομική ανάπτυξη, προμελετημένο να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ντόπιων, να παρέχει υψηλής ποιότητας υπηρεσίες στους τουρίστες και να διατηρεί την ποιότητα του περιβάλλοντος πάνω στο οποίο βασίζονται ντόπιοι και επισκέπτες.

Πρόβλημα αντιμετωπίζουν και οι ορεινές κυρίως αγροτικές περιοχές της Ημαθίας. Έτσι ο τουρισμός είναι ο μόνος τομέας που μπορεί να ωθήσει τις περιοχές αυτές προς την οικονομική ανάπτυξη.

Την παρούσα περίοδο, υπάρχουν σε εφαρμογή ορισμένα προγράμματα για την ανάπτυξη των περιοχών αυτών που αφορούν και τον τουρισμό.

Οι βασικοί στόχοι των προγραμμάτων αυτών είναι :

- Η μείωση της οικονομικής και κοινωνικής απομόνωσης του ορεινού χώρου.
- Η ανάπτυξη στις λιγότερο ανεπτυγμένες αγροτικές περιοχές.
- Η ανάδειξη και αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των περιοχών αυτών.
- Η δημιουργία βιώσιμων συνθηκών για τους τοπικούς πληθυσμούς.

Οι προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών του Νομού είναι τεράστιες. Η τουριστική τους ανάπτυξη βοηθείται και από το ότι οι περιοχές αυτές πλαισιώνονται από μέρη μεγάλου ενδιαφέροντος και κάλλους. Βεβαίως δεν αρκούν μόνο οι γύρω περιοχές. Τα εφαρμοζόμενα προγράμματα δίνουν τεράστια ώθηση προς την ανάπτυξη. Ήδη από τις πρώτες κιόλας προκηρύξεις, οι ιδιώτες αλλά και οι φορείς και οι Δήμοι του Νομού έχουν δείξει μεγάλο ενδιαφέρον.

Το μέλλον λοιπόν των αγροτικών περιοχών του νομού φαίνεται πως είναι ευοίωνο, καθώς ο τουρισμός συμπληρώνει πλέον το εισόδημα των κατοίκων και έτσι συγκρατείται ο πληθυσμός των περιοχών αυτών.

Η εκτίμηση της εν δυνάμει ζήτησης στην περιοχή δεν μπορεί να είναι άλλη από αυξητική, με προσπάθειες όμως από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς ώστε η αναμενόμενη τουριστική έκρηξη στην περιοχή να μην διαβρώσει τον παραδοσιακό χαρακτήρα της αλλά θα δώσει ώθηση για την αειφόρο ανάπτυξη μέσα από την προστασία του περιβάλλοντος και την εμμονή σε ποιοτικότερες διαδικασίες που τόσο μεγάλη ανάγκη το έχει ο ελληνικός τουρισμός.

Αυτό θα γίνει μέσα από την:

- Ενίσχυση και ολοκλήρωση των υπαρχόντων υποδομών τουριστικού χαρακτήρα,
- Παράλληλη διασύνδεση όλων των τουριστικών πόρων, ώστε να παρέχεται ολοκληρωμένο προϊόν στον επισκέπτη.
- Προβολή του ιδιαίτερου, παραδοσιακού χαρακτήρα της περιοχής με στόχο την διαφοροποίησή του.
- Ποιοτική βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών του τουριστικού προϊόντος με την κατασκευή νέων εγκαταστάσεων, εναρμονισμένων με το περιβάλλον και την φυσική ομορφιά.
- Ανάδειξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και γνωρισμάτων των ορεινών περιοχών με ιδιαίτερη αρχιτεκτονική και πολιτισμική αξία.

ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Doswell Roger (2002), Τουρισμός ο ρόλος του αποτελεσματικού μάνατζμεντ, Αθήνα, Κριτική
2. Leonard J. Lickorish – Carson L. Jenkins (2004), Μια εισαγωγή στον τουρισμό, Αθήνα, Κριτική
3. Βαρβαρέσος Στέλιος (2000) , Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές: η ελληνική πραγματικότητα, Αθήνα, Προπομπός
4. Βαρβαρέσος Στέλιος (1999), Τουρισμός: οικονομικές προσεγγίσεις, Αθήνα, Προπομπός
5. Βαρβαρέσος Στέλιος (1999), Τουριστική ανάπτυξη και διοικητική αποκέντρωση, Αθήνα, Προπομπός
6. Παπακωνσταντινίδης Α. Λεωνίδας (1993), Αγροτουρισμός-Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη, Αθήνα, Δωρικός
7. Σοφία Αυγερινού – Κολώνια, Γεράσιμος Ζαχαράτος, Όλγα Ιακωβίδου, Χάρης Κοκκώσης, Μαρία Κούση, Ελένη Μπριασούλη, Γιάννης Σπιλάνης, Πάρις Τσάρτας (2000), Τουριστική Ανάπτυξη – Πολυεπιστημονικές Προσεγγίσεις Αθήνα, Εξάντας,
8. Κωνσταντίνος Ανδριώτης (2005), Τουριστική Ανάπτυξη και Σχεδιασμός, Αθήνα, Σταμούλης
9. Κομίλης Παναγιώτης (2001), Οικοτουρισμός-Η εναλλακτική προοπτική αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, Αθήνα, Προπομπός
10. Victor Middleton – Rebecca Hawkins (2004), Τουριστικό Μάρκετινγκ για Βιώσιμη Ανάπτυξη, Αθήνα, Κριτική
11. Παναγιώτης Κομίλης – Νίκος Βαγιονής (1999), Τουριστικός Σχεδιασμός: μέθοδοι και πρακτικές αξιολόγησης, Αθήνα, Προπομπός
12. Γαλανή – Μουτάφη Βασιλική (2002), Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και στην Κύπρο: μια ανθρωπολογική προσέγγιση, Αθήνα, Προπομπός
13. Νίκος Ηγουμενάκης (1991), Τουριστική Οικονομία, Αθήνα, Interbooks

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ - ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ

- Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής νομού Ημαθίας – Συνέντευξη με τον προϊστάμενο του τμήματος.
- Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης «Ξένιος Δίας» δήμου Βέροιας – Συνέντευξη με την γραμματέα της προέδρου της δημοτικής επιχείρησης.
- Αναπτυξιακή Εταιρεία νομού Ημαθίας – Συνέντευξη με υπάλληλο της εταιρείας.
- Δημοτικός Πολιτιστικός Οργανισμός δήμου Νάουσας – Συνέντευξη με υπάλληλο του οργανισμού.
- Ξενοδοχείο «ΑΙΓΕΣ ΜΕΛΑΘΡΟΝ» - Συνέντευξη με τον υπεύθυνο για τα συνέδρια στο συγκεκριμένο ξενοδοχείο.
- Δημοτική Επιχείρηση Τουρισμού δήμου Νάουσας – Συνέντευξη με τον πρόεδρο της επιχείρησης.
- Χώρος Τεχνών Βέροιας – Συνέντευξη με υπάλληλο του Χώρου Τεχνών.
- Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελά – Συνέντευξη με τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της Μονής.

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- www.imathia.gr (Ιστοσελίδα του νομού Ημαθίας)
- www.akalanthis.gr (Ιστοσελίδα εταιρείας που ασχολείται με τον τουρισμό στο Νομό Ημαθίας)
- www.anhma.gr (Ιστοσελίδα της αναπτυξιακής εταιρείας του Νομού Ημαθίας)
- www.wineroads.gr (Ιστοσελίδα των δρόμων του κρασιού)
- www.libver.gr (Ιστοσελίδα της δημόσιας βιβλιοθήκης της Βέροιας)
- www.goimathia.com (Ιστοσελίδα προβολής του Νομού Ημαθίας)
- www.naoussa.gr (Ιστοσελίδα του δήμου Νάουσας)
- www.perkm.gr (Ιστοσελίδα της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Άρθρο 24

(Άρθρο 24 Π.Δ.410/1995 - Άρθρα 9 παρ. 9-13 και 11 παρ. 8

N. 2503/1997 – άρθρο 26 παρ. 1α, β N. 2819/2000,

Άρθρα 13 παρ. 1α, 2 και 18 παρ. 5 N. 2946/2001)

Αρμοδιότητες

1. Η διοίκηση όλων των τοπικών υποθέσεων ανήκει στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Κοινοτήτων, κύρια μέριμνα των οποίων αποτελεί η προαγωγή των κοινωνικών και οικονομικών συμφερόντων, καθώς και των πολιτιστικών και πνευματικών ενδιαφερόντων των κατοίκων της.

Στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Κοινοτήτων ανήκουν ιδίως :

α) η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία :

i) συστημάτων ύδρευσης, άρδευσης και αποχέτευσης, αντιπλημμυρικών και εγγειοβελτικών έργων, έργων δημοτικής και κοινοτικής οδοποιίας, πλατειών, γεφυρών και έργων ηλεκτροφωτισμού των κοινόχρηστων χώρων.

ii) χώρων πρασίνου, βοσκοτόπων, υπαίθριων κοινόχρηστων χώρων, κοιμητηρίων και δημοτικών και κοινοτικών χώρων άθλησης και αναψυχής και

iii) δημοτικών, κοινοτικών και λαϊκών αγορών,

β) η λειτουργία των εμποροπανηγύρεων,

γ) η καθαριότητα και η διαχείριση των απορριμμάτων, η κατασκευή, συντήρηση και λειτουργία λουτρών και αποχωρητηρίων,

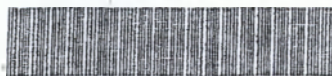
δ) η ίδρυση και η λειτουργία παιδικών, βρεφικών, βρεφονηπιακών σταθμών και νηπιαγωγείων, κέντρων ψυχαγωγίας και αναψυχής ηλικιωμένων, βρεφοκομείων, ορφανοτροφείων, Κ.Α.Π.Η, και κέντρων υποστήριξης και αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες και η μελέτη και εφαρμογή κοινωνικών προγραμμάτων,

ε) η ίδρυση, κατασκευή και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, σχολών διδασκαλίας μουσικής, χορού, ζωγραφικής και κέντρων επαγγελματικού προσανατολισμού, καθώς και η μελέτη και εφαρμογή πολιτιστικών προγραμμάτων,

στ) η εξασφάλιση στέγης και η δημιουργία θερμέτρων,

ζ) η μελέτη, διαχείριση και εκτέλεση προγραμμάτων οικιστικής και πολεοδομικής ανάπτυξης,

- η) η προστασία του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος, η προστασία της ζωής και της υγείας των κατοίκων και η κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων πρόληψης, άμεσης βοήθειας και θεραπείας,
- θ) η ίδρυση και λειτουργία πολιτιστικών και πνευματικών κέντρων, όπως βιβλιοθήκες, μουσεία, πινακοθήκες, φιλαρμονικές, θέατρα, η επισκευή και συντήρηση παραδοσιακών ή ιστορικών κτιρίων που παραχωρούνται από δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς ή κοινωνικές και πολιτιστικές λειτουργίες και σε συνεργασία με τους αρμόδιους δημόσιους φορείς, η συντήρηση και λειτουργία αρχαιολογικών και ιστορικών χώρων της περιοχής.
- ι) η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση σχολικών κτιρίων,
- ια) η κατασκευή, επισκευή, συντήρηση και διαχείριση των δημοτικών και κοινοτικών σταδίων, των γυμναστηρίων και των αθλητικών κέντρων,
- ιβ) η προστασία, η αξιοποίηση και εκμετάλλευση των τοπικών φυσικών πόρων και περιοχών, των ιαματικών πηγών και των ήπιων μορφών ενέργειας,
- ιγ) η υλοποίηση του πολεοδομικού σχεδιασμού, σύμφωνα με το εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.), καθώς και κάθε άλλο σχέδιο χωροταξικού επιπέδου και η τήρηση των δεδομένων του κτηματολογίου της περιοχής τους, όπως αυτά προκύπτουν από το συνολικό σχεδιασμό και την ολοκληρωμένη διαχείριση του Εθνικού Κτηματολογίου,
- ιδ) η ρύθμιση της κυκλοφορίας, ο καθορισμός πεζοδρόμων, μονοδρομήσεων και κατευθύνσεων της κυκλοφορίας, ο προσδιορισμός και η λειτουργία των χώρων στάθμευσης οχημάτων, η ονομασία των οδών και των πλατειών και η τοποθέτηση πινακίδων, η αρίθμηση των κτισμάτων καθώς και η διοίκηση της αστικής συγκοινωνίας,
- ιε) ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την καθαριότητα, την κυκλοφορία και στάθμευση των οχημάτων, την οικοδόμηση, την ύδρευση, την άρδευση, την αποχέτευση, την ηχορύπανση, τη ρύπανση των θαλασσών από πηγές ξηράς, την προστασία των επίγειων και υπόγειων υδάτινων αποθεμάτων και την προστασία του περιβάλλοντος,
- ιστ) ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων που αφορούν την λειτουργία των πάσης φύσεως επιτηδευμάτων και επαγγελμαμάτων,
- ιζ) η ίδρυση και λειτουργία δημοτικών ή κοινοτικών εργαστηρίων και ο έλεγχος των υγρών, στερεών και αέριων αποβλήτων, της ρύπανσης των υδάτων και της θάλασσας,



Σ200805 1406050024



ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 805

14 Ιουνίου 2005

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Τροποποίηση Οργανισμού Εσωτερικής Οργάνωσης και λειτουργίας της Ν.Α. Ημαθίας.

ΤΟ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΗΜΑΘΙΑΣ
(Αριθ. Απόφ. 63/2005)

Έχοντας υπόψη:

1) Τις διατάξεις του άρθρου 62 παρ. 1 εδ. Η του π.δ. 30/1996, σύμφωνα με τις οποίες ο Νομάρχης συνιστά επιτροπές και ομάδες εργασίας από μέλη του Ν.Σ., υπαλλήλους της Ν.Α. για τη μελέτη και επεξεργασία θεμάτων της Ν.Α.

2) Τις διατάξεις του άρθρου 104 παρ. 3 & 4 του π.δ. 30/1996, που καθορίζουν τη διαδικασία ψήφισης και τροποποίησης του Οργανισμού Εσωτερικής Οργάνωσης και λειτουργίας των Ν.Α.

3) Την ανάγκη τροποποίησης του Εσωτερικού Οργανισμού Οργάνωσης και Λειτουργίας της Ν.Α. Ημαθίας για την εύρυθμη λειτουργία της.

4) Την υπ' αριθμ. από 18.5.2005 εισήγηση της Ομάδας Εργασίας.

5) Την υπ' αριθμ. 51/19.5.2005 γνώμη του Συλλόγου Υπαλλήλων Ν.Α. Ημαθίας, αποφασίζει:

Τροποποιεί τον Εσωτερικό Οργανισμό Οργάνωσης και λειτουργίας της Ν.Α. Ημαθίας ως εξής:

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ - ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ο.Ε.Υ. Ν.Α. ΗΜΑΘΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΔΙΑΦΘΡΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Άρθρο 1

Οι υπηρεσίες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας διαρθρώνονται ως εξής:

Α. Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών Ν.Α.

Β. Υπηρεσίες Υποστήριξης

- Διεύθυνση Προγραμματισμού
- Διεύθυνση Διοικητικών
- Διεύθυνση Οικονομικών
- Διεύθυνση Τεχνικών
- Διεύθυνση Πολεοδομίας
- Διεύθυνση Μεταφορών & Επικοινωνιών

- Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων
- Γ. Υπηρεσίες Πρωτογενή Τομέα
- Διεύθυνση Γεωργίας
- Διεύθυνση Κτηνιατρικής
- Δ. Υπηρεσίες Δευτερογενή - Τριτογενή Τομέα
- Διεύθυνση Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή
- Διεύθυνση Ενημέρωσης Πολιτών (ΚΕΠ)
- Διεύθυνση Ανάπτυξης - Βιομηχανίας
- Ε. Υπηρεσίες Πολιτισμού - Παιδείας - Τουρισμού
- Διεύθυνση Πολιτισμού - Παιδείας - Τουρισμού
- Στ. Υπηρεσίες Υγείας - Πρόνοιας
- Διεύθυνση Υγείας - Πρόνοιας
- Ζ. Υπηρεσίες Υποστήριξης του Νομάρχη και των Νομαρχιακών Συλλογικών Οργάνων.

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα
- Γραμματεία Νομάρχη
- Τμήμα Νομαρχιακών Συλλογικών Οργάνων
- Τμήμα Πολιτικής Προστασίας - ΠΣΕΑ
- Γραφείο Ειδικών Συμβούλων-Συνεργατών
- Γραφείο Νομικής Υπηρεσίας
- Γραφείο Τύπου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΜΕΙΣ

Α. ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ Ν.Α.

Άρθρο 2

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ:

Οι αρμοδιότητες της Γενικής Διεύθυνσης συνίσταται στο συντονισμό του έργου και τις δράσεις όλων των Υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στη συγκέντρωση και επεξεργασία επί μέρους προτάσεων για την κατάρτιση εισηγήσεων τόσο προς το Νομάρχη όσο και τα Νομαρχιακά Συλλογικά Όργανα, και τέλος στην παρακολούθηση και εφαρμογή προγραμμάτων, μέτρων και δράσεων από τις Κεντρικές Υπηρεσίες των Υπουργείων και τους εποπτευόμενους οργανισμούς.

Β. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ

Άρθρο 3

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ:

1. Έργο των Υπηρεσιών της Διεύθυνσης Προγραμματισμού είναι η μελέτη - εισήγηση στα όργανα της Ν.Α. των θεμάτων που έχουν σχέση με το δημοκρατικό προγραμ-

ων επεξεργασίας υγρών αποβλήτων, άσκηση του ελέγχου τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, περιβαλλοντική προστασία εδάφους αέρα, επιφανειακών και υπόγειων υδάτων από δραστηριότητες μεταποιητικών επιχειρήσεων, υποβολή προτάσεων για επιβολή ποινικών και διοικητικών κυρώσεων σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που προκαλούν ρύπανση ή υποβάθμιση του περιβάλλοντος ή παραβαίνουν την ισχύουσα νομοθεσία.

- Η υποβολή προτάσεων για υποβολή τελών σε βάρος επιχειρήσεων που ασκούν δραστηριότητες ή εκτελούν έργα με περιβαλλοντικές επιπτώσεις, προκειμένου να καλυφθούν τα έξοδα κατασκευής και λειτουργίας συγκεκριμένων έργων και προγραμμάτων προστασίας του περιβάλλοντος (παρ. 4, άρθρου 6 Ν. 1650/86).

- Η υποβολή προτάσεων λήψης μέτρων για την προστασία της ατμόσφαιρας, του εδάφους, των υδάτων και τη αποφυγή θορύβου που σχετίζονται με την λειτουργία μεταποιητικών επιχειρήσεων.

- Η πρόωθηση της διαδικασίας χαρακτηρισμού και οριοθέτησης περιοχών ή εκτάσεων ως ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων.

Γ. Τμήμα Πολεοδομικών Εφαρμογών.

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος ανήκουν:

- Η τήρηση αρχείου χαρτών Αγροκτημάτων, οικισμών προϋφιστάμενων προ του 1923 και ρυμοτομικών διαγραμμάτων, διαταγμάτων, πινακίδων εφαρμογής ρυμοτομικών σχεδίων, όρων δόμησης, τεχνικών εκθέσεων και διαγραμμάτων εφαρμογής, η παραχή πληροφοριών και η έκδοση σχετικών βεβαιώσεων.

- Ο έλεγχος εφαρμογής των ρυμοτομικών σχεδίων στο έδαφος, ο έλεγχος και η έγκριση των υψομετρικών μελετών και η θεώρηση διαγραμμάτων για την μεταβίβαση γηπέδων.

- Ο έλεγχος τοπογραφικών διαγραμμάτων πράξεων τακτοποίησης και αναλογισμού και έκδοσης οικοδομικών αδειών.

- Ο έλεγχος των αρχιτεκτονικών, των στατικών, των ηλεκτρομηχανολογικών μελετών, των μελετών θερμομόνωσης και πυροπροστασίας, ο φοροτεχνικός έλεγχος, καθώς και οι πάσης φύσεως απαιτούμενες για την έκδοση οικοδομικής άδειας σχετικές μελέτες.

- Η χορήγηση οικοδομικών αδειών, η διακοπή οικοδομικών εργασιών καθώς και η ανάκληση ή ακύρωση των αδειών όταν διαπιστώνεται ότι εκδόθηκαν κατά παράβαση νόμου.

- Η έκδοση αδειών περιτοίχισης, κατεδάφισης, εκσκαφών, επιχωματώσεων, και κοπής δένδρων.

- Ο έλεγχος των οικοδομικών από άποψη ορθής εφαρμογής των αντίστοιχων εγκεκριμένων μελετών και η παραλαβή των περαιωμένων οικοδομών προκειμένου να συνδεθούν με το δίκτυο υποδομής σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

- Ο έλεγχος των οικοδομικών από άποψη ορθής εφαρμογής των αντίστοιχων εγκεκριμένων μελετών και η παραλαβή των περαιωμένων οικοδομών προκειμένου να συνδεθούν με το δίκτυο υποδομής σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.

- Ο κτηριολογικός έλεγχος κατασκευών.

- Ο έλεγχος της στατικής επάρκειας των κατασκευών και η έκδοση αποφάσεων ετοιμότητας ή επικινδυνών κατασκευών.

- Ο έλεγχος νομιμότητας των κατασκευών, η επιβολή των σχετικών κυρώσεων στις μη νόμιμες και τήρηση της

προβλεπόμενης διαδικασίας περί αυθαιρέτων κατασκευών.

- Όλα τα παραπάνω αφορούν κατασκευές που σχετίζονται με βιομηχανικές, βιοτεχνικές εγκαταστάσεις, επαγγελματικά εργαστήρια, και αποθήκες που βρίσκονται εκτός εργοστασιακών χώρων.

Δ. Γραφείο Γραμματείας.

Στην αρμοδιότητα του γραφείου αυτού το οποίο υπάγεται απ' ευθείας στο Διευθυντή ανήκουν:

- Η τήρηση πρωτοκόλλου.
- Η διεκπεραίωση και διακίνηση της αλληλογραφίας
- Ο χειρισμός όλων των διοικητικών θεμάτων που δεν μνημονεύονται και από τα οποία εξαρτάται η εύρυθμος λειτουργία της Διεύθυνσης.

Ε. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Άρθρο 15

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ - ΠΑΙΔΕΙΑΣ - ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ:

1. Έργο των υπηρεσιών της Διεύθυνσης είναι η άσκηση των αρμοδιοτήτων και η ανάληψη πρωτοβουλιών για την πολιτιστική ανάπτυξη του Νομού.

Η μελέτη - εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα για κάθε θέμα που έχει σχέση με την πολιτισμική ανάπτυξη του Νομού, τη νεολαία και τη Λαϊκή Επιμόρφωση.

2. Ειδικότερα η Διεύθυνση Πολιτισμού - Τουρισμού απαρτίζεται από τα παρακάτω Τμήματα:

Α. Τμήμα Πολιτιστικών Θεμάτων - Δημοσίων και Διεθνών Σχέσεων:

Στην αρμοδιότητα του Τμήματος αυτού ανήκει η μελέτη - εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα της Ν.Α. για τα παρακάτω θέματα:

- Ανάδειξη και προβολή των αρχαιολογικών χώρων του Νομού μέσα από προγράμματα του ΥΠ.ΠΟ.

- Ανάδειξη και προβολή των εθνικών μας θεμάτων μέσω του πολιτισμού.

- Ανάπτυξη πολιτιστικών σχέσεων - ανταλλαγών με τις κοινότητες εξωτερικού και εφοδιασμός τους με έντυπο υλικό.

- Ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας με πολιτιστικούς φορείς του Νομού για τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

- Εφαρμογή προγραμμάτων για την διατήρηση των παραδόσεων της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και την ανάπλαση ιστορικών τόπων.

- Διοργάνωση εθνικών και διεθνών εκδηλώσεων.

- Ανάπτυξη της θεατρικής, μουσικής, εικαστικής παιδείας του πληθυσμού της Ημαθίας και ιδιαίτερα των νέων.

- Ανάπτυξη της λαογραφίας και πραγματοποίηση αντίστοιχων εκθέσεων.

- Ανάπτυξη της λογοτεχνίας με την έκδοση προβολή και διανομή βιβλίων λογοτεχνών της Ημαθίας.

- Έκδοση εντύπων τοπικού περιεχομένου και προβολή των αρχαιολογικών χώρων.

- Χορήγηση δωρεάν βιβλίων σε βιβλιοθήκες σχολείων, πολιτιστικών και μορφωτικών συλλόγων.

Επίσης στην αρμοδιότητα του Τμήματος ανήκει:

- Η χορήγηση αδειας ίδρυσης και λειτουργίας ερασιτεχνικών σχολών καθώς και ο κτηριολογικός έλεγχος των σχολών καλλιτεχνικής εκπαίδευσης και των μουσικών εκπαιδευτηρίων.

- Η χορήγηση άδειας για ίδρυση ειδικής κατηγορίας κινηματογράφων (αυτοκινήτων) και ο έλεγχος από τεχνική

όποψη των κτιρίων ή χώρων για χρήση υπαίθριου κινήματος.

- Η ίδρυση κέντρων παροχής πολιτιστικών και κοινωνικών υπηρεσιών.

- Η ένταξη σε σχετικά με τον πολιτισμό κοινοτικά προγράμματα.

- Επιπλέον στην αρμοδιότητα του Τμήματος ανήκει και η επιβαλλόμενη κάθε φορά επικοινωνία και συνεργασία με τις υφιστάμενες στο Νομό ή την Περιφέρεια Αρχαιολογικές Υπηρεσίες και τις Κεντρικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού για θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου αυτού.

- Η εθιοτυπία, η οργάνωση και τέλεση δημοσίων εορτών και επισήμων τελετών, η διοργάνωση συνεδρίων και συναντήσεων, δεξιώσεων και λοιπών συναφών εκδηλώσεων καθώς επίσης και τα θέματα σχέσεων με αντιπροσώπους ξένων κρατών και ομολόγων περιφερειακών αρχών.

Β. Τμήμα Αθλητισμού - Νεολαίας - Παιδείας.

Στην αρμοδιότητα του Τμήματος αυτού ανήκουν η μελέτη - εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα της Ν.Α. για:

- Τα προβλήματα και τους κινδύνους που αντιμετωπίζει η νεολαία από το AIDS και τα ναρκωτικά.

- Το πρόβλημα της ανεργίας και της υποαπασχόλησης.

- Τους γενικούς όρους κοινωνικού προβληματισμού της νεολαίας.

- Την ανάληψη πρωτοβουλιών από τη Ν.Α. για την επαγγελματική κατάρτιση, επιμόρφωση και την δημιουργία εκείνων των προϋποθέσεων για την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των νέων με την πραγματοποίηση ψυχαγωγικών και αθλητικών εκδηλώσεων.

- Την ανάληψη πρωτοβουλίας για την ενημέρωση των νέων σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού και τις σχέσεις των δύο φύλων.

- Την ανάληψη πρωτοβουλίας για την πολιτιστική περιβαλλοντική εκπαίδευση και την κυκλοφοριακή αγωγή των νέων.

- Την προαγωγή και ανάπτυξη του αθλητισμού και την ίδρυση αθλητικών κέντρων.

- Όλες οι αρμοδιότητες της Α' θμιας και Β' θμιας Εκπαίδευσης που έχουν παραμείνει στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση βάσει διαταγμάτων και Υπουργικών Αποφάσεων.

Γ. Τμήμα Λαϊκής Επιμόρφωσης.

Στην αρμοδιότητα του Τμήματος αυτού ανήκουν:

- Η έγκριση της ίδρυσης Κέντρων επιμόρφωσης και νυχτερινών δημοτικών σχολείων από Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., η ίδρυση και διοίκηση όμοιων κέντρων και σχολείων, η έγκριση της διοργάνωσης επιμορφωτικών εκδηλώσεων και η μέριμνα εκπόνησης προγραμμάτων μετεκπαίδευσης του προσωπικού και διοργάνωσης σεμιναρίων.

- Η χρηματοδότηση φορέων για την εκτέλεση προγραμμάτων επιμορφωτικών, κατάρτισης και προκατάρτισης.

- Ο συντονισμός των επιμορφωτικών φορέων που συμμετέχουν στη Λαϊκή Επιμόρφωση.

- Η μελέτη - εισήγηση προς τα αρμόδια όργανα της Ν.Α. για κάθε θέμα σχετικά με την οργάνωση λειτουργία και ανάπτυξη προγραμμάτων λαϊκής επιμόρφωσης, κατάρτισης και προκατάρτισης στους κατοίκους του Νομού.

Δ. Τμήμα Τουρισμού

Στην αρμοδιότητα του Τμήματος αυτού ανήκουν:

- Η καταγραφή όλων των Ημεθιωτών που ζουν στο εξω-

τερικό και η επανααπόδοσή τους με την πατρίδα μέσω εκδηλώσεων - συνεδρίων κλπ.

- Η μελέτη - εισήγηση στα αρμόδια όργανα της Ν.Α. για τα μέτρα και τις ενέργειες που επιβάλλονται για την ανάπτυξη, προβολή και διαφήμιση των αρχαιολογικών τόπων, των Βυζαντινών και νεότερων μνημείων, των διατηρητέων περιοχών, των χιονοδρομικών κέντρων και των χώρων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους του Νομού.

- Η προβολή στο εσωτερικό και εξωτερικό με τη διανομή - αποστολή έντυπου και λοιπού πληροφοριακού υλικού για τις αρχαιότητες και τις περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους του Νομού.

- Η συστηματική πληροφόρηση των κατοίκων για την αξιοποίηση των τουριστικών δυνατοτήτων και ότι ο τομέας αυτός θα ασπαστεί τον μελλοντικό μοχλό ανάπτυξης του Νομού.

- Η οργάνωση εκθέσεων - συνεδρίων και η συμμετοχή αντίστοιχα σε εκθέσεις και συνέδρια του εξωτερικού για την προβολή και διαφήμιση τόσο της πολιτιστικής κληρονομιάς όσο και των αγροτικών, βιομηχανικών και λοιπών προϊόντων του Νομού.

- Η εκπόνηση προγραμμάτων έργων και μέτρων τουριστικής ανάπτυξης σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Προγραμματισμού.

- Η εφαρμογή προγραμμάτων τουριστικής ανάπτυξης και ιδιαίτερα για την υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων.

Ε. Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Το κέντρο επαγγελματικής κατάρτισης θα λειτουργεί σε επίπεδο τμήματος στη Διεύθυνση Πολιτισμού στις αρμοδιότητες του οποίου θα ανήκουν:

- Η παροχή συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης, στην κατάρτιση ή και επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού η οποία συμπληρώνει και εκσυγχρονίζει και αναβαθμίζει γνώσεις και δεξιότητες με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας καθώς και συναφών προς αυτήν δραστηριοτήτων (έρευνες, μελέτες, ημερίδες, συνέδρια, εκπαιδευτικά βοηθήματα για τους καταρτιζόμενους).

- Η συμμετοχή σε ολοκληρωμένα προγράμματα κοινωνικών πρωτοβουλιών, δράσεις προώθησης και υποστήριξης της απασχόλησης.

ΣΤ. Γραφείο Γραμματείας.

Στην αρμοδιότητα του Γραφείου αυτού το οποίο υπάγεται απ' ευθείας στο Διευθυντή ανήκουν:

- Η τήρηση του πρωτοκόλλου της Διεύθυνσης.

- Η διεκπεραίωση και διακίνηση της αλληλογραφίας.

- Ο χειρισμός όλων των διοικητικών θεμάτων που δεν διατυπώνονται εδώ είναι όμως απαραίτητα για την εύρυθμη λειτουργία της Διεύθυνσης.

ΣΤ. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Άρθρο 16

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ:

1. Έργο των υπηρεσιών της Διεύθυνσης είναι η άσκηση αρμοδιοτήτων σχετικά με την κοινωνική πολιτική σε θέματα δημόσιας υγιεινής, υγείας, προστασίας και προαγωγής της υγείας, υγιεινής του περιβάλλοντος, κοινωνικής κατοικίας, επαγγελματιών πρόνοιας, προστασίας και αγωγής οικογενείας και παιδιού, κοινωνικής εργασίας και πρόνοιας των ηλικιωμένων και των απόρων με ειδικές ανάγκες.